

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 2

Voorzitter: mevrouw drs. C.J. Schouten, met dien verstande dat het voorzitterschap van 12.03 uur tot 12.11 uur is waargenomen door mevrouw J.M. Nunnely

Tegenwoordig zijn 41 leden, namelijk de heer J.M.D. de Waard, mevrouw V.A. Bruin, de heer M. Crielaard, de heer S. Ceulemans, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer E.P.J. Verweij, de heer J. Vicario, mevrouw E. Rehim Zadeh, de heer N. Akhatab, de heer M.R. van Campenhout, mevrouw J. Bokhove, de heer B. van Schaik, de heer S.J.C. Becker, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, mevrouw M.E. Vogelaar, de heer T. Roskam, de heer S. Soytekin, de heer T. Kind, mevrouw M.Y. Morkoç, de heer R.N. Dahoe, de heer G.J. Engberts, mevrouw S. Reitema, de heer S.M. Bonte, mevrouw L.S. Vlieger, mevrouw A. Kockelkoren, mevrouw D.A. van Groningen, de heer T.J. Vonk, de heer D.J. van Dommelen, mevrouw S. van de Peppel, mevrouw I. van Wifferen, de heer A.R. Oostdijk, mevrouw M.S. Abrahamse, de heer M.H. Biljoen, mevrouw A.J.A. Maassen, de heer F. Elbay, mevrouw J.M. Nunnely, de heer T. de Haan, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, de heer T.S.J. Coşkun en de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Afwezig zijn: mevrouw I. Elfilali, mevrouw M.S.S. de Jong, de heer G.F.E. Koster en de heer M. Verhoef

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer F. Achbar, de heer S. Kasmi, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer R.A.C.J. Simons en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 11.39 uur tot 11.44 uur is waargenomen door de heer W. de Bel

1. Opening

De **VOORZITTER**. Goedemorgen allemaal. Ik ben mijn hamer even kwijt, dus wij gaan de vergadering wel openen, maar zonder hamerslag. Ah, mevrouw Bruin heeft de hamer. Oké, het is niet de hamer. Dan open ik hierbij deze raadsvergadering en ik heet u allen van harte welkom. Ik zie dat er scholieren zijn van het Albada College, van harte welkom. Ik hoop ook dat jullie een goede indruk krijgen van wat wij hier allemaal doen. Superleuk dat jullie er zijn. Maar in het bijzonder wil ik de nabestaanden van oud-raadslid en oud-wethouder Pim Vermeulen welkom heten. Wij zullen zo ook een In memoriam uitspreken. Ik wil ook degenen die op afstand met ons meekijken welkom heten en ook uiteraard de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Er zijn een aantal berichten van verhindering. Mevrouw Elfilali, de heer Koster, mevrouw De Jong en de heer Verhoef zijn allemaal afwezig en mevrouw Nunnely is afwezig tussen 12.00 uur en 15.30 uur.

2. In memoriam oud-lid van de gemeenteraad en oud-wethouder P.O. (Pim) Vermeulen

De **VOORZITTER**. Dan zou ik nu graag over willen gaan tot het uitspreken van een In memoriam voor onze oud-wethouder Pim Vermeulen. Ik zal mij naar de kathedraal begeven voor het uitspreken van het In memoriam. Na het uitspreken van het In memoriam is er een moment van stilte, waarbij ik alle aanwezigen zal verzoeken, voor zover dat mogelijk is, om ook te gaan staan.

Geachte leden van de raad, familie van Pim Vermeulen. Iedere Rotterdammer kent het gevoel, je komt de Van Brienoordbrug op en zodra de geluidsschermen ophouden, ontvouwt zich die majestueuze skyline. Een grootse blik op Rotterdam, die altijd even de adem beneemt. En zeker als de zonsondergang de stad met een koperen glans omhult, iedere keer weer kippenvel. Iedere keer weer die trots. De stad die zo diep in ons hart en DNA zit toont zich dankzij dat imposante aangezicht van haar allerbeste en allermooiste kant. De voetafdruk en handtekening van Pim Vermeulen zijn op dat moment optimaal zichtbaar. De omarming van Noord en Zuid over de Nieuwe Maas middels de

Erasmusbrug. De Kop van Zuid, iconisch en episch. Rotterdam heeft ontzettend veel te danken aan Pim Vermeulen, en dan niet alleen in het aangezicht, ook in het hart. Want waar hij diepe liefde had voor de concrete oppervlakte van de stad, koesterde hij ook een enorme warmte voor de Rotterdammers en zij voor hem. Wij hier allemaal in deze zaal bouwen voort op de erfenis van de doorpakkers voor ons. Wij staan allemaal op de schouders van reuzen. En Pim Vermeulen was onmiskenbaar zo'n reus. Een reus die in 1977 als 29-jarige zijn intrede deed in deze zaal als fractievoorzitter van de PvdA. Meteen voortvarend. Een interpellatiedebat over dreigende ontslagen in de scheepsbouw was zijn eerste wapenfeit. En in het Rotterdams Nieuwsblad verzuchtte hij, en ik citeer: "Waarom moeten er uitgerekend in dit gebied de hardste klappen vallen? In zulk soort zaken moet de raad één smoel laten zien." Einde citaat. Dat lijkt me helder. Het was Pim Vermeulen ten voeten uit. Beide hartkammers klopten voor zowel de stad als haar inwoners. En met dat groen-witte hart stortte de van oorsprong Amsterdamse jongeling zich op ons mooie Rotterdam. En door zijn oogharen heen zag hij de stad zoals ze zou kunnen zijn, zeker in zijn rol als wethouder Stadsontwikkeling. Het was dan ook niet vreemd dat hij medebedenker en doorpakker werd van het nieuwe Rotterdam, het Rotterdam dat als een tabula rasa na de oorlog onder de voeten van alle Rotterdammers smeekte om een nieuwe invulling en aankleding. En dan niet alleen in steen, beton, glas en staal, maar ook een nieuw Rotterdam voor en van alle Rotterdammers. Zeker voor de Rotterdammers die in verkrotte vooroorlogse woningen leefden en leden onder nalatige en malafide huisjesmelkers. Pim Vermeulen zag, begreep en greep in. En hij was als een vis in het water in zowel boardrooms als buurthuis. Hij maakte met iedereen gemakkelijk contact en wist met zijn enthousiaste en charismatische overtuigingskracht de handen op elkaar te krijgen voor grote en ingrijpende projecten. En als een soort pokon in de aarde van de stedelijke ontwikkeling wist hij als wethouder vanaf 1978 zijn ideeën maximaal te laten groeien en bloeien. Maar dan niet vanuit een ivoren bestuurlijke toren. Nee, Pim Vermeulen was een meester in de veerende aanpak, een aanpak waar zijn voorganger, Jan van der Ploeg, de fundatie voor legde. Een aanpak die recht deed aan de wensen en noden van de Rotterdammers. Zo kwamen in de jaren zestig bewoners in de oude volkswijken in opstand, want de wederopbouwplannen schampten ijlings langs hen heen. En de warme bestuurlijke aandacht ging uit naar het centrum, de havens en de te verrijzen buitenwijken. Bewoners van bijvoorbeeld het Oude Westen vormden actiegroepen en vroegen op verschillende activistische manieren aandacht voor hun situatie. En zowel Jan van der Ploeg als Pim Vermeulen hoorden hen luid en duidelijk. Zij luisterden niet alleen, ze draaiden de rollen om. De bewoners kregen hun beider warme aandacht en optimale zeggenschap over hun straat. Plannen werden vanuit de buurt bedacht en samen met de gemeente uitgevoerd. En stedelijke vernieuwing kreeg hierdoor een nieuw cachet. Want de bewoners waren als eersten aan zet. En zo werd het besluitvormingstreintje van bewonersinspraak, beleidsplan, bestemmingsplan een feit. En als extra borging van dit commitment kocht de gemeente onder aanvoering van wethouder Van der Ploeg zelf alle verkrotte panden op, waardoor er geen weg terug meer was. Pim Vermeulen keek hier in een interview met Vers Beton in 2019 op terug met de woorden: "Een meesterzet". De denk- en werkwijze van Van der Ploeg en Vermeulen lagen in elkaars verlengde en met het energieke elan pakte Vermeulen het stokje van Van der Ploeg over en ging zestien jaar als wethouder te werk. En het werk werd gezien, gevoeld en gewaardeerd. Hij was een groot bestuurder en betrokken Rotterdammer. Pim Vermeulen geloofde in inspraak en speelde te allen tijde open kaart. Als iets kon, pakte hij door. Als iets niet kon, zei hij dat ook. En ook als hem dat ter plekke op felle weerstand kwam te staan. Maar hij kreeg altijd het voordeel van de twijfel, want iedereen wist: Pim Vermeulen houdt van Rotterdam en van de Rotterdammers. Dat bleek ook uit zijn befaamde uitspraken, zoals "Bakstenen kun je tellen, leefbaarheid niet." Hij wist wat er leefde en speelde in de stad. En die oprechte, warme interesse werd alom begrepen en geprezen. Ook binnen de gemeentelijke organisatie in dit huis. En zijn tijd- en partijgenoot Ruud van Middelkoop weet te vertellen dat medewerkers hier erg te spreken waren over de snelheid van besluitvorming. Zonder dat het inboette aan inspraak en overleg. Pim Vermeulen omringde zich met talentvolle jongeren die van aanpakken wisten. De snelheid van dit team en hemzelf maakte ook dat de irritaties omtrent de Haagse besluitvorming soms groot waren, of zoals Vermeulen het volgens Van Middelkoop zelf ooit gekscherend uitriep: "De tranen springen ervan in mijn schoenveters." Dit ongeduld om van Rotterdam de mooiste stad ter wereld maar in beginsel voor de Rotterdammers te maken, kenmerkte zijn stijl. Een stijl die zich perfect weet te vatten in nog zo'n prachtige Vermeuliaanse uitspraak, namelijk: "Plannen maken is mooi, maar er moet wel wat gebeuren." En met die welgemeende knaldrang en navenante onrust wist Pim Vermeulen zich van 29-jarige fractievoorzitter via een zestienjarig wethoudersambt te manifesteren als een van de founding fathers van het naoorlogse nieuwe Rotterdam. Een Rotterdam waar de iconische zichtbaarheid ons keer op keer met trots vervult, maar ook een Rotterdam waarin de leefbaarheid van de Rotterdammers centraal staat. En op de schouders van deze reus werken en bouwen wij vandaag verder, in dezelfde

geest en met dezelfde soms rauwe onrust. Want we weten waar we het voor doen, voor ons mooie Rotterdam en alle Rotterdammers. Dus de volgende keer dat u de Van Brienenoord over gaat, denk dan eens aan Pim Vermeulen en voel dan ook de dankbaarheid voor het werk van een groot bestuurder, maar vooral een geweldige Rotterdammer. Een Rotterdammer waar we veel aan te danken hebben, een Rotterdammer die zal worden gemist, door zowel de familie, vrienden, de gemeenteraad als de stad. Rotterdam zal hem missen. Dank u wel. (*Applaus.*) Dan verzoek ik u nu allemaal indien mogelijk op te staan voor een moment stilte. (*Stilte.*)

3. Mededelingen

De **VOORZITTER**. Dan zijn we nu aangekomen bij de agenda en zijn we aangekomen bij punt 3, Mededelingen. De heer Vonk heeft aangegeven dat hij een initiatiefvoorstel wil indienen en ik vraag of de heer Vonk het woord wil nemen zodat hij zijn initiatief kan toelichten en daar heeft hij vijf minuten de tijd voor.

De heer **VONK** (cu). Collega's goedemorgen. Zo, we beginnen het inhoudelijke deel van deze raadsvergadering met een stukje onvervalst vuurwerk en uiteraard is dat van de ChristenUnie. Onze stad kan niet zonder vitale gemeenschappen. Ze dragen de stad en houden haar leefbaar. Ze bieden niet alleen een thuis voor mensen die daar geborgenheid, veiligheid en zingeving vinden, ze bieden ook de sleutel tot publieke functies, zoals cultuur, zorg en welzijn, bestrijding van eenzaamheid, schulden en armoede enzovoort. Daarom ben ik blij dat ik namens de ChristenUnie, maar ook met steun van D66, Volt en CDA, vandaag een initiatiefvoorstel mag indienen dat als doel heeft om de relatie tussen overheid en die gemeenschappen te verbeteren. Ik noem ze maar even voor het gemak de sociale basis. Kort gezegd, voor Rotterdammers, door Rotterdammers. Want lang hebben we gedacht dat de overheid die publieke functies die ik net noemde wel zou moeten en kunnen fiksen, maar het is juist de samenwerking tussen overheid en sociale basis waarmee we verder komen en de crisis van deze tijd het hoofd kunnen bieden. Ik ben ook blij dat ik dit college dat ook steeds meer zie doen. Dat wil ik ook gezegd hebben. Er gebeuren goede dingen, en we kunnen constateren dat er langzamerhand een momentum ontstaat. Als volksvertegenwoordigers zijn we vervolgens de stad ingegaan, vanuit de verschillende partijen, we hebben ons oor te luister gelegd en hebben ideeën opgehaald bij de sociale basis hoe die relatie ook echt gesterkt kan worden. We hebben hun verhalen gehoord en geprobeerd ze te vertalen naar een aantal concrete voorstellen. Om te werken aan erkenning, vertrouwen, transparantie, meerjarig commitment, ruimte voor een initiatief. Dus zie dit voorstel als een aanvulling op het goede werk dat al gebeurt en het momentum nog meer kan versterken, in de hoop dat nog meer de verbinding en nog meer het gevoel ontstaat dat het echt waar is wat we zo graag willen geloven. Samen bouwen we aan Rotterdam, wij zijn samen Rotterdam. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank mijnheer Vonk. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, hij mag op het schaalte. We moeten het schaalte er even bij halen, heel goed. (*Applaus.*) Veel dank. Wij zullen het initiatiefvoorstel 'Voor Rotterdammers, door Rotterdammers' doorgeleiden naar de commissie ZWCS en het college om een advies vragen. Mevrouw Van Groningen heeft ook aangegeven een initiatiefvoorstel te willen indienen en ook mevrouw Van Groningen krijgt het woord, maximaal vijf minuten, om haar voorstel toe te lichten.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, dank u wel. Elk jaar op 31 december kijk ik uit naar het moment dat het 12 uur is. Het is namelijk dat feestelijke moment dat je elkaar gelukkig nieuwjaar wenst, en dat gaat uiteraard ook gepaard met vuurwerk. En dat vuurwerk geeft me eigenlijk wel een beetje de kriebels. Want enerzijds schrik ik altijd van die harde knallen, en dan bedenk ik ook maar dat ik hoop dat er niks misgaat, maar anderzijds vind ik dat vuurwerk, dat siervuurwerk, zo ongelooflijk prachtig. Iets waar ik gewoon echt kippenvel van krijg. En ik denk niet alleen ik, ook de ChristenUnie. Want laten we eerlijk zijn, zo'n professionele vuurwerkshow, zeker in onze stad, is gewoon adembenemend mooi. Onze Maasstad wordt prachtig uitgelicht door al die kleuren van het vuurwerk en je zou je bijna niet kunnen voorstellen dat het komende december er niet is. Want de afgelopen vijftien jaar is het nationale vuurwerk uitgegroeid tot een echte traditie in Rotterdam, een feest voor jong en oud. De kades staan vol met tienduizenden mensen die aftellen naar het nieuwe jaar. En het nationaal vuurwerk is meer dan een traditie alleen. Het is de manier om de jaarwisseling feestelijk en ook veilig te laten verlopen. Want helaas is de realiteit van oud en nieuw vaak minder feestelijk dan dat wij zouden willen. Hulpverleners die elk jaar worden bekogeld met vuurwerk, tientallen

Rotterdammers, waarvan de helft kinderen, die met ernstig letsel in het ziekenhuis belanden. En elk jaar hebben we voor miljoenen aan schade aan onze openbare ruimte doordat vuurwerk wordt afgestoken in verschillende wijken en tot een grote calamiteit leidt. In 2020 besloten we dan ook in deze gemeenteraad tot het instellen van een vuurwerkverbod, een lokaal vuurwerkverbod, een belangrijke stap in het veiliger maken van de jaarwisseling. En ook wij als Rotterdamse VVD gingen daarmee akkoord, onder de voorwaarde dat er een passend alternatief zou zijn. De nationale vuurwerkshow is dat alternatief. En nu de vuurwerkshow dreigt te verdwijnen, verdwijnt ook een gratis goed en veilig alternatief voor veel Rotterdammers. Voorzitter, daarom sta ik hier vandaag, om toch een nationale vuurwerkshow mogelijk te maken, een vuurwerkshow voor jong en oud, een show voor en door Rotterdammers. Hoe?, zult u zich dan afvragen. Nou, niet door belastingen te verhogen, en ook niet door onze portemonnee nog een keertje om te draaien, zoals in deze raad al eerder is voorgesteld, onder andere door de ChristenUnie. De Rotterdamse VVD stelt namelijk iets anders voor. Wij stellen voor om een stichting op te richten die zich gaat inzetten voor het behoud van het nationale vuurwerk. Een stichting onder de gemeente Rotterdam die gaat zorgen voor een crowdfunding, zodat we het vuurwerk mogelijk kunnen maken, waardoor Rotterdammers en Rotterdamse ondernemers samen vrijwillig kunnen bijdragen aan het nationale vuurwerk. Voorzitter, we hebben in deze regio 1,2 miljoen inwoners. En als iedereen in deze regio één euro zou doneren, dan zou dat betekenen dat we deze prachtige traditie kunnen behouden. Sterker nog, dan hebben we niet alleen een nationale vuurwerkshow, maar dan hebben we ook nog kindervuurwerk en we kunnen zelfs een vuurwerkshow in Nesseland organiseren. Dus alles in een. En waarom?, vraagt u zich af. Omdat dit evenement ons allemaal terecht aangaat. Want het versterkt de veiligheid in onze stad, het voorkomt meer overlast en schade, het draagt bij aan landelijke en internationale uitstraling van onze prachtige stad Rotterdam en bovenal, het maakt de jaarwisseling gratis toegankelijk en feestelijk voor alle Rotterdammers. Voorzitter, een Rotterdam zonder nationaal vuurwerk op de Erasmusbrug zou zijn als een oudejaarsavond zonder aftellen. Met een klein gebaar krijgen we dat voor elkaar, dus ik reken op uw steun, ook hier in deze raad. Want laten wij met elkaar Rotterdam geven wat het verdient, een knallend, veilig en onvergetelijke start van het nieuwe jaar, met het nationale vuurwerk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. (*Applaus.*) Ook dit initiatiefvoorstel 'Nationaal vuurwerk voor en door Rotterdammers' zal worden doorgeleid naar de commissie BOFV en het college zal om een advies worden gevraagd.

4. Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 30 januari 2025

De **VOORZITTER**. Dan komen we nu bij de vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 30 januari 2025. Ik zal de agenda met u doornemen en aan het eind zal ik u ook gelegenheid geven om nog aanvullende opmerkingen te maken. Er is een verzoek binnengekomen tot het houden van een interpellatiedebat over 'College weigert plan in ontvangst te nemen en armoede krijgt door wethouderswissel niet de aandacht die het verdient', van mevrouw Reitema en anderen. Deze aanvraag is ontvangen na de termijn van dinsdag 15.00 uur. Nu kan spoedeisendheid een reden zijn om af te wijken van die termijn, maar ik wil deze afweging ook aan uw raad geven, of dit verzoek tot interpellatie spoedeisend is. Ik geef ook nog de mogelijkheid aan mevrouw Reitema om een en ander toe te lichten en dan kunnen we daarna bepalen of deze interpellatie ook doorgang gaat vinden. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja dank. Terwijl we wachten op de derde armoedewethouder, zien we dus een interim-wethouder die vooral zorgt voor verwarring en chaos en die de bestaande afspraken aan de laars lapt. Dit is geen continuïteit van beleid, zoals ons dat wel is beloofd in het raadsdebat van 9 januari. Dinsdagavond hoorden wij van Warm Rotterdam, die kwam bij ons op de lijn, over wat er is gebeurd met deze belangrijke partner. Voorzitter, de desinteresse spat er echt van af, en de volgende raadsvergadering duurt nog een paar weken, en wie weet wat voor chaos deze wethouder nog op dit dossier teweeg kan gaan brengen. Dit is schadelijk voor het vertrouwen van onze partners in de stad en dit is ook schadelijk voor het vertrouwen van Rotterdammers in onze overheid. En ik wil nu de wethouder ter verantwoording roepen.

De heer **CEULEMANS** (lr). Voorzitter, een punt van orde. Dit heeft niets met een toelichting te maken op een debat. Dit is gewoon een inbreng.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Vertrouwen komt te voet en gaat te paard en wij willen niet verder afbreuk doen aan het sociaal weefsel van onze stad door deze interim-wethouder.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**. Ja, ik geef de punten van orde. Eerst de heer Ceulemans, want hij was eerst.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, ik heb mijn punt van orde al gemaakt. Dit heeft niets met een toelichting te maken. U moet daar ook scherper op zijn. Dit is gewoon een hele inbreng.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, volgens mij heeft mevrouw Reitema inderdaad nu haar termijn al gedaan. Buiten het feit dat dit totaal geen spoedeisend karakter heeft, en buiten het feit dat één checkvraag bij de PA van de wethouder het ware verhaal eigenlijk al naar boven zou brengen, is het eigenlijk het weggooien, bij het grofvuil zetten van het instrument interpellatiedebat. Dus laten we gewoon overgaan tot de orde van de dag en als u vragen heeft of iets wel of niet in ontvangst is genomen, loop even naar de PA, dan heeft u het antwoord zo.

De **VOORZITTER**. Dan stel ik voor dat we gaan stemmen, want ik heb het idee dat er wat verdeeld over gedacht wordt, dus ik geef u nu de mogelijkheid om te stemmen of u voor dit interpellatiedebat bent. Mevrouw Reitema nog een prangende laatste opmerking? Want ik wil hier inderdaad ook geen debat gaan voeren, zeg ik maar.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Maar ik wil wel echt opmerken dat de urgentie van dit dossier, armoede en schulden, dus blijkbaar echt niet duidelijk is voor dit college en de coalitiepartners.

De **VOORZITTER**. Nee mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). En ik vind het heel erg treurig...

De **VOORZITTER**. Nee, stop, stop, stop.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). ... dat een interpellatiedebat weggestemd gaat worden.

De **VOORZITTER**. Wij gaan nu stemmen. Het is klaar, want anders krijgen we nu ook weer...

De heer **CEULEMANS** (lr). Dan heb ik ook een punt van orde.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Punt van orde. U laat toe dat mevrouw Reitema nog een laatste opmerking doet en daarmee laat u het toch, met alle respect, ontsporen. Dit is helemaal niet nodig. We zouden overgaan tot stemmen. Laten we stemmen. Zij heeft haar zegje gedaan, ik heb mijn zegje gedaan.

De **VOORZITTER**. U heeft uw zegje gedaan mijnheer Soytekin. Het is helder en laten we nu ook overgaan tot stemming. Dat was mijn voorstel sowieso al, dus ik stel echt voor dat we dat gaan doen, want dan kunnen we ook bepalen of we het debat überhaupt gaan voeren, want ik heb het idee dat nu een debat gaan voeren via allerlei ordepunten.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Nou, mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Als mevrouw Reitema zelf een klein beetje raadswerk zou verrichten voordat zij willekeurig een debataanvraag hier de wijde wereld in zou slingeren...

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Stop.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). ... dan zou zij ook niet eens tot de conclusie zijn gekomen om überhaupt deze debataanvraag in te dienen, omdat op basis van onwaarheden hier nu inderdaad een vreemd debat gaande is. Dus ik vind het echt schandelijk dat het op deze manier zo plaatsvindt.

De **VOORZITTER**. Nee, daarom stoppen we. Helder.

De heer **CEULEMANS** (lr). Zo is het.

De **VOORZITTER**. Nou, de heer Ceulemans heeft zijn bijdrage ook geleverd, dan kunnen we nu overgaan tot stemming. Een heel inhoudelijke bijdrage. Als u voor het interpellatiedebat bent, dan gaat u nu voorstemmen, als u ertegen bent, dan stemt u tegen. Ik constateer dat er 24 leden tegen dit voorstel hebben gestemd, en daarmee komt dit interpellatiedebat niet op de agenda. Aldus besloten. Nee, mevrouw Reitema, hij staat niet op de agenda, dus er is niets meer over te zeggen nu. Nee, ik ga het echt afkappen, nee. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, maar dat is de volgende keer. Wij gaan nu niet via de agenda hier voorstellen doen. Nee, mevrouw Reitema, u weet hoe u debatten moet aanvragen, dat kunt u gewoon doen. Dan zijn er vanuit de raad drie verzoeken ontvangen voor een tweeminutendebat. 'Zorgwekkende huurstijgingen', de 'Brede welzijnsopdracht' en 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding!'. Ik stel voor om deze te behandelen als agendapunt 9.10 tot en met 9.12. Aldus besloten. Dan zijn er drie verzoeken ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag. Dat is de 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad', 'Des te opvallender des te beter' en 'Europese eenheid Nederlandse vrijheid'. Het tweede onderwerp, 'Des te opvallender des te beter', is door de indiener ingetrokken en ik zie de indiener al staan.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Ja, dat klopt voorzitter. Ik heb hem inderdaad ingetrokken, niet vanwege de druk van de griffie, maar vanwege het feit dat ik hem beter wil voorbereiden.

De **VOORZITTER**. Nou, onze griffie voert nooit druk uit, die houdt altijd alleen maar de procedures in acht die we met elkaar hebben afgesproken, wil ik maar even benadrukken. Van het tweede onderwerp heb ik dus gezegd dat die is ingetrokken, waarvoor dank voor de toelichting. Ik stel voor het eerste en het derde verzoek te agenderen als agendapunten 11.1 en 11.3. Zijn er nog andere leden die iets willen opmerken met betrekking tot de agenda? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter, agendapunt 9.7, Fietsmobiliteit, daar hebben we een aantal onderwerpen geclusterd. Onder andere het afdoeningsvoorstel over de toezegging van wethouder Lansink-Bastemeijer over Rotterdam Deelfiets. Wij hebben aangegeven dat wij deze ook vandaag wilden bespreken, maar op dit moment loopt er een rechtszaak. Daarom vinden wij het niet heel verstandig om nu ook over dit onderwerp te spreken in de gemeenteraad, dus dit onderdeel halen we uit Fietsmobiliteit. Dat is afdoeningsvoorstel toezegging wethouder Lansink-Bastemeijer over Rotterdam Deelfiets, 24bb005297.

De **VOORZITTER**. Ik kijk even rond. Volgens mij kan dat op instemming rekenen. Dan stel ik voor om agendapunt 9.7 van de agenda af te voeren. O, niet af te voeren, deels, excuus, een deel ervan af te halen. De wethouder weet welk gedeelte eruit gehaald wordt. Hij knikt instemmend, dan komt het volgens mij helemaal goed. Aldus besloten. Zijn er nog andere leden die zaken op de agenda willen opmerken? Niet? Dan is de agenda hierbij met de genoemde opmerkingen vastgesteld. Dan gaan wij over tot het bepalen van de spreektijd. Het voorstel is drie uur spreektijd op de klok te zetten. Ja, het is altijd heel grappig. Ik weet dat mevrouw Verkoelen altijd gaat staan. Ja.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Kijk voorzitter, wij hebben hier altijd een geweldig presidium waarin we alles afspreken, en daarna knallen de agendapunten je om de oren en gezien het feit dat we er twaalf hebben, als ik het goed geteld heb, alleen al tweeminutendebatten. Als we daar allemaal één minuut krijgen, zijn de eenpersoonsfracties en de tweepersoonsfracties al helemaal weg. En dan hebben we ook nog twee reguliere agendapunten, dus ik verzoek om een uurtje opplussen. Standaardverhaal. En ik weet ook wat het standaard is, maar dan wordt het wel duidelijk hoe onze democratie in elkaar zit.

De **VOORZITTER**. Dan stel ik voor dat we hierover gaan stemmen. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, ik wilde eigenlijk een ander punt van orde doen, omdat ik wel sympathie heb voor mevrouw Verkoelen, om dan een halfuur op te plussen.

De **VOORZITTER**. Dan wordt het voorstel om het op te rekken met een halfuur. Ik kan ook even rondkijken.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik ga ermee akkoord, dus dan hoeft er voor mij niet gestemd te worden. Geweldig, hartstikke bedankt.

De **VOORZITTER**. Dan moeten we met de rest nog even kijken. Ik kijk even rond. Nou, heel goed. Was het hele leven maar zo makkelijk hè mevrouw Verkoelen. Je vraagt wat en je krijgt wat. Maar dan stel ik voor dat de spreektijd opgerekt wordt naar drieënhalve uur.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Na 67 jaar is dat bijna zo.

De **VOORZITTER**. Nou, aldus besloten. Het stemvenster is aan het einde van de vergadering en indien nodig zullen wij voor het stemvenster ook kort schorsen voor fractieoverleg. Rond 12.45 uur is er een lunch beschikbaar op de omloop voor de raadzaal. Er is een diner voorzien rond 18.30 uur op de gebruikelijke locatie.

5. *Vaststelling van de notulen van:*
a. de openbare raadsvergadering van 19 december 2024
b. het besloten deel van de raadsvergadering van 19 december 2024
c. de openbare raadsvergadering van 9 januari 2025

De **VOORZITTER**. Dan ga ik nu over tot agendapunt 5, het vaststellen van de notulen van de openbare raadsvergadering van 19 december 2024, het besloten deel van de raadsvergadering van 19 december 2024 en de openbare raadsvergadering van 9 januari 2025. Wenst iemand nog het woord naar aanleiding van deze notulen? Dat is niet het geval. Dan stel ik ze hierbij vast.

6. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2025 week 2 tot en met 4*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over tot de mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies. Ik stel voor de behandelwijze zoals vermeld bij het desbetreffende stuk vast te stellen. Als u een opmerking heeft met betrekking tot een bepaald stuk, dan verzoek ik u het bijbehorende bb-nummer te noemen dat bij het stuk staat. Wenst iemand hierover het woord? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. De lijst van ingekomen stukken week 4, beantwoording vragen Biljoen over einde van de vervuilende brom- en snorfietsen in zicht, 25bb000370, staat op dit moment voor kennisgeving aannemen, wat in principe prima is, maar met het besluit gaan er naar verwachting 625 vervuilende brommers en scooters verdwijnen. Ik zou dan wel heel graag willen, dat vraag ik via u voorzitter, dat de wethouder ons informeert op het moment dat het echt daadwerkelijk plaatsvindt. Dan hoeven we het dus niet weer in de commissie te bespreken. Maar er staat nu alleen dus dat de aanvraag is gedaan. Er moet worden gekeken of het wordt toegekend. Als het besluit genomen is en als die vervuilende brommers en snorfietsen ook van straat gaan, of de wethouder ons daar dan over informeert. Dat mag via een brief, dat hoeft dan niet per se in de commissie te worden besproken.

De **VOORZITTER**. Ik zal het verzoek doorgeleiden naar het college. Andere leden die nog hierop het woord willen voeren? Dat is niet het geval. Dan stel ik met deze opmerking ook de lijst van ingekomen stukken vast.

7. HAMERSTUKKEN

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 7, de hamerstukken.

7.1 *Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Max Euwekwartier fase 2b*

De **VOORZITTER**. Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Max Euwekwartier fase 2b. Ik kijk even rond. Geen opmerkingen, dan is dat hierbij besloten.

7.2 Het voorstel tot opheffing van de geheimhouding en openbaarmaking van een brief over de Ontdekhoek inzake een betalingsregeling

De **VOORZITTER**. 7.2, het voorstel tot opheffing van de geheimhouding en openbaarmaking van een brief over de Ontdekhoek inzake een betalingsregeling. Niemand het woord? Dan is dat hierbij besloten.

8. REGULIERE DEBATTEN

8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024

De **VOORZITTER**. Dan kom ik bij agendapunt 8.1, en dat het is het debat over het Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024. Ik heb mevrouw Van Groningen als eerste op mijn lijstje staan als degene die het woord zou willen voeren, dus zij heeft het woord. Ja, we gaan wisselen. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Een kleine disclaimer dat ik niet echt een stem heb, ik ben aan het bijkomen van een verkoudheid. Voorzitter, GroenLinks is ontzettend blij met het Nachtplan, dat wij uiteindelijk een visie hebben om ons nachtleven te verbeteren zien wij als een positieve ontwikkeling. Het gaat namelijk nog niet helemaal zo goed. De onderzoeken laten zien dat Rotterdam nog enorme stappen te maken heeft om het nachtleven te hebben waar wij van dromen en waar mijn vrienden voor naar andere steden gaan helaas. Iemand met wie ik sprak bespreekt het nachtleven in Rotterdam als winterslaap. Dat is natuurlijk heel jammer, en voorzitter, ik wil dat het nachtleven in Rotterdam voelt als een zomeravond. We hebben al geweldige initiatieven, organisaties en ondernemers, voor ons is het belangrijk dat het nachtleven stabiel kan groeien en dat er fundamenteën zijn voor hun bestaan en dat ze de nachtdienst, de ambtenaren die hiermee bezig zijn, en de N8W8, onze onafhankelijke nachtraad, kunnen bereiken. Zij zijn met zijn allen namelijk de experts die de nacht gaan redden. Ook vinden we dat aan de bezoekerskant het nachtleven toegankelijker, veiliger en inclusiever moet. Dat iedereen kan genieten van een avondje uit, en dat op diens eigen manier kan doen. Als aanvulling op dit plan, want we zijn er al heel blij mee, hebben we ook een aantal moties. Om te beginnen 'De nacht is voor iedereen, maak de toegankelijkheid inzichtelijk'. Het is erg belangrijk dat mensen weten waar je toegankelijk uit kunt gaan. Eigenlijk zou dat overal moeten zijn maar dat is helaas niet zo, dus we vragen of dat overzichtelijk kan worden gemaakt in de uitgaansagenda van de nacht. Verder vinden wij het belangrijk dat ook water beschikbaar is. We weten allemaal, als je uitgaat en je hebt wat op, dat het fijn is als je water kan drinken en niet iedereen kan dat betalen. Het is fijn als kraanwater beschikbaar is voor mensen. Ook hebben we een motie om de testlocaties in Rotterdam voor het testen van drugs ofwel te vermeerderen, ofwel de locatie in Delfshaven te verplaatsen naar een plek waar het meest wordt uitgegaan, namelijk in het centrum. Niet alleen is dat een manier om drugsgebruik te monitoren en inzichtelijk te houden welke drugs worden gebruikt in de stad, maar het zorgt er ook voor dat mensen veilig drugs kunnen gebruiken als ze dat willen. Als een-na-laatste hebben we een motie over Safe'R Spots. Die vinden wij ontzettend waardevol. Maar we hebben wel gehoord van de lhbtq-gemeenschap dat zij zich daar minder snel welkom voelen, dus we vragen aan het college of daar expliciet aandacht aan kan worden gegeven. En als laatste hebben een motie over het Panel Deurbeleid. We hebben te horen gekregen dat daar meer aandacht kan zijn voor de representativiteit van de doelgroep waar het over gaat en dat het panel beter kan aansluiten op nachtelijk uitgaanspubliek. Het kan diverser, het kan inclusiever, en dat willen we graag gewaarborgd zien. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Panel Deurbeleid met afspiegeling

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- het Panel Deurbeleid een samenwerkingsverband is tussen de gemeente Rotterdam, de politie, Koninklijke Horeca Nederland, de beveiligingsbranche, Stichting Veilige Steden, N8W8 R'dam en bureau RADAR, gericht op een veilig en toegankelijk nachtleven in Rotterdam;

- het Panel Deurbeleid zich inzet voor een discriminatievrij deurbeleid en voor sociale veiligheid in het uitgaansleven;
- onvoldoende duidelijk is wie daadwerkelijk deelneemt aan het Panel Deurbeleid;
- geen van de lhbtqia+-uitgaansgelegenheden zich aangesloten heeft bij het Panel Deurbeleid;

overwegende dat:

- de afvaardiging van het Panel Deurbeleid een afspiegeling moet zijn van de stad en in het specifiek het nachtelijk uitgaanspubliek;
- bij een samenwerkingsverband omtrent antidiscriminatie in het deurbeleid ook daadwerkelijk mensen te betrekken die representatief zijn voor de doelgroep;
- lhbtqia+-uitgaansgelegenheden zich specifiek inzetten voor discriminatie vrij uitgaan en voor sociale veiligheid in het uitgaansleven voor de lhbtqia+-gemeenschap;
- vanuit die waarden het voor de hand liggend zou zijn als lhbtqia+-uitgaansgelegenheden zich aansluiten bij het Panel Deurbeleid;
- het ontbreken van lhbtqia+-uitgaansgelegenheden bij het Panel Deurbeleid de vraag opbrengt of het Panel Deurbeleid voldoende aandacht heeft voor de lhbtqia+-gemeenschap;

verzoekt het college:

- te waarborgen dat het Panel Deurbeleid representatief is voor de doelgroep waar het over gaat en Het Panel beter aan te laten sluiten op het nachtelijk uitgaanspubliek;
- in gesprek te gaan met lhbtqia+-uitgaansgelegenheden waarom zij niet aangesloten zijn bij het Panel Deurbeleid en nagaan wat zij nodig hebben om zich bij een dergelijk initiatief aan te sluiten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

Motie 2. Hey mag ik een glaasje water alsjeblieft?

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- het nog niet in elke uitgaansgelegenheid mogelijk is om gratis kraanwater te krijgen;
- het ontbreken van gratis kraanwater een drempel kan vormen voor verantwoord gedrag tijdens het uitgaan;

overwegende dat:

- het belangrijk is om tijdens het uitgaan af en toe water te drinken;
- het gratis aanbieden van kraanwater het toegankelijker maakt om water te drinken, waardoor uitgaan verantwoord en veiliger wordt;

verzoekt het college:

- om in gesprek te gaan met uitgaansgelegenheden om het aanbieden van gratis kraanwater te stimuleren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, M.R. van Campenhout en T. Kind

Motie 3. De nacht is voor iedereen, maak toegankelijkheid inzichtelijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- helaas niet elke uitgaansgelegenheid in Rotterdam fysiek toegankelijk is;

overwegende dat:

- iedereen moet kunnen genieten van de nacht en gebruik moet kunnen maken van uitgaansgelegenheden;
- het momenteel onduidelijk is welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn en welke niet;
- het diep kwetsend is om tijdens het uitgaan geweigerd te worden omdat een locatie geen rekening kan houden met behoeften voor toegankelijkheid;
- het in kaart brengen van toegankelijke uitgaansgelegenheden een stap in de juiste richting is voor een inclusieve, toegankelijke nacht;
- het promoten van fysiek toegankelijke uitgaansgelegenheden hopelijk niet-toegankelijke uitgaansgelegenheden motiveert om hun locatie fysiek toegankelijk te maken;
- uiteindelijk alle uitgaansgelegenheden voor iedereen fysiek toegankelijk moeten zijn;

verzoekt het college:

- om in de uitgaansagenda voor de nacht een overzicht op te nemen waarin staat welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, M.R. van Campenhout, T.S.J. Coşkun, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en N. Akhatab

Motie 4. Testen voor een veilige nacht

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- er maar één testlocatie is voor het monitoren en testen van drugs in Rotterdam die buiten het uitgaansgebied ligt;

overwegende dat:

- de drugstestservice een manier is om het drugsgebruik te monitoren en inzicht te krijgen in welke drugs er gebruikt worden in de stad;
- het hebben van één testlocatie het moeilijker te maken om de drugs in de stad te monitoren omdat je veel minder inzicht hebt in hoe de drugsmarkt eruitziet en welke drugs er in omloop zijn;
- het voor de gebruikers belangrijk is om drugs te laten testen voor gebruik, zodat drugsgebruik zo veilig mogelijk plaats kan vinden;
- de locatie van de huidige testlocatie buiten het uitgaansgebied ervoor zorgt dat de drempel om drugs te laten testen hoog is;
- een testlocatie dichtbij ervoor zorgt dat meer mensen hun drugs zullen laten testen, waardoor er op een verantwoordelijkere manier drugs gebruikt kunnen worden en er meer inzicht komt in de drugsmarkt in Rotterdam;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of extra testlocaties voor drugs gerealiseerd kunnen worden en hierbij voorrang te geven aan een testlocatie binnen het uitgaansgebied;
- in te zetten om de huidige testlocatie te verplaatsen naar het centrum;
- de openingstijden van de huidige locatie te verruimen;
- de bekendheid en toegankelijkheid van de testlocatie(s) te vergroten, zodat deze beter vindbaar en bruikbaar zijn voor het publiek;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç en M.R. van Campenhout

Motie 5. Safe'R voor iedereen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- Rotterdam elke vrijdag- en zaterdagavond gebruik maakt van een Safe'R Spot die erg waardevol is voor een veilige nacht;
- de Safe'R Spot ingericht is om de veiligheid in het nachtleven te verbeteren door een plek te bieden aan mensen die iets vervelends hebben meegemaakt of zich onveilig voelen;
- in het Nachtplan staat dat de Safe'R Spot nadrukkelijk bedoeld is voor kwetsbare groepen die zich onveilig voelen zoals de lhbtqia+-gemeenschap;

overwegende dat:

- we geluiden horen uit de lhbtqia+-gemeenschap dat de Safe'R Spot toch voornamelijk gericht is op traditioneel uitgaan en lhbtqia+'ers zich niet direct welkom voelen;
- promotie expliciet gericht op lhbtqia+'ers ervoor kan zorgen dat zij zich welkom voelen in de Safe'R Spot en gebruik zullen maken van de spot wanneer zij dat nodig hebben;
- de onveiligheid die mensen die onderdeel zijn van de lhbtqia+ gemeenschap ervaren anders is dan de onveiligheid die mensen ervaren die niet tot deze gemeenschap behoren;
- het daarom belangrijk is om specifieke aandacht te besteden aan de onveiligheid van de lhbtqia+-gemeenschap en medewerkers van de Safe'R Spot te ondersteunen in de zorg en hulp die zij bieden aan mensen die onderdeel zijn van de lhbtqia+-gemeenschap;

verzoekt het college:

- expliciet de lhbtqia+-gemeenschap te verwelkomen in de Safe'R Spot door middel van op hen gerichte promotie;
- de Safe'R Spot waar nodig extra te ondersteunen bij de zorg en hulp die zij bieden aan lhbtqia+'ers en te zorgen dat die zorg en hulp past bij hun ervaringen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik door naar de heer Akhatab.

De heer **AKHATAB** (denk). Ja, dank u wel voorzitter, vandaag spreken we dan eindelijk over het Nachtplan, een ambitieus en veelbelovend plan dat Rotterdam nog meer moet laten bruisen. Dit plan zet in op het versterken van de nachtcultuur, het bevorderen van samenwerkingen tussen stakeholders en het creëren van een veilig en inclusief nachtleven. Daarnaast biedt het initiatieven om bestaande uitgaanslocaties te verbeteren en nieuwe ruimtes te ontwikkelen. Kortom voorzitter, het Nachtplan bevat veelbelovende maatregelen die het Rotterdamse nachtleven een aanzienlijke impuls kunnen en moeten geven. Voorzitter, als fractie vinden wij het essentieel dat iedereen in onze stad kan deelnemen aan de maatschappij, en dat geldt dus ook voor het nachtleven. Helaas is dit op dit moment niet voor iedereen vanzelfsprekend. Ik heb de afgelopen tijd gesproken met Rotterdammers die graag willen genieten van het uitgaansleven, maar door bijvoorbeeld een rolstoel niet bij veel horecagelegenheden terechtkunnen. Dit is een gemiste kans en niet passend bij een stad die zich wil profileren als inclusief en toegankelijk. Voorzitter, in het plan lezen we wel dat de gemeente horecabedrijven wil aanmoedigen om locaties fysiek toegankelijk te maken, zodat iedereen kan genieten van alles wat Rotterdam 's nachts te bieden heeft. Wat mijn fractie betreft mag dit toch nog een stuk ambitieuzer. Er bestaan immers al keurmerken zoals het ITS-keurmerk, het Internationaal Toegankelijkheidssymbool, en het Nederlands Keurmerk voor Toegankelijkheid. Deze keurmerken helpen bezoekers inzicht te geven in welke locaties daadwerkelijk toegankelijk zijn. Het zou een krachtig signaal zijn als we horecabedrijven stimuleren om zich hiervoor te certificeren. Daarom verzoek ik het college ook om hier extra aandacht aan te besteden bij de horecabedrijven. Ik ben tevens benieuwd naar de reactie van de wethouder op dit idee. Voorzitter, we hebben ook tevens de motie van GroenLinks mee getekend die het college verzoekt om een overzicht op te nemen waarin staat welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn, een mooie motie. Voorzitter, laten we dus ervoor zorgen dat ons nachtleven echt voor iedereen toegankelijk is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan kijk ik of mevrouw Van Groningen zover is. Dat is zij en dan geef ik haar het woord.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, het begon met wat logistieke problemen, maar die zijn nu opgelost. Voorzitter, als ik aan het nachtleven denk, dan krijg ik stralende ogen. Want dan krijg ik zo'n heerlijke flashback aan de tijd dat ik dansend met mijn vriendinnen in het Maas Theater of in de Now&Wow. Of wat denk je van zo'n ongelofelijk gave sfeervolle North Sea Jazz afterparty in BIRD? Het nachtleven heeft ons veel te bieden en het nachtleven is daarom ook een onmisbare kracht in het stedelijke leven. Het biedt ons de plek om na een lange werkweek samen te komen, te ontspannen en ook het leven te vieren. De Rotterdamse VVD wil dan ook dat het nachtleven en de nachthorecaondernemers de ruimte krijgen om te ondernemen en bezoekers zich vrij en veilig voelen, zowel tijdens als na het stappen. En voorzitter, dat creëren we door de veiligheid op straat aan te pakken, door een veilig en betrouwbaar vervoer naar huis aan te bieden en ook in onze optiek een subsidievrije sector. Voorzitter, ik ben glashelder. Je veilig voelen tijdens het uitgaan moet de norm zijn in Rotterdam. Wat de Rotterdamse VVD betreft is dat de basisvoorwaarde voor het nachtleven, en de cijfers liegen er niet om. 77% van de vrouwen en 46% van de mannen krijgen in Rotterdam te maken met seksueel overschrijdend gedrag tijdens het uitgaan. En wij als Rotterdamse VVD hebben daarom ook het Rotterdamse veilige Horeca Routeplan ingediend. Veilig uitgaan verbeteren begint dan ook bij het inzichtelijk krijgen van de ervaringen van bezoekers en ondernemers. Voorzitter, in hoeverre zijn wij scherp op hoe bezoekers van de nachthoreca en ondernemers zelf hun veiligheid ervaren? En durven wij, een vraag aan het college, advies en suggesties aan ondernemers en bezoekers te vragen om de veiligheid te verbeteren? De Rotterdamse VVD dient daarom samen met DENK Rotterdam de motie 'Onderzoek veilige nachthoreca' in, om deze ervaringen te onderzoeken. Naast veilig uitgaan wil je natuurlijk in de nacht ook veilig thuiskomen. Veilig thuiskomen zonder opgelicht te worden. Bart van Drunen van Leefbaar Rotterdam vroeg de vorige periode om een taxi-aanpak om de exorbitant hoge prijzen voor nachtelijke taxiritten aan te pakken, en dankzij dit college, met de wethouders Mobiliteit, is er een plan gekomen en wordt dat ook uitgevoerd. Alleen voorzitter, we zijn er nog niet. De misstanden blijven. Zowel bezoekers van de nacht als personeel van nachthoreca klagen steen en been over bizarre prijzen en ook ongewenst gedrag. Kortom, de excessen in de taxibranche blijven doorgaan. Niet voor niets stelde ik vragen in de commissie en overweeg ik nu met een motie te komen om inzichtelijk te maken welke belemmeringen er nog zijn en wat we kunnen doen om malafide taxichauffeurs echt aan te pakken. Want wat de Rotterdamse VVD betreft maken we nu ineens goed inzichtelijk waar die belemmeringen zitten, om ze te kunnen handhaven, maar ook om bij fout gedrag vergunningen aan te passen. Voorzitter, een vraag aan het college en ik zie dat de wethouder Mobiliteit komt binnenlopen, of we bijvoorbeeld hiervoor onze verordening moeten aanpassen, en welke stappen er op korte termijn nog gezet gaan worden om die taxiaanpak nog wat meer gas te geven. Zoals ik heb gezegd wil de Rotterdamse VVD doorpakken, zodat Rotterdammers veilig voor een eerlijke prijs in de nacht naar huis kunnen. Tot slot voorzitter, wil ik nog even stilstaan bij subsidies. Want als liberalen vinden wij ten diepste dat ondernemers zelf hun broek moeten ophouden. Subsidies verstrekken aan het nachtleven creëert een scheef speelveld, en we moeten er dan ook voor zorgen dat die randvoorwaarden goed zijn. Daarom wil ik de volgende dingen weten. Waarom gaan we subsidies verstrekken aan de nachthoreca? Wat zijn de parameters waarop we subsidies gaan verstrekken? Kan het college ons hiervan een overzicht geven? Welke doelstellingen stellen we aan die subsidies? En tot slot, op welke manier gaan we het dan communiceren? Want het is wel belangrijk dat ook iedereen weet dat ze bestaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft een vraag.

De heer **KIND** (volt). Kunt u een voorbeeld geven van zo'n subsidie?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, dat is een heel goede vraag. Dat weet ik namelijk niet, maar ik hoor wel van ondernemers die zeggen: ja, er zijn subsidies, we weten niet wat ze zijn, maar als de ene organisatie subsidie krijgt en de andere niet, dan creëer je een scheef speelveld. Ik vind het belangrijk dat we ervoor zorgen dat we de randvoorwaarden die ondernemers nodig hebben om te kunnen ondernemen, regelen. Dat betekent veiligheid in het uitgaan, goed openbaar vervoer of in ieder geval het aanpakken van de taxibranche. Want uiteindelijk, als ondernemer onderneem je zelf, en moeten wij niet op hun stoel gaan zitten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Een vraag aan mijn collega mevrouw Van Groningen. Hoe kijkt u dan naar de campagne die we ook in de commissie hebben besproken hoe de wethouder en het college dit aan gaan pakken, om dit punt ook mee te nemen in deze campagne?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, waar het ons om gaat is dat we een gelijk speelveld voor alle ondernemers creëren, en dat je dus niet de ene ondernemer voortrekt ten opzichte van de ander. Ik begrijp dat er een potje is vanuit Cultuur, maar daar heb ik dus ook de vragen over gesteld hoe dit er precies uitziet en hoe we dit dan gaan vormgeven, want het laatste wat ik wil, is dat bepaalde ondernemers zich juist achtergesteld voelen en we weten allemaal dat de nacht het lastig heeft, en daarom staan we hier ook vandaag, om die nacht juist de ruimte te bieden. Maar in onze optiek doen we dat niet met subsidies, maar doen we dat met het zorgen dat het speelveld waar zij in opereren, gelijk is. En dat betekent dus zorgen voor goed vervoer van en naar huis, ook zorgen dat mensen veilig zijn op straat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Heeft u ook een aantal voorbeelden van ondernemers in de nacht die vinden dat er een ongelijk speelveld is en van de ondernemers die dus worden voorgetrokken? Heeft u daar een aantal voorbeelden van?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, ik heb zeker ondernemers gesproken die zich zorgen maken. Ik vind het alleen niet netjes om ze hier allemaal te noemen, maar ik wil best dadelijk bij u langskomen om te laten weten wie dat zijn. Ik heb nog geen voorbeelden van ondernemers die deze subsidies krijgen, maar daarom vind ik het ook belangrijk om van het college te horen hoe het dit plan precies gaat uitrollen, want ik denk dat dat ongelofelijk cruciaal is. En als je het dan al overweegt te doen, dan moet je er in ieder geval voor zorgen dat alle ondernemers gelijke toegang krijgen en ook weten dat het bestaat.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout stond wel net wat eerder.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Ik sloeg een beetje aan op het goede ov. Mensen die op tijd thuis moeten komen. U vindt dat belangrijk, dat gaf u ook eerder aan in de commissie, dat als ondernemers personeel hebben die tot laat werken, dat ze ook op tijd naar huis kunnen. Toch heeft u tot tweemaal toe met uw partij een motie voor de ov-nachtbus verworpen. Terwijl dat juist hartstikke in lijn is met wat u roept, dus kunt u misschien nader toelichten hoe u dat zo ziet?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, zeker. En ik dank u ook voor deze vraag. Want inderdaad, wij vinden de BOB-bus zoals die ook wordt genoemd ook ongelofelijk belangrijk. Maar in de beantwoording van de wethouder tijdens het debat waar deze moties zijn ingediend heeft hij al aangegeven dat er nu gesprekken gevoerd worden. Er zijn helaas geen oneindige gelden, ook in het openbaar vervoer niet, en ik weet dat ze in gesprek zijn, en wellicht kunt u nog een keer aan de wethouder vragen of hij kan vertellen hoe het er momenteel voorstaat, maar ik vind ook dat we reëel moeten zijn en mensen ook het eerlijke verhaal vertellen dat het geld er op dat moment niet was, en dat we het op dat moment ook niet met een verhoging van belastingen wilden gaan dekken. Dus ik denk dat het belangrijk is om die gesprekken te voeren en in ieder geval dit punt continu op de agenda te zetten, want ik heb er wel vertrouwen in dat deze wethouder er in ieder geval werk van gaat maken en wij wellicht in de nabije toekomst die BOB-bus weer zien rijden.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, dat klinkt logisch, maar zo zit het niet in elkaar. Het gaat niet om geld. Uw eigen wethouder heeft tot drie keer toe uitgelegd, het staat in de concessie, die BOB-bus moet rijden. Daar moeten ze ook voor zorgen, ook het uurtje langer. Dat gaat niet om geld, het gaat nu om personeel. Dat wordt geworven, het moet gewoon, eigenlijk hebben we gewoon afgesproken dat die rijdt en u hebt daar voortdurend tegen gestemd. U hebt wel een commerciële motie gesteund van Forum voor Democratie dat de taxi's moeten gaan rijden en dat de horeca het zelf moet oplossen. Uw ondernemers moeten het zelf oplossen. Dat is uw verhaal geweest aan de ondernemers in de stad, terwijl het openbaar vervoer door uw wethouder en u niet geregeld wordt.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, er wordt hier al gefluisterd: misschien moeten we hier ook een stichting voor oprichten. Er zijn genoeg mensen die ook een duit in het zakje willen doen. Nee, maar alle gekheid op een stokje, wij weten natuurlijk dat het openbaar vervoer kampt met allereerst financiële uitdagingen, want dat blijft gewoon zo. Maar ook personele uitdagingen. Ja, en die mensen in de nacht laten rijden, die moeten ook ingepland worden. Ik zou graag willen dat ze er allemaal zouden zijn. Het is alleen niet dat er niets gedaan wordt om te zorgen dat we uiteindelijk weer dat openbaar vervoer in de vorm van een BOB-bus hebben. Want ja, ik vind ten diepste wel dat dat randvoorwaarden zijn waar wij voor moeten zorgen dat die er ook komen, zodat die nacht een eerlijke kans krijgt. Want u begrijpt net zo goed als ik, als wij lekker gezellig samen een wijntje drinken in de kroeg en die gaat om 01.00 uur dicht, dan kunnen we nog snel de metro pakken en komen we thuis. Maar dat kan niet op het moment dat jij tot 04.00 uur staat te dansen in de kroeg want dan is er niets. En dat is een grote zorg, want we weten ook dat het uitgaanspubliek steeds jonger wordt en die wil je een eerlijke kans geven dat ze veilig thuis komen. Wat dat betreft blijft dus ook mijn pleidooi: pak die dingen aan, maar dat betekent ook dat we die taxibranche moeten aanpakken. Want dat vind ik ook nog steeds een goed alternatief. Alleen is het nu niet betaalbaar en ook niet altijd even prettig.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Onderzoek veiligheid nachthoreca

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het Nachtplan Rotterdam;

constaterende dat:

- in het Nachtplan met stap 9 wordt ingezet op veilig(er) uitgaan voor iedereen in Rotterdam;
- in het Nachtplan de ambitie wordt uitgesproken om de veiligheid in het nachtleven te verhogen;

overwegende dat:

- iedereen, ongeacht gender, afkomst of seksuele geaardheid veilig uit moet kunnen gaan;
- de Veilige Nacht (horecastewards, politie, gemeente en particuliere beveiliging) een belangrijke rol speelt voor de veiligheid in de nacht;
- bezoekers van het nachtleven uit hun ervaringen heel goed weten waar en wanneer zij zich wel of niet veilig hebben gevoeld tijdens het uitgaan;
- nachthorecaondernemers weten wat van belang is om de veiligheid op straat te verbeteren;
- deze ervaringen en inzichten cruciaal kunnen zijn voor de verdere uitvoering van het Nachtplan en het verbeteren van de veiligheid;

verzoekt het college:

- voor de verbetering van de veiligheid in samenwerking met bezoekers en nachthorecaondernemers uit te vragen hoe zij de veiligheid in het nachtleven ervaren, waar en wanneer zij zich wel of niet veilig hebben gevoeld tijdens het uitgaan en wat er volgens hen nodig is om het nachtleven veiliger te maken;
- deze inzichten mee te nemen in het verdere uitvoeringsplan van het Nachtplan;
- hierover te rapporteren aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.A. van Groningen en E. Rehim Zadeh

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord willen voeren? De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel voorzitter. In de allereerste plaats complimenten aan het Nachtplan. Het is heel fijn dat we een Nachtplan hebben met een toekomstvisie voor de stad. Ik denk dat er veel behoefte is aan dit plan, dus heel goed. Ook nog een paar zorgen. We merken toch dat het Nachtplan nog niet heel concreet is. We zouden graag een plan van aanpak willen krijgen op basis van het stuk. Vraag aan de wethouder: gaat dat er ook komen? In het kader van dat doorpakken een drietal punten. De gemeente zelf heeft behoorlijk wat gemeentelijk vastgoed dat geschikt gemaakt zou kunnen

worden voor de nacht, maar er zijn ook allerlei ruimtes die op dit moment onbenut blijven. Het gaat bijvoorbeeld over ondergrondse tramstations aan de Groene Hilledijk. We hebben een metrostation onder treinstation Lombardijen. We hebben verschillende bunkers, bijvoorbeeld onder het WTC, kelders, bijvoorbeeld bij Cinerama. Er zijn heel veel plekken die op dit moment niet gebruikt worden maar wel geschikt gemaakt zouden kunnen worden voor het nachtleven. Ik zal de parkeergarages ook nog even noemen mevrouw Nunnely. Maar op dit moment gebeurt daar te weinig. Het zit vanuit de gemeente vaak bij Stadsontwikkeling toch niet altijd comfortabel van: wat gaan we daar nu precies mee doen? En wij willen dat gaan oplossen en wij denken dat een fonds hiervoor een heel goede manier zou zijn om daartoe te komen, dus een fonds dat ervoor gaat zorgen dat je een nooduitgang gaat toevoegen, een lekkage gaat verhelpen, wellicht wat isolatie gaat toepassen en we daarmee de schaarse ruimte die we hebben nog optimaler kunnen gaan gebruiken. Daarnaast zijn er een aantal clubs op dit moment waar niets gebeurt. Voorheen waren het clubs, ik noem bijvoorbeeld een Waterfront. Die is in het bezit van de gemeente Rotterdam. Ik denk dat we die moeten doorontwikkelen. Ik denk dat de stad daar ook op zit te wachten. Maar het gebeurt maar niet. Het komt maar niet. En daarom dienen wij een motie in om dit mogelijk te maken, 'Waterfront heeft goud in de mond'. Die dienen we in om dat te realiseren. Dan hebben we nog die club in Oost. Vroeger heette het Outland, La Xala, A20 werd het volgens mij nog genoemd, Club Blu. We willen ook graag dat daar weer een club in komt, en daarom dienen we de motie 'Multifunctionele broedplaats in Oost' in.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft een vraag.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, ik ben net zoals u een groot voorstander van het nachtleven. Alleen, waarom zouden wij als overheid gaan voorschrijven dat daar een club in moet? Als iemand een ander tof idee heeft, waarom zou dat dan niet kunnen?

De heer **KIND** (volt). Ten eerste heet het een multifunctionele broedplaats, waarbij we dus een club willen combineren met bijvoorbeeld een bibliotheek. Want in Romeynshof sluit de bibliotheek. Dus wel op een creatieve manier daar gebruik van maken. Maar ik denk juist dat we dat moeten willen, en sterker nog, dat zeggen we ook in het Nachtplan zelf. We willen ook een sturende rol als overheid op ons gaan nemen om clubs te gaan realiseren, en wij hebben dat vastgoed zelf in handen, dus we kunnen wel zeggen: willen mensen daar wel een club? We hebben dat vastgoed zelf en we kunnen ervoor kiezen om die bestemming te geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Voorzitter, hoor ik Volt nu inderdaad zeggen, ik heb jullie toch als aardig liberale partij op mijn netvlies, dat u dus naar staatsnachthoreca wil? Dat wij dus gaan sturen op wie waar moet zitten en wat voor concepten? Dat zou ik toch wel echt heel zorgelijk vinden.

De heer **KIND** (volt). Nou, ten eerste zou ik dat niet een heel slecht idee vinden. We hebben gemeentelijk vastgoed, dus het is altijd een combinatie tussen overheid en markt. En ja, als je zelf het vastgoed in handen hebt, dan kun je juist op slimmere manieren samenwerken met de markt om dat te realiseren. En dat is juist ook een van de problemen op dit moment in Rotterdam. Dat is dat wij de panden die wij hebben geschikt moeten kunnen maken en samen met ondernemers moeten zoeken naar een oplossing. Dat gebeurt niet en daarom staat Rotterdam nu al jarenlang te schreeuwen om een meer levendige nachthoreca.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, ik denk alleen toch echt niet dat de oplossing zit in dan maar panden toewijzen dat daar iets moet gebeuren. Ik denk dat het veel belangrijker is dat we nu eens echt in gesprek gaan met die sector, dat we die ideeën ook ophalen en dat we uitvoering geven aan mijn motie uit 2019, 'De toekomst van de horeca', die gewoon vraagt om in gebiedsontwikkeling veel vroeger rekening te houden met de rol van horeca en hoe we dat uitrollen in de stad, dan om nu te zeggen: o, we hebben gemeentelijk vastgoed, dan gaan we hier maar nachthoreca in zetten. Want wat gaan we dan doen als het niet loopt? Gaat u dan met uw subsidiecentjes daar in pompen omdat we graag willen dat er nachthoreca is? Ik denk echt dat dit de wereld op zijn kop is mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ten eerste denk ik dat we enorm veel in gesprek zijn geweest met de stad. Daarom hebben we ook het Nachtplan. Alles staat er al in. En ten tweede, het zijn onze gebouwen. Dus we kunnen daar zelf voor kiezen om dat te willen. Het is niet zo dat dat subsidiecentjes zijn. Het is ons vastgoed. Wij kunnen daar keuzes in maken. En ik denk juist dat als we weer in gesprek moeten en weer de stad moeten gaan betrekken, dat moeten we natuurlijk doen, maar we mogen ook wel eens een keer vanuit de overheid met een visie gaan sturen op waar wij nachthoreca willen. En als u de media volgt, Waterfront is een locatie waar iedereen om schreeuwt dat daar wordt doorontwikkeld. En A20, Club Blu of hoe het ook mag heten, Rotterdam-Oost. Er staat ook in het Nachtplan dat daar juist behoefte is aan nachthoreca omdat het nu veel meer rondom het centrum gecentreerd is.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Ja, dank u voorzitter. Ik ben blij met de vraag die mevrouw Van Groningen zojuist stelde aan de heer Kind van Volt. Het punt om het Waterfront als voorbeeld te nemen, er zijn verschillende ondernemers die geprobeerd hebben daar iets te beginnen, maar de leegstandbeheerder wilde absoluut niet vertellen wie de eigenaar van het pand is. Dat blijkt nu de gemeente Rotterdam te zijn. Ik kom straks ook met een motie die dus dit soort dingen in kaart moet gaan brengen, zodat inderdaad de cultuurmakers en het gemeentelijk vastgoed bij elkaar kunnen komen, zodat we eens weten wat er leeg staat, waar het leeg staat, en ten derde wat we samen kunnen doen met de invulling van die leegstand. Want leegstand is achteruitgang en dat is gewoon zonde van de beschikbare ruimte waar iedereen behoefte aan heeft. Dus ik kom daar zo op terug, maar ik vind het een heel goede vraag maar ook een signaal naar de wethouder toe, dat dit soort dingen gebeuren, dat mensen iets willen met maatschappelijk vastgoed, maar er simpelweg niet doorheen komen om een oplossing te vinden wat we daarmee kunnen doen. Dus bij dezen.

De **VOORZITTER**. De heer Kind. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. In het Nachtplan wordt ook aangegeven dat we een aantal locaties hebben aangewezen waar nachthoreca moet komen. Daar hebben we natuurlijk ook die Nachtdienst die daarmee aan de slag gaat. Ik ben wel benieuwd mijnheer Kind, en u weet, ik houd van het nachtleven en de horeca, maar hoe kijkt u daarnaar? We hebben natuurlijk ook ondernemers nodig om die panden of die ruimtes dan te vullen. Aan ruimtes op dit moment eigenlijk zoals uit het onderzoek is gebleken geen gebrek, althans voldoende. Maar hoe kijkt u dan naar hoe we de ruimtes met de ondernemers die in de nacht willen ondernemen gaan vullen?

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ik vind het een heel goed punt en ik denk dat dit ook de kern van het probleem is op dit moment. Er is inderdaad volgens de creatieve footprint voldoende ruimte, maar je merkt ook dat heel veel ondernemers tegen allerlei bureaucratie aanlopen. Het zijn heel vaak regels die voorkomen dat een businesscase rond gemaakt kan worden. En ik denk dat we juist daarin actief moeten samenwerken met die bewoners en die Nachtdienst is natuurlijk een heel mooie aanzet om daar toe te komen. Maar ik zal een voorbeeld geven. Er zijn heel veel brandveiligheidsvoorschriften die afgelopen twintig jaar strenger geworden en dat is ook heel logisch. Maar daardoor moet er soms bij bepaalde panden een extra nooduitgang bij, of het pand is wat verouderd waardoor er lekkage is, of de isolatie is niet op orde door veranderende geluidsnormen. Op dat moment is het voor een ondernemer enorm duur om dat in een businesscase rond te krijgen. Wij hebben dat vastgoed zelf, maar wij merken zelf dat we bij de afdeling Vastgoed toch vaak gericht zijn op: laten we het maar zo snel mogelijk verkopen en een andere bestemming geven, terwijl wij denken: laten we nu een fonds beginnen, het Rotterdams Doorfeestfonds. We willen gaan kijken of we via kleine slimme aanpassingen aan die ruimtes die we tot onze beschikking hebben tot een geschikte locatie kunnen komen waardoor de businesscases van ondernemers aantrekkelijker worden en we uiteindelijk wel kunnen toewerken naar die doorontwikkeling van dat Rotterdamse nachtleven. Daarom dien ik ook daarmee direct de volgende motie in, 'Rotterdams Doorfeestfonds', samen met mevrouw Morkoç, en die staat trouwens ook onder de andere moties. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende moties ingediend.

Motie 7. Rotterdams Doorfeestfonds

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- Rotterdam volgens het creatieve footprint onderzoek geen gebrek heeft aan ruimtes voor het ontwikkelen van uitgaanslocaties;
- veel ruimtes in Rotterdam in potentie geschikt zijn als uitgaanslocaties, zoals bunkers, ondergrondse tramstations, loodsen, fietsenstallingen en kelders;
- deze ruimtes om verschillende redenen niet gebruikt worden, zoals het ontbreken van noodzakelijke isolatie, nooduitgangen of andere technische uitdagingen;
- hierdoor veel ruimte onbenut blijft;

overwegende dat:

- er met relatief beperkte middelen veel impact gemaakt kan worden voor het Rotterdamse nachtleven, indien er gekozen wordt voor een strategie gericht op het geschikt maken van bestaande locaties;
- een fonds gericht op het geschikt maken van deze locaties een passend vehicle is om het Rotterdamse nachtleven te stimuleren;
- er verschillende publieke en private middelen gevonden kunnen worden om het fonds te financieren;

is van mening dat:

- het onwenselijk is om in tijden van verdichting en schaarste ruimtes in de stad onbenut te laten;

verzoekt het college:

- een Rotterdams Doorfeestfonds op te richten, gericht op het geschikt maken van bestaande locaties met veel potentie voor het Rotterdamse nachtleven;
- actief op zoek te gaan naar interne en externe financiering voor het fonds;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en M.Y. Morkoç

Motie 8. Multifunctionele Broedplaats in Oost

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- de meeste uitgaansgelegenheden gecentreerd zijn in Rotterdam-Centrum en het stadsdeel Prins Alexander slechts één uitgaansgelegenheid heeft;
- er een tekort is aan kleine locaties (< 100m²) waar opkomende artiesten in het nachtleven kunnen experimenten en zichzelf ontwikkelen;
- de gemeente eigenaar is van het pand aan de Prins Alexanderlaan 37 waar Club Blu huisvest en dit pand beschikt over een nachtvergunning;

overwegende dat:

- het langdurig leegstaan van het pand een gemiste kans is gezien de schaarste aan betaalbare locaties voor creatieve initiatieven in Rotterdam;
- vanuit de wijkraden wordt aangegeven dat er behoefte is aan cultuur/maatschappelijk aanbod voor bijvoorbeeld ouderen en aan een uitgaansgelegenheid voor jongere doelgroepen¹;
- het behouden van het pand door de gemeente mogelijkheden biedt om sturing te geven aan een passende invulling die maatschappelijke en culturele waarde toevoegt;

verzoekt het college:

- bij de ontwikkeling van het pand Prins Alexanderlaan 37 een multifunctionele culturele en economische broedplaats met club mee te nemen als mogelijk scenario, waarbinnen ruimte is voor experiment, talentontwikkeling en een mix van culturele en maatschappelijke activiteiten;
- hierover uiterlijk Q3 2025 duidelijkheid verschaffen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en M.Y. Morkoç

¹ <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/d98476ed-ca2d-409c-ab7d-df530d2c399c?documentId=a7b9fc4e-9a3e-41ff-8d41-78a05007e9b2>

Motie 9. Waterfront heeft goud in de mond

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- poppodium Waterfront aan de Boompjeskade jarenlang een iconische plek was binnen het Rotterdamse nachtleven;
- de sluiting van poppodium Waterfront mede het gevolg was van een fraudezaak die heeft geleid tot financiële schade en negatieve publiciteit, waardoor herontwikkeling jarenlang uitbleef;
- de locatie sindsdien grotendeels leegstaat, terwijl betaalbare plekken voor creatieve en nachtelijke initiatieven in Rotterdam schaars zijn;

overwegende dat:

- de gemeente recentelijk de ambitie heeft uitgesproken om de Boompjeskade te ontwikkelen tot een levendig gebied met horeca, cultuur en nachtleven¹;
- hier al goede stappen zijn gezet met het openen van pop-upuitgaansgelegenheid De Leiperd, wat aantoont dat er behoefte is aan een bruisend uitgaansaanbod;
- naast tijdelijke uitgaansgelegenheden er ook ruimte moet zijn voor nachtprogrammering met een permanent karakter, zodat de stad een duurzaam en divers aanbod kan blijven bieden;

is van mening dat:

- de heropening van de oude Waterfront-locatie als poppodium een waardevolle impuls kan geven aan de nachtcultuur in Rotterdam en bovendien bijdraagt aan de gemeentelijke doelstellingen voor de Boompjeskade;

verzoekt het college:

- te streven naar de herontwikkeling van de oude Waterfront-locatie tot een duurzame en toekomstbestendige club of poppodium;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en M.Y. Morkoç

¹ <https://www.dehavenloods.nl/nieuws/algemeen/53776/de-mooiste-plek-van-rotterdam-komt-tot-leven-vanaf-augustus-m>

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik het woord aan de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Op het Nachtplan hebben we met z'n allen best een tijd gewacht en volgens mij zijn we allemaal blij dat het er nu ligt. Er wordt hier nu veel gesproken denk ik over: waar zit nu ergens de scheidslijn tussen waar de overheid verantwoordelijk voor is en wat de markt moet oplossen, en dat levert mooie debatten op natuurlijk. Maar waar de overheid in ieder geval verantwoordelijk voor is, is de openbare orde en veiligheid. En onze zorg in dit plan zit wel op een aantal punten waarvan we zeggen: eigenlijk is hier het plan onvolledig en misschien daardoor ook niet helemaal voldragen, maar goed, daar kunnen we gelukkig in deze raad dan in bijstellen door moties in te dienen. Voor ons zit dat vooral ook op het punt van het tegengaan van het gebruik van drugs tijdens het uitgaan en met name tijdens het nachtleven, omdat we weten dat het niet alleen individueel een grote gezondheidsimpact heeft, maar dat ook het drugsgebruik in het nachtleven een heel negatieve impact heeft op de veiligheid en de mentale weerbaarheid van de Rotterdammers. Er wordt in het plan af en toe verwezen naar bestaand gezondheidsbeleid, maar wij missen dus eigenlijk een aanpak, wat ons betreft een repressieve aanpak van drugsgebruik in het

nachtleven. En daarom voorzitter, wil ik graag de motie indienen 'Drugs in de nacht is geen pracht', waarbij wij eigenlijk zeggen, en het college oproepen zero tolerance in acht te nemen als het gaat over het gebruik van drugs in het nachtleven en in te zetten op strenge controles bij uitgaansgelegenheden. Die dien ik in mede namens de ChristenUnie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 10. Drugs in de nacht is geen pracht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- het college een integraal Nachtplan heeft gepresenteerd voor een bruisender nachtleven;
- een bruisend nachtleven ook veilig en verantwoord moet zijn;
- in het Nachtplan niet wordt verwezen naar bestaand gezondheid- en preventiebeleid van de gemeente;
- drugsgebruik in het Rotterdamse nachtleven zeer frequent voorkomt en tot op zekere hoogte ook genormaliseerd lijkt te zijn;
- in het Preventie- en handavingsplan Alcohol en Drugs 2023-2027 expliciet wordt benoemd dat de enige veilige manier van uitgaan zonder drugs is en dat de gemeente hier ook op inzet;
- het college zeer prominente campagnes voert om de verantwoordelijk van de eindgebruiker van drugs onder de aandacht te brengen;

overwegende dat:

- het opmerkelijk en, wat ons betreft, onwenselijk is dat er in het Nachtplan niks gezegd wordt over preventie van drugsgebruik in het nachtleven;
- (hard)drugs een zware negatieve impact heeft op de veiligheid en mentale weerbaarheid van Rotterdammers;
- het belangrijk is dat Rotterdammers op een veilige manier van het nachtleven kunnen genieten;
- concretere maatregelen om drugsgebruik in het uitgaansleven terug te dringen noodzakelijk zijn;

verzoekt het college:

- een zerotolerancebeleid te hanteren om (hard)drugsgebruik maximaal te reduceren in het nachtleven;
- in te zetten op strenge controles op drugs bij uitgaansgelegenheden zoals bijvoorbeeld nu al gebeurt bij festivals;
- te verkennen welke concrete maatregelen genomen kunnen worden om drugsgebruik in het uitgaansleven verder terug te dringen, zoals bijvoorbeeld een uitgaansverbod;
- de jaarlijkse voortgang hiervan te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Is het een vraag of een bijdrage? Een vraag, dan is mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, ik wilde aan het CDA vragen, in plaats van repressief te reageren op drugsgebruik wat ze zouden vinden van onze motie over het veiliger maken van drugsgebruik door middel van het faciliteren van meer testlocaties?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank u wel voorzitter. Kijk, ik vind dat op zichzelf geen slechte motie, maar het gaat wat ons betreft wel om de volgorde. We doen vanuit het bestuur ook allemaal campagnes om ook aan te geven dat drugsgebruik uiteindelijk helemaal het einde is van een keten van vaak ook een hele industrie, waar we niet achter zouden moeten staan. En natuurlijk is het

zorgen voor zoveel mogelijk veilig gebruik daarvan een goede zaak en ook mogelijkerwijs een taak van de overheid, maar dat is wel, zal ik maar zeggen, als het kwaad al geschied is. Dus wat ons betreft gaat er eerst werking uit van zero tolerance en het tegengaan van het gebruiken van drugs überhaupt, maar zeker tijdens het uitgaan. En dan kun je uiteindelijk ook zeggen: het gebeurt toch, en dan moet het maar zo veilig mogelijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, dan wil ik afsluitend meegeven dat een drugstestserviceplek juist ook een plek is waar drugsgebruik kan worden gemonitord en dat er inzicht kan worden gegeven in wat voor drugs er worden gebruikt in Rotterdam en dat dat dan ook op een veilige manier kan worden gedaan, dus eigenlijk hoor ik ook steun voor deze motie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely niet meer?

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, ik wil toch nog even reageren op mijn collega de heer Segers-Hoogendoorn, omdat als we kijken naar de realiteit, wat u nu voorstelt, hoe ziet u dat? Want dat betekent natuurlijk dat we echt gewoon een heel groot containerschip uit de haven moeten duwen om het in deze volgorde te doen. Dus ik ben heel benieuwd hoe u daarnaar kijkt.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, volgens mij heb ik dat ook duidelijk in mijn bijdrage gezegd. Waar zit nu echt de verantwoordelijkheid van de gemeente en van de overheid? Die zit op de openbare orde en veiligheid en ook deels op het tegengaan van ongezonde situaties bij mensen. Nou, dat is het geval bij drugsgebruik en daar zit een hele industrie achter. Dat wil ik toch ook blijven benoemen. En dat zeggen we zelf ook, het kopen van een pilletje is eigenlijk het eindpunt van die hele trits. Daar heeft de gemeente een rol in en dat moet natuurlijk samen met ondernemers, maar deze motie zet wel aan tot: laten we nu niet net doen alsof we daar niets aan te doen hebben, dat het sowieso allemaal maar gebeurt. We hebben hier als overheid zeker een rol en we moeten dat actief tegengaan en dus repressief en met zero tolerance.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik kijk even of er nog anderen zijn die het woord willen voeren. De heer Van Campenhout was eerst volgens mij, mevrouw Nunnely.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Het Nachtplan strooit met termen zoals een creatieve footprint, inclusie, het Panel Deurbeleid, maar in de praktijk laat het een schrijnende realiteit zien. Onze stad scoort schandalig op de internationale maatstaf voor de creatieve footprint, een 5 voor de punten die de kern raken van onze diversiteit in onze stad. Uit het rapport blijkt dat het nachtleven steeds meer de belangen dient van een selecte groep. Gemarginaliseerde groepen blijven achter. Er is geen ruimte voor kleine opkomende artiesten en nachtgelegenheden. Systematische discriminatie is aan de orde en dat voor een stad die pocht met haar multiculturele kracht en diversiteit. Toen wij deze pijnlijke punten benoemden in de commissie werd duidelijk gemaakt dat dit niet binnen het kader van cultuur valt en dat is nu juist het probleem. Want hoe kun je het hebben over inclusie en diversiteit in de nachtsceen zonder te praten over discriminatie? Hoe kun je een nachtleven voor iedereen bouwen terwijl bij de deur al stelselmatig mensen van kleur, queerpersonen, gehandicapte mensen en andere gemarginaliseerde groepen worden uitgesloten? Ook zijn gebouwen fysiek ontoegankelijk en daarom dienen wij de motie in 'Maak de Rotterdamse nachtcultuur rolstoeltoegankelijk'. Het Panel Deurbeleid wordt gepresenteerd als de oplossing tegen discriminatie in het nachtleven. Maar zonder harde consequenties voor discriminerende clubs blijft alles bij loze beloftes. Deze sancties willen wij bewerkstelligen met onze motie 'Geen exploitatievergunning voor discriminerende clubs'. Aangezien er in de commissie geen antwoorden gegeven waren op onze vragen, stellen wij die hier opnieuw. Wat gaat de wethouder doen om de focus op community te versterken om diverse gemarginaliseerde groepen te betrekken en veilig te stellen in ons nachtleven? Hoe wordt gegarandeerd dat clubs en horecagelegenheden zich houden aan antidiscriminatieregels? Hoe reflecteert de wethouder op onze presentatie in de onderdelen community en programmering en beleidskader? Zijn er genoeg signalen dat deelnemende partijen aan het Panel Deurbeleid nog steeds regels overtreden en hoe reflecteert de wethouder op de effectiviteit van dit beleid? Welke stappen worden gezet om dit te verbeteren? Welke consequenties zijn er voor deelnemende clubs die zich niet houden aan de inclusiviteitsrichtlijnen of is

de naleving daarvan enkel afhankelijk van goodwill? De gemeente geeft aan op de hoogte te zijn van een stijgend aantal discriminatiemeldingen bij de deuren van clubs. Hoeveel meldingen zijn dit en welke trends zijn zichtbaar? En tot slot, als dit een zo groot en langdurig probleem is, waarom is het huidige beleidskader niet sterker gericht op het aanpakken van deze structurele vormen van discriminatie? De creatieve footprint, inclusie en het Panel Deurbeleid zijn voluit besproken in het Nachtplan, dus zou het erg zijn als we obstakels daarvan niet binnen de cultuur passen. Wij verwachten dat het college deze urgentie en relevantie ook gaat inzien, want wat hier op het spel staat, is niet enkel de toekomst van ons nachtleven, maar ook de integriteit van Rotterdam als stad van inclusie en gelijkwaardige kansen. Tot slot weten we allemaal dat er een tekort is aan ruimte in Rotterdam. Tegelijkertijd staan er talloze panden leeg, voor maanden en soms zelfs voor jaren. Het is niet alleen verspilling, maar ook een gemiste kans voor onze bruisende stad die nu nog vastzit in een ondoorzichtig systeem waardoor niemand precies weet welk vastgoed er leegstaat, hoelang het leegstaat en waarom het niet beschikbaar is. En als het wel beschikbaar is, wat we daar eventueel voor kunnen doen en voor hoelang. In onze motie 'In kaart brengen van leegstaand vastgoed binnen de gemeente Rotterdam' roepen wij het college op tot een openbaar overzicht. Dit zorgt niet alleen dat grote investeerders maar ook kleine ondernemers en kunstenaars met belangrijke initiatieven kans maken op een ruimte. Ook pleiten wij voor een lokaal loket waar iedereen met zijn ideeën en initiatieven terecht kan, zodat de leegstand samenkomt met creatieve artiesten die hiervan gebruik kunnen maken. Het wordt tijd dat Rotterdam ruimte heeft en ruimte geeft zodat die eerlijker verdeeld wordt. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout heeft de volgende motie ingediend.

Motie 11. In kaart brengen van leegstaand vastgoed binnen de gemeente Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 8.1 'Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024';

constaterende dat:

- binnen de gemeente Rotterdam diverse panden langdurig leegstaan, zowel gemeentelijk vastgoed als panden die beheerd worden door leegstandspartijen;
- tegelijkertijd veel ondernemers, kunstenaars, activisten en gemeenschapsinitiatieven geen betaalbare ruimte kunnen vinden om te werken en samen te komen;
- het ontbreken van een transparant overzicht van leegstaand vastgoed een gemiste kans is voor een sociaal rechtvaardige en inclusieve invulling van de stad;

overwegende dat:

- een volledig en actueel overzicht van leegstaand vastgoed kan bijdragen aan een betere benutting van leegstaande panden en daarmee de leefbaarheid en dynamiek in de stad vergroten;
- een openbaar en toegankelijk overzicht de eerste stap is naar een eerlijke en sociale herbestemming van vastgoed;
- leegstaand vastgoed kan worden ingezet voor tijdelijke of structurele invulling door ondernemers, de cultuursector, maatschappelijke organisaties en gemeenschapsinitiatieven, wat bijdraagt aan een inclusieve en bruisende stad;
- dit zowel economische als maatschappelijke voordelen biedt, waaronder het stimuleren van lokale bedrijvigheid en creatieve initiatieven;

verzoekt het college:

- in kaart te brengen welk vastgoed in de gemeente Rotterdam leegstaat, inclusief panden in beheer van leegstandspartijen, en te rapporteren hoe lang deze panden leegstaan en wat de huidige of toekomstige planning is;
- dit overzicht openbaar te maken en actief aan te bieden aan belanghebbenden, zodat zij op transparante wijze de mogelijkheden kunnen beoordelen en voorstellen kunnen doen voor de invulling van het leegstaande vastgoed;
- een centraal loket op te zetten waar ondernemers en maatschappelijke organisaties terecht kunnen voor informatie over de beschikbaarheid en mogelijkheden van leegstaande panden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout en T.S.J. Coşkun

Motie 12. Maak de Rotterdamse nachtcultuur rolstoeltoegankelijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 8.1 'Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024';

constaterende dat:

- niet alle Rotterdamse horecagelegenheden en nachtcultuurlocaties rolstoeltoegankelijk zijn, waardoor mensen met een fysieke beperking worden uitgesloten van het nachtleven;
- de Creative Footprint Rotterdam-analyse laat zien dat nachtcultuur zich voornamelijk in het stadscentrum concentreert en dat de bereikbaarheid van sommige stadsdelen beperkt is, wat extra obstakels opwerpt voor mensen met een beperking;
- het Nachtplan Rotterdam 2024 expliciet aandacht besteedt aan inclusie en toegankelijkheid in het nachtleven, maar concrete maatregelen om fysieke toegankelijkheid te verbeteren ontbreken;

overwegende dat:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als uitgangspunt heeft dat iedereen zo zelfstandig mogelijk moet kunnen deelnemen aan de samenleving;
- een toegankelijker nachtleven niet alleen de inclusie vergroot, maar ook ondernemers helpt door een bredere doelgroep aan te spreken;
- de gemeente Amsterdam met specifieke subsidieregelingen de toegankelijkheid in de horecasector heeft verbeterd en daarmee ondernemers heeft gestimuleerd om hun locaties inclusiever te maken;
- financiële drempels en gebrek aan kennis over toegankelijkheidsaanpassingen een belemmering vormen voor veel ondernemers;

roept het college op:

- een subsidieregeling in te stellen waarmee Rotterdamse horecagelegenheden en nachtcultuurlocaties financiële ondersteuning kunnen krijgen voor noodzakelijke aanpassingen, zoals drempelvrije entrees, toegankelijke toiletten en andere verbeteringen;
- actief te communiceren over deze regeling, in samenwerking met ondernemersverenigingen, de Rotterdamse Nachtraad (N8W8 R'dam) en inclusieorganisaties, om bewustwording en deelname te bevorderen;
- de voortgang en resultaten jaarlijks te rapporteren aan de gemeenteraad, met als doel een zichtbare toename in rolstoeltoegankelijke nachtcultuurlocaties in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout, R.T.J. van der Velden en N. Akhatab

Motie 13. Geen exploitatievergunningen voor discriminerende clubs

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 8.1 'Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam zich in moet zetten voor een inclusieve en veilige nachtcultuur, zoals vastgelegd in het Nachtplan Rotterdam;
- de gemeente Rotterdam het streven heeft om de nachtcultuur fysiek, sociaal en financieel toegankelijk te maken voor iedereen;
- discriminatie bij het toegangsbeleid van horecagelegenheden nog steeds een bekend en groeiend probleem is, zoals blijkt uit het NOS-artikel van 31 juli 2024, waarin wordt aangegeven dat discriminatie bij het uitgaan veel vaker voorkomt dan wordt gemeld. Dit wijst op de omvang van het probleem en de urgentie van preventieve maatregelen;
- vrijwillige deelname aan initiatieven zoals het Panel Deurbeleid onvoldoende waarborg biedt tegen structurele discriminatie in het nachtleven;

overwegende dat:

- vergunningverlening een effectief middel kan zijn om horecagelegenheden te verplichten discriminatievrij beleid te voeren;
- er behoefte is aan duidelijke en strikte maatregelen om de naleving van antidiscriminatieregels te waarborgen;
- duidelijke en afgedwongen maatregelen noodzakelijk zijn om het vertrouwen van burgers en bezoekers in een veilige en inclusieve nachtcultuur te herstellen en te behouden;
- de verantwoordelijkheid voor het aanpakken van discriminatie niet mag liggen bij de jongeren die het meemaken;

verzoekt het college:

- exploitatievergunningen voor horecagelegenheden te koppelen aan het aantoonbaar naleven van anti-discriminatieregels;
- een systeem van sancties in te voeren voor overtredingen van deze regels, waaronder waarschuwingen, schorsingen en intrekking van de vergunning bij herhaalde of ernstige overtredingen;
- elk kwartaal een openbare rapportage publiceren over het aantal meldingen van discriminatie, opgelegde sancties en de resultaten van deze aanpak;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout en R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Even zien, ik probeer mijn lijstje even af te lopen. Mevrouw Nunnely, dan mevrouw Verkoelen en dan de heer Vonk.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. Het Nachtplan, een belangrijk en bruisend onderdeel van onze stad, het nachtleven. Gisteravond was ik bij een expositie van een jonge Rotterdammer op het Grafisch Lyceum over het nachtleven. Deze jonge Rotterdammer, mijn zoon en heel trots op zijn expositie over het nachtleven. Daar zag je ook hoe belangrijk het nachtleven is voor onze jonge Rotterdammers. En laten we ook de oudere Rotterdammers niet uitsluiten. Het Nachtplan is opgesteld om een balans te vinden tussen een levendig nachtleven en leefbaarheid voor de bewoners. Het bevat het maximaal haalbare binnen het budget en biedt kansen voor verdere groei en ontwikkeling. Het succes van ons Nachtplan, van het nachtleven, vraagt om een dynamische samenwerking tussen ondernemers, bewoners en de gemeente. Daarbij spelen externe factoren zoals trends en innovaties een belangrijke rol. Onderzoeken zoals de VibeLab hebben ons al waardevolle inzichten gegeven, maar het is van belang om onze ambitie hoog te houden. Nodig om ons nachtleven naar een hoger niveau te tillen. Het is daarom van cruciaal belang dat we niet alleen kijken naar het beleid, maar ook naar de fysieke ruimtes. Mijn collega's hebben het net ook aangegeven. Ik ben daarom ook trots op het plan Broedplaatsen, waar we dus meer vierkante meters krijgen om ook ondernemers hierin te vestigen. Zo zorgen we dat ons nachtleven veilig, duurzaam en toekomstgericht blijft. En tegelijkertijd ook de vraag, want inderdaad, voor drugs moeten we inderdaad onze ogen niet sluiten in deze stad, maar tegelijkertijd heb ik dan ook de vraag aan mijn collega's: willen we dan ook alcohol gaan verbieden? Ik heb ook in ons commissiedebat waar we heel uitvoerig hebben gesproken over een aantal zaken die ook de N8W8, de Nachtraad over zal nemen en met frequentie zal terugkoppelen aan de gemeenteraad, een nachtmonitor. Dat speelt een sleutelrol bij effectief bijsturen van maatregelen om het Nachtplan succesvol uit te kunnen voeren. Samenwerkingen met onderwijsinstellingen zoals mbo en opleidingen in veiligheid kan bijdragen om ook de nacht veilig te maken en veilig te houden voor onze Rotterdammers. Innovatieve ondernemers die duurzaamheid bevorderen, wellicht een stimulans geven met een bonus omdat zij bijdragen aan de transitie energie, maar ook de duurzame ontwikkelingen. Een periodieke monitor te ontwikkelen, daar heeft de wethouder al een toezegging op gedaan. Samen te werken dus met onderwijsinstellingen, daar is ook een toezegging op gekomen. We hebben natuurlijk de campagne, de motie die in D66 in februari 2023 heeft ingediend, die, daar ga ik van uit, mooi wordt uitgevoerd maar het plan komt ons ook nog tegemoet, dus ik kijk naar mijn rechterkant, want dat is ook een toezegging die is gedaan. Ik hoop dat we in het derde kwartaal van 2025 meer inzicht kunnen krijgen in wat de campagne is en hoe die uitgevoerd gaat worden. En toch heb ik een motie, 'Rotterdam on top', om vooral met elkaar ook uit te spreken dat de bezoekers die wij ook verwachten in deze stad in 2025, maar vooral ook om te zorgen dat we als nachtcultuur in deze

stad bovenaan de lijstjes komen. We staan nu op een plek waarvan ik denk: die ambitie spreekt zich uit en daarom dien ik ook deze motie in, een spreek-uit-motie, 'Rotterdam on top', om te vragen of de wethouder zich hier volledig samen met het college kan inzetten omdat de nachtcultuur van Rotterdam belangrijk is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft een vraag?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, ik heb toch een korte vraag aan mevrouw Nunnely van D66, in hoeverre zij het met mij eens dat het belangrijk is dat wij in ieder geval de creativiteit bij de ondernemers laten liggen en dat wij als overheid ons echt inzetten op het wegnemen van die belemmeringen en een gelijk speelveld creëren.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel. Wat ik u net ook al heb aangegeven, ik ben heel benieuwd naar het lijstje waar die ongelijke speelvelden zijn, want als we dat lijstje in zicht hebben, dan kunnen we ook een gerichte aanpak bieden mevrouw Van Groningen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 14. Rotterdam on top

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 8.1: Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- Rotterdam recentelijk over een ambitieus Nachtplan beschikt dat gericht is op het versterken en aantrekkelijker maken van het nachtleven;
- uit internationaal vergelijkend onderzoek van VibeLab blijkt dat Rotterdam een voldoende scoort, maar desondanks het laagste scoort van de acht deelnemende steden wat betreft een aantrekkelijk en goed functionerend nachtleven;

overwegende dat:

- een bruisend nachtleven bijdraagt aan de economische, culturele en sociale dynamiek van de stad, vol met ontmoetingen;
- Rotterdam als vooruitstrevende, innovatieve en internationale stad zich moet richten op een top 3-positie in deze lijst, zeker omdat onze ruimtes hoog scoren in het onderzoek;
- het Nachtplan als uitgangspunt en uitvoeringsdocument kan dienen om deze ambitie te realiseren;
- vooral extra inzet op het beleidsmatige deel en het community- en programmeringsdeel uit het onderzoek noodzakelijk is om de ambities waar te maken;

sprekt uit:

- het ambitieniveau te verhogen door als doelstelling te formuleren dat Rotterdam minimaal in de top 3 van internationale steden met een bruisend nachtleven moet komen;
- het Rotterdamse Nachtplan te gebruiken als leidraad en uitvoeringsdocument om deze doelstelling te behalen, maar vooral met de sector gezamenlijk te focussen op sterke communitybuilding en programmering;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, dank u wel voorzitter. Uiteraard gunnen wij ouderen onze jongeren en onze jongere ouderen hun nachtelijke plezier. Dat snapt u, wij zijn tenslotte ook jong geweest en wij weten maar wat goed wat voor lol je uit het nachtleven kunt halen. Maar voorzitter, onze zorgen gaan vooral ook uit naar de Rotterdammers die geen gebruik maken van het nachtleven en graag een gezonde nachtrust hebben, zonder muziek en zonder luid sprekende nachtbrakers. En voorzitter, al

geeft de wethouder dus duidelijk in de commissie aan dat het zijn aandacht heeft, helemaal gerust zijn we daar natuurlijk niet op. We zien dan ook graag met enige regelmaat de evaluaties van het nachtleven en de klachten van de nachtelijke onrust tegemoet. En datzelfde geldt voor de ondernemers, die meer ruimte moeten krijgen. En we juichen natuurlijk dat ondernemerschap toe, maar zijn ook uitermate voorzichtig. Want eenmaal iets weggegeven draai je dat niet zomaar meer terug. De grote terrassen sinds de coronatijd zijn daar een goed voorbeeld van, mij een doorn in het oog, eerlijk gezegd. Vandaar dat wij ook een motie hebben, 'Hou het zacht in de nacht'. En ik hoop dat de wethouder ook aan onze ouderen denkt als dit plan uitgerold gaat worden. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 15. Hou het zacht in de nacht

"De gtemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter behandeling van het Nachtplan Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam het voornemen heeft het nachtleven nieuw leven in te blazen;
- ze daarom ondernemers ruim baan wil geven;
- een bruisend nachtleven een stad een fijne plaats maakt om te zijn, te komen volgens het college;
- en dat alles in 15 stappen;

overwegende dat:

- er grote behoefte is aan nachtleven zowel bij jongeren als bij jongere ouderen
- nachtleven gewoonlijk ook betekent dat er 's nachts leven op straat is;
- ondanks goede bedoelingen er vaak geluidsoverlast is, zowel van muziek als uitgaanspubliek dat huiswaarts keert;
- nu op sommige plekken al veel geluidsoverlast van uitgaanspubliek wordt ervaren zoals het gebied rond de Oude Haven;
- nachtrust voor velen van groot belang en wel zo gezond;

verzoekt het college:

- met enige regelmaat het Nachtplan te evalueren en daarbij geluidsoverlast een prominente rol te geven;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Een stimulans voor een bruisend nachtleven, waar dit plan over spreekt. Daar zijn wij ontzettend voor. Ik wil vanaf deze plaats dan ook allereerst mijn waardering uitspreken voor de inzet vanuit de stad, die dit plan ook mede mogelijk heeft gemaakt, onder andere in de persoon van de nachtburgemeester en zijn N8W8. Maar ook waardering voor de manier waarop wethouder Kasmi de samenwerking is aangegaan. Kijk, zo bouw je samen aan de stad, ook in de nacht. Ik zou zeggen, voor Rotterdammers door Rotterdammers. We blijven er wel op hameren dat het nachtleven een veilig leven moet zijn. Allereerst met respect voor de mensen voor wie de nacht een moment is om die broodnodige rust te pakken. Ik kan het niet meer eens zijn met wat mevrouw Verkoelen daarover heeft gezegd want iedereen heeft recht op een ongestoorde nachtrust. En er is geen rechtvaardiging om die structureel te ontzeggen. En met de debatten die we daarover hebben gehad bij het horeca-actieplan zien wij dat het college daar helaas te weinig oog voor heeft. We staan ook voor een nachtcultuur waar drankmisbruik en drugsgebruik nooit genormaliseerd moeten worden. Onze oproep is om te blijven werken aan een drugsvrije stad. Maak nooit normaal wat niet normaal is. En daarom staat onze naam ook onder de motie die zojuist door het CDA is ingediend. Moties over toegankelijkheid van uitgaansleven voor iedereen, ook mensen die beperkt zijn in hun mobiliteit, juichen wij ook van harte toe en zullen wij steunen. Voorzitter, een inclusief en veilig

nachtleven is belangrijk en op dat gebied is er nog heel veel te doen. Inclusief betekent niet alleen geen discriminatie en meer toegankelijkheid voor iedereen, maar ook toegankelijkheid voor mensen met een kleine beurs. Ik zag een conceptmotie van BIJ1 langskomen die sprak over fysieke, sociale en financiële toegankelijkheid van het nachtleven en ik vond dat eerlijk gezegd wel een heel mooie toevoeging. Die had ik zelf eerlijk gezegd nog niet opgepikt en ook nog niet heel veel gehoord in het debat tot nu toe, die financiële toegankelijkheid, want het moet ook bereikbaar zijn voor mensen met een kleine beurs. Het moet niet zo zijn dat het nachtleven exclusief wordt voor mensen die zich dat kunnen veroorloven. Onze vraag aan de wethouder is dan ook of het college daar wel expliciet oog voor heeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Ja, de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, op deze donderdagochtend wil ik ook wel iets zeggen over de nacht. Het is goed dat we het er een keer over hebben, want zonder nacht geen dag en andersom. En ook de SP houdt heel erg van de nacht, ik sla geen nacht over, maar meestal wel gewoon in bed om uit te rusten, zoals de meeste Rotterdammers. Want er moet wel gewerkt worden. Bij mij in de straat om 6, 7 uur 's ochtends, dan begint Rotterdam tot leven te komen, dan gaan mensen naar het werk, zowel arbeidsmigranten als mensen die er al hun hele leven wonen. En zo zit het met de meesten. In Rotterdam kun je nog steeds op de Coolsingel doordeweeks een kanon afschieten midden in de nacht, want je raakt niemand. Dus we moeten niet net doen alsof het allemaal tot bloei is gekomen. Maar het gaat wel wat beter en iedereen verdient ook een fatsoenlijke nacht. En natuurlijk snap ik wat de heer Segers-Hoogendoorn zegt over drugs, maar dat geldt natuurlijk ook voor alcohol. Overmatig drugs- en alcoholgebruik is slecht, zowel overdag maar zeker ook in de nacht. Het zorgt voor onveiligheid. Maar dat is een sociaal-medisch probleem dat we niet oplossen met repressie. Daar moeten we het op andere plekken over hebben. In onze commissie Zorg, Welzijn, Cultuur en Sport kwam de nachtburgemeester en de mensen van de N8W8 en van de Nachtraad. De heer Vonk zei het al, die hebben prima ingesproken, die hebben dat goed georganiseerd en dat heeft ook onze volledige steun. En daarom steunen we ook een aantal moties, onder andere van de VVD en DENK over het veiligheidsgevoel, de beleving, hoe kunnen we dat verbeteren? Hoe kunnen we zorgen dat het inderdaad veilig is en inclusiviteit. Maar ook die van BIJ1 over de leegstaande gebouwen. Daar kan meer mee gebeuren met de creativiteit van de Rotterdammers, als we weten waar we dan aan kunnen sleutelen. En dan hoop ik dat de regeltjes ons niet in de weg gaan zitten. Want mensen maken de stad, zowel overdag als in de nacht.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. Ik dacht, ik wacht even uw hele betoog af, maar ik dacht: er komt nog iets concreets, want u zei: het voorstel van de heer Segers-Hoogendoorn, repressie, dat zien we niet zitten. Dat moet op andere manieren. Ik ben heel benieuwd welke manieren u voor zich ziet.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, kijk, u gaat dan wel mee met mevrouw Morkoç, van: dat is dan aan het eind, dat testen. Maar er zijn natuurlijk heel veel wetenschappelijke onderzoeken en ook allerlei bewegingen en zeker in 020 nog meer dan in Rotterdam hoe je met alcohol en drugs zou moeten omgaan en overmatig drugsgebruik. En dat zero tolerance klinkt leuk maar is niet te doen. Het is ook niet te handhaven, tenzij op bepaalde plekken, zoals in de sport ook, maar je moet zo'n probleem als overmatig drugs- en drankgebruik op een andere manier te lijf gaan dan met een kreet zero tolerance. Dat is symboolpolitiek.

De **VOORZITTER**. De heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, toch weer even dan, helder, dat ziet u niet zitten. En uw plan is dan dus die veiligheid. Dat is dus eigenlijk uw concrete voorstel dan?

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, ik denk dat je de oorzaak moet aanpakken. Dat is drugs en ja, iets van verslaafdenzorg. We hebben daar ook al heel ervaring mee. Het is ook niet dat we overspoeld worden. Het is ook geen tsunami die op ons afkomt. Het is ook niets nieuws. Er is nu een Nachtplan van een nachtraad en een N8W8 om een aantal dingen te verbeteren, maar er is geen enkele aanleiding om nu over te gaan tot zero tolerance rondom drugsgebruik.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. In januari 2024 heeft D66 een motie ingediend, ook voor de testlocaties. Daarnaast wil ik er ook nog op wijzen dat om alleen maar op drugs te focussen volgens mij, of volgens D66 ook een eenzijdige aanpak is, dus vandaar nogmaals, wilt u dan ook de alcohol verbieden?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Volgens mij gaat het ook om realisme in deze kwestie, en ik heb volgens mij in mijn betoog heel duidelijk gemaakt dat ik hartstikke voor allerlei initiatieven ben om het veiliger te maken omdat je nu eenmaal met het fenomeen te maken hebt. Dus ik kijk met interesse naar de motie van mevrouw Morkoç, maar dat wil niet zeggen dat daarvoor nog wat mij betreft niet een verantwoordelijkheid voor de overheid ligt. Het heeft gezondheidseffecten, het heeft ook veiligheidseffecten. En wij focussen ons in de motie op het drugsgebruik. Het gaat ook over haalbaarheid en realisme en ik ga ervan uit dat in het plan dat wij in die motie beschrijven, het college zich gesteund voelt.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog anderen die het woord wensen? Dat is niet het geval. Dan kijk ik eerst naar wethouder Kasmi, of hij in staat is om te antwoorden. Er zijn meerdere wethouders die vragen hebben gekregen, dus we gaan gewoon het rijtje af en ik zal zelf afsluiten met de vragen die aan mijn kant zijn gesteld.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Fijn dat we dit ook hier kunnen bespreken. We hebben met elkaar hier al uitvoerig over gesproken tijdens de commissiebehandeling en daar hebben we natuurlijk al heel veel met elkaar uitgewisseld. Laat ik ook hier beginnen met een woord van dank aan alle mensen die zich hebben ingezet om dit mooie plan tot stand te laten komen. Met speciale dank aan de nachtraad en Thys, die daar natuurlijk ook onderdeel van uitmaakt. Zonder de inzet van al deze mensen hadden we nu niet dit Nachtplan op deze manier voor ons gehad. Dus dank daarvoor. Dan voorzitter, ook dat was iets wat we met elkaar constateerden in de commissie, dat het Nachtplan eigenlijk heel veel portefeuilles vanuit dit college raakt. Ik zal mij beperken tot de moties die echt op mijn terrein liggen en de rest van de moties wordt door mijn collega's opgepakt. Als het goed is, is dat allemaal al afgestemd en zou dat geen probleem moeten zijn. Dan voorzitter, waren er vervolgens ook nog een aantal kleine vragen, los van de moties, waar ik nu op zal ingaan. En nogmaals, ik beperk me alleen tot de vragen die gesteld zijn en die lagen bijna wel allemaal op mijn terrein. Dan begin ik bij mevrouw Van Groningen ten aanzien van hoe het nu zit met die subsidies nachthoreca. Daarvan hadden we al iets van uitwisseling gehad samen. Ik kan u in ieder geval melden dat alle plannen die ingediend worden voor subsidie vanuit de subsidies echt gemerkt zijn voor culturele activiteiten. Alleen mag er geen winstoogmerk in zitten. Dus in die zin is dat een van de randvoorwaarden om überhaupt in aanmerking te komen voor een subsidie. In die zin is het uitgangspunt dus: geen marktverstoring. Overigens kennen we voor de nachthoreca op dit moment geen specifieke subsidies. We hebben wel subsidies, nogmaals, voor culturele activiteiten in zijn algemeenheid en die kunnen overdag maar ook 's avonds of in de nacht plaatsvinden, maar een van de belangrijkste uitgangspunten is dus geen winstoogmerk. Dan had de heer Kind ook nog een vraag en daar heeft hij ook een motie op ingediend, dus die zal ook wel opgepakt worden, maar een vraag of er een plan van aanpak kan komen voor de nachthoreca. Ja, dat wil ik toch echt ontraden omdat we het met het Nachtplan dat we nu hebben, echt een heel mooi en goed plan hebben. Ik heb al wel in de commissie richting mevrouw Nunnely ook al toegezegd, en bij dezen nogmaals de toezegging om dat ook te gaan evalueren en te monitoren. Dat gaan we samen met de nachtraad doen. Dus in die zin heeft u ook een instrument om van tijd tot tijd via de evaluaties te kijken of ook dingen tot stand komen. Dus laten we alsjeblieft ons daartoe... En nu vooral overgaan tot het doen in plaats van met nog een document vol met plannen te komen. Dan ten aanzien van de ongebruikte ruimtes en de inzet daarvan. Er zal ook wel nader op ingegaan worden door de collega's, maar wat ik daar in ieder geval over kan zeggen, en dat hebben we ook in de commissie met elkaar uitgewisseld, is dat daar waar een mogelijkheid is om daarin te voorzien, omdat er ook een behoefte is, we dat natuurlijk ook niet zullen nalaten. Maar nogmaals, daar moet dan een heel duidelijke reden voor zijn, want ook hier geldt weer voor dat je heel voorzichtig wilt zijn met allerlei activiteiten die eventueel ook andere ondernemers natuurlijk kunnen benadelen. Maar samen met de nachtraad kijken we naar plannen van ondernemers en daar waar we die kunnen ondersteunen, zullen we dat zeker niet nalaten. Voorzitter, dan ga ik over

tot de behandeling van de moties, een paar op mijn terrein nogmaals, motie 3. Dat is de motie die redelijk breed ondersteund is, 'De nacht is voor iedereen, maak toegankelijkheid inzichtelijk'. Die verzoekt het college om in de uitgaansagenda voor de nacht een overzicht op te nemen waarin staat welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn. Deze kan ik omarmen. Ik had al min of meer in de commissie daarover gezegd dat ik daar heel sympathiek tegenover stond. Nu is het gevat in een motie en kan ik deze ook dus nu warm omarmen. Voorzitter, dan motie 7, de motie over het Rotterdams Doorfeestfonds. Deze moet ik helaas ontraden en dat heeft er ook mee te maken dat dit ook echt vraagt om financiering. Financiering die we op dit moment gewoon domweg niet hebben, dus om die reden zal ik hem helaas moeten ontraden. Dan motie 14, een spreek-uit-motie van mevrouw Nunnely. Ik onderschrijf de ambitie zoals u ook stelt in uw motie en wat mij betreft gaan we er samen met de nachtraad keihard aan werken om ervoor te zorgen of in ieder geval na te streven dat we een bruisend en mooi nachtleven hebben en wat mij betreft daar ook goed op scoren op allerlei lijstjes. Dat is een joint effort wat mij betreft. We hebben daar de ondernemers voor nodig die natuurlijk zelf moeten zorgen voor dat bruisende nachtleven. En wij vanuit de overheid kunnen daarin een faciliterende, ondersteunende rol spelen. In die zin kan ik deze motie, de spreek-uit-motie alleen maar onderschrijven. Dan is er nog een motie, motie 15, die ook nog op mijn terrein ligt, 'Hou het zacht in de nacht', van mevrouw Verkoelen. Ik heb inderdaad aangegeven dat ik van tijd tot tijd het ga evalueren en wat mij betreft kunnen we daar ook kijken naar hoe het gesteld is met de geluidsoverlast, dus ook deze zou ik gewoon kunnen omarmen. Dat waren volgens mij de moties op mijn terrein voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik het woord aan de heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Ik ben ook blij dat er na het horeca-uitvoeringsplan nu ook een Nachtplan is. Ik beperk me maar gewoon even tot de moties, want het is al 11.45 uur dus het schiet alweer op. Het Doorfeestfonds is net al besproken. In kaart brengen van leegstaand vastgoed binnen de gemeente. Nou, we hebben een website, gemeentelijkvastgoed010.nl, we hebben een wijkplanner en leegstandsbeheer is eigenlijk altijd een tijdelijk iets, omdat er sloop plaatsvindt of dat er al een geplande nieuwe bestemming is. Dus ik moet deze motie ontraden omdat deze motie eigenlijk alleen maar extra bureaucratie genereert en geen antwoord geeft op de vragen want die vragen kunnen al ergens anders beantwoord worden. De motie 'Waterfront heeft goud in de mond'. Dit staat al in het Nachtplan, dus ik vind dat u ons daaraan kan houden. Deze locaties worden genoemd in het Nachtplan, dus met de evaluatie, daar is volgens mij ook een motie over, kunt u ons nogmaals daaraan houden, dus deze motie is wat mij betreft overbodig, dus die ontraad ik. Safe'R voor iedereen, een sympathieke motie. Ik raad de indienster wel aan, en misschien heeft ze dat al gedaan, om gewoon eens even naar de Safe'R Spot te gaan en even met de mensen te spreken. En als u dat gedaan heeft dan weet u dat alle benodigde kennis voor uw zorgen aanwezig is. Dus wat u vraagt is ook overbodig, die kennis en kunde is er al bij de mensen die nu verantwoordelijk zijn voor de Safe'R Spot. Ze zijn ook betrokken bij de Stichting De Veilige Nacht. Om die reden wil ik deze motie dus ontraden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft een vraag.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja voorzitter, dank u wel, nog steeds niet echt een stem. Wij hebben gesproken met de mensen van Safe'R Spot en gaan er ook een keertje langs. Dat gaat zeker ook gebeuren en we zijn ook heel blij met het initiatief. Maar dit is wel een signaal dat we hebben gekregen van deze gemeenschap en ik vind dat de wethouder hier nu iets te snel overheen gaat. Het is dus wel zo dat de gemeenschap zegt: wij voelen ons onvoldoende vertegenwoordigd om naar zo'n Safe'R Spot te gaan, dus wellicht, dat kan ik ook meenemen in mijn gesprek, maar ik zou het mooi vinden als het vanuit de wethouder is, kan worden aangegeven dat de queer gemeenschap zich onvoldoende veilig voelt om naar zo'n Safe'R Spot te gaan.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). De nieuwe uitbaters van de Safe'R Spot zijn volgens mij anderhalve maand aan de slag. Nogmaals, ik ben er geweest, ik heb met ze gesproken. Laat ik het dan zo zeggen dat deze motie voorbarig is. Het gesprek wil ik ook best nog wel een keer voeren, desnoods samen met u, maar ik heb echt geen signalen en ik heb echt alle vertrouwen in deze mensen, ook gewoon gezien de relaties die ze hebben en de kennis en kunde ook op dit gebied, dus ik blijf bij mijn standpunt voor dit moment om het te ontraden. Dan hebben we 'Hey mag ik een glaasje water alstublieft?' Nou, ik zou

nog even googelen, want Herman Hell heeft daar een leuke column over geschreven, die heeft u misschien wel gezien. 'Serveer geen gratis kraanwater in de horeca.' U moet het verder maar lezen. We hebben natuurlijk ook nog even bij Koninklijke Horeca Nederland ons licht laten schijnen en die zeiden eigenlijk: hebben jullie niets beters te doen daar in de gemeenteraad? Ja sorry, ik zeg gewoon even wat ik te horen heb gekregen. Het is een beetje hard maar het is wel een beetje Rotterdams. Dus dit is aan de ondernemers zelf en wat ik ook terugkreeg van Koninklijke Horeca Nederland: in elk toilet is een kraan, dus als je echt behoefte hebt aan een glaasje water kun je het daar nemen. Overigens zijn er ook gewoon horecaondernemers die wel die service verlenen, maar dat is echt een zaak van de ondernemers. Daar moeten wij ons denk ik niet mee willen bemoeien. Dat was het. Ik ben denk ik nog één motie kwijt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft nog een vraag.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Ik wil toch even terugkomen op het punt van financiële toegankelijkheid waar we het net ook over hadden in het debat. Ik vind ook het zeggen dat we niets beters te doen hebben terwijl we willen opkomen voor de toegankelijkheid van het nachtleven en het beschikbaar stellen van iets simpels als kraanwater echt wel heel voorbarig is om dat op die manier te zeggen.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja kijk, ik koppel gewoon terug wat de reactie was. Ik bedoel, ik ben just the messenger hè, don't shoot the messenger. Dit leeft er gewoon, dit is de reactie. Ja, ik vind ook altijd dat ik open en eerlijk moet zijn en soms kunnen de Rotterdammers gewoon wat direct zijn. Nogmaals, ik denk dat het verhaal heel duidelijk is vanuit de ondernemers dat ze dit gewoon niet willen. Dus vanuit dat standpunt bezien ontraad ik deze motie ook. Voorzitter, volgens mij heb ik alle moties behandeld.

De **VOORZITTER**. Oké, dan vraag ik aan wethouder Lansink-Bastemeijer of hij in staat is om te antwoorden.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). In staat en ik sta, mevrouw de voorzitter. Een tweetal vragen en geen moties voor mij. Een vraag van de VVD, bent u bereid of bent u bezig met het aanpassen van de taxiverordening? Ja, dat zijn we aan het doen. Ik verwacht in Q2 zo'n beetje met uw commissie daarover het debat aan te gaan. Een aantal van de zaken die wij daarin bekijken zijn vooral op het niveau van de individuele taxichauffeur maar ook op het TTO-niveau, dus de Toegetreden Taxi Organisatie. Dan weten de mensen thuis ook wat een TTO is. Nu zitten we bijvoorbeeld te kijken of we ook op het niveau van de TTO iets met de vergunningen kunnen als taxichauffeurs zich echt misdragen en dan vooral ook in de prijsstelling. We zitten ook te kijken, want op dit moment is onze verordening eigenlijk iets te vrijblijvend, waardoor we bijvoorbeeld ook niet kunnen beboeten. We kunnen het wel verplicht stellen maar we kunnen nog geen boetes schrijven op bijvoorbeeld die QR-codes en dat soort zaken. Dus dat willen we eigenlijk meenemen. En naast die verordening zitten we ook te kijken hoe we consumenten of gebruikers van taxi's, gewoon de stappers na een avond, want het gebeurt vaak in de avond, als de druk hoog is, of wanneer een taxi heel lang staat te wachten tot hij een klant heeft, dat de prijzen omhooggaan. En feitelijk heeft de consument gewoon het recht om op een meter te rijden, maar aan de andere kant, zo gauw de taxichauffeur een bod doet en jij neemt dat aan, is dat wel rechtsgeldig. Dat mag volgens de wet. Daar zitten we te kijken of we consumenten niet kunnen verleiden om toch echt altijd, ja, we hebben bij mij in de staf een beetje de slogan: geen meter zonder de meter, om daar toch wat meer aandacht aan te besteden, dat je het recht hebt om op de meter te rijden. Want ik kan het u hier nu misschien, de schrijvende pers kan het misschien ook nog even opnemen, de meter is negen van de tien keer goedkoper dan de prijsafspraken die je maakt. En je hebt dat recht dus ook. Het is echt belangrijk dat dat gewoon wetgeving is die landelijk wordt bepaald, dat je het recht om op de meter te rijden bij een TTO aangesloten taxi. Dat geldt echter voor de mensen die een vergunning hebben hier, dus u moet dat weer even los zien van de Übers en de Bolts van deze wereld. Die doen dat op een andere manier, die geven u van tevoren al een prijs en daar zegt u dan ja of nee tegen. Dan de BOB-bus. Er kan geen raadsvergadering voorbijgaan zonder dat we het over de BOB-bus hebben, dus ook deze keer gaan we het hebben over de BOB-bus. Ik ga niet weer vertellen wat mijn ambitie is en toch doe ik het, namelijk de ambitie is om die te laten rijden, maar ik kan mensen niet verplichten buschauffeur te worden. Dat moeten ze uit vrije wil doen. En ik heb u ook aangegeven dat ze bij de RET sollicitatiegesprekken aan het voeren zijn tot ze een ons wegen. Ze doen er echt alles aan. Onlangs heb ik nog met de RET gesproken en heb hen ook aangegeven: stel nu dat we wel een

beetje chauffeurs hebben maar nog niet voor een volledige dienstregeling, zou het dan mogelijk zijn om misschien met een wat uitgekilde dienstregeling toch al met de BOB te kunnen starten? Dus ik ben ook creatief geweest om de RET ook wat ruimte te bieden hoe ze misschien toch al kunnen starten, ook al is het complete arsenaal aan buschauffeurs nog niet geregeld. En daarvan heeft de RET ook aangegeven dat ze dat zeker meenemen richting de toekomst. Dus weet dat ik daar ook echt met de RET periodiek echt het gesprek over voer: hoe zouden we het wel kunnen doen? Niet in de nee-houding, maar vooral in: hoe kan het wel, in plaats van hoe kan het niet. Dat waren de twee vragen aan mijn kant mevrouw de voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan kijk ik naar mevrouw wethouder Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel. Ik heb één motie, de motie van Volt, de 'Multifunctionele broedplaats in Oost', waarin gevraagd wordt om voor het pand op de Prins Alexanderlaan 37, een multifunctionele culturele en economische broedplaats met club, de ontwikkeling daarvoor mee te nemen als scenario. Dat kunnen wij zeker doen, dus dit is oordeel raad.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank voorzitter. Een vraag van de heer Van Campenhout hoe we nu ook omgaan met discriminatie in het nachtleven. En hoe zorg je ervoor dat er bijvoorbeeld bij de deur mensen niet geweigerd worden. We hebben daar Panel Deurbeleid voor, al een aantal jaren. Je ziet dat daar de convenantpartners steeds groter worden. Het afgelopen jaar hadden we acht meldingen. Dat is minder dan het jaar ervoor. Of dat nu direct te wijten is aan Panel Deurbeleid, dat durf ik niet zo te zeggen. Maar juist door die samenwerking vanuit de gemeente, die partners en handhavende instituties, kijk je toch wel iedere keer aan de hand van die meldingen die er dan wel binnenkomen hoe je ervoor zorgt dat zo'n organisatie of zo'n partij het de volgende keer anders doet en veel inclusiever omgaat met het publiek, om dat zoveel mogelijk te voorkomen. Dus dat blijft ook de inzet. Inmiddels hebben we ook Panel Deurbeleid 2.0, waar we ons in eerste instantie vooral richten op de situaties aan de deur. Maar nu voeren we ook de gesprekken om te voorkomen dat er situaties ontstaan waardoor de sociale veiligheid binnen een probleem wordt, dus dat zijn wel de stappen die we ook aan het zetten zijn voor een inclusief en veilig nachtleven. En we hebben straks ook de discriminatiemonitor te bespreken, waarbij ik ook eerder heb gezegd dat onze inzet is om het überhaupt te melden als het gebeurt, of het nu overdag is of in de nacht, en dat proberen we juist door die campagnes 'Zie het, zeg het, meld het', onder de aandacht te brengen. Voorzitter, dan de moties in willekeurige volgorde, beginnend bij de motie van DENK, 'Fysieke toegankelijkheid is voor iedereen', waarbij gevraagd wordt op gemeentelijk niveau een keurmerk te ontwikkelen. Die moet ik helaas ontraden. Het heeft niet de voorkeur om juist op gemeentelijk niveau iets te organiseren. Als er dan iets komt zou het fijn zijn dat daar gewoon landelijk een keurmerk voor ontwikkeld wordt. Ik kan wel toezeggen om dit mee te nemen in de gesprekken die ik eventueel ga voeren als we het hebben over lokale toegankelijkheid, om onder de aandacht te brengen om een landelijk keurmerk te organiseren. In het verlengde daarvan is natuurlijk wel belangrijk, even los van een keurmerk dat we niet direct op gemeentelijk niveau kunnen organiseren, maar wel de toezegging om dat mee te nemen en kijken of we dat landelijk kunnen bespreken, om daarmee te komen, de motie van BIJ1, 'Maak de Rotterdamse nachtcultuur rolstoeltoegankelijk', en hem daar dan ook voor ondernemers in de vorm van middelen beschikbaar stellen. Die kan ik omarmen, omdat dat wel iets is wat we op gemeentelijk niveau kunnen organiseren. Wellicht als voorbeeld, van: het zou fijn om anderen, ondernemers, te enthousiasmeren om dan een keurmerk op landelijk niveau te verkrijgen.

De **VOORZITTER**. De heer Akhatab.

De heer **AKHATAB** (denk). Dank u wel voorzitter en ik dank ook de wethouder voor zijn beantwoording. Met die toezegging trek ik deze motie voor nu in.

De **VOORZITTER**. We moeten even het motienummer erbij zoeken. Wij hebben geen motie van DENK, dus wij zitten een beetje te zoeken welke motie er nu wordt ingetrokken. Volgens mij is er een motie van de heer Van Campenhout over rolstoelvriendelijke... (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) U heeft hem wel, maar wij hebben hem nooit binnengekregen, dus het is...

De heer **AKHATAB** (denk). Ja, ik heb hem nu teruggetrokken. ...

De **VOORZITTER**. ... We beschouwen hem als niet ingediend, laten we het zo maar zeggen. Dank u wel.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan heeft u bij dezen een toezegging zonder dat er een motie is ingediend.

De **VOORZITTER**. U heeft volgens mij gewoon een toezegging aan de heer Akhatab en daarmee is de motie ook niet meer nodig, zou ik zeggen. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, is dit een staaltje dualisme of wat is dit?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Coşkun, u hoeft ook niet te doen alsof u nooit moties afstemt, zeg ik ook maar eventjes de andere kant op, dus we gaan door met het debat. De wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, over de motie van BIJ1 heb ik al het nodige gezegd. Die kan ik omarmen met de toelichting die ik zonet heb gegeven. Dan de motie van GroenLinks, 'Panel Deurbeleid met afspiegeling'. We hechten er echt wel waarde aan dat het panel een afspiegeling is van alle partijen die een rol spelen in het uitgaansleven en daar hoort wat mij betreft het uitgaanspubliek bij, dus ik kan deze motie omarmen. Dan ook een motie van GroenLinks voorzitter, 'Veilig drugsgebruik voor een veilige nacht'. Die moet ik helaas ontraden en wel met de volgende reden. Er is landelijke wetgeving die het laten testen op locatie niet mogelijk maakt oftewel gewoon verbiedt. De testservice wordt door de inspectie streng gecontroleerd en de inrichting van zo'n testlocatie moet echt wel aan heel veel strenge eisen voldoen om dat zo makkelijk te organiseren. Vandaar ook het preventieve plan drugs en alcohol. Het liefst wil je bewustwording creëren enerzijds, maar met de campagne ook vanuit collega Lansink is dat we zo min mogelijk drugsgebruik in Rotterdam willen, omdat het tegelijkertijd ook andere negatieve effecten creëert. Denk aan de uithalers en allerlei criminele en ondermijnende criminaliteit die daarin ontstaat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja, dank voorzitter. De motie gaat zeker niet over het testen op locatie, want dat kan inderdaad niet. Er staat wel een motie in de Eerste Kamer op de agenda om dat wel weer mogelijk te maken, maar dat helemaal terzijde. Er is nu één testlocatie. Die is bedoeld vanuit het DIMS om te monitoren en inzicht te krijgen wat voor drugs er komen in Rotterdam en wat er wordt gebruikt. En zeker aan de preventiekant van drugs is het heel belangrijk om daarin inzicht te krijgen. Maar ook voor de veiligheid is het dus ook belangrijk dat het mogelijk is om drugs te testen voor de veiligheid van het uitgaanspubliek. Nu is het zo dat het één locatie is in Delfshaven, buiten het uitgaansgebied, en die maar twee uur per week open is. Dus voor het inzicht krijgen, het monitoren en het veilig drugsgebruik heeft het denk ik heel weinig nut.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter kijk, wij hebben die testlocatie en als je een festivalganger bent, mag je je pil daar brengen om hem te laten testen vanuit veiligheid. Tegelijkertijd gebruiken we die data om in te zien wat voor soort drugs hier bij ons binnenkomen. Dus het is niet zo dat wij zelf drugs kopen en het daar testen op die testlocatie. Nee, het is zo dat die festivalgangers hun drugs kunnen laten testen voordat ze het gebruiken, juist om risico's uit te sluiten. En als wij zien dat er een aantal van die pillen rondgaan die levensgevaarlijk zijn, dan gaan we natuurlijk melding doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Nee voorzitter, precies, en dat is dus ook goed. Maar wij vragen in de motie niet om testen op festivals mogelijk te maken, maar om te kijken of extra testlocaties voor dit doeleinde beschikbaar kunnen worden en liever ook in het uitgaansgebied zelf. Want geen van mijn vrienden, en sommige ervan gebruiken soms wel eens drugs, ik zal geen namen noemen, gaan helemaal naar Delfshaven om hun drugs te laten testen. Dat kan ik u zo meegeven. En ook dat het maar twee uur per week beschikbaar is, dat is ook aardig lastig voor hen, ook als ze moeten werken.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, daarom zetten we ook in op campagnes om vooral de drugs niet te gaan kopen. En als je het dan toch koopt, stellen wij iets beschikbaar om het te testen

zodat het voor jouw eigen veiligheid nog goed te gebruiken is. Dus aan de ene kant: doe het vooral niet. Daar zit onze preventieve kant op, ook met allerlei campagnes. Wil je het toch doen, dan moet je toch wel wat moeite doen om naar Delfshaven te reizen tijdens je werkdag om hem te testen als je het veilig wilt innemen. Daarmee doen we toch echt wel als stad heel veel om daarin tegemoet te komen. En om dan extra testlocaties te creëren, ook om de reden die ik net aangaf, om dat op die manier te organiseren, dan moet ik deze motie ontraden voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan vraag ik even aan mevrouw Nunnely of zij het voorzitterschap wil overnemen zodat ik ook antwoorden kan geven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan de burgemeester om de vragen te beantwoorden.

Mevrouw **SCHOUTEN** (burgemeester). Er zijn drie moties op mijn terrein ingediend. De eerste is de motie 'Onderzoek veiligheid nachthoreca', van mevrouw Van Groningen. Deze motie ontraad ik omdat die overbodig is, want er vindt op dit moment namelijk een onderzoek plaats door Panel Deurbeleid, juist ook naar de beleving van de sociale veiligheid in de stad rondom de nachthoreca. Overigens doen we ook wel echt heel veel aan veiligheid ook rond horeca. We hebben 21 horecastewards, we hebben het speciale horecateam van de politie, de boa's van Stadsbeheer, we hebben cameratoezicht, trainingen voor horecapersoneel. Maar het Panel Deurbeleid komt nog met een onderzoek, ik denk aan het eind van het eerste kwartaal. Dus ik zou willen voorstellen om dat onderzoek gewoon eerst af te wachten. En daarmee is deze motie ook overbodig en ontraad ik hem.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank u wel. Ik was uiteraard er niet van op de hoogte dat er een onderzoek plaatsvond. Het was in ieder geval denk ik interessant geweest als wij dat hadden geweten. Ik weet dat er heel veel wordt gedaan op het gebied van veiligheid. Daar ben ik ook ongelofelijk trots op, dat wij daar als stad wel echt op inzetten. Desalniettemin denk ik juist dat die ervaringen van de bezoekers en de ondernemers heel belangrijk zijn, dus ik heb eigenlijk een verzoek aan u, of u dit onderzoek dan met ons proactief zou willen delen en daaropvolgend zou ik het dan ook wel mooi vinden als we dit dan met elkaar kunnen bespreken, dat we dan bij wijze van spreken ook de nachthoreca uitnodigen om hun ervaringen nog een keertje met ons ook fysiek te delen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De burgemeester.

Mevrouw **SCHOUTEN** (burgemeester). Dat eerste kan ik toezeggen. Als wij de resultaten hebben kan ik het uiteraard met uw raad delen. Dat was ik ook al van plan. Maar het tweede is aan uw raad, of u een debat met de nachthoreca erbij wil. Als dat helpt moet u dat even in overweging nemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, met die toezegging kan ik dan deze motie intrekken. Dan lijkt het me ook niet zinvol om die in stemming te brengen. Dan kijk ik uit naar het onderzoek en tegen die tijd gaan we dan zien of we nog meer nodig hebben of niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Motie 6 wordt hierbij dus ingetrokken.

Mevrouw **SCHOUTEN** (burgemeester). Dan heb ik motie 10 van CDA en ChristenUnie, 'Drugs in de nacht is geen pracht'. Laat ik ook helder zijn, ook ik vind drugsgebruik echt problematisch, zeker als wij ook tegelijkertijd de boodschap uitzenden dat drugs heel veel consequenties heeft, niet in het minst ook bij degenen die meegezogen worden in het net van de criminaliteit, en dat zijn ook soms heel jonge kinderen, zeg ik er maar even bij. Dus ik snap de geest van deze motie heel erg goed. Maar ik moet even heel secuur zijn hierin. Want deze motie vraagt eigenlijk ook om zero-tolerancebeleid voor drugsgebruik, strenge controles, ook welke maatregelen nog meer genomen kunnen worden. In een horecagelegenheid is de verantwoordelijkheid echt gewoon aan de ondernemer om te zorgen dat er ook toegezien wordt op drugsgebruik et cetera. Daar zijn ook beveiligingspersonen et cetera die zich daar ook voor inzetten. Op straat is het echt aan de politie. Deze motie vraagt eigenlijk, hij specificeert hem niet heel erg waar het nu moet gaan plaatsvinden, maar als wij als politie nu extra capaciteit

moeten gaan inzetten op de controle en zerotolerancebeleid, dan is dat gewoon niet uitvoerbaar. Dan komen we echt met capaciteitsproblemen. Maar ik wil even proberen of ik er met de heer Segers-Hoogendoorn uit kan gaan komen, want wij krijgen weer een drugs campagne en ik vind het wel belangrijk om ook met de horeca het gesprek te voeren wat we eventueel nog meer kunnen doen om dat problematisch drugsgebruik ook in de nachthoreca aan te pakken et cetera. En dat we rondom die drugs campagne dat gesprek ook weer voeren met de horeca. Dat hebben we in het verleden ook gedaan, zodat we op die manier ook kunnen kijken wat zij zelf kunnen doen om daar ook meer actie op te zetten, en misschien dat wij daar enige hulp voor nodig hebben. Maar als het echt op politie en boa's is gericht is het gewoon niet realistisch.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank, en dank ook voor de uitgestoken hand om te kijken hoe ver we kunnen komen. Kijk, het punt van deze motie was of is, en dat staat ook in de constatering, dat wij het eigenlijk een ommissie vinden in het Nachtplan. Want het tegengaan van het gebruik van drugs staat eigenlijk niet in het plan en dat vinden wij niet zo goed in verhouding met ook ons gezondheidsbeleid en ook inderdaad de campagnes waar u naar verwijst. We maken ook, volgens mij bij de overwegingen, zeg ik even uit mijn hoofd, een link naar wat we ondertussen wel al bij festivals doen. Daar hebben we mogelijkerwijs door de openbare orde misschien wat meer in te doen. Dat weet ik niet. Maar daar zoek ik een beetje naar. Kunnen we met de aanpak die we bij festivals nu volgens mij tamelijk effectief doen, ook iets in de horeca en dan zoek ik inderdaad naar de samenwerking, van: wie heeft waar welke verantwoordelijkheid. Maar mogelijkerwijs kan de horeca daar onze hulp bij gebruiken.

Mevrouw **SCHOUTEN** (burgemeester). Bij festivals is het ook in principe de verantwoordelijkheid van degene die het festival organiseert om daar ook de controles op uit te oefenen. Het is niet zo dat de politie daar staat om de controles te doen, of de boa's van ons. Dat is echt aan de beveiliging van de festivals zelf. Nogmaals, dat gebeurt ook in de horeca, dus ook bij clubs en dergelijke zijn er natuurlijk beveiligers die daar staan en die ook toezicht houden op de huisregels, zullen we maar zeggen. Nogmaals, ik wil dus die uitgestoken hand dat we ook nog het gesprek met de horeca voeren of dat goed gaat of dat we daar nog meer ook wat meer de samenwerking moeten zoeken, maar dan zou ik toch willen verzoeken om deze motie dan... Deze gaat echt veel verder omdat hij zo ruim is geformuleerd en daarom moet ik hem ontraden, maar met deze toezegging wil ik wel aan de slag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, ik ben blij met de toezegging. Mag ik nog een tussenstap voorstellen? Dat ik even kijk of er misschien in de tekst iets te doen is, zodat die motie inderdaad uw richting en uw beleid steunt, want volgens mij trekken we aan dezelfde kant van het touw.

Mevrouw **SCHOUTEN** (burgemeester). Dan gaan we even kijken wat dan een tekstsuggestie is. Nogmaals, dit is de toezegging die ik kan doen, dus als hij daarop ziet dan is dat oké. Alles wat er nog meer de suggestie heeft van extra politie-inzet of boa's, dat kan ik gewoon niet waarmaken, dus daar wil ik gewoon helder over zijn. Dus die zie ik nog even tegemoet als hij nog aangepast moet worden. Dan motie 13, 'Geen exploitatievergunning voor discriminerende clubs'. Deze motie is overbodig, want het staat al in de horecanota. Dit is ook al de escalatieladder die we hebben. Op het moment dat er ook echt discriminatie wordt geconstateerd en er wordt ook niet gereageerd op waarschuwingen of verbeterd, dan is de ultieme stap ook dat de exploitatievergunning kan worden ingetrokken. Ik maak me overigens wel zorgen over de cijfers rondom discriminatie in de horeca, ook in het nachtleven. Dus dat is ook wel een die wij ook met het Panel Deurbeleid en ook met de stadsmarinier die we hebben aangesteld tegen discriminatie, ook eens gewoon nog goed moeten bespreken wat daar gebeurt. Maar dat doet wethouder Achbar en die heeft daar ook al het een en ander over gezegd. Maar eigenlijk is de motie overbodig want het is al opgenomen. Dus ik zou hem daarom moeten ontraden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Van Campenhout. Ik dacht dat u ging staan. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Goed, oké, dan geef ik het voorzitterschap weer over aan de burgemeester.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik kijk even of er nog een veegronde is voor deze eerste termijn. Ja, ik begin even bij de heer Vonk. Hij stond eerder dus hij mag eerst.

De heer **VONK** (cu). Ja dank. Ik moest even de zaal uit, dus het kan zijn dat ik het gemist heb, dus op dat gevaar af. Maar ik had aandacht gevraagd voor de financiële toegankelijkheid en ik vroeg me even af of daar een reflectie op is gegeven. Als ik het gemist heb wil ik graag horen wie daar dan een reflectie op heeft gegeven, maar heeft het college oog voor de financiële toegankelijkheid van het nachtleven? Dat was eigenlijk mijn vraag.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, ik had nog twee openstaande vragen. Ik heb namelijk ook gevraagd in het hele subsidieverhaal of er eventueel een overzicht gegeven kan worden van die randvoorwaarden. Dat mag anders ook later, maar ik wil gewoon graag zicht krijgen op dat subsidiestelsel. En ik had ook een vraag gesteld over hoe we dit dan kenbaar maken aan de nachthorecaondernemers.

De **VOORZITTER**. Anderen? Mevrouw Morkoç toch nog.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja toch, vooral om een motie terug te trekken. De Safe'R Spot-motie trekken we terug, want de wethouder zei dat het iets te voorbarig is en dat we mogelijk nog in gesprek kunnen gaan. Dus ik vind het prima om op die manier door te gaan en dat we hem nu terugtrekken.

De **VOORZITTER**. Motie 5 is hierbij ingetrokken. Anderen? Nee? Dan kijk ik even naar wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Richting de heer Vonk, u heeft het niet gemist, ik heb hem inderdaad zelf over het hoofd gezien, ook omdat die eigenlijk een beetje tussen meerdere wethouders in valt, maar ik pak hem even op. Ten aanzien van uw wens om ook te kijken naar financiële toegankelijkheid. Wat ik u daarover kan beloven is dat ik in ieder geval samen met de nachtraad het gesprek hierover zal aangaan om te kijken wat er mogelijk is. Tegelijkertijd moet ik zeggen: het is natuurlijk aan de ondernemers welke prijzen ze hanteren. Dat is voor mij heel lastig, maar ik weet overigens ook dat je bij heel veel uitgaansgelegenheden niets hoeft te betalen, daar kun je gewoon naar binnen. Er zijn inderdaad horecagelegenheden die entree vragen, maar er zijn er ook veel die geen entree vragen, dus het is niet zo dat je niet uit zou kunnen gaan als je dat niet zou willen, maar wat ik in ieder geval kan doen is dit ook bij de nachtraad neerleggen. Ik heb daar regulier overleg mee van tijd tot tijd. Ik zal dat in het regulier overleg dat ik met ze heb in ieder geval onder de aandacht brengen. Dat is wat ik u daarover kan beloven. Dan mevrouw Van Groningen over de subsidievoorwaarden. Die zijn eigenlijk niet anders. Ik kan daarin inzage geven als u dat wilt, maar die zijn niet anders dan wat ik al zei, de projectsubsidies die wij hebben voor allerlei culturele activiteiten. Mocht u die willen inzien dan kan ik vragen of dat schriftelijk gedeeld kan worden met u. Dat lijkt me geen enkel probleem. Ja? Dan doen we het zo. Oké, dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Goed. Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn. Ja, mevrouw Morkoç. O, de heer Kind stond ook. We beginnen bij mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. Wij hebben nog één vraag. Wij zijn heel blij met de N8W8, en met de heer Thys Boer als voorzitter en dus nu ook onze nachtburgemeester. We wensen hem ook veel succes. We vragen ons af wanneer we duidelijkheid hebben over hoe de volgende nachtburgemeesters worden uitgekozen en of wij als raad ook kunnen worden meegenomen in dat proces. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja dank u wel. Dan toch nog een vraag over Waterfront, het pand aan de Boompjeskade 10. Want ik denk dat dit wel een belangrijke casus is voor ons om eens te kijken hoe we dit nu anders aanpakken dan in het verleden. Dit pand staat nu natuurlijk al heel lang leeg. Er staat inderdaad in het horeca-uitvoeringsplan dat daar een tender wordt uitgeschreven. Volgens mij zijn er ook heel veel ondernemers komen kijken en is er echt wel veel interesse vanuit de stad om daar tot doorontwikkeling te komen. Maar de status ontbreekt op dit moment een beetje. Waar staan we nu,

wanneer wordt die tender uitgeschreven, hoe gaan we ervoor zorgen dat wat bureaucratische hoepels worden overwonnen? En daarop wil ik wel een vraag stellen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank u wel. Ik heb al gezegd dat wij natuurlijk vinden dat iedereen natuurlijk veilig uit moet kunnen gaan en thuis moet kunnen komen. Ik ben blij met de antwoorden van de wethouder die in ieder geval aangeeft dat hij er bovenop zit. Ik krijg wel het gevoel dat er hier en daar nog wat belemmeringen zitten waarmee u in ieder geval aan de slag bent. En het laatste is dat ik merk dat de rechten, u zegt het recht op de meter heeft u, dat dat gewoon nog te weinig bekend is. Dus ik heb toch nog een motie van de VVD, de Rotterdamse PvdA en Leefbaar Rotterdam, 'Taxi met meter aan'.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 16. Taxi met meter aan

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het Nachtplan Rotterdam;

constaterende dat:

- Rotterdamse taxichauffeurs in bezit moeten zijn van een Rotterdams Taxikeurmerk (RTX) en beschikken over een speciale taxiparkeervergunning;
- Rotterdam een Rotterdamse Taxi Aanpak (RTA) kent om misstanden aan te pakken;
- 81% van de taxi's met een Toegelaten Taxi Organisatie (TTO) keurmerk rijdt;

overwegende dat:

- goed, betrouwbaar en veilig nachtvervoer essentieel is voor een levendig nachtleven;
- uit onderzoek blijkt dat slechts 14% van de taxi's in de nacht de meter aanzet;
- de tarieven voor een rit naar huis in de nacht, daardoor ongelooflijk duur zijn;
- een vervoersbedrijf zoals Uber werkt heel transparant op basis van duidelijke prijsafspraken die vooraf worden gemaakt;
- transparantie en consistentie in het taxitarief in de nacht bij Rotterdamse taxi's vaak niet goed gaat;
- het gewenste effect van de RTA om deze exorbitante prijzen aan te pakken nog niet bereikt is en echte maatregelen zoals het intrekken van taxivergunningen uit blijft;
- ondanks de intensieve handhaving van de RTA blijven het ook de vraag is in hoeverre klanten zich bewust zijn van de maatregelen en durven te onderhandelen om op de meter te rijden of een prijsafpraak te maken;

draagt het college op:

- in kaart te brengen waar de belemmeringen nog zitten in de RTA, deze vervolgens lokaal aanpakken of landelijk aan te kaarten, zodat we intensiever kunnen handhaven, RTX-certificaten en taxiparkeervergunning definitief kunnen worden ingetrokken bij fout gedrag en TTO-houders kunnen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid over de kwaliteit van hun diensten;
- na het ingaan van deze laatste maatregel uit het RTA, zich in te spannen om klanten van taxi's bewust te maken over de genomen maatregelen en hoe zij deze kunnen gebruiken om te onderhandelen over het op de meter rijden of een prijsafpraak maken voor een taxirit;
- terug te koppelen aan de raad op wat deze belemmeringen zijn en hoe ze op te lossen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.A. van Groningen, D.P.A. Tak en T. Roskam

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout stond net en is weer gaan zitten. Ja, er was nog een vraag van de heer Kind, maar die doen we toch aan het eind van de tweede termijn of wilt u hem gelijk? Oké. Anderen? De heer Biljoen? O, u stond gewoon op. Oké, excuus. Geen andere vragen? Dan vraag ik even de heer Kasmi en wethouder Simons. Wethouder Kasmi als eerste?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Ik had nog één vraag op mijn terrein van mevrouw Morkoç van GroenLinks ten aanzien van de nachtburgemeester. Wat we nu hebben afgesproken, ook omdat deze mensen die zich nu hebben ingezet, de afgelopen jaren enorm veel werk, energie, helemaal vrijwillig hebben gedaan en het is ook echt van onderaf ontstaan. We hebben gezegd: we gaan nu dit systeem met elkaar hanteren, met als nachtburgemeester Thys Boer. Maar we hebben ook met elkaar gezegd in het gesprek: we gaan kijken hoe dit werkt. Als dit goed werkt dan houden we dit systeem. We gaan dit uiteraard evalueren. Werkt dit niet, dan kan het zo zijn dat het kan leiden tot de verkiezing van een nieuwe bijvoorbeeld nachtburgemeester. We sluiten helemaal niets uit, maar we willen ook niet op zaken vooruitlopen, dus we gaan nu gewoon beginnen en kijken hoe dit loopt en gaandeweg, learning by doing. Ja? Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder Simons.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). De vraag van de heer Kind hoe het staat met de tender. We hebben ook wat problematiek met het in de juiste bouwkundige staat te brengen, lekkages en dergelijke, allemaal te verhelpen. Maar ik heb niet de details op dit moment, dus ik wil hier graag schriftelijk op terugkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Ja dank u wel voorzitter. Als u dan toch bezig bent met die locatie op de Maaskade, er zijn nog heel veel kleine locaties binnen dat pand, zou u dan mee kunnen nemen in de beantwoording wat daarmee gaat gebeuren?

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik neem de hele kade mee.

De **VOORZITTER**. Dan kijk ik nog even rond, geen vragen meer. Wethouder Lansink, de motie, dat is waar.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Het is fijn dat ik bij dit agendapunt dan toch nog een motie krijg, want een vergadering zonder motie is geen vergadering. De motie van VVD, PvdA en Leefbaar Rotterdam die ik interpreteer als een manier om in ieder geval vanuit die partijen aan te geven wat zij belangrijk vinden in verdere aanscherping van de verordening en communicatie richting taxigebuikers. In die zin kan ik die motie omarmen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we denk ik nu echt bij het eind gekomen van dit debat. Dan ga ik even een aantal toezeggingen met u doornemen. Wethouder Achbar heeft toegezegd om het idee van een keurmerk mee te nemen in de gesprekken die hij gaat voeren over lokale toegankelijkheid en zal de uitkomst hiervan schriftelijk terugkoppelen aan de gemeenteraad. Ik heb toegezegd om de resultaten van het onderzoek vanuit het Panel Deurbeleid met uw raad te delen. Dat gaat over veiligheid in de nachthoreca. Wethouder Kasmi heeft toegezegd om de subsidievoorwaarden schriftelijk met de raad te delen. En zojuist heeft wethouder Simons ook gezegd dat hij schriftelijk terugkomt op de vragen rondom Waterfront en de tenders, maar ook breder de kaders naar aanleiding van de vraag van de heer Van Campenhout. Dan doet het mij zeer veel deugd dat ik in de nacht ook nog een collega heb, zodat ik rustig kan slapen als hij op zijn plaats zit. Dus dat is toch mooi geregeld met deze nota. Mevrouw Van Groningen heeft daar mogelijk nog een vraag over.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik ben in ieder geval blij dat u goed slaapt, want dan slapen wij ook een stuk beter. Ik heb misschien niet goed geluisterd, maar de toezegging van de heer Kasmi had u ook genoemd hè? Ja, super. Dank u.

De **VOORZITTER**. Ja, die heb ik ook genoemd. En dank ook aan al die personen die hebben meegewerkt aan het Nachtplan. Ik ga schorsen voor een lunch, want anders beginnen we net en dan moeten we weer door. Wij schorsen tot 13.30 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 2

Voorzitter: mevrouw drs. C.J. Schouten, met dien verstande dat van 18.35 uur tot 19.38 uur het voorzitterschap is waargenomen door mevrouw J.M. Nunnely

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig: de heer F. Achbar, de heer R. Buijt, de heer S. Kasmi, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER**. Wij zijn bijna weer compleet allemaal en ik heropen de vergadering.

8.2 Het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat

De **VOORZITTER**. Aan de orde is het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat. Mevrouw Morkoç zit op haar plaats dus die mag als eerste het woord voeren.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank u wel voorzitter. GroenLinks vindt het geweldig dat Rotterdammers die elkaar nog niet eerder kenden intensief met elkaar hebben gesproken over het verbeteren van Rotterdam, over het klimaat, hun zorgen en ideeën en daar ook meer over hebben kunnen leren. Ook mooi dat de beraadsleden zelf nadrukkelijk de haven hebben betrokken, omdat zij erkennen dat de haven de plek is waar wij het meest moeten en kunnen veranderen. Ook zijn wij blij met de monitorgroep, dat die goed gevuld is. Ik hoop echt dat het burgerberaad zo ook bijdraagt aan het verbeteren van de band tussen burger en overheid. Dat hebben wij in Rotterdam erg nodig. Goed, het burgerberaad kreeg een ontzettend grote taak, het geven van oplossingen voor de klimaatcrisis waar wij ons in bevinden. Zo'n grote taak misschien, dat er adviezen zijn die vooral gaan over adaptatie en minder over mitigatie. Zo missen wij adviezen met een grote CO₂-impact. Dat is jammer. Die zijn er ook wel. Dan moet je even zoeken. Maar die zijn dus meer te vinden in de overige niet-80% aangenomen adviezen, die wij later zullen bespreken. De adviezen die voor ons liggen, zijn goede adviezen. We vragen ons af waardoor het is gekomen dat er uiteindelijk vooral is gefocust op adaptatie. Was de vraagstelling wellicht onduidelijk of was de analyse van DCMR te laat gegeven, of was de taak misschien te groot, te lastig? Het burgerberaad zelf kwam met de stemdrempel van 80% voor omarmde adviezen. Dit zijn adviezen die zij echt, echt belangrijk vinden. We hebben als raad uitgesproken dat wij de adviezen, voor zover ze binnen de kaders van de raad vallen, ook zullen aannemen. Ik vind het erg belangrijk om dat te herhalen. GroenLinks vindt het dan ook uiterst belangrijk en het verbaasde ons dat het enige advies over de haven een negatief advies heeft gekregen van het college. In het havenadvies zitten meerdere elementen die heroverwogen moeten worden, vinden wij. En nog belangrijker is het erkennen van de zorgen van het burgerberaad over de haven. Zij hebben door dat de haven de plek is waar we het verschil kunnen maken in de klimaatdoelen van niet alleen Rotterdam, maar van heel Nederland. Daarom dienen wij met veel ondersteuning een motie in om het gehele advies over de haven te heroverwegen, minus het punt over het CO₂-plafond dat al gewaarborgd is in het ETS-systeem, zodat wij alsnog uitvoering kunnen geven en waarde kunnen geven aan de zorgen van het burgerberaad op dit advies. Voorzitter, de evaluatie en de overige adviezen gaan we op een later moment bespreken. Voor nu wil ik nogmaals de leden van het burgerberaad bedanken voor hun inzet. Het was duidelijk dat er veel tijd, moeite en zorg is gestoken in zowel de organisatie als de adviezen en daarvoor veel dank. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Burgerberaad heeft het niet zomaar over de haven

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.2 Het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- het advies "Gemeente als aandeelhouder van de klimaatverbetering" als enige advies niet overgenomen is van de aangenomen adviezen van het Burgerberaad Klimaat;

overwegende dat:

- de haven een essentieel onderdeel is van de klimaataanpak van Rotterdam;
- alle ideeën voor het terugdringen van de uitstoot in de haven zijn nodig;
- binnen het advies "Gemeente als aandeelhouder van de klimaatverbetering" er verschillende ideeën staan, waar het idee om CO₂-uitstoot onderdeel te laten zijn van het vergunningsproces er één van is;
- de burgerberaadsleden zich hard hebben ingezet om tot de adviezen te komen en de gemeente het aan het beraad verschuldigd is om zich in te zetten om de adviezen zoveel mogelijk op te volgen;
- het advies daarnaast een signaal is naar de gemeente om zich meer in te zetten voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot in de haven en het belangrijk is dat het college naar dat signaal luistert;
- de monitoringgroep als afgevaardigde van het burgerberaad kan dienen om samen met de gemeente te kijken naar hoe er toch nog uitvoering gegeven kan worden aan het ontraden advies;

verzoekt het college:

- het advies "Gemeente als aandeelhouder van de klimaatverbetering" te heroverwegen en te kijken hoe er binnen het advies uitvoering gegeven kan worden aan de onderliggende ideeën;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, R.T.J. van der Velden, S. Reitema, M.R. van Campenhout, T.J. Vonk, T.S.J. Coşkun en T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Dank u wel voorzitter. Voordat ik inga op het burgerberaad en de uitvoering van de voorstellen wil ik allereerst, wat ik ook al in de commissie deed, degenen bedanken die hun vrije tijd hebben besteed aan dit burgerberaad, maar ik wil ook punten benoemen, in ieder geval voorafgaand aan de rest van mijn bijdrage. Allereerst zijn wij, zoals ook al eerder gezegd, als Rotterdamse VVD geen voorstander van een burgerberaad, en dat blijven wij. Ook al zien we dat juist dit burgerberaad een aantal voorstellen heeft aangenomen in lijn met waar wij hier altijd voor pleiten in de gemeenteraad, namelijk dat we het vliegveld niet zouden moeten gaan sluiten en dat we op zijn minst ook weer onderzoek moeten gaan doen naar kernenergie en dat we vooral ook aan de slag moeten gaan als stad met vergroening en met afval uit de straat halen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft er een vraag over.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Nou voorzitter, vooral dat het belangrijk is om te benadrukken dat als een motie niet de 80% heeft behaald of een meerderheid heeft behaald van het burgerberaad, het nog steeds gaat over: wat kunnen we doen om de klimaatdoelen te behalen? Het betekent niet dat er vervolgens is uitgesproken dat we een luchthaven moeten openhouden of dat we wel of geen kerncentrale willen. In het advies van de luchthaven staat bijvoorbeeld een jaartal, 2035. Misschien hebben ze het niet aangenomen omdat ze hem eerder willen sluiten. Dat weten we helemaal niet. Ook staat erin dat het in het coalitieakkoord moet komen. Misschien zijn ze het daar niet mee eens. Ik vind dat de VVD veel te snel conclusies trekt uit een wel of niet aangenomen advies van het burgerberaad, want dat weten ze helemaal niet.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ik vind dat GroenLinks nogal selectief shopt in de uitkomsten van het burgerberaad, want als er nu zo'n duidelijke uitspraak is over: nee, alsjeblieft, sluit de luchthaven niet, dat willen wij niet als maatregel voor het klimaat. Dan is GroenLinks, dat zeiden ze al in de commissie, alsnog niet bereid om dan te zeggen: nou, dat willen wij overnemen en wij gaan het ook uit ons komende verkiezingsprogramma schrappen. Juist van partijen die steeds zo'n voorstander zijn van het burgerberaad en er prat op gaan dat we alles overnemen wat er wordt gezegd, vind ik het opvallend dat als iets dan niet in je straatje is, het dan niet wordt overgenomen. Dus we vinden dat een burgerberaad en het principe dat we alle voorstellen als stad moeten overnemen, er eigenlijk ook toe leidt... Volgens mij heb ik eerst een interruptie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja, dank voorzitter. Wij zijn zeker niet aan het shoppen, wij zijn aan het kijken wat het meeste effect kan hebben met de vraag die we hebben gegeven aan het burgerberaad: hoe kunnen we onze klimaatdoelen halen? Dat zijn de zorgen waarmee wij in dit debat zitten en het is duidelijk dat de VVD die zorgen niet deelt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nou ja, als je zo graag een burgerberaad wilt, is volgens mij juist het hele idee dat je de bewoners dan met een voorstel laat komen en dat volgt. Daar heeft GroenLinks juist op gestaan in de vorige raadsvergadering toen we de nota van uitgangspunten en dat soort zaken aannamen, dat we bijna als verplicht als raad overal in mee moesten gaan. Maar als het dan niet uitkomt, dan wil GroenLinks het opeens niet. Ik vind dat een beetje hypocriet. Maar goed, zoals ik al zei, wij zijn om verschillende redenen ook niet voor een burgerberaad, en dat is inderdaad ook omdat wij juist vinden dat er wat inspraak verloren gaat. Dit burgerberaad heeft bepaalde uitkomsten, maar we hebben niet andere bewoners nu de kans gegeven om over die voorstellen inspraak te verlenen. Maar dat is meer ons principepunt. Uiteindelijk is het burgerberaad er nu en moeten we het behandelen en dan willen we ook vooral de consistentie in de raad volgen over hoe we het dan willen behandelen. Een tweede punt, wat wij kwalijk vinden is dat ook juist als het gaat om geld, er blijft budget over, dat is positief, in tegenstelling tot de kinderburgemeester houden we nu gewoon geld over. En dan zien we juist partijen die er altijd prat op gaan dat we meer moeten doen aan armoede in de stad, dat we dit geld maar gewoon aan hobbyprojecten moeten uitgeven. Dat vinden wij jammer. Wij denken dat je beter goed budgetbeheer kunt doen, waardoor de Rotterdammers geen geld moeten uitgeven dat niet nodig is. Dus dat zijn de twee lijnen waarlangs wij deze voorstellen zullen gaan beoordelen. En als het gaat om de haven specifiek, zien we ook hier heel goed de kanttekening die wordt gemaakt over dat wel de bedrijven niet weggejaagd moeten worden, dus wij vinden de reactie van het college op dit voorstel dan ook heel logisch.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik wil toch nog wel eventjes voor de zekerheid aan de VVD vragen of ze echt van mening is dat projecten om iets te doen tegen klimaatverandering, of voor klimaatadaptatie... Dat ze dat gewoon zomaar wegzet als hobbyprojecten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nee, het gaat mij erom dat wij juist hebben gezegd: wij willen dat we de regels van het klimaatberaad volgen. Nou, het klimaatberaad heeft zelf gezegd: wij willen 80% of meer, dat zijn aangenomen adviezen, die willen we dat je opvolgt. En vervolgens horen we partijen als GroenLinks nu zeggen: ja maar we willen ook nog naar al die andere voorstellen kijken want misschien zit er wel iets tussen wat wij alsnog willen gaan uitvoeren. Dat vind ik selectief shoppen en eigenlijk zou mijn vraag aan het college ook zijn, er ligt nu een advies dat bijvoorbeeld op zwerfvuil er niet meer gedaan kan worden, terwijl ook op reacties van moties waaronder van D66 en Volt die we indienen, de reactie is: we hebben geen geld. Dus wij willen eigenlijk dat vooral binnen de huidige voorstellen wordt

gezocht naar extra mogelijkheden om nog verder uitvoering te geven aan de aanbevelingen van het burgerberaad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft ook een vraag.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, de VVD verdraait hier ook de woorden van het burgerberaad die zelf is komen inspreken. De monitorgroep is komen inspreken in de commissie. Daar zeiden ze: de adviezen die zijn opgestuurd en boven de 80% hebben behaald, dat zijn de adviezen waarvan wij de raad vragen: stem die dan meteen door. Dat hebben wij als raad ook toegezegd. De andere adviezen staan niet voor niets in het boekje, die moeten we ook behandelen. Dat werd expliciet tegen ons gezegd in de commissie. Dat is de taak van ons.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Er zijn mensen geweest die zijn komen inspreken, maar als ik gewoon kijk naar het advies van het burgerberaad, staat er heel duidelijk dat de stelregel is geweest: 80% en hoger, dat er is gekozen daarvoor omdat het daarmee echt breed is aangenomen en er brede steun is. En als we ook kijken naar alle onderzoeken en aanbevelingen over burgerberaden, gaat het er juist om dat je zo dicht mogelijk bij consensus wilt zijn, en dan vind ik het teleurstellend dat als het dan niet helemaal uitkomt wat de uitkomst is, dat we dan opeens niet meer in dat soort regeltjes en dat soort voorstellen vertrouwen en dan moeten we opeens gaan kijken naar iets wat 60% is aangenomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Reitema.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Ja, de sprekers hebben duidelijk aangegeven dat ze ook de andere adviezen behandeld willen hebben en ik wil toch van mevrouw Abrahamse horen of ze dan niet belangrijk vindt wat de sprekers zelf ook te melden hebben hier.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Iedereen heeft het recht om in te spreken, maar hebben ze echt namens elke deelnemer aan het burgerberaad ingesproken? Ook alle mensen die toen hebben tegengestemd? Dat is mij niet volledig duidelijk. En daarom wil ik vooral de regels die zij hebben meegegeven aan ons, die we ook vanuit de wethouder hebben meegekregen, van: dit is hoe het burgerberaad is vormgegeven, wat ze zelf hebben gezegd dat ze willen volgen, dat volg ik in mijn besluitvorming. Dan nog even ter verduidelijking,

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, volgens mij is toch echt afgesproken dat het geld dat overblijft naar het duurzaamheidstransitiebudget terugvloeit, dus dat is ook niet per se naar hobby's van de VVD.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nee, er is nu in de commissie het voorstel gedaan: kunnen we niet alsnog andere uitvoeringsvoorstellen krijgen om het geld uit te geven? Daar ben ik tegen. Wat mij betreft zou het terugvloeien naar het duurzaamheidstransitiebudget, want daar zitten ook punten in die bijvoorbeeld de huizen van inwoners van Rotterdam kunnen verduurzamen. Dat vinden wij belangrijk. Die voorstellen steunen wij ook. Tegelijkertijd is dus mijn vraag nu aan de wethouder, ook binnen de voorstellen die zijn aangenomen, zijn er nog mogelijkheden om daar extra uitvoering aan te geven, als het gaat om vergroening, aan zwerfvuil. Zijn dit echt alle mogelijkheden of is er inderdaad nog iets achterwege gelaten. Als we het toch verder gaan uitzoeken wil ik vooral in die 80%-voorstellen kijken of daar iets nog zit. En zo niet, dan gaat het wat mij betreft inderdaad terug naar het DTB.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan de heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Dank u wel. Zo'n klimaatakkoord met doelstellingen en maatregelen is een leerproces voorzitter. Het is niet in marmer gebeiteld. We moeten flexibel blijven en openstaan voor nieuwe ideeën en daarom is een Burgerberaad Klimaat, een Rotterdams Burgerberaad Klimaat een goed idee. Een experiment. Dat hebben we afgesproken in het coalitieakkoord. Voorzitter, het burgerberaad gaat zelf over de eigen adviezen. De Rotterdamse deelnemers komen met negen

uitvoerbare adviezen, en die gaan vooral over klimaatadaptatie. Deze adviezen zijn haalbaar en betaalbaar. De uitvoering blijft ruim binnen budget. Wat Leefbaar Rotterdam betreft een goede uitkomst van een burgerberaad. Goede adviezen, zoals het aanpakken van zwerfafval en hergebruik van regenwater. Voor een schone, hele en veilige stad. Dank aan de deelnemers van het burgerberaad voor hun goede werk. Echter, de Klimaatcoalitie Rotterdam, een extreemlinks samenwerkingsverband vindt dat het burgerberaad is mislukt. Het zou mislukt zijn omdat de uitvoerbare adviezen niet over CO₂-reductie gaan. Dat is een schoffering van de Rotterdamse deelnemers aan het burgerberaad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, ik wil hier toch wat op zeggen. In eerste instantie moet ik erom lachen omdat het zo absurd is. Maar ik wil wel in herinnering roepen dat Leefbaar Rotterdam altijd in de hoogste boom zit als het woord extreemrechts valt. Dan vind ik het ook niet gepast om een actieve club in Rotterdam het woord extreemlinks in de mond te leggen. Ik vind dat je daar dan ook niet met twee maten mag meten en dat fatsoen op zijn minst moet kunnen opbrengen.

De **VOORZITTER**. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Dank voorzitter. Ja, nou goed, het is een extreemlinks samenwerkingsverband omdat zij met Extinction Rebellion samenwerken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik vind dit echt te makkelijk. Als je het hebt over extreemrechts, dan kunnen wij nooit wat zeggen. Als Leefbaar Rotterdam dan deze woorden zo makkelijk bezigt, dan maak je jezelf ook wel een beetje ongeloofwaardig. Ik ga erop letten de volgende keer dat Leefbaar Rotterdam weer in de hoogste boom zit omdat dat woord wordt gebruikt, wat wij overigens niet doen als D66, want wij letten daarop, want woorden doen ertoe. Dus ik zou willen zeggen: diskwalificeer niet zomaar zo'n club, ook niet Extinction Rebellion, omdat je het er niet mee eens bent.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun heeft ook nog een opmerking.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, want velen in deze zaal werken samen met Extinction Rebellion, en terecht. Zijn wij dan allemaal extreemlinks mijnheer Bonte?

De **VOORZITTER**. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Ja, we hebben natuurlijk vorige week, was het dacht ik, in de acturaad het er ook over gehad. Ik vind dat Extinction Rebellion zichzelf heeft gediskwalificeerd als volwaardige gesprekspartner door zich stelselmatig schuldig te maken aan strafbare feiten. Daar hebben we het uitgebreid over gehad. Maar goed, het identiteitsfraudeverhaal was de aanleiding, maar daarvoor ook het bekladden en vernielen van gebouwen, het blokkeren van snelwegen, het lamleggen van infrastructuur, kortom dat verhaal. Daarmee plaatst deze organisatie zich in de extreemlinkse hoek, en niet in een hoek van rechtsstatelijkheid. En het is ook, als ik daar even op door mag gaan, toch ook echt een gevaar voor de rechtsstaat, want een actiegroep die stelselmatig de wet overtreedt en daarop niet wordt aangepakt, dat ondermijnt de geloofwaardigheid van de rechtsstaat.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, er waren in dit land boeren die precies dezelfde acties ondernamen, die zelfs de vlag ondersteboven hingen. Waren die ook extreemlinks?

De heer **BONTE** (lr). Nee, dat was een ander topic. Het ging niet over...

De heer **COŞKUN** (sp). Nee, het ging over de definitie van extreemlinks. U beschuldigt allerlei mensen van extreemlinks. Nu ken ik toevallig een hoop extreemlinkse mensen. Maar ik denk dat ik er iets meer verstand van heb dan u. Maar ik zoek naar uw definitie van extreemlinks. En dat is niet het blokkeren van wegen, want dat doen boeren ook, die je toch niet extreemlinks zou kunnen noemen.

De **VOORZITTER**. De heer Bonte en dan mevrouw Morkoç.

De heer **BONTE** (lr). Ja, dank voorzitter. Ja, het is een extreemlinkse organisatie omdat zij in een klassieke marxistische denkstijl denken in daders en slachtoffers, de klassenstrijd. Dat is een extreemlinkse opvatting, een extreemlinks wereldbeeld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç krijgt het woord, maar ik zou op een gegeven moment ook wel weer terug willen naar het onderwerp van het debat, want hier zitten volgens mij ook heel veel mensen rondom het burgerberaad. Nee, maar dat is een oproep aan ons allemaal. Ik kijk niemand aan mevrouw Maassen. Mevrouw Morkoç mag eerst.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, als de klassenstrijd extreemlinks is, dan ben ik dat ook. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam kwalificeert dingen als antirechtsstatelijk, illegaal, strafbaar. Volgens mij is de heer Bonte helemaal geen rechter, dus daar gaat het hier niet over. Laten we even teruggaan naar de kritiek die werd gegeven door de Klimaatcoalitie, en dat was de CO₂-doelstellingen en hoeveel mitigatie er is door deze adviezen. Dat is gering. Dat kunt u niet misverstaan. Dat is gering. Dat staat ook in het rapport van DCMR.

De **VOORZITTER**. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Voorzitter, ik vervolg mijn betoog. Ja, Leefbaar Rotterdam vindt klimaatadaptatie wel van groot belang. We moeten ons weerbaar maken tegen het veranderende klimaat. En niet blindstaren op de CO₂-reductie van 55% precies in 2030. Het vestigingsklimaat, dat staat onder druk. Industriële bedrijven vertrekken momenteel uit Rotterdam. Straks is de operatie geslaagd maar de patiënt overleden. We zijn in Nederland te duur, te langzaam en we investeren te weinig in innovatie en nieuwe technologie. Dus oog blijven houden voor wat echt belangrijk is en dat is wat Leefbaar Rotterdam betreft bestaanszekerheid, havenbanen, we moeten investeren in ons toekomstig verdienvermogen voor het behoud van werkgelegenheid. Voorzitter, de industrie, dat is de kern van ons economisch ecosysteem. Bedrijven willen wel verduurzamen. Een mooi voorbeeld is de nieuwe fabriek voor duurzame vliegtuigbrandstof op industriële schaal, eFuels in Rotterdam. Er moeten meer investeringssubsidies naar de industrie, naar het energiecluster en de basischemie. Financiële steun om de noodzakelijke energie en grondstoffentransitie sneller door te maken. En de tarieven van elektriciteit moeten omlaag. De netcongestie moet worden opgelost. De waterstofinfrastructuur, de Delta Rhine Corridor moet sneller worden gerealiseerd. Er moeten minder regels komen en we moeten sneller bouwen aan duurzame projecten. En gooi die stikstofregels overboord en laat ze afzinken. Voorzitter, daarnaast ligt de prioriteit bij het bouwen van huizen voor Rotterdammers, voor betaalbare, goed geïsoleerde woningen met betaalbare energie. Dat heeft prioriteit in Rotterdam en niet die CO₂-reductie precies in 2030. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun heeft nog een vraag.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik heb een vraag, want ik hoor de heer Bonte zeggen: subsidies naar de grote bedrijven in de haven zodat ze snel kunnen verduurzamen. Hij wil heel veel geld weggeven, miljarden, aan de bedrijven. Maar wat vindt u van, u staat bekend als een groot tegenstander van het van het aardgas af halen van woningen. Dat vindt u ook niet helpen bij de klimaat... stadsverwarming, daar bent u een groot tegenstander van. Zo staat u tenminste bekend in mijn buurt.

De **VOORZITTER**. De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Ja, dat is dan niet terecht. Ik weet niet waar u woont.

De heer **COŞKUN** (sp). In de Agniesebuurt.

De heer **BONTE** (lr). Ik ben geen tegenstander van warmtenetten. Ik ben een tegenstander van heel dure rekeningen voor gewone Rotterdammers. Daar heb ik toen tegen geageerd, tegen de torenhoge naheffingen, terwijl er was beloofd dat de rekening niet omhoog zou gaan. En daar heeft Leefbaar Rotterdam zich voor ingezet, en daarom zijn die torenhoge naheffingen ook teruggedraaid, dankzij onze inzet. Daar hebben wij ons voor ingezet. Betaalbare energie voor de gewone Rotterdammer.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik nu het woord aan de heer Vonk. Ja, hij stond op mijn lijstje. U hoeft niet, maar het mag wel. Ik volg altijd braaf mijn lijstje.

De heer **VONK** (cu). Burgemeester, fantastisch als u mij weet te vinden, ook op het moment dat ik het niet verwacht. Daar houd ik van. Ik dacht namelijk dat ik niet aangemeld was. Maar het maakt niet uit, ik heb hier een tekst staan. Ik wil namelijk ook beginnen met mij te richten tot de deelnemers van het burgerberaad. Dat is al vaker gezegd voorzitter, maar zij verdienen echt alle lof voor de verrijking eigenlijk van alle acties die wij kunnen doen om het klimaat te redden. Een waardevolle bijdrage en ik ben zelfs verrast dat een van die waardevolle bijdragen uit mijn eigen straat kwam en zo zie je dat burgerberaad vanuit alle geledingen in alle lagen van de bevolking uit Rotterdam meedenkt en meedoet. Blij mee. Als gemeenteraad hebben we dan ook bij de start beloofd om die adviezen over te nemen en dat doen we dan wat de ChristenUnie Rotterdam betreft ook royaal en onverkort. Met het advies over de haven heeft het burgerberaad ook een advies, enigszins buiten de kaders, gegeven, omdat ze met elkaar daar grote noodzaak toe zagen. En wat ons betreft verdient dat juist extra waardering, als je ook buiten de lijntjes wilt kleuren. Ik herhaal nog maar even wat het burgerberaad daarover gezegd heeft: zonder de haven zet een gesprek over het klimaat geen zoden aan de dijk. Helder op zijn Rotterdams. Het is dan ook meer dan jammer dat het college zelfs niet de moeite gedaan heeft om een manier te vinden om met dit advies iets te doen en daarom ook steun voor de motie die GroenLinks heeft ingediend om dit alsnog te doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik nu het woord aan de heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, vandaag bespreken we de uitkomsten van het burgerberaad over het klimaat. Ik moet toegeven dat ik aangenaam verrast ben door de resultaten. Waar in de aanleiding tot dit beraad de nadruk lag op het behalen van de klimaatdoelen in 2030 en 2050, hebben de aanbevelingen die voortkwamen uit het proces mij positief verrast. Voorstellen zijn realistisch, haalbaar en vooral praktisch toepasbaar. Wat mij bijzonder aanspreekt is dat het burgerberaad zich voornamelijk heeft gericht op de verbeteringen in de directe leefomgeving. De focus op maatregelen die een zichtbare en directe impact hebben op de inwoners, zonder prioriteit te geven aan voorstellen zonder solide wetenschappelijke of technische onderbouwing getuigt van een pragmatische en realistische benadering. Dit is een compliment waard voor de deelnemers die deze intensieve reeks bijeenkomsten hebben volgehouden, vooral gezien het feit dat een derde van die deelnemers afhaakte voor de laatste bijeenkomst. Juist deze bijeenkomst was cruciaal omdat hierin werd bepaald welke adviezen uiteindelijk door zouden gaan en worden aangenomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç heeft een vraag.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Voorzitter, dank, we hebben naar het betoog geluisterd van Forum voor Democratie en ik wil eigenlijk een vraag stellen aan Leefbaar Rotterdam. Want Forum voor Democratie zegt eigenlijk iets wat ik ook zeg en wat de Klimaatcoalitie ook zegt. Het verbeteren van de directe leefomgeving, praktisch, veel adaptatie, dus niet veel op mitigatie. Is Forum voor Democratie extreemlinks?

De **VOORZITTER**. Het is wat ongebruikelijk om via een debat van een ander een vraag te gaan stellen aan een derde, maar als de heer Bonte de aandrang voelt om te antwoorden dan mag hij dat.

De heer **BONTE** (lr). Ik vind het een goede grap.

De **VOORZITTER**. De heer Oostdijk vervolgt zijn betoog.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dan ga ik daar zelf maar even op antwoorden. Verre van extreem, welke kant dan ook op, dus dan weet u dat. Waar was ik? De adviezen van het burgerberaad leggen een duidelijke nadruk op klimaatadaptatie en het verbeteren van de leefomgeving. Het is opvallend dat de voorstellen die vooral gericht waren op het beïnvloeden van het klimaat zelf de eindstreep niet hebben gehaald. Dit geeft een helder signaal. De inwoners van Rotterdam zien vooral kansen in maatregelen die tastbare verbeteringen in hun omgeving teweegbrengen. Aangezien dit burgerberaad representatief is voor de stad, zoals door de wethouder in de commissie is aangegeven, kunnen we concluderen dat er bij de inwoners minder behoefte lijkt te zijn op de klimaatmitigatie. Het gevoel van urgentie om te focussen op dergelijke maatregelen wordt door hen minder sterk ervaren. Deze

inzichten nopen tot een heroverweging. Op 8 juli 2021 werd nipt een motie aangenomen, getiteld 'Noodtoestand voor het klimaat', met een meerderheid van slechts 21 tegen 20 stemmen. Waarbij de indieners van mening waren dat ruim een vijfde van de landelijke CO₂-uitstoot in Rotterdam wordt veroorzaakt. Inmiddels weten we dat Rotterdam steeds autoluwer wordt, zero-emissiezone heeft en de stad vol staat met stekkerauto's. Gezien de omstandigheden en de voortgang die sindsdien is geboekt, zoals onder andere beschreven in het Klimaat Actieplan Rotterdam, lijkt deze status nu niet meer langer actueel. Wij dienen daarom een motie in om deze noodtoestand terug te draaien. Tot slot voorzitter, is onze fractie erg benieuwd naar de mening van de partijen die destijds tegen de motie hebben gestemd met inachtneming van de argumenten en de nieuwe inzichten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Oostdijk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Maak de klimaatnoodtoestand ongedaan

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- klimaatverandering een complex en dynamisch fenomeen is, waarbij zowel natuurlijke als menselijke factoren een rol spelen;
- de modellen die catastrofale opwarming voorspellen onzekerheden bevatten en vaak niet overeenkomen met werkelijke meetgegevens;¹
- de impact van CO₂-uitstoot op mondiale temperaturen niet eenduidig vaststaat en er significante wetenschappelijke discussie is over de mate van menselijke invloed;²

overwegende dat:

- Rotterdam als economische motor van Nederland gebaat is bij een beleid dat innovatie en technologische vooruitgang stimuleert, in plaats van ondoordacht beleid op basis van onzekerheden;
- het uitroepen van een 'noodtoestand' een misleidende en onnodige maatregel is die kan leiden tot disproportionele en economische schadelijke beleidsmaatregelen, zoals we hebben gezien in de coronatijd;
- duurzaamheidsbeleid gericht moet zijn op haalbare en betaalbare oplossingen, zonder onnodige economische schade aan burgers en bedrijven toe te brengen;

roept het college op:

- de 'noodtoestand voor het klimaat' ongedaan te maken, aangezien dit zowel wetenschappelijk als beleidsmatig ongefundeerd is;
- in te zetten op pragmatische en kosteneffectieve maatregelen die energiezekerheid en economische groei waarborgen;
- een open en wetenschappelijke discussie te voeren over klimaatbeleid zonder te vervallen in alarmisme en dogmatische standpunten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.R. Oostdijk

¹ McKittrick, R., & Christy, J. R. (2020). *Pervasive Warming Bias in CMIP6 Tropospheric Layers*. Earth and Space Science, 7(8), e2020EA001173

(https://www.researchgate.net/publication/342980780_Pervasive_Warming_Bias_in_CMIP6_Tropospheric_Layers).

² Lindzen, R. S. (2009). *Climate science: Is it currently designed to answer questions?* Euresis Journal, 2, 161-193

(https://www.researchgate.net/publication/2206539_Climate_Science_Is_it_currently_designed_to_answer_questions).

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Ik kijk even rond of er nog andere sprekers zijn. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, we zijn als D66 heel blij dat het burgerberaad ons als raad advies heeft gegeven. We zijn er dan ook dankbaar voor, want ze hebben er ook veel vrije tijd in

gestopt om hier ons te adviseren over het klimaat. En het beraad is dan ook met mooie adviezen gekomen waar we deels al mee bezig zijn en waar we deels ook echt meer op kunnen doen. Ook maakt het ons als D66 duidelijk dat de communicatie richting de Rotterdammers nog altijd te verbeteren is. Want we doen al veel, maar komt het bij de Rotterdammers die er behoefte aan hebben terecht? Dat laatste is onduidelijk. Er is één advies dat ontraden wordt en mijn fractie was daar niet echt blij mee. Het beraad heeft met overgrote meerderheid, zoals ze zelf ook hebben voorgesteld, voor advies 5 gestemd. We weten dan ook dat de haven een van de belangrijkste uitstoters is van Rotterdam. En de opdracht die we aan het beraad hebben gegeven, gaf ook de mogelijkheid om over de haven wat te vinden. D66 vraagt zich dan ook af of we dit advies niet kunnen heroverwegen. We weten namelijk dat er rondom de kleine kernen wel geparticipeerd wordt en dat er meer participatieprocessen lopen in de haven. Mijn fractie vraagt zich dan ook af of we niet eigenlijk alsnog invulling kunnen geven aan dit advies. We willen dan ook een reflectie van de wethouder en we dienen dan ook een motie in die hierom verzoekt. Wel een iets andere motie dan GroenLinks, maar GroenLinks heeft het als optie 2 toch ondertekend en daar zijn we dankbaar voor.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Luister naar het Burgerberaad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 8.2: Het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- het Burgerberaad Klimaat een breed gedragen participatieproject is waarin inwoners van Rotterdam meedenken over klimaatbeleid;
- een ruime meerderheid (80%) van het beraad heeft verzocht om de Rotterdamse haven onderdeel te laten zijn van de gemeentelijke verduurzamingsopgave;
- de Rotterdamse gemeenteraad een motie heeft aangenomen waarin wordt verzocht de adviezen die breed gedragen zijn over te nemen;
- in het raadsvoorstel het CO₂-plafond negatief wordt geadviseerd, maar alle andere genoemde voorstellen in het hoofdstuk 'gemeente als aandeelhouder van klimaatverandering' niet worden benoemd;

overwegende dat:

- de Rotterdamse haven een cruciale rol speelt in de klimaatopgave van de stad en een grote invloed heeft op de uitstoot en duurzaamheidstransitie;
- de koppeling met de haven en de stad zal versterken als bovenstaand hoofdstuk wel wordt overgenomen door het college;
- deze koppeling op veel meer gebieden dan alleen klimaatbeleid effect kan hebben, denk bijvoorbeeld aan innovatie en werkgelegenheid;
- de inbreng van bewoners en belanghebbenden waardevolle inzichten kan opleveren voor het verder ontwikkelen van de havenvisie;

verzoekt het college:

- invulling te geven aan de suggestie tot participatie over de haven zoals opgenomen in het hoofdstuk 'gemeente als aandeelhouder van klimaatverandering', exclusief het Europese CO₂-plafond;
- hierbij waar mogelijk aansluiting te zoeken bij reeds geplande participatietrajecten rondom de haven en daarmee recht te doen aan de resultaten en bevindingen van het Burgerberaad Klimaat;
- deze inzichten mee te nemen richting een verdere ontwikkeling van de havenvisie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen en M.Y. Morkoç

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Rehim Zadeh. U wilt niet? Ja, dan heeft u het woord.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ik was even aan het wachten. Voorzitter, zoals we in de commissie al aangaven is DENK blij met het burgerberaad en de representatie van de mensen die hebben meegedaan, dus nogmaals dank aan de deelnemers. We hopen dit middel nog vaker in Rotterdam te kunnen inzetten, om de burger zo meer regie te geven over wat er in onze stad gebeurt. Voorzitter, we nemen de adviezen van het burgerberaad serieus, een goede aanpak op zwerfafval, of educatie voor onze jongeren. We zien ook vooral veel bevestiging over waar de Rotterdammer zich zorgen over maakt. En voorzitter, dat viel ook op. We zien namelijk in een reactie van het college dat veel adviezen al bestaand beleid zijn en dat er dus overduidelijk behoefte is aan meer communicatie. Het college richt zich in de beantwoording tot de campagnes die al lopen. Maar het blijkt dan misschien in praktijk allemaal nog niet helemaal optimaal te werken. En het college benoemt ook graag het succes van bijvoorbeeld de energieclusters. Een mooi initiatief, met directe oplossingen dicht bij de burger. En het verbaast ons dan ook helemaal niets dat het zo succesvol is. Ik zou zeggen, zet die strategie in voor dergelijke campagnes. Hetzelfde geldt voor de subsidieregelingen waar nog niet volledig gebruik van wordt gemaakt. Wat DENK betreft zorgen we ervoor dat die in volle potentie gebruikt worden, maken we de aanvragen zo simpel mogelijk en schrijven we voortaan in B2-taal. Voorzitter, kortom, een succesvol experiment. We kijken uit naar de evaluatie en we zien graag de resultaten in onze stad tegemoet.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank voorzitter. Wij zijn heel blij met wat er voorligt en denken ook dat een burgerberaad als middel eigenlijk een heel mooie toevoeging is aan een participatieve democratie. Het allerbelangrijkste is eigenlijk dat je aan de voorkant en ook daarna natuurlijk, maar heel duidelijk bent in hoe je uiteindelijk omgaat met de resultaten van zo'n burgerberaad. We hebben in Frankrijk gezien dat het de nek omdraaien van zo'n beetje alle adviezen die eruit komen echt juist weer totaal ondermijnend is aan een participatieve democratie, dus dat is helemaal niet de weg te gaan. Op zich zien wij in de reactie van het college ook daarin veel het serieus nemen van de adviezen in terug. Het serieus nemen van een advies kan natuurlijk ook zijn dat je er beredeneerd van afwijkt. Maar dan moet je dat wel goed kunnen onderbouwen. Maar ik denk dat we daar wel heel bescheiden in moeten zijn, want anders ondermijnen we dat middel weer. Dat gezegd hebbende voorzitter, ik denk dat er heel veel waardevols ligt. Af en toe kun je het serieus nemen ook doen door een idee net even een beetje te tweaken, en daarom heb ik één motie voorzitter, die ik graag wil indienen. Die gaat specifiek in op het onderdeel van het busje als repaircafé, zal ik maar zeggen. Het inzetten van een busje daarvoor. Wij juichen allerlei initiatieven rondom reparatie en circulariteit op die manier enorm toe en we merken ook dat er veel behoefte in de stad aan is. We denken alleen dat een nieuw iets, namelijk zo'n busje, op zichzelf vrij veel geld met zich meebrengt. Het gaat over € 50.000,00 of € 60.000,00 in het hele voorstel. Wij denken dat die middelen veel beter ingezet kunnen worden op juist de bestaande plekken waar we die reparatiehubs en cafés hebben, dus om een staande organisatie die dat al doet daarmee te versterken. Dus deze motie voorzitter, die dus ook van onderbouwing voorzien is, stelt eigenlijk voor om die middelen die voor dat busje zijn ingezet in te zetten voor de al staande organisatie en het versterken daarvan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Bevorderen reparatie-initiatieven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 8.2 het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- het college voorstelt om initiatieven te stimuleren die hergebruik en reparatie van meubels en apparaten bevorderen, zoals het ondersteunen van kringloopwinkels, repaircafés en het opzetten van circulaire hubs;
- in Rotterdam inmiddels 15 repaircafés actief zijn;
- in het adviesrapport geadviseerd wordt een "repareerbusje" rond te laten rijden in wijken;

overwegende dat:

- er genoeg vraag is naar plekken waar Rotterdammers hun meubels en apparaten kunnen (laten) repareren, zodat ze niet weggegooid en vervangen hoeven worden;

- er onvoldoende gelegenheden zijn waar Rotterdammers terecht kunnen om hun meubels en apparaten te (laten) repareren;
- de vaste repaircafés de potentie hebben bij te dragen aan het gevoel van gezamenlijkheid in de wijk en een ontmoetingsplaats te zijn voor mensen in de wijk;
- het versterken van lokale ontmoetingsplekken zoals repaircafés en "repairhoeken" bijdraagt aan het verduurzamen van de stad en het verminderen van afval;
- het ondersteunen van en investeren in bestaande initiatieven vaak efficiënter en duurzamer is dan nieuwe projecten opstarten;
- een repareerbusje veel kosten met zich meebrengt, maar als het geen onderdeel is van een uitgebreidere organisatie mogelijk minder effectief is;

verzoekt het college:

- de bestaande repaircafés te ondersteunen en te onderzoeken hoe deze beter samen kunnen werken met de circulaire hubs en andere initiatieven op dit gebied; Het advies om een repareerbusje in te zetten niet over te nemen;
- de gelden die nu gereserveerd zijn voor de elektrische repareerbus van EUR 50.000- 60.000 te laten vervallen en dit bedrag toe te voegen aan het bedrag voor circulaire initiatieven, zodat daarvoor EUR 80.000-100.000 beschikbaar komt;
- in gesprek te gaan met de organisatie van de repaircafé's en andere reparatie-initiatieven om hen te ondersteunen bij het uitbreiden van hun activiteiten;
- daarnaast actief samen te werken met lokale bewonersorganisaties, vrijwilligers en andere initiatieven om reparatieactiviteiten laagdrempeliger en beter toegankelijk te maken in wijken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord willen voeren? De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Een prachtig democratisch experiment, het burgerberaad. En ook wij zijn erg blij met wat hier voor ons ligt. Wat ons betreft is het niet het laatste burgerberaad in Rotterdam. NPRZ gaat er een beginnen, maar ook op het gebied van armoede, huisvesting, de zorg, we zouden dit experiment echt verder moeten brengen als stad en dat moeten we ook willen. Het mooie is inderdaad dat je van tevoren regels bedenkt op basis waarvan je uitvoering gaat geven aan een burgerberaad. Daarin zijn we dan ook heel duidelijk, dat alleen die tien positieve adviezen, met die drempel van 80%, wat ons betreft in aanmerking komen voor de uitvoering. Wij waren ook wel bang van tevoren, en de heer Segers-Hoogendoorn verwees er ook al eventjes naar, dat je dan met adviezen komt, die dan door ons of het college naast ons neergelegd worden. Daarom hebben wij bij een voorgaande raadsvergadering hierover ook al een motie ingediend, 'Raadsbreed vertrouwen in het Burgerberaad Klimaat', waarin we zeiden: als er dus positieve adviezen komen, dan moeten we in ieder geval als raad daar achter gaan staan. En nu krijgen we dus zo'n gedootje rondom een van die adviezen die over de haven gaat. Ik ben blij dat er verschillende partijen zijn die daar ook moties over indienen. Want waar je voor moet waken is dat je dan een heel advies naast je neerlegt terwijl je daar op creatieve manieren uit zou moeten komen. En daarom steunen wij ook de motie van GroenLinks, waarin gezegd wordt: dat hele advies hoeft niet naast ons neergelegd te worden. Maar we kunnen met die enquêtes en onze rol als aandeelhouder nog wel heel veel impact maken om dat advies alsnog tot uitvoering te brengen. En dan één punt, een vraag aan het college, aan de wethouder. We willen toch wel kijken om aan die tien adviezen die zijn opgesteld vanuit het burgerberaad uitvoering te gaan geven. Want we merken nu dat er wordt gekeken naar al die andere adviezen met een lagere drempel. Wij zouden heel graag zien dat het geld dat nu overblijft wordt geïnvesteerd in de positieve adviezen en we willen toch aan de wethouder vragen: ziet u daar nu mogelijkheden? Kan het geld worden overgeheveld naar de positieve adviezen in plaats van dat het naar een andere bestemming gaat? Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Nog anderen die het woord willen voeren? Ja, de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Voor ons is het nog wel noodtoestand voor het klimaat. Wij waren ook de hoofdindieners van de motie, dus ik zal vast mijn stemverklaring geven op de motie van mijnheer Oostdijk, en die zal negatief zijn. Nee, ik bedoel, zonder gekheid, 2024 was het warmste jaar ooit. We zijn voor het eerst door de anderhalve graad gegaan van het Klimaatakkoord van Parijs, dus die noodtoestand is nog wel degelijk aanwezig. Voorzitter, ik wil graag de deelnemers aan het burgerberaad hartelijk danken voor hun inspanningen, de tijd die ze erin hebben gestoken. Wij zijn altijd voorstander geweest van een burgerberaad. Het is een mooi instrument om het vertrouwen in de politiek te vergroten. We zijn ook blij dat er voor het burgerberaad geloot is en dat het representatief is voor de inwoners van onze stad. Het evalueren van het burgerberaad komt nog. Vandaag spreken we over de adviezen en gaan we er ook over stemmen. Wij zijn in ieder geval verheugd dat het burgerberaad tien adviezen heeft aangenomen met een kiesdrempel van 80%. Vanzelfsprekend zullen wij de uitkomst van het burgerberaad respecteren en de tien adviezen overnemen. Het college geeft aan negen adviezen over te nemen. Wij vinden het teleurstellend dat het college het advies over de haven niet overneemt. Wij steunen in ieder geval de motie van GroenLinks, maar we zijn ook benieuwd naar het antwoord van de wethouder op de vraag van mevrouw Van Wifferen van D66. Voorzitter, dan wilde ik graag nog twee moties indienen. Als eerste, voor de uitvoering van negen maatregelen is gezegd dat het € 550.000,00 tot € 800.000,00 dat het gaat kosten. Van het taakstellende budget van € 1 miljoen blijft er dus geld over. Wij verzoeken het college de overgebleven middelen van het budget voor het burgerberaad te voten voor burgerparticipatie voor het klimaat. Dat is één motie. De tweede motie, laten we wel wezen, een progressief klimaatbeleid begint gewoon op je bord. Ik heb dat al vaker gezegd. In de vorige periode was er aan de Klimaattafel ook voorgesteld om de vleesconsumptie in de stad te verminderen als maatregel om de CO₂-uitstoot te reduceren. De Klimaattafels zijn van tafel. Maar bijvoorbeeld de maatregel Rotterdammers eten in 2030 nog maar twee maal vlees in de week. Volgens onderzoek van DCMR van 2019 leidt dit tot een besparing van 258 kiloton aan CO₂-uitstoot. Dat lijkt me wel de moeite waard voor Rotterdam. Ja, vlees, vis en zuivel, we weten allemaal, dat is planeetontwrichtend. Bovendien is het niet goed voor je. Dus wij verzoeken het college een burgerberaad in te stellen om te komen tot maatregelen in de eiwittransitie, te weten het verminderen van vlees-, vis- en zuivelconsumptie. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 5. Progressief klimaatbeleid begint op je bord

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het debat over vaststelling van het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- ons dagelijks dieet klimaatimpact heeft;
- vlees, vis en zuivel de onderdelen van ons voedselpakket zijn die het meeste bijdragen aan de klimaatcrisis;

voorts constaterende dat:

- de toenmalige klimaattafel 'Consumptie' tijdens de vorige collegeperiode reeds had voorgesteld vleesconsumptie in de stad te verminderen als maatregel om CO₂-uitstoot te reduceren;
- de maatregel 'Rotterdammers eten in 2030 nog maar tweemaal vlees in de week' volgens onderzoek van DCMR uit 2019 leidt tot een besparing van 258 kiloton aan CO₂-uitstoot¹;

overwegende dat:

- vlees, vis en zuivel planeetontwrichtend zijn;
- klimaatbewuste Rotterdammers op weg kunnen worden geholpen door de gemeente die met een gedragen advies 'van onderop' een eiwittransitie op je bord kunnen realiseren;

verzoekt het college:

- een burgerberaad in te stellen om te komen tot maatregelen in de eiwittransitie, te weten het verminderen van vlees-, vis- en zuivelconsumptie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 6. Overgebleven klimaatbudget voor burgerparticipatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het debat over vaststelling van het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat;

constaterende dat:

- het college becijferd heeft dat uitvoering van de negen maatregelen tussen de € 550.000 en € 800.000 gaat kosten;
- er van het taakstellende budget (€ 1 miljoen) dus geld overblijft;

overwegende dat:

- burgerparticipatie enorm waardevol is om te komen tot gedragen oplossingen om de klimaatcrisis te beteugelen;

verzoekt het college:

- overgebleven middelen van het budget voor het burgerberaad te voteren voor burgerparticipatie voor het klimaat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Dat is niet het geval. Dan kijk ik even naar wethouder Zeegers of zij al kan antwoorden.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Dank ook voor alle reacties en reflecties die ik vanuit u hoor over de wijze waarop het burgerberaad heeft plaatsgevonden. Van mijn kant ben ik ook heel erg blij met hoe de ambtelijke organisatie dit met ontzettend veel zorgvuldigheid heeft vormgegeven, dat wij ook in onze opzet geslaagd zijn, namelijk een representatieve loting vanuit alle wijken van Rotterdam. Dat is gelukt, ook door echt daar heel actief op te sturen. Dat is denk ik heel erg mooi dat in de uitvoering in ieder geval dat burgerberaad Rotterdammers vertegenwoordigt, en dat de Rotterdammers die zijn uitgeloot, ook een groot deel daarvan, niet iedereen heeft tot het laatst meegedaan, ook al die bijeenkomsten is geweest en zich heeft ingezet om voor Rotterdam na te denken wat kan bijdragen aan een beter klimaat. Dus daar ben ik zelf ook heel tevreden over. Een vernieuwend initiatief vanuit ons allen en ook zaken waar we nog zeker dingen van kunnen leren, daar ben ik uiteraard ook met u van overtuigd. Daar komen we later over te spreken bij de evaluatie. Maar voor nu, ook vanuit mijn kant veel dank aan de mensen die zich hiervoor hebben ingezet. In de commissie hebben we het er ook veel over gehad dat de adviezen optellen tot ongeveer € 800.000,00 en wat doen we nu met dat restant? Daar zijn verschillende ideeën over gewisseld. Onder andere: geef dat aan de goedgekeurde adviezen, om het maar even zo te zeggen, de top 10 van adviezen. Of ik heb daar ook in de commissie over gezegd: kijk nu naar de uitvoerbaarheid en de kosten van de adviezen die beneden de 80%-drempel vielen. Ik heb ook toegezegd die informatie uw kant op te doen komen. Ik kan mij dus goed voorstellen dat wij hier nader nog over komen te spreken hoe met dat restant om te gaan. Hoe het technisch zit, het burgerberaad wordt nu gefinancierd vanuit het DTB, dus het zit gewoon in het DTB-budget. Daarvan is dan per saldo nu ongeveer € 800.000,00 bestemd, als u al deze adviezen aanneemt, en is er nog € 200.000,00 over. Maar als dat niet wordt benut, dan blijft dat gewoon in het DTB zitten totdat er herijkingen zijn van het totale budget natuurlijk. Dus dat is dan gelijk een antwoord ook op een aantal van u die die vraag heeft gesteld. Mevrouw Abrahamse maar ook de heer Kind, eigenlijk een aantal van u, hoe dat precies zit met dat budget. Ja, dat budget is er dan gewoon. Als we er niets mee doen zit het in het DTB. Maar ik heb ook toegezegd dat ik de kosten van die andere initiatieven inzichtelijk kan maken. Daarbij zal ik ook kijken op uw verzoek of er intensiveringsmogelijkheden zijn binnen die tien adviezen die dan zijn aangenomen, want dat is de vraag die mevrouw Abrahamse stelt. Nou, het lijkt me prima om dat gewoon in één overzicht aan u te doen toekomen. Daarbij heb ik ook bedacht, althans hebben we ambtelijk bedacht maar dat vind ik zelf een goed idee, om de monitorgroep daar ook wel bij te betrekken. Dus die is nu geïnstalleerd. Die

houdt vinger aan de pols van hoe we omgaan met de uitvoering van deze adviezen. Dan lijkt het me ook goed dat ze hier ook bij betrokken zijn. Dus zo zou ik dat dan graag in gang willen zetten. Dat was in ieder geval een vraag die er was. Dan nog Leefbaar Rotterdam. Het ging ook even over warmtenetten en hoe u daarin stond. Toen dacht ik: het is misschien toch wel even leuk om te zeggen dat eergisteren de mediation is afgerond met Vattenfall, dat we tot goede tarieven zijn gekomen en dat we doorgaan met de gebiedsaanpakken op Zuid, zij het in een wat kleinere vorm. Die brief heb ik u gisteren doen toekomen, dus het is ook net kersvers van de pers, zullen we maar zeggen. Maar dat is op zich een mooi resultaat, omdat ik toch geloof dat we echt met dat aardgasvrij die stappen vooruit moeten zetten. We zien ook uit de evaluatie onder andere van Heindijk dat bewoners zeggen: als ik weer voor de keuze stond zou ik het weer gedaan hebben. Dus ook al heeft aardgasvrij en warmtetransitie niet altijd een heel positieve naam, we zien toch dat in de praktijk het ook wel echt tot successen kan leiden. Maar dat even als zijpad. Forum voor Democratie had een motie over die klimaatnoodtoestand. U zegt ook: u kunt uit de adviezen van het burgerberaad echt wel afleiden dat adaptatie meer de nadruk heeft dan mitigatie, maar dan wil ik toch dat advies even in herinnering roepen dat over de haven is gegeven, waarin juist de haven werd gezien als een van de draaiknoppen waar het meest aan gedraaid moest worden. Dat advies was dusdanig stevig dat we er om die reden ook negatief op hebben gereageerd omdat dat voor ons niet haalbaar is, niet uitvoerbaar is op gemeenteniveau, maar ik wilde de indruk wegnemen dat het burgerberaad zich alleen over adaptatie heeft uitgesproken. De klimaatnoodtoestand, strikt genomen is dat gewoon een motie die is aangenomen door de gemeenteraad, dus het is dan ook niet aan mij om dan te zeggen: die had u eigenlijk niet moeten aannemen of iets dergelijks, of daar moet u nu anders naar kijken. Dat is echt aan uzelf. Maar als u het mij vraagt, denk ik: er is echt nog behoorlijk wat werk aan de winkel en mitigatie is echt nog topprioriteit om binnen die doelstellingen te blijven, dus wat mij betreft zou ik zeggen: die noodtoestand is er nog wel en als we wereldwijd kijken zeker. Mijn collega de heer Simons zal ingaan op de motie over de haven. Over communicatie is ook veel gezegd. Dat klopt. Ik vind dat ook een goed thema, we zetten van alles in gang. We zien ook die energieclusters, dat is wat volgens mij de heer Kind ook zei, of mevrouw Rehim Zadeh, dat werkt dan wel. Die energieclusters helpen wel en waarom lukt dat dan wel en anders niet? Dat vind ik echt een goede vraag, dus daar gaan wij ook zeker mee aan de slag. Dat is ook een van de adviezen van het burgerberaad dus helemaal terecht. Volgens mij heb ik dan de moties gehad die voor mij zijn. Nee, ook nog het CDA, over dat busje, als ik het goed heb. Mijn advies is om toch zoveel mogelijk de lijn van het burgerberaad te volgen, dus dat zou mijn reactie daarop zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, maar even met permissie, onze motie volgt ook de lijn van het burgerberaad, alleen was dat eigenlijk ook in mijn termijn, als er voorstellen worden gedaan en je kunt, denken wij, met deze motie iets effectiever maken, namelijk aansluiten bij bestaande initiatieven, want die zijn er inderdaad, die hebben een tekort om aan de vraag te voldoen. Dan kun je misschien beter niet iets nieuws optuigen voor € 50.000,00 of € 60.000,00 zoals zo'n busje, maar het toevoegen aan bestaande initiatieven. Dus wij volgen helemaal die lijn van het advies, maar niet het specifieke deel van: doe het dan met een busje en het kost zoveel. Voeg dat nu toe aan het budget van die clubs die nu zeggen: ja, wij zouden inderdaad wel meer willen en kunnen doen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Nou, uiteindelijk gaat u over hoe u die adviezen wilt beoordelen, dus het is voor mij een beetje lastig om daar een reactie op te geven. Zelf denk ik in uw geest te handelen als het een praktische uitvoeringsidee is, dat door het burgerberaad is geopperd, dat ik denk in uw geest te adviseren als ik zou zeggen: volg gewoon het burgerberaad. Nogmaals, ik vind eigenlijk dat de adviezen van het burgerberaad nu bij u liggen. Wij hebben ons advies daar inmiddels over gegeven en het is verder aan u.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dan is volgens mij het advies op de motie, en dat weegt zwaar, dat weet ik namelijk, oordeel raad, toch?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dat zeg ik altijd, dat klopt. Dan hebben we nog de Partij voor de Dieren, 'Progressief klimaatbeleid begint op je bord'. Het is natuurlijk inderdaad bekend dat vlees eten et cetera allemaal niet goed is voor het klimaat, maar we hebben ook hier de lijn dat wij vanuit het college niet menen daarin richtlijnen te moeten geven aan mensen, hoe zij dienen te eten, dus deze zal ik ontraden. U zegt ook: het overgebleven klimaatbudget voor burgerparticipatie. Daarvoor geldt eigenlijk hetzelfde als wat ik eigenlijk aangaf aan de heer Segers, maar ook mevrouw Abrahamse en anderen. Als u andere bestedingen hebt voor dat overgebleven budget dan kom ik met informatie over hoe de overgebleven adviezen en hoe die kosten zijn. Maar het is aan u om te zeggen welke u wel of niet daarin wilt toekennen. Dus hier is dan ook oordeel raad mijn strikt formele advies.

De **VOORZITTER**. En de heer Van der Velden heeft nog een vraag.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter, even terugkomend op de motie over de eiwittransitie. Wij vragen ook niet het college daar stelling in te nemen. Het verzoek is om een burgerberaad uit te schrijven daarover. Dus in principe heeft het college daar natuurlijk helemaal niets mee te maken. Het gaat om het burgerberaad. Dat is het verzoek.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Excuus, ja, ik had mijn bril niet op, en ik had de motie ook niet eerder gezien, dus ik ben een beetje op uw tekst afgegaan. Maar wij hebben nu niet de middelen om een burgerberaad in te stellen. Dan is dat mijn reactie. Dus dan is het ontraden.

De **VOORZITTER**. Oké, dan zijn er nog een paar vragen aan wethouder Simons gesteld en wat moties. Hij krijgt het woord.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. Als wethouder Haven ben ik natuurlijk altijd blij als er aandacht is voor de haven. De laatste tijd is er ook veel gesomber over de haven, en daarom wil ik gewoon beginnen met een positief bericht. Dat is een initiatief en dat heet eFuels Rotterdam. Duurzame vliegtuigbrandstof op industriële schaal. Transformatie van 26 hectare industrierrein naar toekomstbestendige Rotterdamse haven. Een initiatief van twee bedrijven. Dit initiatief gaat ervoor zorgen dat in 2030 voor de Europese markt als deze fabriek start, dat deze 40% van de kerosine met de juiste bijmenging kan leveren. Dat is een enorme duurzaamheidswinst. Deze hele plant van 26 hectare gaat stikstof uitstoten ter grootte van drie boerderijen. Dus je zou zeggen: gelijk aan de slag. Maar u zult begrijpen dat het allemaal niet zo makkelijk meer gaat, en dat is natuurlijk ook het hele grote nadeel van de juridificering van de stikstofproblematiek. Dat er niet meer een juiste weging gemaakt kan worden en dat zulke prachtige initiatieven voor de Rotterdamse haven, voor onze toekomstige economie, voor het werk voor onze kinderen in de toekomst dreigen te stranden. Maar goed, ik wilde u er toch even in meenemen dat die bedrijven er klaar voor zijn.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. De wethouder heeft het dan over stikstof, dat niet de juiste weging wordt genomen. Maar de rechter heeft meerdere keren die weging gemaakt en daar een uitspraak over gedaan, dus het lijkt me niet meer dan vanzelfsprekend dat de wethouder dat ook respecteert en niet zegt dat het een gekke weging is.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Nou, volgens mij heeft u niet goed naar mij geluisterd, maar ik ga het graag nog een keer herhalen. Ik zeg dat ik het jammer vind dat de hele stikstofproblematiek gejuridificeerd is, waardoor er geen goede afweging meer gemaakt kan worden tussen de verschillende belangen. Dat is gewoon een vaststelling. Zo is het gewoon. En als dan dit soort initiatieven, die juist onze economie en onze haven gaan verduurzamen, kunnen verduurzamen, gewoon een businesscase hebben, mogelijk dreigen te stranden omdat we in dit land niet meer in staat zijn om zulk soort problemen linksom of rechtsom op te lossen. Ik stel het gewoon vast. Ik maak me daar zorgen over. Maar de bedrijven die willen doorpakken en het ook kunnen, zijn er gewoon. Het burgerberaad is natuurlijk een mooi succes geweest. Het college is ook heel ruimhartig geweest. Bijna alle, eigenlijk alle relevante en ook binnen de scope vallende projecten hebben we gewoon omarmd

conform de afspraken die we hebben gemaakt van tevoren. En we hebben ook gezegd in de probleemstelling, wat is uw opdracht? Dat is stedelijk gebied, geen haven. Dat staat gewoon op pagina 6, dat kunt u gewoon lezen. Daarna gaat het burgerberaad aan de slag en die zegt: wij wijken daarvan af, en wij gaan toch met een advies komen over de haven. Dat is prima, we leven in een vrij land, maar goed, wij hebben dan ook dat serieus bekeken en ik heb het hier ook liggen. Het bestaat natuurlijk uit twee bestanddelen. Een gaat over CO₂, doe iets lokaals. Nou, voor een wereldhaven, we gaan er gewoon niet over, het kan gewoon niet. Het is Europees, we hebben ook de ETS, we hebben allerlei afspraken daarover. Dus ik ga ervan uit dat we niet iets gaan doen wat niet kan. Dat ontraden wij en dat was ook de belangrijkste reden om het af te wijzen en daarom kunnen we de motie van GroenLinks op dit gebied ook niet steunen. Maar er is ook nog een motie van D66. Die zegt eigenlijk: omarm het, maar neem de CO₂ niet mee, maar kijk wel naar de participatie. Nou, als we het naar de letter van het burgerberaad nemen, dan kan ik hem niet omarmen, want daar wordt een enquête voorgesteld. Dat is niet een juist instrument, want er lopen een aantal grote participatieprojecten. Dat is namelijk de NOVEX. Dat is namelijk bestuurlijk, dat is rijk, provincie en gemeente. En daar wordt heel goed gekeken dat we echt alle partijen meenemen. Dus ik zie deze motie dan ook als een oproep van u, en zo wil ik hem dan ook omarmen, dat wij zeggen: dan geven we er nog eens wat extra aandacht aan. Want er is ook nog een ander groot participatieproject dat natuurlijk ook over de CO₂-reductie gaat en dat is de herziening van de havenvisie, of de nieuwe havenvisie die wij met zijn allen maken. Daar hebben we ook afgesproken dat de kleine kernen, onze havendorpen en andere stakeholders daar ook bij betrokken moeten worden. Dus ik zie deze motie als een steuntje in de rug van het college en ook bij die twee processen. Die ene is bestuurlijk, dat doet wethouder Zeegers samen met ondergetekende. En bij de andere, de havenvisie, bent u natuurlijk gewoon helemaal aan zet. Daar hebben we afspraken over gemaakt, maar ik leg deze motie dus zo uit dat u ons daarmee een steuntje in de rug geeft om goed op die participatie te blijven letten. Met deze uitleg kan ik hem omarmen, maar de letterlijke vraag is om een enquête. Dat kan ik niet doen en dat ga ik ook niet doen. Dus als u als indiener daarmee kunt leven, dan kan ik hem omarmen. Voorzitter, volgens mij heb ik alle moties en vragen beantwoord.

De **VOORZITTER**. Dan gaan we even kijken of dat zo is in de veegronde. Ik zie niemand voor de veegronde. Dan vraag ik nog of er behoefte is aan een tweede termijn. Ook dat niet. Dan constateer ik dat er één toezegging is gedaan in dit debat. Dat is dat de wethouder heeft toegezegd in de commissie de niet-aangenomen adviezen van een beoordeling te voorzien en zij zal daarbij ook de kosten van de uitvoering van deze adviezen inzichtelijk maken en de monitorgroep hierbij betrekken. Klopt dat? Ja, dat klopt. Dat is al een toezegging geweest die in de commissie is gedaan, maar ik heb hem hier nog even herhaald voor de administratie, dus dan is iedereen daarvan op de hoogte. Dan zijn we aan het einde gekomen van dit debat en gaan we er vanavond ook over stemmen in het stemvenster.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter, even van de orde.

De **VOORZITTER**. U krijgt het woord, mijnheer Segers-Hoogendoorn.

8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024 – vervolg

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank, want in het vorige agendapunt over het Nachtplan had ik gezegd dat ik in overleg zou gaan om een eventuele motie aan te passen. Die is nu aangepast, onze motie over drugs in de nacht. Hij is dus ook inhoudelijk aangepast en ik wil die hierbij opnieuw indienen, met de VVD als extra ondertekenaar.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 10A. Drugs in de nacht is geen pracht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- het college een integraal Nachtplan heeft gepresenteerd voor een bruisender nachtleven;
- een bruisend nachtleven ook veilig en verantwoord moet zijn;

- in het Nachtplan niet wordt verwezen naar bestaand gezondheid- en preventiebeleid van de gemeente;
- drugsgebruik in het Rotterdamse nachtleven zeer frequent voorkomt en tot op zekere hoogte ook genormaliseerd lijkt te zijn;
- in het Preventie- en handavingsplan Alcohol en Drugs 2023-2027 expliciet wordt benoemd dat de enige veilige manier van uitgaan zonder drugs is en dat de gemeente hier ook op inzet;
- het college zeer prominente campagnes voert om de verantwoordelijk van de eindgebruiker van drugs onder de aandacht te brengen;

overwegende dat:

- het opmerkelijk en, wat ons betreft, onwenselijk is dat er in het Nachtplan niks gezegd wordt over preventie van drugsgebruik in het nachtleven;
- (hard)drugs een zware negatieve impact heeft op de veiligheid en mentale weerbaarheid van Rotterdammers;
- het belangrijk is dat Rotterdammers op een veilige manier van het nachtleven kunnen genieten;
- concretere maatregelen om drugsgebruik in het uitgaansleven terug te dringen noodzakelijk zijn;

verzoekt het college:

- aan te sluiten bij het staand beleid ten aanzien van het ontmoedigen van drugsgebruik (en aan- en verkoop);
- met de horeca het gesprek te voeren wat zij nodig hebben om streng te kunnen controleren op drugs(gebruik) bij uitgaansgelegenheden (zoals bijvoorbeeld nu al gebeurt bij festivals);
- te verkennen welke overige concrete maatregelen genomen kunnen worden om drugsgebruik in het uitgaansleven verder terug te dringen;
- de jaarlijkse voortgang hiervan te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T.J. Vonk en D.A. van Groningen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. En als ik zo vrij mag zijn, ik misbruik nu even twee rollen door elkaar, want ik moet deze ook nog even van een oordeel voorzien, dus sta mij toe, maar het verzoek en de motie zoals die nu luidt, dus de aangepaste motie 'Drugs in de nacht is geen pracht', kan ik oordeel raad geven.

9. TWEEMINUTENDEBATTEN

De **VOORZITTER**. Dan gaan wij over naar de tweeminutendebatten. U weet hoe het werkt. Elke fractie krijgt maximaal twee minuten spreektijd. Bij de interruptie wordt de spreektijd voor de geïnterrumpeerde dertig seconden stilgezet.

9.1 *Herzien initiatiefvoorstel-Van der Velden 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'*

De **VOORZITTER**. Wij beginnen met onderwerp 9.1 en deze is even bijzonder, want het is een initiatiefvoorstel van het lid Van der Velden, 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'. Het is een initiatiefvoorstel, dus ik nodig de heer Van der Velden uit om achter de collegetafel plaats te nemen en we gaan dat ook op zo'n manier doen dat u ook vragen aan de heer Van der Velden kunt stellen, en ook moties, zodat hij die ook als indiener van het voorstel kan beantwoorden. Maar hij wordt ook geadviseerd door de wethouder, dus ook als er onderwerpen zijn die dan wel voor de wethouder zijn, dan wel een motie die aan de wethouder is gericht of op zijn terrein ligt, dan kan of de heer Van der Velden of de indiener van de motie ook de vraag aan de wethouder stellen. Dus u kunt twee kanten uit vandaag. Dan weet u dat alvast en dan is het helder dat de heer Van der Velden hier ook een actieve rol gaat spelen in het tweeminutendebat. Hartelijk welkom mijnheer Van der Velden, u krijgt het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, het is natuurlijk van cruciaal belang dat de burger vertrouwen heeft in de politiek. We zien echter dat de burger het vertrouwen in de politiek verliest of al heeft verloren. Dit is een van de redenen waarom de opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen steeds lager wordt. En laten we eerlijk zijn, in Rotterdam zijn er ook tal

van incidenten geweest die het vertrouwen in de Rotterdamse politiek hebben geschaad. Maar ook op andere terreinen, bijvoorbeeld bij grote projecten. Daar heeft de burger en ook ik als raadslid het idee dat het traject naar politieke besluitvorming niet altijd volledig transparant is. Ik noem maar voor mezelf dan een voorbeeld als raadslid, Feyenoord City, we hadden een World Expo, en ook met filantropie worstel ik soms, terwijl juist openheid en transparantie van essentieel belang is voor het vertrouwen van de burger. Een eerste stap voor herstel van vertrouwen van de burger in de totstandkoming van politieke besluitvorming kan de invoering zijn van een lobbyregister en een lobbyparagraaf. En ik weet het, dit is maar een heel kleine stap. Lobbyen is natuurlijk vanzelfsprekend een legitiem onderdeel van het democratisch proces. Door lobbyen ontvangt de overheid kennis en informatie van bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers. Maar bij deze beïnvloeding van beleidsmakers en politici komen ook risico's om de hoek kijken. Een risico is bijvoorbeeld dat mensen oneigenlijke voordelen kunnen behalen, bijvoorbeeld omdat ze meer toegang hebben en krijgen dan anderen. En zo kan er oneerlijke concurrentie ontstaan. Dit is maar een van de risico's natuurlijk. En voorzitter, geen enkel land, geen enkele stad is immuun voor de risico's van lobbyen en dus ook onze eigen stad Rotterdam niet. En omdat lobbyactiviteiten vaak buiten het democratische besluitvormingsproces plaatsvinden, maar wel degelijk invloed hebben op de besluiten. Daarom voorzitter, ons initiatiefvoorstel 'Maak lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'. Hiermee proberen wij als Partij voor de Dieren ons steentje bij te dragen aan een open overheid en het vergroten van transparantie ten aanzien van de politieke besluitvorming. Hopelijk is het een eerste stap in het herstel van het vertrouwen van de burger in de Rotterdamse politiek. Ons initiatiefvoorstel hebben wij reeds uitgebreid besproken in de commissie en naar aanleiding van die bespreking hebben wij een inhoudelijke wijziging doorgevoerd die ik ook in de brief heb gezegd, maar ik zal hem nog even herhalen. Dat is het volgende. Wij hadden eerst voorgesteld om top 20 aan ambtenaren onderwerp te maken van het lobbyregister. Dit hebben wij gewijzigd in de groep ambtenaren die valt in de schaal 18 en 19 van de Cao Gemeenten. En waar het in het geval van lobbyparagraaf had moeten gaan over rechtspersonen werden personen en organisaties genoemd. Dit hebben wij ook rechtgezet, zowel in het voorstel als in het te nemen besluit. Ons voorstel pleit dus voor het invoeren van een lobbyregister en een lobbyparagraaf. Wij hebben dit reeds uitgebreid besproken. Voorzitter, ik rond af. Ik ben trots op ons initiatiefvoorstel. Hiermee dragen wij bij aan de transparantie die de Rotterdamse inwoners van ons mogen verwachten. En als ons voorstel wordt aangenomen, dan kunnen we ook best wel een beetje trots op onszelf zijn, want dan zijn we de eerste stad in Nederland die dit heeft. En ja, was niet de spreuk in Rotterdam 'make it happen'? Laten we dat dan vandaag ook doen. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank mijnheer Van der Velden. Dan mogen nu de leden reageren op het voorstel. Als eerste geef ik het woord aan de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed, dank u wel voorzitter. Bij de commissie had ik ook al gezegd: iedereen is voor meer transparantie totdat het het toilet betreft. Kijk, u wilt een systeem optuigen om inzicht te krijgen voor meer transparantie. Maar er zijn ook al andere mogelijkheden om die transparantie te krijgen. De agenda van een wethouder kan gekoppeld worden om inzicht te krijgen bijvoorbeeld. Dus ik vroeg me af: kan de indiener en de wethouder nu ook eens aangeven hoe vaak dat bijvoorbeeld deze periode heeft plaatsgevonden, zo'n dergelijk verzoek, en of er eventueel een debat uit is voortgevloeid? Daarnaast lobbyen, het hoort erbij, we hebben het vandaag in meerdere debatten ook gehoord dat meerdere raadsleden ook hebben gezegd: met die gesproken, met die gesproken. Dus ja, de raad controleert het college, maar wie controleert de raad? En nu richten we hem op het college en een aantal ambtenaren. Kunt u toelichten waarom u als onderdeel van het hoogste orgaan van deze stad, de raad, ervoor kiest om niet zelf het goede voorbeeld te geven en dat raadsleden dan ook een dergelijke transparantie vertonen? Dank u.

De **VOORZITTER**. Dank u wel de heer Roskam. Dan geef ik het woord aan de heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik wilde eigenlijk graag mijn dank uitspreken aan de heer Van der Velden voor het maken van dit voorstel, ook voor het zijn oor te luister leggen eigenlijk in deze raadzaal, meerdere keren. Ik begrijp dat mijn voorganger u mogelijk nog wel wat andere feedback had gegeven dan ik. Maar ik ben toch heel blij dat u zich heel constructief heeft opgesteld. Mijn fractie gaat ook vandaag van ganser harte in ieder geval onze steun geven aan uw voorstel. Ik hoop ook echt dat het op brede steun kan rekenen in deze gemeenteraad, want ik zie het ook echt als een stap naar voren, ook in de professionalisering van deze gemeente, waar toch te vaak helaas het onderwerp integriteit

en fraude op de agenda staat op de manier zoals we het niet willen en dit borgt toch ook echt denk ik de kwaliteit van onze democratie. Dus dank voor dit voorstel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter en een mooi initiatiefvoorstel. Daarvoor ook complimenten en waardering richting de Partij voor de Dieren. Ik heb zelf in de commissie aangegeven dat we natuurlijk ook voorstander zijn van transparantie. Dat is iedereen. Maar een lobbyregister als dit leidt enerzijds tot onnodige bureaucratische administratieve lasten. Dat is dan niet eens zo erg, maar waar ik me meer zorgen om maak zijn twee andere dingen, namelijk dat het voor een drempel kan zorgen voor kleinere organisaties of organisaties die niet in een register willen komen. Maar belangrijker misschien nog, het vermelden van welke partijen op gesprek zijn geweest gaat het proces naar mijn mening onnodig politiseren. Dus dan krijgen we een lijstje met allemaal namen en bedrijven en dan zal de ene partij daar iets van vinden en een andere partij daar ook iets van vinden, zonder dat we eigenlijk kennis hebben van de inhoud en daar gaat het u volgens mij ook om. En ik ben bang dat zo'n register daar niet aan gaat bijdragen met alleen maar namen. Dus ondanks dat wij de moeite voor het initiatief ontzettend waarderen, zullen we het niet steunen. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Elbay was net iets eerder, dus die geef ik eerst het woord.

De heer **ELBAY** (d66). Ja, dank voorzitter. Ook mijn complimenten aan de heer Van der Velden. We hebben dit onderwerp ook uitgebreid in de commissie besproken, dus als D66 wil ik ook onze steun uitspreken voor dit initiatief. In goed overleg heeft u ook een kleine aanpassing aangebracht in salarisschalen, dus fijn dat u dat heeft doorgevoerd. En ook in goed overleg wil ik vandaag een amendement indienen voorzitter, dat eigenlijk vraagt om naast een tweede beslispoint ook een derde beslispoint op te nemen, namelijk door te piloteren de komende twee jaar en met een evaluatie te komen op dit initiatiefvoorstel. Dus ik wil vraag vandaag een amendement indienen, 'Evaluatie effecten van "Lobbyen in Rotterdam" inzichtelijk'.

De **VOORZITTER**. De heer Elbay heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Evaluatie effecten van 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het initiatiefvoorstel 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk' (kenmerk 24bb006359);

besluit:

het ontwerpbesluit van het initiatiefvoorstel 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk' als volgt te wijzigen:

Na het tweede beslispoint wordt een derde beslispoint toegevoegd, luidende:

"Het college de opdracht te geven om het lobbyregister en de lobbyparagraaf in gemeentelijke beleidsstukken gedurende een periode van twee jaar als een pilot in te voeren. Twee jaar na inwerkingtreding van dit besluit wordt een evaluatie uitgevoerd naar de effecten van deze pilot, met specifieke aandacht voor administratieve lasten, kosten en de mate waarin het bijdraagt aan transparantie in de gemeentelijke besluitvorming. De uitkomsten van deze evaluatie worden ter bespreking voorgelegd aan de gemeenteraad, waarna besloten wordt over een mogelijke structurele invoering."

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Elbay

Toelichting

Dit amendement volgt uit de volgende overweging:

Dit amendement beoogt te waarborgen dat de invoering van het lobbyregister en de lobbyparagraaf effectief en proportioneel blijft. Hoewel transparantie in de beïnvloeding van besluitvorming essentieel is, kan de uitvoering van dit beleid onvoorziene administratieve lasten en kosten met zich meebrengen. Deze pilot en evaluatie van de pilot bieden de mogelijkheid om indien nodig aanpassingen te doen in de uitvoering of reikwijdte van het beleid.

Door na twee jaar een evaluatie uit te voeren, krijgt de gemeenteraad inzicht in:

- de effectiviteit van het register en de lobbyparagraaf in het bevorderen van transparantie;
- de gevolgen voor ambtenaren en bestuurders in termen van tijdsbesteding en werkdruk;
- de financiële impact van de implementatie.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, dank u wel. Transparantie is een mooi streven, maar niet als het een administratief monster creëert, en zeker niet zonder bewezen effectief te zijn. Want je moet wel glashelder hebben wat het doel is en weten wat je wilt bereiken. En wat ons betreft ontbreekt nu dat doel in dit voorstel van de Partij voor de Dieren. Wij zien ook niet voor welk probleem dit nu precies de oplossing moet gaan bieden, dus dat is ook de eerste vraag: welk probleem wilt u nu hiermee oplossen? De Rotterdamse VVD staat voor goede oplossingen, alleen niet voor papieren tijgers. Volgens mij is dat net al mooi verwoord door DENK Rotterdam. Dit lobbyregister voegt in onze optiek juist bureaucratie toe. Het belemmert democratische deelname en verstoort bestuurlijke verhoudingen. Dus wij willen graag dat wij onze energie steken in het oplossen van echte problemen van Rotterdammers en niet in administratie. Daarom heb ik nog een aantal vragen, want uit het onderzoek dat in Utrecht is gedaan, blijkt dat het middel niet effectief is. Ik ben dan ook benieuwd waarom u het dan hier graag wilt invoeren, waarom u dit ook op ambtenaren zou willen invoeren, en ik zou ook graag van het college willen horen hoe zij hier nu naar kijken, omdat er ook onderzoeken worden gedaan in de Tweede Kamer of dit nu goed gaat, of wij niet beter kunnen wachten totdat wij zeker weten wat nu de beste manier is om transparantie in het openbaar bestuur te realiseren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bokhove heeft nog een vraag aan u.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik hoor dat de VVD bang is voor allemaal extra administratie rompslomp, maar misschien kunnen we het in de vorm van een stichting doen.

De **VOORZITTER**. U heeft het woord.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Het zou mooi zijn als stichtingen overal de oplossing zouden zijn mevrouw Bokhove. Misschien voor dat nationale vuurwerk zeker, dus ik hoop ook dat u daar uw centjes aan doneert, maar alle gekheid op een stokje, we moeten er natuurlijk wel echt voor zorgen dat wij als overheid te allen tijde toegankelijk voor iedereen zijn. Want uiteindelijk heeft iedereen in deze stad een belang. En of dat nu een bewoners is of een bedrijf, ik denk dat het goed recht is om bij het openbaar bestuur, dus bij ons als politiek langs te komen om ook die belangen te delen. De efficiëntie en toegankelijk van het bestuur regelen we niet met een register, maar wel door met elkaar open en transparant te zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn. U mag uw eigen termijn doen, zeker.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Oké, dank. Nee, kort denk ik, en dat is dan gelijk ook in reactie op de indiener alsook richting het college. Onze grondhouding is positief, want we snappen het doel dat hiermee behaald moet worden en dat onderschrijven we volledig. De vraag is: is het middel het juiste middel? Wat ik zeg, de grondhouding is positief. We hadden ook wat zorgen en die hebben we misschien ook nog steeds wel over de administratieve last, maar die had ik voor de commissie meer dan na de commissie. Dus de grondhouding is wat positiever geworden. Maar goed, ik wacht wel weer even de beantwoording af van de indiener op precies dat eventuele kritische punt, maar ik denk dat wij elders goede voorbeelden zien, en we moeten ook niet altijd denk ik wachten, maar soms ook gewoon doen. Dus nogmaals, onze grondhouding is positief.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Nog andere leden die het woord wensen? Nee, dat is niet het geval. Dan kijk ik even naar de heer Van der Velden of hij gelijk al kan antwoorden. Ja, dat kan hij. Dan krijgt hij het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Dan begin ik met mijnheer Roskam van Leefbaar Rotterdam. U vroeg: waarom niet ook voor raadsleden? Nou, dat is eigenlijk heel eenvoudig.

Raadsleden hebben autonomie. Raadsleden zijn gekozen door de burger, dus wij zijn volksvertegenwoordiger. Wij doen ons werk ook autonoom, zonder last en ruggenspraak. En wij zijn eenvoudigweg als raadsleden geen overheidsfunctionarissen. Wethouders daarentegen zijn aangesteld door de gemeenteraad en dat is essentieel iets anders dan dat je een gekozen volksvertegenwoordiger bent. Dus voor wethouders vinden we het heel essentieel dat dat wel gebeurt en dat is het verschil daarin. U vroeg naar de agenda van de wethouder, is dat niet voldoende? Dat kan ik niet beantwoorden. Ik heb geen zicht op de agenda van de wethouder als raadslid. Dat is eigenlijk wel jammer, maar aan de andere kant, moet ik het willen? Maar goed, die vraag speel ik graag door aan wethouder Buijt. PvdA, dank u wel voor uw positieve woorden en ook dank aan mijnheer Moti, dat hij ook positief was over het voorstel, dus dank. DENK, het standpunt is duidelijk, ik heb niet echt een vraag gehoord van DENK, maar uw standpunt was in de commissie ook al duidelijk, dus dat respecteert ik, logisch. D66 komt met een amendement om te piloteren en een evaluatie te doen na twee jaar, om dan inzichtelijk te krijgen: werkt het of werkt het niet? Ik vind dat gewoon een heel goed voorstel en ook een goed amendement, dus ik omarm het amendement. Goh, wat heerlijk om dat ook zelf eens een keer te kunnen zeggen. Heerlijk, ja. Meestal krijg ik te horen: nee, ik omarm het niet, maar nu kan ik het zelf zeggen. De VVD, een administratief monster. Ik zie dat niet zo. Ik denk dat het best een kleine moeite is om dat bij te houden. En ten tweede is democratie voor mij dermate belangrijk dat als het iets meer administratie kost, dan vind ik dat geen probleem, als dat het democratische gehalte duidelijker maakt en als dat kan helpen het vertrouwen van de burger te herstellen in ons, Rotterdamse politici, dan vind ik dat niet zo'n probleem. U verwees ook naar het voorstel van Utrecht. Daar hebben ze natuurlijk het onderzoek gedaan. Uiteindelijk is daar besloten het niet te doen, maar dat is op één onderdeel wel anders. Ik heb daar ook goed naar gekeken en ook goed naar geluisterd en vandaar dat wij de top 20 eruit hebben gehaald en schaal 18 en 19 hebben gedaan. En Utrecht ging steeds uit van de top 20. En ik moet gewoon heel eerlijk zeggen dat ik het niet eens ben met alle conclusies die in dat rapport staan en dat mag ook. Rapporten en onderzoeken zijn er ook, je hoeft het daar niet altijd honderd procent mee eens te zijn. En in het geval van Utrecht ben ik het niet met alles eens. Mijnheer Segers-Hoogendoorn, de administratielasten, ik hoop dat ik daar al een beetje antwoord op heb gegeven, maar ik ben heel blij met uw laatste woorden, en dat past ook wel bij Rotterdam, niet wachten maar gewoon doen. Dat zou ik nu ook willen doen en als het amendement van D66 wordt aangenomen, dan kunnen we vanzelf over twee jaar dat evalueren. Mocht dan blijken dat er dingen voor verbetering vatbaar zijn, dan moeten we niet aarzelen om dat toe te passen. En niet wachten maar doen, daar ben ik ook wel trots op als Rotterdam. Als Rotterdam dit aanneemt, dan laten wij als stad weer zien: hoppa, wij lopen voorop, wij durven, wij doen het. En dat past bij Rotterdam, dat past bij onze partij en dat past bij deze gemeenteraad. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan kijk ik ook naar de wethouder voor een aantal vragen aan hem.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank u wel mevrouw de voorzitter. Allereerst natuurlijk ook van onze kant, vanuit het college complimenten aan de heer Van der Velden. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, u hoorde me toch. U heeft aanvankelijk een ander voorstel ingediend. Daarop is een reactie vanuit het college gekomen. U heeft het op punten aangepast en heeft een aangepast voorstel ingediend. Zoals al in de commissie al door mij verwoord aan u, zijn wij er nog steeds niet enthousiast over. De kernvraag is eigenlijk: waar biedt dit nu precies een oplossing voor? Dat is echt de grote vraag voor ons, want er is volgens mij niemand die zegt: we vinden het niet goed als er transparantie is. Maar het wekt de suggestie, althans naar mij, ik heb het gewoon heel erg ook op mezelf betrokken en gekeken: hoe gaat nu een proces hoe beleid tot stand komt? Nou, wij verwachten van onze ambtenaren, zeker die bij de totstandkoming van beleid komen, dat zij een heel goede afweging maken in alle voors en tegens en uiteindelijk een wethouder adviseren: dit is het beste voor de stad. Vervolgens ben je als wethouder in de positie om dat te wikken, te wegen, en ik neem me ook altijd voor, ik stel de meest kritische vragen, en vraag ook vaak: zet het voor mij nu eens op een rijtje, wat zou je hier nu tegen in kunnen brengen, als ik die argumenten niet voldoende gehoord heb. En dan is het vervolgens uw raad die beslist: dit voorstel is wel en niet goed, dus u bent altijd op het eind aan het woord. En stel je nu eens voor dat je echt slechte bedoelingen hebt en slechte voornemens hebt. Dat je denkt: ik vind het eigenlijk helemaal niets, maar ja, ik ken die persoon heel erg goed en dat wil ik doen. Ja, dan ben ik natuurlijk de laatste die gaat zeggen: o, zet trouwens even in mijn agenda dat ik nu met die en die spreek. Wij doen hier de belofte dat wij ons houden aan de Grondwet. Onze ambtenaren leggen een ambtseed af dat ze naar eer en geweten zullen handelen. En ik zie het eerlijk gezegd toch ook een beetje onder de noemer van transparantie dat u toch twijfels heeft aan dat proces. En ik heb ook in de commissie daar echt uit mezelf ook geredeneerd, ik vind dat dat absoluut niet aan de orde is.

De **VOORZITTER**. De heer Tak heeft een vraag.

De heer **TAK** (pvda). Ja voorzitter, ik wil eigenlijk vooral even kwijt dat voor mij klip-en-klaar is, en ik kan me ook niet voorstellen dat de indiener die intentie heeft, dat de partijen die dit voorstel steunen, dat dat is uit wantrouwen richting de ambtelijke organisatie. Dat is meer omdat transparantie uiteindelijk leidt tot meer professionaliteit. Ik wil dat wel even hier gezegd hebben, want u wekt wel die suggestie met de woorden die u nu gebruikt en daar wil ik me even van distantiëren.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Als ik die suggestie wek bij u, zo bedoel ik het absoluut niet. Maar de vraag van het college is: waar biedt het nu echt precies een oplossing voor? Want als je slechte bedoelingen hebt, en ik heb geen enkele aanleiding om ook maar te vermoeden dat iemand die heeft, dan vind je waarschijnlijk wel andere wegen. En dat is gewoon de kernvraag, en niet dat de heer Van der Velden de intentie heeft, van: nou, er lopen hier wethouders de boel te flessen of zo, dat is absoluut niet wat ik beoog met mijn redentie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter, ik ga toch even opstaan omdat ik het vervelend vind als u nu de schijn wekt dat het college opkomt voor ambtenaren, want ik heb ook niet voor niets gevraagd, waar ik nog geen antwoord heb gekregen, waarom heeft u die ambtenaren hierin meegenomen? Dat zijn de instanties die zichzelf niet kunnen verdedigen. Ik vind het zelf persoonlijk weer het zoveelste voorbeeld van alleen maar controle en wantrouwen richting het ambtelijk apparaat, dat zij dan een registratie moeten bijhouden. Als u het al doet, doe het dan alleen voor het college, waar ik ook al geen voorstander van ben. Maar ik denk dat we onze ambtenaren moeten kunnen beschermen en die moeten gewoon hun werk kunnen doen naar eer en geweten.

De **VOORZITTER**. De heer Tak aanvullend daarop?

De heer **TAK** (pvda). Nou ja, aanvullend. Er zijn tal van andere organisaties, niet zijnde de gemeente Rotterdam, die ook van hun medewerkers vragen om bepaalde dingen te registreren. In de financiële sector is dat bijvoorbeeld de normaalste zaak van de wereld. Dat heeft niets met wantrouwen ten aanzien van het personeel te maken, het heeft alles met professionaliteit en transparantie te maken. Daarom wil ik dat nog maar even onderstrepen en de suggestie die hier wordt gewekt dat dat met wantrouwen te maken heeft, zou ik graag verre van ons willen werpen. Want u wekt zelf de suggestie door het zo in het debat te brengen.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun gelijk aanvullend ook? Dan pakken we die gelijk mee.

De heer **COŞKUN** (sp). Jazeker, want ik wilde reageren op de heer Buijt, want natuurlijk moeten we geen wantrouwen hebben tegenover onze ambtenaren. Dat moeten we ook niet wekken, dat moeten we ook niet uitspreken. Maar een register hoeft dat ook niet te zijn. Ik wijs bijvoorbeeld op het register van ons allemaal, van onze nevenfuncties. Dat staat gewoon op de website, het is ook niet dat we wantrouwen hebben tegenover, maar: waar werk je nog meer bij? Van welke verenigingen zit je in het bestuur et cetera. Dus een register is geen teken van wantrouwen. Dat wil ik maar gezegd hebben.

De **VOORZITTER**. De wethouder.

De heer **BUIJT** (lr) (wethouder). Dank voorzitter. In reactie daarop, het is juist hartstikke goed dat we dat nevenregister hebben, omdat dat juist heel duidelijk maakt: waar blijf je juist bij weg en waar kom jij in gevaar met belangen die eventueel kunnen spelen? Dus ik vind dat echt van een andere orde. Het punt is al aan de orde geweest, Zowel de EUR als de Universiteit Utrecht, zeker voor de indieners denk ik een onverdachte bron, zeggen gewoon eigenlijk, en dan citeer ik letterlijk: "Het is geen effectief middel om de transparantie te vergroten, sterker, het werpt eerder drempels op voor burgers, verenigingen, stichtingen en belangenbehartigers om contact op te nemen". Ik vind dat wel echt een statement. Vervolgens gaat de gemeenteraad van Utrecht op basis daarvan ook zeggen: dan gaan wij het niet invoeren. Ja, ik vind het dan heel erg gek dat wij dan nu hier in Rotterdam dat wel zouden doen. Maar ik heb ook in de commissie gezegd: u bent de baas, u gaat hierover. Het is een initiatiefvoorstel van uw collega, waarvoor nogmaals mijn complimenten. U gaat erover, maar wij als college zien er echt geen toegevoegde waarde in. Er is nog één concrete vraag gesteld door de heer Roskam: hoe vaak

zijn er agenda's van wethouders of van het college ge-wobt? Het exacte aantal, maar het is minder dan enkele vingers, en dat is gebeurd op de agenda van de burgemeester in de laatste jaren. Maar dat is niet recent hoor, burgemeester. Mevrouw Van Groningen vroeg nog: in de Tweede Kamer loopt nu een onderzoek daarnaar. Daar loopt een onderzoek, maar daar is het echt van een heel andere orde. Kijk, op alle fronten wordt gelobbyd, wij als college lobbyen ook in Den Haag of in Brussel. En op zich is daar helemaal niets mis mee. We moeten nu ook niet ineens doen dat er een vieze..., mensen hebben gewoon het recht om voor hun belangen op te komen en wij doen dat als college in heel hoge mate. En u zou het ons kwalijk nemen als we het niet zouden doen. Dus laten we ten eerste dat rookgordijn ook niet opwerpen dat het iets schimmigs hoeft te zijn. In de Tweede Kamer is het echt van een heel andere orde. Daar lopen lobbyisten met passen rond, die kunnen op mensen afstappen en ik vind het ingewikkeld om dat op de schaal van Rotterdam te betrekken. Daar hebben we het echt over een heel andere vorm. Dus dat is eventjes waar ik het hier nu bij wil laten. Wij als college zien er weinig toegevoegde waarde in. Het is niet een oplossing, maar uw raad is uiteindelijk te allen tijde de baas.

De **VOORZITTER**. En daar kunt u het mee doen. Dan zijn we aan het einde gekomen van dit tweeminutendebat. Stemming vindt vanavond plaats. Excuus, u had nog wat? We doen nooit een veegronde bij een tweeminutendebat, maar als u nog een openstaande vraag heeft dan mag u die nu stellen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja voorzitter dank, ik had nog twee openstaande vragen. Ik had namelijk aan de indiener gevraagd waarom hij die ambtenaren in het voorstel heeft meegenomen en welk probleem hij nu precies wil oplossen met dit voorstel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Nou, het probleem dat we willen oplossen in het voorstel heb ik inmiddels in twee commissievergaderingen toegelicht, het staat ook in het voorstel zelf. Ja, heel simpel, openheid en transparantie. Ik denk dat ik dat voldoende heb duidelijk gemaakt. En dan uw andere vraag over de ambtenaren. In hetzelfde kader, gewoon openheid. Het is de top van de ambtelijke organisatie, schaal 18 en 19 van de gemeente-cao. En wij willen dat graag, gewoon puur transparantie en openheid. Dat is het antwoord. En een korte reactie op wethouder Buijt. Wij hebben ook nooit gezegd dat het schimmig is. Ik heb gezegd: lobby is een legitiem onderdeel van het democratisch proces. Alleen willen wij daar gewoon meer openheid in, dus het niet achterdocht, maar meer openheid. En dank u trouwens voor de reactie op het voorstel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we aan het einde gekomen van agendapunt 9.1 en gaan we vanavond stemmen tijdens het stemvenster over dit voorstel en over het ingediende amendement. U mag blijven zitten, als het naar meer smaakt mijnheer Van der Velden, dan moet u dat ook even melden. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik wilde zeggen. Dat is zomaar gewoon een spontane benoeming. Ja, uw raad gaat erover.

9.2 *Het voorstel tot vaststelling van de Integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren*

De **VOORZITTER**. Dan komen we bij 9.2, het voorstel tot vaststelling van de Integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren en daarbij wil ik het woord geven aan de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Nee, ik heb geen motie, dus volgens mij had de Partij voor de Dieren een motie, maar dan spreek ik voor mijn beurt.

De **VOORZITTER**. Oké, zijn er nog andere leden die het woord willen voeren op dit onderwerp of een motie willen indienen? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja ik, maar ik kom net van de wethoudersstoel. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, u heeft hem al? Oké.

De **VOORZITTER**. Die hebben we al? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik heb moties bij dit voorstel, alleen heb ik ze nu nog niet liggen. Ik wist niet dat ik gelijk aan de beurt was.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dit is in het kader van dualisme voorzitter.

De **VOORZITTER**. De wethouder brengt de moties. Mevrouw Verkoelen, ik ben het met u eens, dit wordt wel heel bijzonder. Het college dat de motie geeft aan het raadslid en het raadslid gaat het weer aan het college geven. Een soort van singulariteit.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). En we hebben het net over transparantie gehad.

De **VOORZITTER**. Zeker. De heer Van der Velden heeft een motie.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja voorzitter, we bespreken het integrale huisvestingsplan en het college kiest in de integrale huisvestingsplannen in principe voor bijna energieneutrale gebouwen. Dat heeft de afkorting BENG, waarbij incidenteel kan worden gekozen voor energieneutrale gebouwen, dat heet weer ENG. Wij verzoeken het college bij nieuwbouw of volledige vervanging van gemeentelijk vastgoed die leiden tot een investering met een afschrijvingstermijn van veertig jaar te kiezen voor ENG, dus niet BENG. Snapte de kiezer het nog?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. BENG

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025. ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur. Welzijn, Zorg. Concernthuisvesting en Parkeren;

constaterende dat:

- het college in de integrale huisvestingsplannen in principe kiest voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG) waarbij incidenteel kan worden gekozen voor energieneutrale gebouwen (ENG);

voorts constaterende dat:

- Rotterdam in 2050 klimaatneutraal wil zijn;
- gebouwen in eigendom van de gemeente Rotterdam die nieuw worden opgeleverd of volledig worden vervangen ('volledige vervangingsaanpak') een afschrijvingstermijn van veertig jaar kennen;

overwegende dat:

- het in de rede ligt om bij gebouwen met een afschrijvingstermijn tot ná 2050 te kiezen voor ENG, om zo te voldoen aan de eigen klimaatambities;
- de gemeente een beroep kan doen op het energietransitiebudget om zo aanvullende energiebesparende of energieopwekkende maatregelen te bekostigen;

verzoekt het college:

- bij nieuwbouw of volledige vervanging van gemeentelijk vastgoed die leiden tot een investering met een afschrijvingstermijn van veertig jaar te kiezen voor ENG;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord wensen op dit onderwerp? Nee, dat is niet het geval. Dan vraag ik gelijk aan de wethouder of hij kan antwoorden.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik moet eigenlijk de motie nog even lezen. Nee, uw vraag is helder. ENG of BENG, energieneutraal of bijna energieneutraal. Bijna energieneutraal is nu de norm. Wat wij

nu doen, als het kan doen wij ook ENG. Maar ik heb laten uitrekenen, als we nu ENG de norm maken, kost ons dat € 4,8 miljoen. En dat geld hebben we nu niet. Maar uw pleidooi is duidelijk en het is ook niet zo dat wij het nooit gebruiken. We gebruiken het wanneer het kan. Want het is van een aantal factoren afhankelijk, van de plaats, is er stadsverwarming bijvoorbeeld. Je hebt een aantal dingen nodig om tot die energieneutraliteit te komen, € 4,8 miljoen is natuurlijk niet op de millimeter, maar ik heb gevraagd om een orde van grootte tussen BENG en ENG. En dat geld hebben we nu niet, dus vandaar dat ik die motie ontraad. Maar nogmaals, we passen het al zoveel mogelijk toe als het kan.

De **VOORZITTER**. De heer Tak heeft nog een vraag.

De heer **TAK** (pvda). Ja sorry, ik wil het even goed begrijpen. Is het € 4,8 miljoen per jaar?

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Zover ik weet wel en ik zie daar iemand knikken. Ik zal het nog wel even checken voor u. Volgens mij is het € 4,8 miljoen per jaar. Maar ik zal het nog even checken en als het anders is laat ik het u weten.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, het lijkt mij een relatief klein deel van het investeringsbudget van de gemeente, als ik heel eerlijk ben.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja kijk, wij gaan over een begroting van € 4,5 miljard. En in vele discussies krijg je natuurlijk het argument: het is een relatief klein bedrag. Alleen als je natuurlijk kijkt naar de besteedbare part van die € 4,5 miljard, dat weet u ook wel, dan is het een heel klein stukje nog, dat wordt natuurlijk ook gewoon in beleid dat onder andere voortvloeit uit het coalitieakkoord en uit andere moties van u, en al die kleine beetjes leiden tot een getal dat heel groot is. En ik ben dan nu ook tijdelijk wethouder Financiën. We zijn natuurlijk al in aanloop naar de voorjaarsretraite. Het zal u ook niet verbazen want het staat ook elke dag in de krant, dat de financiële vooruitzichten voor de gemeenten in het algemeen niet bijster goed zijn. Dus wij moeten echt op alle kleintjes letten en ik kan hier niet zomaar even op een middag € 4,8 miljoen weggeven.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Nee, dat ben ik met u eens. Ik had alleen verwacht, kijk, als het nu voor het stukje van de B naar de ENG, als dat een soort exponentiële kostenstijging met zich mee zou brengen die echt niet op te brengen is voor de gemeente, dan had ik uw keuze beter begrepen. Maar toen u dit bedrag noemde, dacht ik bij mezelf: o, dat valt wel mee, zeker in het licht dat je deze stap toch nog een keer wilt gaan maken in de toekomst. Dan kun je hem maar beter nu doen, want in de toekomst is het misschien wel nog duurder.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ik begrijp uw redenatie, alleen hebben wij deze afweging gemaakt op dit moment naar aanleiding van de motie van de heer Van der Velden.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Ja, ik had eigenlijk gedacht dat deze motie nul euro zou kosten, omdat bijvoorbeeld met de duurzame meerjarenonderhoudsplanning, ik spreek hem even volledig uit in verband met dat de burgemeester geen afkortingen wil, ook is besloten dat we die financiers uit de Rotterdamse Investeringsmotor, cilinder 7, en dan is het bezit voor bezit. En dan komen er hoge kapitaalslasten, maar die vloeien vervolgens weer terug naar de RIM, dus we hebben bezit voor bezit, het is niet in de reserve maar het zit in het vastgoed. En de hogere kapitaalslasten zorgen voor de revolverendheid. En wat hebben we dan ook weer nog meer? Ja, het hoeft niet tot hoge kosten binnen de clusters te leiden omdat we die huursubsidieconstructie kunnen toepassen die bij we ook bij Museum Boijmans Van Beuningen doen. Dus daarom had ik bedacht dat die dan budgetneutraal zou zijn, dus dan ben ik wel benieuwd waar het hier vandaan komt. En lopen we hier ook weer niet tegen

het risico aan dat we dan een versnelde afschrijving moeten doen richting 2050 op het pand, omdat die niet voldoet aan de eisen die na 2050 gelden? Punt.

De **VOORZITTER**. Wil de heer Van Dommelen hier al op reageren, of niet?

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Een kleine verduidelijking.

De **VOORZITTER**. Ah. Ik kan me toch voorstellen dat u deze discussie ook in de commissie heeft gehad, zoveel techniek.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, maar dit is echt voor mij de eerste keer, want volgens mij vindt de heer Roskam gratis geld uit. Ik begrijp er echt werkelijk helemaal niets van wat hij wil vertellen en ik vind het wel interessant voor dit debat om te begrijpen wat hij bedoelt. Maar ik hoor hem net eigenlijk zeggen: uitgaven kosten niets, en dat vind ik wel vrij uniek. Want als dat zo is kunnen we nog heel veel plannen doorvoeren in de raad denk ik, dus als hij dat nog één keer kan uitleggen voor leken.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed, ik zal het proberen kort en helder te doen. We hebben de Rotterdamse Investeringsmotor. Daarin zit een cilinder waar geld van uitgegeven mag worden als het voldoet aan het criteria: het is bezit voor bezit en het is revolverend. Dus er staat nu geld op een spaarrekening, en dat geld staat zo meteen niet meer op een spaarrekening maar het zit in een pand, want dat pand is meer waard geworden. Dus balans-technisch is er niets veranderd in het geld. Het geld vloeit weer terug naar de reserve, omdat de kapitaallasten die betaald moeten worden over het geleende geld dat in het vastgoed zit, weer terugvloeien via de kostprijsdekkende huur naar de cilinder. Dat maakt hem dus gratis. Dat is ook hetzelfde beleid dat we dus met de duurzame meerjarenonderhoudsplanning hebben gedaan, toen daaraan de D van duurzaamheid werd toegevoegd.

De **VOORZITTER**. Ik weet niet of de heer Van Dommelen het nu snapt. Echt afsluitend, want dit wordt te veel techniek.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dit wordt te complex maar ik ga nog graag een keer met de heer Roskam over... En dan wil ik graag zijn beleggingsadvies voor mij persoonlijk. Ik ben echt heel nieuwsgierig naar dit wondermiddel.

De **VOORZITTER**. Mijn conclusie is dat vooral vastgoed lekker gaat. De wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja kijk, ik ken ook nog niet alle details van de casus Boijmans, dat is natuurlijk een unieke casus. Ik weet ook niet of we daar hebben besloten in plaats van veertig jaar kapitaallasten afschrijven, vijftig jaar, want dan krijg je een andere rekensom. Maar dat passen we maar incidenteel toe. Het bedrag is nu € 4,8 miljoen per jaar. Dat heb ik inmiddels kunnen nagaan. Ook uit de RIM hè, als we daar geld uit halen, dan kan het niet ergens anders uit. En de RIM wordt nu al overvraagd door alle projecten bij elkaar opgeteld. Dus ook daar vanuit, dat is een ander perspectief dan u schetst, moeten we ook gewoon heel zorgvuldig op de kleintjes letten. En wat ik ook terugkrijg, we bekijken het nu echt per pand. Is het gewoon rendabel, kunnen we het doen en volgens de methodiek die u schetst. Maar dat is niet altijd mogelijk. Het is geloof ik € 4,8 miljoen van de € 200 miljoen, denk ik, dat we per jaar daarvoor beschikbaar hebben, dus het is toch wel een paar procent. En nogmaals, in deze tijd zijn we nu niet bereid om gewoon € 4,8 miljoen daarvoor vrij te maken.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja heel kort, maar om een idee te geven. Als je je huis energieneutraal wilt maken, dan gaat het niet om een paar procent, maar dan gaat het misschien om een factor 2, het verschil tussen helemaal energieneutraal of niet-energie neutraal. Het gaat hier om een paar procent. Het lijkt mij een mooie toekomstgerichte investering om het gewoon mee te nemen, maar ik hoor uw standpunt.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank, ook aan de wethouder. Dan zijn wij aan het einde gekomen bij agendapunt 9.2. Stemming is vanavond tijdens het stemvenster.

9.3 Het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt'

De **VOORZITTER**. Dan gaan wij over naar agendapunt 9.3, maar dan moet de wethouder wel even in huis zijn. We wachten heel even op de wethouder. Oké, beste mensen, we zijn aangekomen bij agendapunt 9.3, het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt' en de heer Roskam staat weer als eerste bij mij, dus ik weet niet of hij het woord wenst te voeren.

De heer **ROSKAM** (lr). Jazeker burgemeester, want het gaat hier over de grex. Maar goed, de Tweebosbuurt. Er is veel over gesproken in het verleden en daarom zal ik het kort houden. Tijdens de commissie ging het over het toevoegen van woningen. Een ontwikkeling waar we blij mee zijn, want er komen meer woningen in het betaalbare segment. Tegelijk was het toevoegen weer moeilijk in bijvoorbeeld Crooswijk-Noord, terwijl de ontwikkelaar daar ruimte zag voor wel 300 stuks. Hierna ontspon zich een mooie discussie tussen de heer Van Dommelen en mevrouw Kockelkoren over de motie 'De Rotterdamse laag' en een stedenbouwkundige visie. Ik volgde het inderdaad online. Met Zuid in het hoofd zag ik de hoge dure torens op de Kop van Zuid en sociale laagbouw in de Tweebosbuurt. Het leek wel een soort fysieke drempel voor sociaal stijgen. En waarom kijken we niet om dit soort drempels weg te nemen, bijvoorbeeld door te kijken rondom het Afrikaanderplein voor opties om op te toppen, zodat mensen die sociaal stijgen of uit huis gaan niet direct de wijk uit hoeven. En als we optoppen, krijgen we ook wellicht een mooie visuele lijn voor de stedenbouwkundigen onder ons. Kortom, daarom dien ik deze volgende motie in, 'Meer, meer, meer', die het college verzoekt op zoek te gaan naar verdere verdichtingsmogelijkheden in de bouwplannen in de NPRZ-wijken door middel van bijvoorbeeld optopping, dixit de Rotterdamse laag van de heer Van Dommelen en de resultaten hiervan uiterlijk in Q4 2025 terug te koppelen aan de raad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Meer, meer, meer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 9.3: Het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt';

constaterende dat:

- de raad op 17 december 2024 aangenaam werd verrast door een brief van de wethouder met daarin een aanpassing van het aantal woningen t.o.v. de eerder vastgestelde nota van uitgangspunten van de Tweebosbuurt Blokken Q en U;
- dit een uitbreiding van 65 op het aantal woningen betreft, alsmede toevoeging van 40 woningen in het sociale segment voor ouderen;
- er in Rotterdam meer plekken zijn waar betaalbare woningen goed van pas kunnen komen, ook als dit betekent dat er meer in de hoogte gebouwd moet worden;

overwegende dat:

- er een groot woningtekort is in Rotterdam en de bouwproductie nog achterblijft bij de behoefte aan woningen;
- een van de problemen op de stagnerende woningmarkt een vastlopende doorstroming is;
- het toevoegen van betaalbare huisvesting voor senioren de doorstroming kan bevorderen;
- de motie 'Nieuwe Rotterdamse laag' van VVD en Leefbaar Rotterdam ook precies vraagt om meer sturing op hogere bouwlagen, zodat onder andere goedkopere woningen mogelijk worden;

verzoekt het college:

- op zoek te gaan naar verdere verdichtingsmogelijkheden in bouwplannen in de NPRZ-wijken d.m.v. bijvoorbeeld optopping;
- de resultaten hiervan uiterlijk in Q4 2025 terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam, D.J. van Dommelen en T. de Haan

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. Vandaag spreken we over de herziening van de grondexploitatie Tweebosbuurt. De VVD heeft zich altijd uitgesproken voor een betere balans in de Rotterdamse woningmarkt. In wijken waar het aandeel sociale huur uitzonderlijk hoog is, vinden wij het noodzakelijk om meer ruimte te geven aan het midden- en het hoge segment. Ons doel is niet per se om dure woningen te realiseren, maar wij geloven erin dat gemengde wijken waarin verschillende inkomensgroepen samenleven, waarin sociale stijgers de ruimte hebben om in hun wijk te blijven wonen, beter zijn om in te leven. Juist als je wilt dat de sociale structuur in een wijk in stand blijft, moet je zorgen dat er voldoende ruimte is om door te groeien in de wijk. In de Afrikaanderwijk is volgens de laatste cijfers 76% van de woningen in corporatiebezit. U mag best weten dat ik daarom overwogen heb om vandaag een motie in te dienen om het oorspronkelijke aantal van 101 vrijesectorwoningen te handhaven. Maar ik ga dit niet doen. De Tweebosbuurt is een te beladen dossier om mijn politieke gram te halen door voor de zoveelste keer te kissebissen over segmentering. Daarnaast ben ik blij dat we in absolute aantallen met deze wijziging meer woningen toevoegen. Dus ja, de VVD had liever een andere invulling gezien. Maar uiteindelijk gaat het ons erom dat Rotterdam en de Tweebosbuurt vooruitgaan, dat er gebouwd wordt en dat er een betere wijk ontstaat. En daarom zullen wij de grex, want daar gaat het in dit geval om, de aanpassing, steunen. Tot slot spreek ik mijn steun uit voor de motie van Leefbaar Rotterdam. Ik ben erg blij dat Leefbaar Rotterdam op haar beurt haar steun uitspreekt voor mijn pleidooi voor goede verdichting op Zuid, dus ik kijk uit naar de reactie van de wethouder. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is het woord aan de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Wanneer de Tweebosbuurt op de agenda staat is iedereen denk ik extra alert met het verleden en de lading van het gebied en van de plannen, waarbij het overigens goed is om te beseffen dat we het hier met deze grondexploitatie hebben over de blokken Q en U, qua bestemmingsplan is dat de Afrikaanderwijk, dus qua contouren hoogte, breedte en diepte van deze blokken, de blauwdruk voor dit gebied, een onveranderde situatie sinds 2012, toen dat bestemmingsplan werd vastgesteld. Maar binnen het bestemmingsplan bij het terugbouwen van de blokken kan er wel gesleuteld worden aan de grondexploitatie en daarmee dus ook aan de samenstelling van het type woningen en het programma. En is het dat dan waard om de grondexploitatie aan te passen ten gunste van dat nieuwe programma en daar ook extra middelen voor vrij te maken? D66 Rotterdam denkt van wel, omdat hiermee wordt gekozen voor een aangepast programma waar veel behoefte aan is in de stad. Misschien dat we van alle doelgroepen het wel te weinig hebben over seniorenwoningen, die in dit voorstel nadrukkelijk zitten. Maar als je de sociale voorraad gecombineerd met deze doelgroep kan laten groeien, dan is dat wat D66 betreft een goed plan. En dat geldt ook voor die andere groep, die van de middenhuur, ook een groep waarin het lastig vinden is van een woning, laat staan een nieuwbouwwoning. Tot slot, na tijden van verdunning op Zuid, zeker in NPRZ-verband, was het geluid vaak verdunning, die de klok leek te slaan, ben ik blij dat er langzaam maar zeker een koers aan het wijzigen is. Recent kwamen we al op een forse verdichting bij de Kop van Homerus in Lombardijen, die langskwam in de raad. En ook hier weten we binnen de ruimtelijke grenzen van het bestaande bestemmingsplan bescheiden te verdichten, iets wat we toejuichen en wat mijn fractie betreft verder toegepast kan worden binnen de NPRZ-gebieden waar dat ook ruimtelijk mogelijk is. Reden waarom we ook mee tekenen op de motie van collega Roskam.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is het woord aan de heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Dank u wel voorzitter. Ik denk dat het meeste al is gezegd en we hebben het ook goed besproken in de commissie. We hebben het nu over blok Q en U. Goed dat er meer betaalbare woningen bij komen dan eerder beoogd. We kunnen wat zeggen over wat er hier is gebeurd, maar we moeten op een gegeven moment ook gewoon doorgaan en kijken naar de toekomst. We tekenen ook mee op de motie van de heer Verhoef van Leefbaar Rotterdam en de VVD en D66, die gaat uitzoeken of er meer mogelijk is. 'Meer, meer, meer' binnen NPRZ-gebied, want wij zijn ook voor slimmer en beter verdichten, kijken of optoppen mogelijk is, om de woonuitdaging te verlichten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. U verwijst naar een motie van de heer Verhoef, maar de heer Verhoef is er niet. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ah, de heer Roskam, oké. Want ik dacht: de heer Verhoef is er niet, dan ben ik weer een beetje de weg kwijt.

De heer **DAHOE** (denk). Ja, dat klopt voorzitter. De motie van Verhoef, aangekondigd door de heer Roskam. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De **VOORZITTER**. Nee, het is de motie van Roskam.

De heer **DAHOE** (denk). Van Leefbaar Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Dat lijkt me in alle opzichten de meest veilige formulering. Heel goed. Dan is het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Aan de hele raad. Voorzitter, de Tweebosbuurt, al jarenlang de achilleshiel van deze gemeenteraad. Hoe pijnlijk en verdrietig is dit dossier voor Rotterdam, de sloop van vele goede sociale woningen voor minder en veel duurere woningen. Gentrificatie ten voeten uit. Druk de armen eruit en de rijken erin. Typisch het programma van de NPRZ waar we maar geen halt aan hebben kunnen toeroepen. Hoe geweldig dus dat er toch meer sociale woningen komen en dan ook nog ouderenhuisvesting. Ik complimenteer de wethouder ermee. Het is ineens mogelijk. Mijn fractie kan hier alleen maar ontzettend onze steun voor uitspreken. Voorzitter, als dit van oorsprong aan de orde was geweest, was de pijn en het verdriet van heel veel mensen een stuk minder geweest. Laat het een les zijn bij de vele andere plannen die we nog gaan krijgen en die in de pijnpijn zitten, denk aan de gewone Rotterdammer. Gewone mensen die in gewone woningen willen wonen in de betaalbare sociale middenhuur- en -koopwoningen. Tot zover, maar het is een groot compliment dat we het toch doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, de Tweebosbuurt, het is als je er gaat kijken natuurlijk een open wond in de Rotterdamse samenleving, naast tien jaar eerder Crooswijk was dit iets wat nooit had mogen plaatsvinden. 550 sociale woningen die met de grond gelijk zijn gemaakt. Op zich, toen ik naar de heer Van Dommelen luisterde dacht ik: ja, we zijn altijd voor gemengde wijken. Daar zijn we het eigenlijk over eens. Maar gelukkig heeft hij daar geen motie over ingediend, want hij trekt dan wel weer de hele andere kant op en dat zouden wij niet willen doen. Als we dan toch in de Tweebosbuurt de plannen gaan omgooien, mijn collega Başoğlu heeft dat ook in de commissie gezegd, kijk dan of je dan toch niet meer sociale woningen eraan kan toevoegen, want daar is zeer veel behoefte aan, zeker ook in de Afrikaanderwijk. Daarom hebben wij een motie, 'De Tweebosbuurt was en blijft sociaal', om uit te gaan naar 40%. Wat er nu gebeurt is mooi, maar het is pas een aanzet naar meer.

De **VOORZITTER**. De heer Van Dommelen heeft nog een vraag?

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Nee, ik had nog even één opmerking voorzitter, want realiseert u zich dat wij een heel heugelijk feit beleven vandaag, want volgens mij is het de eerste keer misschien sinds jaren dat mevrouw Verkoelen voor een bestemmingsplan stemt, dus dat wil ik toch wel eventjes hier benoemen.

De **VOORZITTER**. Heel goed. De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. De Tweebosbuurt was en blijft sociaal

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.3 'Het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt';

constaterende dat:

- honderden Rotterdammers verdreven zijn uit door de sloop van de Tweebosbuurt;
- dit heeft geleid tot een nettoverlies van 350 sociale woningen;
- het college nu voorstelt om in blok Q en U 40 woningen voor senioren in de sociale sector, 121 woningen in het middenhuursegment en 5 vrijesectorhuurwoningen te laten bouwen in plaats van 101 vrijesectorwoningen;

overwegende dat:

- er nog steeds een groot tekort is aan sociale woningen;

- de nieuwbouw in de Tweebosbuurt te duur is voor de oude bewoners en een groot deel van de Rotterdammers;
- het herbouwplan voor de Tweebosbuurt moet bestaan uit een groot aantal sociale woningen;

verzoekt het college:

- om met Hef Wonen het nieuwbouwprogramma voor de Tweebosbuurt te veranderen naar minimaal 40% sociaal en 40% middenhuur;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.S.J. Coşkun en M.R. van Campenhout

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ook wij zijn blij met de aanpassing van dit bestemmingsplan. Veertig sociale huurwoningen voor senioren en ook 121 huurwoningen in het middensegment. Dat is echt een heel goede stap vooruit. Wel willen wij toch aanmerken dat die pijn en het verdriet waar eerder ook al aan is gerefereerd, gewoon echt niet had gehoeven. Vanmorgen hoorden we een heel mooi verhaal over een oud-wethouder, Pim Vermeulen, die ijzer met handen kon breken, goed luisterde naar bewoners, ook in dit soort complexe projecten. Hier zien we dat de tijd ook zaken vloeibaar maakt. Ik vind het heel goed om dat hier te zien. Ik ben de vorige periode ook medeverantwoordelijk geweest voor deze besluitvorming en ik vind dat we dit leerpunt dat zaken echt vloeibaar kunnen worden, en kan niet en gaat niet, wat regelmatig van die kant van de tafel wordt geroepen, heel vaak niet het geval is. Dat is de les die ik mezelf ter harte neem, zeker als het om betaalbare woningen gaat, en met die ogen ga ik ook in de toekomst plannen die voorliggen blijven beoordelen. Scherp en kritisch, voor Rotterdammers.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft een vraag.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, nou eigenlijk eerder een opmerking. Ik onderschrijf alles wat mevrouw Kockelkoren zegt. Nu ben ik een paar jaar ouder dan mevrouw Kockelkoren en ik kende de heer Vermeulen. En laat ik u zeggen, het was meer dan een prachtig betoog overigens vanmorgen, grote complimenten aan burgemeester daarvoor. Maar de heer Vermeulen heeft ook wel heel veel weerstand ondervonden in de stad hoor. Ook daar zijn heel wat protesten de stad doorgegaan, weet ik nog uit mijn herinnering te putten. Dat evenaarde ook wel het Tweebosbuurtdossier. En tegen de heer Van Dommelen wil ik overigens wel zeggen: laten we dan gewoon samen van die Derde Maasvlakte ook gewoon een geweldig bestemmingsplan maken. Dat gaan we doen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel. Ik wilde nog graag aanvullen op het betoog van mevrouw Kockelkoren. Leuk om te vertellen dat het allemaal mogelijk moet zijn, maar zeg dan ook even dat dit € 40.000,00 per woning kost voor de gemeenschap. Dus alle Rotterdammers betalen € 40.000,00 bij aan het realiseren van dit plan. Prima hè, ik sta erachter, maar dat moet u er wel bij zeggen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Dat is niet het geval. Dan vraag ik de wethouder om te antwoorden.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Er is al veel gerefereerd aan het verleden en het klopt dat dit natuurlijk een heel erg gevoelig onderwerp is van de stadsontwikkeling, hoe we daarnaar kijken. En ik ben ontzettend blij dat we binnen het bestemmingsplan dit mogelijk hebben kunnen maken, dus het is inderdaad een aanpassing van de grondexploitatie. En sowieso omwille van de tijd zal ik niet ingaan op al die techniek die er achter zit, en het onderwerp vraagt ook meer positieve aandacht, maar ik ben ook heel blij dat we dit hebben kunnen realiseren, meer betaalbaar, meer midden, sociaal, ouderen en ook nog een aantal vrijesectorwoningen in dit mooie stukje Rotterdam, waar we heel veel kwaliteit willen toevoegen. Dus dat gaan we hier ook mee

mogelijk maken. En het kost inderdaad vrijwel altijd geld. Als wij en betaalbaar en kwaliteit willen, dan leggen wij er via het Doorbouwfonds meestal geld bij, en dat moet ook om dit te realiseren. Maar ik ben blij dat we dat met elkaar ervoor over hebben. Ik heb één motie ontvangen, 'Meer, meer, meer', ondertekend door vele partijen. U vraagt mij op zoek te gaan naar meer verdichtingsmogelijkheden in de bouwplannen in NPRZ-wijken. En daar zal ik zeker mee aan de slag gaan. Dus oordeel raad.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dat waren de vragen. Dan zijn we daarmee aan het einde gekomen van agendapunt 9.3 en de stemming over de motie zal vanavond ook plaatsvinden tijdens het stemvenster.

9.4 Discriminatiemonitor 2023

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar 9.4, de Discriminatiemonitor 2023 en wethouder Achbar is al aanwezig. Mevrouw Vlieger nog niet, die staat als eerste op mijn lijstje, maar misschien kunnen we het even omdraaien, dat we eerst vragen of de heer Ceulemans dan zijn inbreng wil leveren.

De heer **CEULEMANS** (lr). Nou vooruit dan voorzitter, en ik kan het ook heel kort houden. We hebben het er in de commissie heel erg uitgebreid over gehad en mijn afdronk van het commissiedebat was dat het een heel erg vreemd commissiedebat was, want linkse partijen in de raad hier willen 24/7 dat we het hele jaar door onderzoek aan het doen zijn naar discriminatie. Dan wordt er onderzoek gedaan naar discriminatie en dan blijkt eruit: ik citeer, woningmarktdiscriminatie, dit betekent dat mensen met een Marokkaans klinkende naam in Rotterdam niet significant minder vaak worden uitgenodigd voor de bezichtiging van een huurwoning dan mensen met een Nederlands klinkende naam. En dan zou je denken: dan staat links op de banken te juichen, fantastisch, er is geen discriminatie. Maar dan is er teleurstelling over het feit dat er geen discriminatie blijkt uit onderzoeken en komen er uiteindelijk alsnog allemaal moties om discriminatie harder aan te pakken, ergo het maakt niet uit wat we bespreken, de feiten maken hier niet uit, u wilt er gewoon een nummertje van maken, dat heb ik dan maar geconstateerd. Tot slot ga ik wel een leuke brug staan met links. Ik dien namelijk samen met mevrouw Van de Peppel na mooi voorbereidend werk van mevrouw Coşkun een motie in over het weigeren van mensen die aangewezen zijn op hulphond uit horecagelegenheden, uit winkels, om dat tegen te gaan in de vorm van een soort bewustwordingscampagne en voor het belang van het toelaten van mensen met een hulphond, dus toch nog iets moois.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Vlieger, bent u al in de gelegenheid om het woord te voeren of moet u even ademhalen? Dan gaan we gewoon door hoor, dan doen we het gewoon omgekeerd. Dan vraag ik eerst mevrouw Vogelaar of zij in staat is, voor haar inbreng.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Ja voorzitter, het ging ineens heel snel en we zijn tot het laatste moment nog bezig geweest. Ik wil mijn inbreng richten op een heel specifiek punt van discriminatie, namelijk mbo-stagediscriminatie. Want afgelopen maandag is hier bijvoorbeeld ook een kick-off geweest in Rotterdam om mbo-stagediscriminatie aan te pakken. Want het opdoen van waardevolle stage-ervaring zorgt voor een goede en zelfverzekerde start op de arbeidsmarkt. Praktisch opgeleiden van alle mbo-niveaus zijn keihard nodig om onze stad te laten groeien en bloeien. Daarom is het ook heel erg goed dat er door het college onderzoek is gedaan naar stagediscriminatie om meer inzicht te krijgen in de mate en aard hiervan. Helaas was het onderzoek tot nu toe eenmalig en helaas is er nog geen discriminatie naar opleidingsniveau in opgenomen, want daar hebben mbo-studenten ook last van. En wat bedoel ik daar nu eigenlijk mee? Bij gelijke geschiktheid voor de stage wordt dan voor een hbo-student gekozen of een mbo-student van niveau 4, en grijpt de supergeschikte mbo2-student mis. Vandaar dat ik vandaag een motie indien om jaarlijks alle signalen en meldingen over stagediscriminatie te verzamelen en hierover aan de raad te rapporteren en daarmee ook opleidingsniveau mee te nemen. En daarnaast nog één andere motie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Meldingen mbo-stagediscriminatie jaarlijks meten en weten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- Rotterdam met 8 mbo-instellingen en ruim 40.000 mbo-studenten dé mbo-stad is van Nederland;
- uit onderzoeken¹ naar stagediscriminatie op het mbo blijkt dat het lastig is om stagediscriminatie te herkennen, maar dat het wel degelijk plaatsvindt;
- mbo-studenten bij het vinden van een stage er ook last van kunnen hebben dat bij gelijke geschiktheid de voorkeur wordt gegeven aan mbo-studenten met een hoger opleidingsniveau of hbo-studenten;
- er verschillende initiatieven en meldpunten zijn waar stagediscriminatie gemeld kan worden, maar het totaalbeeld ontbreekt;

overwegende dat:

- (onbewuste) vooroordelen kunnen leiden tot afwijzing en ongelijke kansen voor jongeren en mbo-studenten in het bijzonder;
- het opdoen van waardevolle stage-ervaring zorgt voor een goede en zelfverzekerde start op de arbeidsmarkt;
- praktisch opgeleiden van alle mbo-niveaus keihard nodig zijn om onze stad te laten groeien en bloeien;
- een beter overzicht en inzicht in de mate en aard van stagediscriminatie bijdraagt aan het herkennen en bestrijden ervan;

verzoekt het college:

- met de Rotterdamse mbo-instellingen in gesprek te gaan hoe vanuit de bestaande structuren en meldpunten beter inzichtelijk te maken hoeveel meldingen van stagediscriminatie er in Rotterdam worden gedaan;
- meldingen over stagediscriminatie naar opleidingsniveau hierbij te betrekken;
- deze informatie indien beschikbaar te appreciëren en de raad jaarlijks te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar, S. van de Peppel en T. Kind

¹ [Document Rotterdam Raad - \[24bb008097\] Bijlage 2 behorende bij 24bb008095 over Praktijktest onderzoek stagediscriminatie \(Verwey Jonker\) - iBabs Publieksportal;](#)
[Document Rotterdam Raad - \[24bb008098\] Bijlage 3 behorende bij 24bb008095 over Behoeft inventarisatie stagediscriminatie MBO Rotterdam - iBabs Publieksportal;](#)

Beleid stagediscriminatie mbo-instellingen I Rapport I Inspectie van het onderwijs

Motie 2. Het voorkomen van discriminatie is beter dan het genezen ervan

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme heeft vastgesteld dat de aanpak van discriminatie door de overheid beter moet;
- hiervoor drie concrete aanbevelingen heeft gedaan, waaronder een discriminatietoets;

overwegende dat:

- verschillende overheidsorganisaties, waaronder de gemeente Arnhem, al werken met een discriminatietoets;
- het voorkomen van discriminatie beter is dan genezen;

verzoekt het college:

- naar voorbeeld van de gemeente Arnhem een discriminatietoets in te voeren;
- de uitwerking ervan op te nemen in de volgende discriminatiemonitor;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **Vlieger** (gl). Ja, dank voorzitter. Discriminatie vindt nog steeds plaats. Op grote schaal, zichtbaar en duidelijk, maar ook op kleinere schaal. Het gaat om uitgesloten worden om ergens een huis te bezichtigen, je hoofddoek niet mogen dragen op het werk, maar ook om kleinere gevallen waarbij bijvoorbeeld het haar van zwarte mensen wordt aangeraakt. Het zijn allemaal belangrijke punten om bij stil te staan. Mensen die buiten de norm vallen voelen zich vaak opgelaten, ongemakkelijk, en hebben soms wel dagelijks te maken met uitsluiting. Dit op zijn tijd is weer erg slecht voor hun mentale gezondheid. GroenLinks is blij dat we in gesprek blijven over het vergroten van de meldingsbereidheid en dat we stadsgesprekken blijven voeren over dit soort onderwerpen. Tegelijkertijd blijft er echt nog een wereld te winnen. Allereerst als het gaat om stagediscriminatie. Daarom hebben we een motie om samen met de SBB, de organisatie die gaat over het Keurmerk Erkend Leerbedrijf, ervoor te zorgen dat er praktijktesten uitgevoerd gaan worden en dat er sancties komen als leerbedrijven zich niet inclusief opstellen. Onze tweede motie gaat over voetbal. Discriminatie en racisme in de voetbalwereld blijven een groot probleem, waar ook de KNVB zich de laatste jaren steeds drukker mee bezig is gaan houden. Daarom hebben we een motie om binnen amateurvoetbal een mystery guest discriminatie te onderzoeken en hierover in gesprek te gaan met de KNVB.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Consequenties verbinden aan stagediscriminatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.4 Discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut op aanvraag van de gemeente aantoont dat stagediscriminatie voorkomt bij Rotterdamse mbo-studenten die zoeken naar een geschikte stageplaats;
- de Samenwerkingsorganisatie Beroepsorganisaties en Bedrijfsleven (SBB) als uitvoeringsorganisatie verantwoordelijk is voor het toekennen van het keurmerk 'Erkend Leerbedrijf';

overwegende dat:

- elke Rotterdamse student, ongeacht diens identiteit, moet kunnen rekenen op een leerzame stage zonder te maken te krijgen met discriminatie of uitsluiting;
- het vaststellen van stagediscriminatie tot nu toe enkel heeft geleid tot het agenderen en bespreekbaar maken van stagediscriminatie met onderwijsinstellingen en werkgevers;
- het tijd is om stagediscriminatie hardhandig aan te pakken en hier daadwerkelijke consequenties aan te verbinden om zo discriminatie te stoppen;
- het uitvoeren van praktijktesten duidelijk in beeld brengt welke werkgevers discriminerend te werk gaan in hun werving van stagiairs, hetgeen een gerichte aanpak mogelijk maakt;

verzoekt het college:

- in samenspraak met SBB tot een werkwijze te komen waarbij praktijktesten worden ingezet om stagediscriminatie vast te stellen waarna overgegaan wordt tot sancties oplopend tot het intrekken van het keurmerk 'Erkend Leerbedrijf';
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en M.E. Vogelaar

Motie 4. Mystery guests tegen racisme en discriminatie op onze velden

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.4 Discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- racisme en discriminatie in het amateurvoetbal vaak voorkomt;
- er nog geen adequate aanpak is om racisme en discriminatie in de voetbalwereld aan te pakken;

overwegende dat:

- er geen plek is voor racisme en discriminatie op en rondom onze (amateur)voetbalvelden;
- campagnes rondom het uitbannen van racisme en discriminatie nog onvoldoende effect lijken te hebben;
- Rotterdam, zeker met de mogelijke komst van het KNVB-trainingscomplex naar de regio en de vele voetbalclubs, gezien kan worden als voetbalhoofdstad van Nederland en hier een voorbeeldfunctie in heeft;
- de KNVB een verantwoordelijkheid heeft om voetbalclubs hierin te steunen en een essentiële partner is in het oplossen van racisme en discriminatie op onze voetbalvelden;
- het inzetten van mystery guests de omvang van het probleem van racisme en discriminatie binnen het amateurvoetbal inzichtelijk kan maken, hetgeen gepaste urgentie en interventies mogelijk maakt;

verzoekt het college:

- de omvang van discriminatie en racisme binnen het Rotterdamse amateurvoetbal te onderzoeken door, onder andere, het inzetten van mystery guests;
- de resultaten van dit onderzoek, evenals voorstellen voor de aanpak van racisme en discriminatie op onze voetbalvelden, te delen met de raad;
- het gesprek met de KNVB aan te gaan over dit onderzoek en de vervolgstappen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik het woord aan mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben heel erg blij met het commissiedebat dat we hebben gevoerd en de toezegging van de wethouder in het debat dat hij ook zou kijken of wij zouden kunnen aansluiten als Rotterdam bij het onderzoek dat in Amsterdam plaatsvindt naar vrouwenhaat of iets in die richting, en de andere toezeggingen die de wethouder heeft gedaan. Wij zijn vorig jaar met de commissie in Stockholm geweest en daar ben ik geïnspireerd geraakt door een aanpak die ze in Stockholm hebben ontwikkeld, waarbij wij ook de stad vrij en toegankelijk maken voor een groep mensen die zich wat minder vrij kan bewegen in de stad, en dat zijn mensen met een beperking, in welke vorm dan ook. Mensen die met een rolstoel rondgaan, met een rollator of met een scooter. Al die plekken in de stad zijn niet eenvoudig vindbaar maar wel heel eenvoudig aan te wijzen door de bewoners die daar dagelijks langskomen. Daarom heb ik een motie, want we hebben een fantastische app in onze stad, de MeldR-app, waarbij je overlast van bijvoorbeeld afval kan melden. Laten we nu eens kijken of we in die app ook een knop kunnen toevoegen om ontoegankelijke plekken in de stad te melden, zodat we kunnen kijken of we als gemeente daar iets aan kunnen doen, zodat de stad voor iedereen toegankelijk is, mede ondertekend door Leefbaar Rotterdam, PvdA, BIJ1, de Rotterdamse VVD, DENK, ChristenUnie, SP en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. MeldR jij mee voor toegankelijkheid?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 9.4: Discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- Rotterdam een van de meest toegankelijke steden van Nederland is, maar het altijd beter kan;
- er in toenemende mate meldingen worden gedaan van ontoegankelijke ruimtes en defecte liften of roltrappen;
- gemeente Rotterdam het belangrijk vindt dat iedereen volwaardig kan deelnemen aan het dagelijks leven;

overwegende dat:

- toegankelijkheid van de openbare ruimte essentieel is voor de inclusie van mensen met een beperking;
- de huidige infrastructuur op bepaalde locaties ontoegankelijk is voor mensen met een mobiliteitsbeperking, zoals rolstoelgebruikers;
- in Zweden toegankelijkheidsbeleid is geïmplementeerd waarbij burgers eenvoudig ontoegankelijke situaties kunnen melden, wat heeft geleid tot aanzienlijke verbeteringen in de openbare ruimte;
- de MeldR-app momenteel een effectief platform biedt voor Rotterdammers om melding te maken van diverse zaken in de openbare ruimte;

verzoekt het college:

- een meldknop toe te voegen aan de MeldR-app waarmee burgers eenvoudig ontoegankelijke plekken in de buitenruimte kunnen melden;
- de meldingen inzichtelijk te maken en te gebruiken bij het verbeteren van de toegankelijkheid in de openbare ruimte;
- bij de implementatie rekening te houden met de best practices zoals Zweden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, B. van Schaik, S.J.C. Becker, S. Soytekin, T.J. Vonk, S. Reitema, A.R. Oostdijk, T.S.J. Coşkun en M.R. van Campenhout

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. In het actieplan 'Samenleven in één stad' staan ontzettend veel maatregelen en acties om discriminatie tegen te gaan, dus we zijn er sowieso natuurlijk ontzettend blij mee dat het college dat heeft kunnen bewerkstelligen. Als we kijken naar de monitor zien we wel een stijging van meldingen, dankzij ook inzet vanuit het college met een campagne. Maar helaas ook vanwege het feit dat er natuurlijk gewoon sprake is van te veel discriminatie. De meldingen zijn wat ons betreft nog steeds te laag, ondanks de stijging. Bij de antidiscriminatievoorzieningen vormt discriminatie vanwege godsdienst bijvoorbeeld de tweede discriminatiegrond. Binnen deze groep zien we dat er meer dan 60% discriminatie is die gaat over moslims, vaak vrouwen met een hoofddoek.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Een vraag, er wordt gezegd: de meldingen zijn te laag. Er is juist een stijging van de meldingen, dat wordt ook aangegeven. Maar volgens mij wordt er bedoeld, de meldbereidheid is te laag. Want dat is een beetje de vraag van die stijging in meldingen. Is de discriminatie toegenomen of is de meldbereidheid toegenomen. Is dat wat de heer Soytekin bedoelt?

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). We zien inderdaad een stijging van de aantallen meldingen. Dat is positief en dat is denk ik ook enerzijds te wijten aan de campagne die is gevoerd vanuit het college. Anderzijds is er ook gewoon sprake, dat is een gegeven, dat er gewoon te veel discriminatie is in de samenleving. Dus het is logisch dat het stijgt. Wij zijn wel van mening dat het nog hoger moet en in onze ogen nog steeds te laag is.

De **VOORZITTER**. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, het verwart me een beetje, want er worden eigenlijk twee dingen gezegd. Volgens mij begrijp ik de heer Soytekin verkeerd. Want er wordt gezegd: het is goed dat het aantal meldingen stijgt. Dat is natuurlijk helemaal niet goed, want als dat betekent dat de discriminatie in Rotterdam stijgt, dat is juist iets waar dit college op inzet, met het actieplan Samenleven, laten we dat aanpakken. Het is wel goed dat mensen het melden, zodat er zicht is op daar waar discriminatie ervaren wordt. Als dat bedoeld wordt, helemaal mee eens. Als er bedoeld wordt: er moet meer discriminatie plaatsvinden en gemeld worden, dan begrijpen we elkaar volgens mij verkeerd.

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Nee, er moet zeker niet meer discriminatie gaan plaatsvinden. Ik juich het inderdaad juist toe dat de meldingsbereidheid inderdaad is toegenomen. Volgens mij bedoelen we namelijk hetzelfde.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja, toch even voortbordurend op de heer Becker, want ik vind dit zo vreemd. De heer Soytekin zegt letterlijk: het aantal meldingen neemt toe en dat is heel goed, maar het moet nog veel hoger. Maar uw partij is volgens mij opgericht om discriminatie te bestrijden, terwijl u echt volgens mij pas juichend op de banken gaat staan als de cijfers voor discriminatie door het dak heen gaan. Wat is dat nu voor een insteek? Ik had het er ook bij het commissiedebat al over, dan wordt er onderzoek gedaan naar discriminatie op de woningmarkt. Dan blijkt dat Marokkanen helemaal niet benadeeld worden ten opzichte van Nederlanders als ze aanvraag doen voor een huurwoning. En in plaats dat u dan blij bent gaat u allemaal knagen aan dat onderzoek en worden er allemaal kanttekeningen bij geplaatst en wordt er verwezen naar een onderzoek van tien jaar geleden waaruit bleek dat er wel sprake van was. En onderaan de streep vraagt u de wethouder om meer te doen. Maar wat is het nu? Bent u nu blij als discriminatie afneemt of bent u eigenlijk teleurgesteld als discriminatie afneemt?

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Volgens mij hoeft ik geen antwoord te geven op dit soort retorische vragen want de heer Ceulemans weet het antwoord zelf natuurlijk ook wel. Natuurlijk ben ik blij op het moment dat discriminatie afneemt. Ik ben alleen wel van mening dat er heel veel mensen zijn in de stad die discriminatie niet melden of aangeven. En dat stukje moet omhoog.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Denkt u ook niet dat het stijgen van meldingen ermee te maken kan hebben dat de lat voor wat we als discriminatie zien steeds lager komt te liggen, dat tegenwoordig alles maar als discriminatie wordt gezien? Ik zag zelfs in het rapport een voorbeeld dat mensen zeggen: ik ben gediscrimineerd want ik ben gecontroleerd in een winkel op winkeldiefstal. Nou, er is geen winkelpersoneel dat zegt: ik ga u controleren want u heeft een donkere huidskleur, mensen geven daar gewoon met gedrag aanleiding toe. Dus denkt u niet dat we elkaar helemaal aan het gek maken zijn met allemaal campagnes, dat we mensen inprenten dat alles discriminatie is en dat als gevolg daarvan de meldingen stijgen?

De **VOORZITTER**. De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Nee, dat denk ik niet. Voorzitter, wat ik wel zie is een groot verschil tussen de meldingen bij de politie en bij antidiscriminatievoorzieningen. En ik denk dat het ook wel te maken heeft met dat bij het melden of het aangifte doen bij discriminatie, mensen toch het idee hebben: ik kan het wel melden maar het wordt toch niet bestraft, er wordt toch helemaal niets mee gedaan. Daarom ben ik wel benieuwd hoe de wethouder kijkt naar meer bestraffende maatregelen als het gaat om discriminatie. We hebben het vanochtend eerder gehad over het intrekken van een vergunning. Maar misschien is het ook wel eens goed als de wethouder gaat nadenken over bestuurlijke boetes, om dat als instrument in te zetten. Graag een reactie daarop. Dan voorzitter, in Amsterdam wordt er gewerkt

met een specifieke aanpak met speciale aandacht voor meerdere groepen, waaronder moslims en joden. Wij zouden het ook goedvinden als de wethouder ook kennisneemt van het rapport, van het plan, en als hij dat nodig vindt bepaalde elementen ook kan voorleggen die passen binnen het actieplan Samenleven. Graag een toezegging op dit punt dat hij in ieder geval het rapport tot zich gaat nemen. Tot slot, woningmarktdiscriminatie, ik ga hem toch even benoemen. Ik ben wel blij dat dankzij de motie van DENK er een keurmerk gaat komen voor verhuurders die wel het goede voorbeeld geven, want het zijn er nog steeds veel, ondanks dat de heer Ceulemans een klein deel van het onderzoek heeft aangehaald. Verhuurders zijn zich nog steeds onvoldoende bewust wat hun eigen rol kan zijn als het gaat om het voorkomen van discriminatie. Dus wij kijken ook naar het moment uit wanneer de eerste verhuurder of makelaar met trots een keurmerk kan gaan ontvangen. Dank.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Discriminatie in Rotterdam is niet zomaar een incident. Het is een systeem. Een systeem dat diepgeworteld zit in onze instellingen, in onze arbeidsmarkt en in onze straten. Een systeem dat ervoor zorgt dat mensen met een migratieachtergrond keer op keer worden afgewezen voor een stage, dat vrouwen en queerpersonen niet veilig over straat kunnen en dat een achternaam kan bepalen of je een huis krijgt. We hebben de cijfers gezien. Een stijging van 36% discriminatie-incidenten maar slechts 3% van de slachtoffers meldt het. Dat betekent dat er enorm veel onzichtbaar blijft en dat er voor deze stad nog veel werk aan de winkel is. We spraken met jongeren in de stad en wat komt steeds weer naar voren? Ze weten niet van het bestaan van een meldpunt, ze geloven niet dat een melding iets oplost, ze weten niet wat er na een melding gebeurt, of er daadwerkelijk wordt gehandhaafd en of de dader wordt aangesproken en of de melder wordt geholpen en of de melding niet verdwijnt in een la zodat er nooit meer iemand wat van hoort. Maar wat doet de gemeente? De gemeente zet een bakfiets in om bewustwording te creëren, de campagne 'Zie het, zeg het, meld het'. Maar laten we eerlijk zijn, zijn bakfietsmoeders echt de doelgroep die we hiermee willen bereiken? Als dit de strategie is om jongeren en andere groepen die met discriminatie te maken hebben aan te spreken dan hoeven we niet verbaasd te zijn dat de meldingsbereidheid blijft steken op die 3%. Het melden van discriminatie is cruciaal, dus die meldingsbereidheid moet omhoog. Maar dat gebeurt niet vanzelf. Om dit te bereiken moet melden makkelijker en laagdrempeliger worden. Laten we niet doen alsof melden simpel is. Want als je met discriminatie te maken krijgt, is het al zwaar genoeg. En dan moet je ook nog het gevoel hebben dat je door hoepels moet springen om gehoord te worden. Het kost moed om discriminatie te melden en op dit moment maken we die drempel veel te hoog. Daarom roepen wij het college op om meldpunten in wijkhubs laagdrempeliger en toegankelijker te maken, met getrainde medewerkers, die niet alleen registreren, maar ook echt helpen in het aanpakken van discriminatie. Want een melding mag nooit het eindpunt zijn, het moet een beginpunt zijn. En daarom dienen wij de volgende moties in. Discriminatie in het onderwijs. Je zoekt een stage, een kans, een plek om te groeien. Maar in plaats van een open deur kom je tegen een muur. Discriminatie stopt niet bij het meldpunt, het zet zich voort in onderwijs, op de werkvloer, in de systemen die beloven kansen te bieden maar voor sommigen onbereikbaar blijven. Jongeren met een migratieachtergrond, met een niet-Nederlandse achternaam, met een hoofddoek of een handicap worden keer op keer afgewezen omdat ze niet goed genoeg zijn maar omdat de werkgever...

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Campenhout, u bent al enige tijd door uw tijd heen, dus kunt u gaan afronden? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Heel snel.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Maar omdat de werkgevers nog steeds selecteren op afkomst in plaats van talent. Wat betekent dat? Studievertraging, financiële stress, oneerlijke kansen, jongeren die keihard werken voor hun toekomst maar vastlopen in een systeem dat hen structureel buitensluit. We kunnen niet blijven zeggen: ja, maar scholen moeten dit zelf oplossen of werkgevers moeten zich aan de regels houden. Want de praktijk laat zien dat dit niet altijd gebeurt. Daarom moet de gemeente meer doen dan alleen registreren, en roepen wij het college op om actief stagebinding op zich te nemen en onderwijsinstellingen met een plan te komen om stagediscriminatie aan te pakken. We willen concrete maatregelen, niet alleen mooie woorden, want alle studenten verdienen een eerlijke kans. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Het was wel een klein lettertype volgens mij. Dank u wel. Ik krijg hier een opmerking dat deze moties mogelijk bij een ander debat horen.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dat gevoel krijg ik ook voorzitter, misschien dat u even kan filteren voor mij.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Geen drempels naar diploma's

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.4 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- studenten tijdens het zoeken naar een stageplek of tijdens de stage zelf gediscrimineerd kunnen worden, vaak op basis van afkomst, huidskleur of andere persoonlijke kenmerken;
- discriminatie tijdens de stage kan leiden tot studievertraging en financiële nadelen door extra studiekosten;
- er in Rotterdam een stijgende trend is in meldingen van discriminatie, vooral op de arbeidsmarkt;
- niet alle onderwijsinstellingen in Rotterdam een alternatief programma of adequate ondersteuning bieden om studievertraging door stagediscriminatie te voorkomen;

overwegende dat:

- iedere student recht heeft op gelijke kansen, ongeacht afkomst of identiteit;
- het versterken van het vertrouwen in meldpunten essentieel is om meer meldingen te ontvangen en discriminatie effectiever aan te pakken;
- het risico op studievertraging studenten met een migratieachtergrond, religieuze minderheden en andere kwetsbare groepen onevenredig zwaar treft, wat bijdraagt aan structurele ongelijkheid;
- onderwijsinstellingen niet alleen een verantwoordelijkheid hebben om discriminatie te signaleren en aan te pakken, maar ook om studenten te ondersteunen bij het vinden van een veilige stageomgeving;
- een gecoördineerde aanpak tussen onderwijsinstellingen, de gemeente en lokale organisaties nodig is om stagediscriminatie structureel aan te pakken;

verzoekt het college:

- de gemeente actief in te zetten als stagebemiddelaar om onnodige studievertragingen door stagediscriminatie te voorkomen en gelijke kansen voor alle studenten te waarborgen;
- samen met onderwijsinstellingen een actieplan te ontwikkelen dat stagediscriminatie aanpakt en gericht is op het voorkomen van studievertraging, met concrete maatregelen en een tijdspad voor uitvoering;
- in de jaarlijkse rapportages over discriminatie specifiek aandacht te besteden aan stagediscriminatie, met een overzicht van genomen maatregelen, de voortgang en de effectiviteit daarvan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout

Motie 7. Zie het, zeg het, meld het 2.0

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.4 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- het aantal gevallen van discriminatie in Rotterdam is toegenomen, met een stijging van 14% in meldingen bij antidiscriminatievoorzieningen en 36% in politie-incidenten;
- slechts 3% van de discriminatie-ervaringen in Rotterdam daadwerkelijk wordt gemeld, wat wijst op een lage meldingsbereidheid en een gebrek aan vertrouwen in meldpunten;
- veel inwoners onbekend zijn met het bestaan van discriminatiemeldpunten en hun rechten bij discriminatie;

overwegende dat:

- wijkhubs en huizen in de wijk kunnen dienen als laagdrempelige ontmoetingsplaatsen waar inwoners terecht kunnen voor informatie over hun rechten, het melden van discriminatie, en het verkrijgen van ondersteuning;
- het versterken van het vertrouwen in meldpunten essentieel is om meer meldingen te ontvangen en discriminatie effectiever aan te pakken;
- deze hubs en huizen een belangrijke rol kunnen spelen in het versterken van gemeenschappen, het vergroten van bewustzijn over discriminatie, en het bieden van praktische ondersteuning aan inwoners;
- door deze voorzieningen toegankelijk te maken en lokaal te verankeren, de stad inclusiever en veiliger wordt voor alle Rotterdammers;

verzoekt het college:

- wijkhubs en huizen in de wijk in te zetten als meldpunten voor discriminatie, waar inwoners terecht kunnen om ervaringen te delen, meldingen te maken en ondersteuning te ontvangen;
- in samenwerking met lokale gemeenschappen en relevante organisaties deze locaties te voorzien van training en middelen om inwoners goed te ondersteunen bij het melden van discriminatie;
- specifieke aandacht te besteden aan het vergroten van de zichtbaarheid van deze meldpunten en inwoners actief te informeren over hun rechten en de mogelijkheden om discriminatie te melden;
- de raad te rapporteren over de voortgang van deze aanpak, inclusief het aantal meldingen en de effectiviteit van de maatregelen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout en S. van de Peppel

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank voor de alertheid van de wethouder. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Ja, mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja voorzitter, de andere partijen hebben het al wel heel duidelijk gehad over zichtbare discriminatie en racisme. Ik ga graag aandacht vragen voor de wat meer onzichtbare discriminatie die ook plaatsvindt. Als wij thuis van ons huis uit iets te vieren hebben, of het nu een verjaardag is of dat het nu een nieuwe baan is of gewoon de pool van Wie is de mol? Als je die wint, dan vieren wij dat met moorkoppen. En deze week hadden wij iets te vieren thuis, dus mijn oudste dochter en ik gingen naar de grootste kruidenier, op zoek naar moorkoppen. En terwijl wij daar bij die vitrine stonden, kwamen we erachter dat die er eigenlijk niet zijn. En mijn dochter zei: maar mam, er staan hier wel Bossche bollen. En toen ineens dat, op dat moment dacht ik: o shit, daar komt het woord vandaan. Ik was mij daar niet van bewust. Maar ik ben er wel mee opgegroeid. En nog steeds in de app van 'Wie is de mol?' bij ons thuis, gaat het over: wie trakteert de moorkoppen? Dus dat was voor mij een realisatiemoment dat ik dacht: onbewust discrimineer ik ook. En ik wist het niet eens. Dus vanaf nu is het natuurlijk Bossche bollen, dat snapt u ook wel. Daarnaast zie je bijvoorbeeld bij winkels of bij verenigingen of waar dan ook dat een hulphond of een rolstoelopgang niet vanzelfsprekend gebruikt mag worden. Als er iemand met een hulphond komt, wordt die in eerste instantie geweigerd en gezien als een huisdier. Wat men niet ziet, is dat men onbewust eigenlijk de mens met een beperking discrimineert. Het is niet bewust, maar het gebeurt wel, en we moeten daar wel alert op zijn. Hetzelfde gebeurt eigenlijk ook met kinderen. Door kinderen niet op te nemen in de discriminatiemonitor, zien we dat zij ook eigenlijk gediscrimineerd worden op leeftijd. Ze geven dat ook terug bij het onderzoek van de discriminatiemonitor. Wij roepen dan ook op, naar aanleiding van de monitor, waarin bij aanbevelingen en conclusies staat dat er geen regierol is, om een van de wethouders, of het nu Samenleving of Onderwijs is, de regie te pakken en als gemeente te zeggen: wij willen dat dit stopt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel heeft de volgende moties ingediend.

Motie 8. Hulphond onmisbaar

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van de discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- volgens discriminatiemonitor Rotterdammers met een beperking die met een hulphond boodschappen doen geweigerd worden bij sommige supermarkten en winkels;
- personen die gebruik mogen maken van een hulphond, volgens het VN-verdrag inzake rechten voor mensen met een handicap, niet uitgesloten mogen worden van volwaardige deelname aan de maatschappij;
- een hulphond hierbij onmisbaar is, bij sommige organisaties niet bekend is;

overwegende dat:

- een campagne een effectief middel kan zijn in het bewust maken van deze ondernemers;

verzoekt het college:

- het bewustzijn onder ondernemers te vergroten dat personen met hulphonden overal welkom moeten kunnen zijn;
- met ondernemersverenigingen in gesprek te gaan hoe dit het beste onder de aandacht kan worden gebracht;
- de raad te informeren over de voortgang;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel, S. Ceulemans, L.S. Vlieger, M.R. van Campenhout, M.E. Vogelaar, T.S.J. Coşkun, T. Kind en S. Soytekin

Motie 9. Kinderen tellen ook mee

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van de discriminatiemonitor;

constaterende dat:

- in de discriminatiemonitor het perspectief van discriminatie richting kinderen en jongeren ontbreekt;

overwegende dat:

- kinderen en jongeren op verschillende manieren worden gediscrimineerd, te weten op het gebied van:
 - leeftijd
 - afkomst
 - geloof
 - beperking
 - onderwijsniveau
 - gender
 - seksualiteit
 - gezinssituatie
- het van belang is discriminatie jegens kinderen en jongeren te erkennen om ze een volwaardige positie te kunnen geven;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met Rotterdamse antidiscriminatieorganisaties hoe het perspectief van kinderen en jongeren in de volgende discriminatiemonitor opgenomen kan worden;
- de resultaten van deze gesprekken te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel, M.R. van Campenhout, L.S. Vlieger, A.J.A. Maassen en S. Soytekin

Motie 10. Wethouderschap is geen stageplek maar vraagt om regie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- bij de aanpak van discriminatie regie vanuit de overheid, in dit geval de gemeente, nodig is;
- het Stagepact 2023-2027 afspraken op landelijk niveau bevat;
- de wethouder Onderwijs tijdens overlegmomenten met mbo-scholen de uitvoering en voortgang van het Stagepact bespreekt;

overwegende dat:

- discriminatie een groot probleem is in de samenleving;
- een gezamenlijke aanpak hierbij nodig is;
- in de conclusie van het onderzoek van Verwey-Jonker de aanbeveling staat dat de gemeente de regie zou moeten nemen in het maken van afspraken over monitoring en evaluatie zowel met onderwijsinstellingen als met werkgevers;

verzoekt het college:

- de wethouder Samenleven de regie te geven over de aanpak van stagediscriminatie in Rotterdam;
- de raad twee keer per jaar te informeren over de uitvoering en voortgang van het Stagepact;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. van de Peppel en M.R. van Campenhout

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar heeft nog een opmerking?

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Ja voorzitter, de motie die ik heb ingediend had nog het oude dictum, dus die zou ik graag opnieuw in de juiste versie willen indienen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1A. Meldingen mbo-stagediscriminatie jaarlijks meten en weten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- Rotterdam met 8 mbo-instellingen en ruim 40.000 mbo-studenten dé mbo-stad is van Nederland;
- uit onderzoeken¹ naar stagediscriminatie op het mbo blijkt dat het lastig is om stagediscriminatie te herkennen, maar dat het wel degelijk plaatsvindt;
- mbo-studenten bij het vinden van een stage er ook last van kunnen hebben dat bij gelijke geschiktheid de voorkeur wordt gegeven aan mbo-studenten met een hoger opleidingsniveau of hbo-studenten;
- er verschillende initiatieven en meldpunten zijn waar stagediscriminatie gemeld kan worden, maar het totaalbeeld ontbreekt;

overwegende dat:

- (onbewuste) vooroordelen kunnen leiden tot afwijzing en ongelijke kansen voor jongeren en mbo-studenten in het bijzonder;
- het opdoen van waardevolle stage-ervaring zorgt voor een goede en zelfverzekerde start op de arbeidsmarkt;
- praktisch opgeleiden van alle mbo-niveaus keihard nodig zijn om onze stad te laten groeien en bloeien;
- een beter overzicht en inzicht in de mate en aard van stagediscriminatie bijdraagt aan het herkennen en bestrijden ervan;

verzoekt het college:

- met de Rotterdamse mbo-instellingen in gesprek te gaan hoe vanuit de bestaande structuren en meldpunten beter inzichtelijk te maken hoeveel meldingen van stagediscriminatie er in Rotterdam worden gedaan;

- meldingen over stagediscriminatie naar opleidingsniveau hierbij te betrekken;
- deze informatie indien beschikbaar te appreciëren en de raad jaarlijks te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar, S. van de Peppel en T. Kind

¹ [Document Rotterdam Raad - \[24bb008097\] Bijlage 2 behorende bij 24bb008095 over Praktijktest onderzoek stagediscriminatie \(Verwey Jonker\) - iBabs Publieksporaal;](#)
[Document Rotterdam Raad - \[24bb008098\] Bijlage 3 behorende bij 24bb008095 over Behoeft inventarisatie stagediscriminatie MBO Rotterdam - iBabs Publieksporaal;](#)
 Beleid stagediscriminatie mbo-instellingen I Rapport I Inspectie van het onderwijs

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord willen voeren? Dat is niet het geval. Dan kijk ik denk ik eerst naar wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, dank. Discriminatiemonitor, we hebben het goed met elkaar kunnen bespreken in de commissie en ook van gedachten kunnen wisselen. Nu een tweeminutendebat waarin een aantal moties zijn ingediend. Ik loop ze gewoon af, want er zijn geen vragen gesteld. Ik begin met de motie van GroenLinks, 'Stop racisme en discriminatie op de velden'. Het is inderdaad een motie waarin terecht aandacht wordt gevraagd om de situatie op en rondom de velden, want er gebeurt nog wel het een en ander en daar zetten we echt wel hard op in. Dus we zijn ons ervan bewust dat discriminatie en racisme plaatsvindt en vanuit het actieplan 'Samenleven in één stad' hebben we daar ook een uitgebreide aanpak voor. Ik zou graag willen wachten op die voortgangsrapportage van het actieplan Samenleven alvorens ik deze motie zou omarmen, want er zijn echt wel wat interventies die we doen om dat te voorkomen, dus dat maakt dat ik deze motie moet ontraden. Voorzitter, dan een andere motie van GroenLinks, in samenspraak met SBB tot een werkwijze komen waarbij praktijktesten worden ingezet om stagediscriminatie vast te stellen. Doe ik deze? Stagediscriminatie vaststellen? Stagepact. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Excuses. De beantwoording en de toelichting en de appreciatie daarvan komt er zo aan. Voorzitter, dan de motie van D66. De MeldR-app voor meer toegankelijkheid, enorm sympathiek. Je wilt juist dat de meldingsbereidheid toeneemt en ik vind het een goed idee, dus ik wil deze motie omarmen. Dan de motie van BIJ1, 'Zie het, zeg het, meld het 2.0'. In de vorm van wijkhubs, huizen van de wijk in te zetten als meldpunt voor discriminatie. De gedachte erachter klinkt heel sympathiek, tegelijkertijd weten we, als er dus wel meldingen komen wil je er ook voor zorgen dat ze goed ondersteund en begeleid worden, het liefst ook door professionals, en daar hebben we ook gewoon vanuit de wet een ADV voor ingericht hier in Rotterdam. Dat is ook wel het kanaal dat we willen gebruiken om er goed voor te zorgen dat als er meldingen binnenkomen die goed geregistreerd worden, maar vervolgens ook de nazorg die daarbij nodig is goed ingebed is bij zo'n organisatie. Om die reden moet ik deze motie ontraden. Dan waren er twee andere moties van de Partij voor de Dieren. Ik heb ze nog niet formeel binnengekregen. Die komen nog, maar ik kijk dan ook even, 'Hulphond onmisbaar' is ingediend en de motie 'Kinderen tellen ook mee'. In gesprek te gaan met Rotterdamse antidiscriminatieorganisaties hoe het perspectief van kinderen en jongeren in de discriminatiemonitor opgenomen kunnen worden. Deze motie kan ik omarmen. Om in gesprek te gaan om te kijken of ook deze doelgroep waarbij de meldingsbereidheid natuurlijk daardoor ook vergroot kan worden en een plek kan krijgen in de monitor wat mij betreft, dus deze kan ik omarmen. En wat betreft de 'Hulphond onmisbaar', daar kan denk ik niemand het mee oneens zijn, dus ook deze motie kan ik omarmen. Dan heb ik ze gehad voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ja, wethouder Kasmi nog de moties aan zijn adres.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, inderdaad op mijn terrein, stagediscriminatie, liggen ook nog een aantal moties. Die zal ik even doornemen. Motie 1 wordt opnieuw ingediend, maar ik denk als het een beetje in de lijn is zoals afgestemd, kan ik die wel omarmen. De geest van de motie, als ik hem in mijn eigen woorden dan mag verwoorden, is: kunnen wij als raad inzicht verkrijgen in het type meldingen en het aantal meldingen dat hier bij de meldpunten in het Rotterdamse worden gedaan en of die gedeeld kunnen worden met de raad? Dat kan, dus daar doe ik een toezegging op dat wij bij de mbo's de informatie zullen opvragen en die ook met u delen, dus in die zin zou ik motie 1 kunnen

omarmen. Dan motie 3 van GroenLinks en PvdA. Dat is een motie die vraagt om in samenspraak met de SBB tot een werkwijze te komen waarbij praktijktesten worden ingezet om stagediscriminatie vast te stellen, waarna overgegaan kan worden tot sancties oplopend tot het intrekken van het Keurmerk Erkend Leerbedrijf en hierover te rapporteren aan de raad. Deze is overbodig, want dit is precies wat het Stagepact doet. Toen het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut werd gedaan was dat net voor de lancering van het Stagepact, dus waar u nu om verzoekt, dus tot aan het intrekken van het keurmerk Erkend leerbedrijf, dat kan. Dat is een van de maatregelen die gedaan wordt. Dus het heeft elkaar gekruist indertijd. Dus waar u om vraagt wordt gedaan, dus in die zin is die overbodig, maar wordt wel gedaan waar u om vraagt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, jammer dat deze informatie dan eerder nog niet bekend was, maar met deze informatie zullen wij dan deze motie intrekken. Dat geldt ook voor de andere motie, omdat ik dan eerst wel benieuwd ben naar de evaluatie van het actieplan Samenleven en dan kunnen we altijd te zijner tijd nog kijken of het nodig is om verder te gaan met deze motie.

De **VOORZITTER**. Motie 3 en 4 worden daarmee ingetrokken. De wethouder kan zijn betoog vervolgen.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, dan motie 6 van BIJ1. Ook die moet ik eigenlijk om dezelfde reden ontraden. Allereerst kent het Stagepact echt een breed palet aan maatregelen waar nu uitvoering aan wordt gegeven. Dus dat dekt ook een beetje wat u al vraagt in uw motie. Daarnaast stelt u ook in een van de dictums om allerlei maatregelen in te zetten. Dat lijkt me niet handig, omdat het Stagepact nu daarin al voorziet. En als wij nu ook weer iets gaan opzetten dan gaat dat soort van concurreren met het Stagepact dat we al hebben. Dus om die reden moet ik ook deze motie ontraden. Dan motie 10, als ik het goed kan lezen, van de Partij voor de Dieren. Het dictum dat ik nu hier heb is: verzoekt de wethouder Samenleving de regie te geven over de aanpak van stagediscriminatie in Rotterdam. Wij hebben onderling afgesproken dat ik dat deel voor mijn rekening zal nemen omdat dat gewoon ook wat makkelijker is, dus dan lees ik hem even zo met uw goedkeuring. En het tweede, de raad twee keer per jaar te informeren over de voortgang en uitvoering van het Stagepact. Laat ik het zo zeggen, ik kan hier een toezegging op doen. In die zin zou de motie dan ook niet nodig zijn, om de informatie die bij de mbo's aanwezig is, een beetje in de lijn van wat ik net al heb toegezegd, ook gewoon hier te delen, zodat u gewoon van tijd tot tijd op de hoogte wordt gehouden hoe het verloopt. Dus dat is een toezegging die ik u wil doen en ik zou u daarmee ook willen vragen om dan de motie in te trekken, want anders zou ik hem negatief moeten adviseren vanuit het college. Dat waren volgens mij de moties op mijn terrein voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van de Peppel heeft nog een vraag, maar u heeft eigenlijk geen vraag meer dus een heel snelle vraag.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Nee, maar het was of ik hem wel of niet intrek.

De **VOORZITTER**. Excuus, wij zaten niet op te letten. Dat was onze fout.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Dus als ik het goed begrijp heeft u de regierol en informeert u ons over dat Stagepact? Dan trek ik bij dezen de motie in.

De **VOORZITTER**. Motie 10 wordt ingetrokken. En wethouder Achbar heeft nog een vraag of een motie? Een motie. Oké, wethouder Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, dat is motie 2 van de PvdA, 'Het voorkomen van discriminatie is beter dan het genezen ervan'. Er wordt even gevraagd naar het voorbeeld van de gemeente Arnhem. Deze motie komt net binnen. Ik ken het voorbeeld niet. Ik zou dat echt wel even verder willen verkennen. Ik wil wel een toezegging doen dat u mij de tijd geeft om kennis te nemen van de manier waarop Arnhem dat doet. Dat is een toezegging die ik kan doen, maar dan ik helaas deze motie niet omarmen. Dus ik wil best wel verkennen wat Arnhem doet om de discriminatietoets... Hoe ze dat daar doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Voorzitter, ik ben blij met de toezegging van de wethouder, dus als hij dat wil nagaan en de raad daar schriftelijk over kan informeren dan kan ik deze motie intrekken.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, ik kan daarmee de toezegging doen dat ik inderdaad ga verkennen en kijken wat het concreet betekent en dat ik dat dan aan u terugkoppel. Dat kan.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Dan trek ik bij dezen de motie in.

De **VOORZITTER**. Motie 2 wordt ook ingetrokken. Het gaat rap hier.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dan had ik ook nog een vraag van DENK, die ook verwees naar een rapport van Amsterdam. Ook dat ken ik niet heel uitvoerig, dus de vraag is om daar kennis van te nemen. Ook dat is een toezegging die ik kan doen en eventueel de elementen die daaruit voortkomen, heel specifiek gaf u aan de moslimdiscriminatie en antisemitisme, om dan te kijken of er elementen zijn die in het verlengde van het actieplan Samenleven gezien of bekeken kunnen worden.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan heb ik één toezegging geconstateerd, namelijk dat de wethouder de raad zal informeren over de voortgang van de maatregelen uit het Stagepact naar aanleiding van de ingetrokken motie 10. Dan zijn we hiermee aan het einde gekomen van agendapunt 9.4. Stemmingen vinden vanavond plaats in het stemvenster.

9.5 Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar agendapunt 9.5, Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden en mevrouw Vlieger mag als eerste het woord voeren.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, dank voorzitter. GroenLinks is en blijft trots op de manier hoe wij in Rotterdam het voortouw hebben genomen met onderzoek naar ons eigen koloniale verleden en excuses hebben gemaakt voor de rol van Rotterdam in deze periode. Het koloniaal en slavernijverleden blijft een onderwerp dat sommige Nederlanders en dus ook Rotterdammers lastig vinden en liever onder het tapijt schuiven. Echter, heling en verbinding kan alleen ontstaan als we de dialoog aan blijven gaan met elkaar. Ook na het grote herdenkingsjaar zullen we stil moeten blijven staan bij ons verleden. Dit doen we dagelijks omdat we de namen van de mensen verbonden aan deze periode in het straatbeeld veel zichtbaar zien. In de commissie hebben we uitgevraagd hoe het zit met de QR-codes met uitleg. Toch nogmaals de vraag: klopt het dat deze in Q1 van dit jaar afgerond zouden moeten zijn? En kan de wethouder toezeggen ons als raad te informeren hierover, over wat er precies is veranderd en hoe dit proces is verlopen? GroenLinks vindt dat het echt een belangrijk punt is en dat dit moet gebeuren. Het is al enige tijd bezig en het moet dan ook worden afgerond dit jaar. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat het zorgvuldig gebeurt en dat we als raad goed geïnformeerd worden over hoe dat proces precies is verlopen. Tot slot hebben we ook nog een motie. Deze gaat over Ketikoti. Rotterdam heeft een groot aandeel in het koloniaal en slavernijverleden van Nederland en ook de afschaffing hiervan is belangrijk voor veel mensen in onze stad. GroenLinks pleit voor een nationale vrije dag en zolang die er niet is moeten we kleine stappen blijven nemen. Een Rotterdamse vrije dag of ten minste een vrije dag voor onze ambtenaren. Met deze motie pleiten we ervoor dat bij de eerstvolgende onderhandelingen Ketikoti wordt toegevoegd als feestdag, zodat iedereen die daar behoefte aan heeft deze dag zou kunnen ruilen voor een andere feestdag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Ketikoti vrije dag voor onze medewerkers

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.5 Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden;

constaterende dat:

- Ketikoti vooralsnog geen vrije dag is voor gemeenteambtenaren in Rotterdam;
- de geldende Cao Gemeenten/SGO artikel 6.6 uitwijst dat lokale feestdagen aangewezen kunnen worden door de werkgever, hetgeen verlof met behoud van salaris betekent voor de werknemer;
- de wethouder verantwoordelijk voor de portefeuille Organisatie namens Rotterdam lid is van het College voor Arbeidszaken van de VNG en zodanig medeonderhandelaar is voor de Cao Gemeenten/SGO;

overwegende dat:

- Ketikoti voor veel Rotterdammers een belangrijke dag is waarop het einde aan de slavernij gevierd wordt;
- het koloniaal en slavernijverleden van Rotterdam, alsmede het feit dat veel nazaten van tot slaaf gemaakten in Rotterdam wonen maakt dat het belang van het vieren van Ketikoti in Rotterdam een lokaal karakter kent;
- viering van Ketikoti gewaarborgd kan worden door 1 juli als feestdag aan te wijzen waarop werknemers een vrij dag krijgen;
- de gemeente Rotterdam als een van de grootste werkgevers in de stad het goede voorbeeld kan geven door zich in te spannen dit in de cao voor haar medewerkers op te nemen;

verzoekt het college:

- bij de eerstvolgende onderhandelingen voor de cao Gemeenten/SGO in te zetten op het toevoegen van Ketikoti als feestdag in de cao;
- hierover terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan mevrouw Vogelaar.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Ja, we staan hier vandaag in het nu, en het nu ligt besloten in onze geschiedenis. Dit woord zegt alles. Dat wat is geschied werkt door in het is. En ik heb deze mooie woorden helaas niet zelf bedacht, maar deze wijsheid is afkomstig van Peggy Wijntuin, ook zo'n reus op wiens schouders wij staan. Wanneer wij samen investeren in het is, zoals met het herdenkingsjaar is gebeurd, biedt dit kansen voor de toekomst. De PvdA Rotterdam wil de mooie initiatieven, verbindingen en het educatieve aanbod uit het herdenkingsjaar voortzetten. En mede om die reden dienen we samen met D66 een motie in om het gratis stamboomonderzoek te behouden. Voorzitter, net als een gedeeld verleden hebben we ook een gezamenlijke toekomst. De motie die ik indien verzoekt het college om een structurele dialoog te blijven faciliteren door middel van stadsgesprekken, de ontstane netwerken in stand te houden, kennis over doorwerking van het koloniaal en slavernijverleden in het heden te versterken en het educatief aanbod dat beschikbaar is voor Rotterdamse kinderen actueel te houden en actief onder de aandacht te blijven brengen van scholen. Want zeg nu eerlijk: één herdenkingsjaar staat niet in verhouding tot meer dan vierhonderd jaar aan koloniaal verleden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vogelaar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. 400 jaar aan geschiedenis niet aftikken in 364 dagen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden';

constaterende dat:

- het afgelopen nationale herdenkingsjaar koloniaal- en slavernijverleden in Rotterdam heeft geleid tot vele activiteiten om de aandacht te vestigen op ons gedeelde verleden;
- 1 op de 8 Rotterdammers een herkomst heeft bij een tot slaaf gemaakte;
- er vanuit de rijksoverheid een meerjarig onderzoek plaatsvindt om te komen tot een aanpak 'doorwerking slavernijverleden';

overwegende dat:

- er mooie dialogen en initiatieven in gang gezet zijn middels het herdenkingsjaar;
- het educatief aanbod voor kinderen is uitgebreid;
- nieuwe netwerken zijn ontstaan die bijdragen aan beter onderling begrip en heling in onze stad;
- het zonde zou zijn als deze dialogen, initiatieven en netwerken verloren zouden gaan;

verzoekt het college:

- nu het herdenkingsjaar koloniaal- en slavernijverleden is afgesloten een structurele dialoog te faciliteren door middel van stadsgesprekken, het in stand houden van ontstane netwerken en het versterken van kennis over doorwerking van het koloniaal- en slavernijverleden in het heden;
- het educatief aanbod dat beschikbaar is voor Rotterdamse kinderen actueel te houden en actief onder de aandacht te blijven brengen van basisscholen en middelbare scholen in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan de heer Ceulemans.

De heer **CEULEMANS** (lr). Ja voorzitter, dank. Dit onderwerp legt misschien wel het beste bloot in wat voor parallelle werelden we soms leven. Als ik de brief van de wethouder lees, dat heb ik ook in de commissie gezegd, die op de agenda staat, dan ben ik het werkelijk waar met niets eens. Goed, daar kunnen we discussie over voeren, ik kan een hele lawine aan moties indienen. Dat heeft geen zin, het gaat niets veranderen, het merendeel van de raad wil dit nu eenmaal allemaal. Ik zei al: het enige positieve in de brief is de titel ervan, namelijk: laatste voortgangsbrief stadsprogramma koloniaal en slavernijverleden. En ik wil er ook wel echt aan hechten dat het ook echt het laatste is. Ik zei het in de commissie al. Dat herdenkingsjaar is nu voorbij. Zo is het ook afgesproken. Het herdenkingsjaar is voorbij en dan is het klaar. En we moeten nu natuurlijk niet hebben dat onder andere vlaggen en andere potjes verkapt dat herdenkingsjaar voortgezet wordt. Dus in dat kader heb ik ook vragen over het subsidieplafond dat de wethouder vorige week heeft opgehoogd. Kan de wethouder garanderen dat het herdenkingsjaar voorbij is, dat dat niet op een verkapte manier wordt doorgezet, uit andere potjes gefinancierd, en dat het opheffen van subsidieplafonds ook niet dat doel heeft?

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is het woord aan mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben een heel mooi herdenkingsjaar gehad met een heel uitgebreid programma door de hele stad, dat ook gevierd is door alle gemeenschappen die zich daar betrokken bij hebben gevoeld. Eén punt van het programma wil ik in het bijzonder uitlichten en dat is namelijk het stamboomonderzoek, dat een enorm groot succes is geweest en dat in de kortste keren helemaal vol zat. Daarom zou het heel mooi zijn als we dat zouden continueren. Nu is het zo dat het rijk nog met een fonds komt waar we geld uit kunnen halen en daarom kom ik samen met GroenLinks, PvdA en DENK Rotterdam met een motie om te onderzoeken hoe we als Rotterdam een beroep kunnen doen op dat potje geld, zodat we dat succesvolle stamboomonderzoek kunnen continueren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Roots van Rotterdammers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 9.5: Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam zich actief inzet voor erkenning, bewustwording en kennisdeling over het koloniale en slavernijverleden;
- het Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden in 2024 succesvol is afgerond en diverse educatieve activiteiten, waaronder stamboomworkshops, een belangrijke rol hebben gespeeld;

- de stamboomworkshops in 2024 zijn bezocht door ongeveer 250 Rotterdammers en voorzien in een grote behoefte aan het onderzoeken van persoonlijke koloniale of slavernijgeschiedenis;
- het rijk een fonds gaat oprichten gericht op initiatieven voor erkenning, kennis en bewustwording van het trans-Atlantisch slavernijverleden en de doorwerking ervan;

overwegende dat:

- continuering van de stamboomworkshops bijdraagt aan het vergroten van historisch besef, persoonlijke erkenning en verbinding in de stad;
- de financiële middelen voor het Stadsprogramma per juli 2024 zijn afgelopen, maar het Rijksfonds mogelijk kansen biedt om dergelijke activiteiten voort te zetten;

verzoekt het college:

- het proces rondom het oprichten van het fonds op de voet te volgen en wanneer de contouren zichtbaar zijn te onderzoeken hoe het fonds voor het koloniale- en slavernijverleden kan worden ingezet om de stamboomworkshops in Rotterdam voort te zetten;
- samen met betrokken gemeenschappen en organisaties een plan te ontwikkelen om een aanvraag in te dienen bij het fonds, gericht op het duurzaam continueren van deze workshops;
- hierover te rapporteren aan de raad.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, L.S. Vlieger, M.E. Vogelaar en S. Soytekin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, dank. Ik zal het ook niet al te lang houden. We kennen inmiddels een indrukwekkend pad dat is afgelegd het afgelopen jaar als het gaat om het erkennen en herdenken van het koloniaal en slavernijverleden. Het proces dat begon in 2021 met excuses en dankzij dit college eindelijk een stadsprogramma koloniaal en slavernijverleden. Het historisch besef en inzicht over het verleden ontbreekt nog onder vele Rotterdammers wat ons betreft. Helaas is daarvoor één herdenkingsjaar niet voldoende. Er is nog steeds onvoldoende besef. Daarom zijn wij uiteraard blij dat de educatieve materialen beschikbaar blijven en dat daar ook gebruik van wordt gemaakt. En er zijn afgelopen periode en vandaag ook nog mooie moties ingediend door verschillende collega's en een aantal zullen ook nog afgedaan moeten worden, dus wat dat betreft gaan we nog vaker aandacht dit onderwerp besteden de komende periode. Dank.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Ja, de heer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Dank u voorzitter. Rotterdam had een hoofdrol in het koloniaal en slavernijverleden in Nederland. Het heeft onze wereldhaven groot en rijk gemaakt. Deze gruwelijke geschiedenis is vandaag nog steeds voelbaar in onze stad, van musea die vol staan met weggenomen kunst uit de koloniën tot structurele ongelijkheid. Bovendien kampen de voormalige koloniën nog steeds met de gevolgen, waardoor velen van hen nu bijvoorbeeld ook in Rotterdam wonen. Dit is ook hun stad en daar moeten we recht aan doen. Johan van Oldenbarnevelt vereren met een standbeeld in het stadhuis. Hij was een oprichter van de VOC, een compagnie die Aziatische gebieden veroverde met extreem geweld en meedeed aan slavenhandel. In deze tijd zou je het mensenhandel noemen. Verder wordt jaarlijks Ketikoti gevierd met de herdenking aan de Lloydkade. Hier zetten de tot slaaf gemaakten immers voor het eerst voet in Nederland en ondertussen is deze kade vernoemd naar een bedrijf dat nota bene winst haalde uit kolonialisme. Hoe kijkt de wethouder naar het eren van mensen uit de geschiedenis die zich schuldig hebben gemaakt aan kolonisatie, uitbuiting, moord, slavernij en mensenhandel? Rotterdam BIJ1 pleit ervoor dat deze straatnamen, standbeelden en gedenktekens zo snel mogelijk worden vervangen door die van antikoloniale helden. Wij dienen daarom de motie in 'Eer antikoloniale helden en niet de daders'. En wanneer dat nog niet gerealiseerd is, moet de volledige geschiedenis verteld worden. De informatieborden over deze daders belichten nu alleen positieve aspecten, terwijl juist de duistere kant ook blootgelegd dient te worden. Om hier werk van te maken, dienen wij de motie in 'Rechtvaardige historische toelichting'. Tot slot moet er voor een echte

herdenking erkenning komen. Op 1 juli hoort de stad vrij te zijn en stil te staan bij het verleden en de gevolgen ervan in het heden. Met de motie 'Geen punt maar een komma', roepen wij het college op om van Ketikoti een officiële feestdag te maken in onze stad. Wij leven nog steeds voort tussen de sporen van het koloniale en slavernijverleden en Rotterdam BIJ1 zal blijven strijden zodat de erfenis hiervan niet blijft voortbestaan in ongelijkheid en ongerechtigheid. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Geen punt maar een komma

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.5 'Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden';

constaterende dat:

- Rotterdam een prominente rol heeft gespeeld in de trans-Atlantische slavenhandel en het koloniale verleden, wat een onuitwisbare invloed heeft gehad op de stad en haar inwoners;
- één op de acht Rotterdammers directe voorouders heeft die tot slaaf zijn gemaakt;
- Ketikoti (1 juli) een belangrijk moment is om de afschaffing van de slavernij te herdenken en bewustwording te creëren over de doorwerking van dit verleden;

overwegende dat:

- het aanbieden van excuses voor het slavernijverleden een belangrijke stap is, maar geen eindpunt mag zijn; het moet gevolgd worden door structurele acties gericht op herstel, erkenning en educatie;
- het erkennen en herdenken van de slavernijgeschiedenis een essentieel onderdeel is van de strijd tegen racisme en discriminatie in de samenleving;
- het uitroepen van Ketikoti tot officiële gemeentelijke feestdag een sterk signaal afgeeft van de betrokkenheid van Rotterdam bij inclusie en herstel;

verzoekt het college:

- Ketikoti uit te roepen tot officiële gemeentelijke feestdag in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout, S. van de Peppel, L.S. Vlieger en M.E. Vogelaar

Motie 5. Rechtvaardige historische toelichting

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.5 'Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden';

constaterende dat:

- in Rotterdam straatnamen, standbeelden en gedenktekens zijn die verwijzen naar personen uit het koloniale verleden wiens daden als problematisch en schadelijk worden erkend;
- de huidige toelichtingen bij standbeelden, gedenktekens en straat- en gebouwnamen die naar deze personen verwijzen, vaak beperkt blijft tot positieve of neutrale aspecten uit de geschiedenis;
- de toelichtingen dus geen volledig beeld bieden van de gruwelijke historische context en hun rol in dat verleden;
- één op de acht Rotterdammers afstamt van slachtoffers van het Nederlands koloniale verleden;
- Rotterdam een onmisbare en actieve rol heeft gespeeld in de (slaven)handel en exploitatie tijdens deze beruchte geschiedenis;
- het vervangen van namen en standbeelden door die van antikoloniale helden, een proces is dat tijd vergt;

overwegende dat:

- de gemeente een ethische en maatschappelijke verplichting heeft om een inclusief straatbeeld te bevorderen dat recht doet aan de diversiteit van onze stad;
- het van belang is dat Rotterdammers een volledig en eerlijk beeld krijgen van het verleden, inclusief de betrokkenheid bij kolonialisme en de impact daarvan;

- Rotterdam een stad is met een diverse bevolking die recht heeft op een representatieve en rechtvaardige weergave van de geschiedenis;

verzoekt het college:

- wanneer straat- en gebouwnamen, standbeelden en gedenktekens niet vervangen worden door eerbetoon aan antikoloniale helden, de bijbehorende historische toelichting wordt aangevuld met een rechtvaardige beschrijving van de rol van de persoon in het koloniale verleden;
- in samenspraak met historici, erfgoeddeskundigen en maatschappelijke organisaties een plan van aanpak te ontwikkelen voor het toevoegen van deze toelichtingen;
- dit plan van aanpak binnen een termijn van zes maanden aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout, S. van de Peppel en M.E. Vogelaar

Motie 6. Eer antikoloniale helden, niet de daders!

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 9.5 'Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden';

constaterende dat:

- in Rotterdam straatnamen, standbeelden en gedenktekens zijn die verwijzen naar personen uit het koloniale verleden wiens daden als problematisch en schadelijk worden erkend;
- één op de acht Rotterdammers afstamt van slachtoffers van het Nederlands koloniale verleden;
- Rotterdam een onmisbare en actieve rol heeft gespeeld in de (slaven)handel en exploitatie tijdens deze beruchte geschiedenis;

overwegende dat:

- het straatbeeld van de stad (straatnamen, standbeelden en gedenktekens) weergeeft wie wij als stad waarderen en herdenken;
- het niet acceptabel is om personen die medeverantwoordelijk zijn voor koloniale onderdrukking, slavernij en de dood van duizenden, waaronder de voorouders van veel Rotterdammers, te blijven eren;
- het toevoegen van context of uitleg bij straatnamen, standbeelden en gedenktekens niet wegneemt dat het verheerlijken van dergelijke figuren onverenigbaar is met de waarden van een rechtvaardige en inclusieve stad;
- de gemeente een ethische en maatschappelijke verplichting heeft om een inclusief straatbeeld te bevorderen dat recht doet aan de diversiteit van onze stad;
- veel alternatieven bestaan om het koloniale verleden te erkennen en te onderwijzen, zonder problematische figuren te verheerlijken;

verzoekt het college:

- standbeelden, gedenktekens, straat- en gebouwnamen die verwijzen naar daders van koloniale wandaden en geweld weghalen uit het Rotterdams straatbeeld;
- deze standbeelden en gedenktekens zo nodig te verplaatsen naar musea;
- de standbeelden, gedenktekens, straat- en gebouwnamen vervangen door die van antikoloniale helden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout, S. van de Peppel en L.S. Vlieger

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Het herdenkingsjaar is afgelopen maar dit is natuurlijk nog steeds een onderdeel van onze geschiedenis, een onderdeel waar wij bij stil moeten blijven staan, ook om van het verleden te leren. Ook in het herdenkingsjaar zijn een paar dingen

ingezet waar we nog steeds wat aan hebben en waar we nog steeds wat aan hebben om die geschiedenis bij te brengen bij de jeugd. Wat ons zorgen baart is het geschiedenisonderwijs, waarin we zien, we zien het nu met de holocaust, dat er toch te weinig aandacht is. Kinderen kennen de holocaust niet meer, weten niet wat het is. En dat is ook, net zoals het slavernijverleden, belangrijk om hier aandacht aan te blijven schenken, juist ook waar we het net over hebben, om discriminatie te voorkomen en van het verleden te leren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Ja, dank u wel voorzitter. In Nederland woeden vaker discussies over onze nationale identiteit, cultuur en geschiedenis. Het is essentieel dat we deze gesprekken voeren op basis van feiten en een brede historische context. Ons verleden kent onmiskenbaar zowel licht- als schaduwzijden, maar het herkennen van deze complexiteit mag niet betekenen dat we onze nationale identiteit en cultureel erfgoed verwaarlozen of zelfs verwerpen. De Nederlandse geschiedenis heeft een grote rol gespeeld in de ontwikkeling van onze economie, internationale positie en culturele dynamiek. Een gebalanceerde benadering is cruciaal. Een waarin we lessen trekken uit het verleden, zonder onze nationale trots te verliezen. Tegelijkertijd groeit de zorg dat bepaalde maatschappelijke tendensen leiden tot het zonder voldoende dialoog aanpassen of verwijderen van historische momenten, straatnamen en culturele tradities. Dit kan resulteren in een eenzijdige kijk op onze geschiedenis en het collectief historisch besef ondermijnen. Het is daarom belangrijk dat we monumenten en symbolen niet uitsluitend beoordelen vanuit de hedendaagse normen, maar deze plaatsen in de context van hun tijd. De samenleving heeft een gedeeld historisch referentiekader nodig, om samenhang en verbondenheid te behouden. Trots op onze geschiedenis betekent niet dat we kritiekloos zijn, maar dat we erkennen waar we vandaan komen en dit erfgoed op een genuanceerde manier overdragen aan toekomstige generaties. Om die reden dienen wij een motie in ter bescherming van historische monumenten en standbeelden, zodat deze behouden blijven als integraal onderdeel van ons nationaal erfgoed en een evenwichtige en feitelijk onderbouwde omgang met onze geschiedenis. Een aanpak die voorkomt dat ons verleden wordt gereduceerd tot uitsluitend schuld of schaamte, maar ook geen afbreuk doet aan de historische realiteit. Voorzitter, het doel is niet nostalgie, maar historisch besef. Door onze geschiedenis te begrijpen en te waarderen, kunnen wij bouwen aan een toekomst die recht doet aan onze gedeelde identiteit en maatschappelijke cohesie. Dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Oostdijk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Waardering van cultuur en geschiedenis

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30-01-2025, ter bespreking van het Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden;

constaterende dat:

- Nederland een rijke en veelzijdige geschiedenis kent die van invloed is geweest op de wereldgeschiedenis;
- Rotterdam een stad is met een diverse bevolking die gezamenlijk vormgeeft aan het heden en de toekomst;
- het maatschappelijke debat steeds vaker wordt gevoerd over de waardering en interpretatie van de Nederlandse cultuur en geschiedenis;
- Nederland een veelzijdige en historisch rijke natie is met een wereldwijd erkend cultureel erfgoed;
- kennis van en trots op de eigen geschiedenis kunnen bijdragen aan nationale eenheid en maatschappelijke samenhang;

overwegende dat:

- een evenwichtige en feitelijke benadering van de geschiedenis essentieel is om een inclusieve en goed geïnformeerde samenleving te bevorderen;
- het verwijderen van standbeelden en het wijzigen van straatnamen kan bijdragen aan een vertekend historisch beeld;
- het erkennen van de volledige historische context bijdraagt aan een gebalanceerd en inclusief historisch besef;

- Rotterdam, als stad met een rijke historie en een diverse bevolking, een voortrekkersrol kan spelen in historisch bewustzijn;
- het behoud en de duiding van historische monumenten kunnen bijdragen aan gemeenschapszin en een beter begrip van het verleden;
- kritische reflectie op het verleden noodzakelijk is, maar niet mag leiden tot een eenzijdige of zelf beschuldigende benadering van de Nederlandse geschiedenis;

roept het college op om:

- standbeelden, straatnamen en monumenten die verwijzen naar historische figuren of perioden, te behouden;
- een publiekscampagne op te zetten die de veelzijdigheid en verdiensten van de Nederlandse en Rotterdamse cultuur en geschiedenis onder de aandacht brengt;
- in samenwerking met onderwijsinstellingen en culturele organisaties educatieve programma's te ontwikkelen die een brede en gebalanceerde kijk op de Nederlandse geschiedenis bevorderen;
- te onderzoeken op welke wijze de gemeente kan bijdragen aan een historisch verantwoord en breed gedragen perspectief op het verleden, waarin zowel kritische reflectie als nationale trots een plek krijgen.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.R. Oostdijk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Nee? Dan kijk ik gelijk even naar wethouder Achbar of hij kan antwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Voorzitter, dank. Dank collega's. Ik begin even met de vragen. Is het verhogen van de subsidieplafonds niet een verkapte manier om alsnog het herdenkingsjaar te financieren? Kort gezegd is het antwoord nee maar dat had ik in de commissie ook al gezegd. Het actieplan Samenleven bestaat uit vijf thema's, waaronder historisch besef, heb ik gezegd. Daar zijn gewoon ook richtlijnen en afspraken over gemaakt. Je kunt niet uitsluiten of er aanvragen worden gedaan op het koloniaal of slavernijverleden, maar het heeft niets meer met het herdenkingsjaar te maken, omdat het herdenkingsjaar is afgelopen. Dat is van 1 juli tot 1 juli geweest.

De **VOORZITTER**. De heer Ceulemans heeft een verhelderende vraag.

De heer **CEULEMANS** (lr). Dank, even voor de helderheid. Voor historisch besef is subsidie beschikbaar. Dus dat is op geen enkele manier beperkt tot het slavernijverleden. Dat kan ook zijn voor holocausteducatie. Dat kan ook zijn voor de wederopbouw van Rotterdam, dat soort zaken. Dus dat is op geen enkele manier beperkt tot dit onderwerp?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja exact, u kent het actieplan goed. Dat is inderdaad zo, dat klopt. Dan de moties, beginnend bij de motie van GroenLinks, maar ik betrek meteen ook de motie van BIJ1 erbij. Dat is motie 4, waarbij de motie van GroenLinks, 'Ketikoti, een vrije dag voor onze medewerkers' en 'Geen punt maar een komma' hebben een beetje dezelfde strekking hebben als het gaat om het realiseren van een vrije dag op Ketikoti. Ik moet ze allebei ontraden. Op dit moment is er een landelijke commissie bezig om te inventariseren om daar goed vorm aan te geven en het lijkt me dan dus ook goed om dat gewoon even af te wachten. We weten ook, en dat heb ik toen in de commissie ook gezegd, met die laatste onderhandeling is het niet zo dat dat een officiële feestdag is, maar dat de medewerkers wel de ruimte hebben om twee dagen eventueel zelf in te vullen. Dus er is altijd nog wel ruimte om op een Ketikoti een vrije dag te nemen, maar het is geen officiële feestdag en we weten dat er op dit moment een werkgroep landelijk bezig is vanuit het rijk om te kijken wat daarin mogelijk is en wellicht als officiële dag landelijk te organiseren. Dus om die reden zal ik deze helaas ontraden. Dan hebben we motie 2 van de PvdA, de stadsgesprekken. Deze is overbodig, want dat heb ik ook gezegd, dat blijven we natuurlijk gewoon voortzetten, ook op dit thema kan er een stadsgesprek plaatsvinden. En het tweede dictum gaat over het onderwijs en met name het aanbod, dat zal altijd

beschikbaar blijven. Ik heb toen aangegeven hier en daar up-to-date te houden. Alleen wij als overheid kunnen niet het curriculum bepalen van het onderwijs, dus als het vandaag op dit onderwerp is zou het morgen op een ander onderwerp zijn. Dus het is goed dat er onderwijsvrijheid is, dat we niet het curriculum kunnen bepalen, maar wel steeds op een bepaalde manier sowieso de website onder de aandacht brengen en die up-to-date houden. Vandaar dat ik ook deze motie moet ontraden. Motie 4, 'Roots van Rotterdammers'. Dat is een motie van onder andere D66 en anderen, om te onderzoeken hoe het rijk, het fonds voor koloniaal en slavernijverleden kan worden voortgezet en met name als het gaat om de stamboomworkshop. Ik kan deze motie omarmen. Ik maak er wel één kleine kanttekening bij en dat heeft betrekking op dictum 2, samen met betrokken gemeenschappen en organisaties een plan te ontwikkelen om een aanvraag in te dienen bij het fonds. Daar heb ik op dit moment qua uitvoering onvoldoende zicht op hoe ik daar handen en voeten aan kan en gaan geven, dus wat mij betreft kan ik deze motie omarmen maar wel met deze kanttekening.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Ja, dat begrijp ik. Ik heb zelf natuurlijk ook gekeken welke voorwaarden er kleven aan dit fonds. Dat moet allemaal nog een beetje ingevuld worden, maar wat ik wel had gevonden, daar wordt gezegd dat er ook wordt verwacht dat de gemeenschappen zelf daar een beroep op doen en dat is ook de reden waarom ik dat heb opgenomen in de motie, maar ik heb heel veel begrip voor het feit dat er nog veel onbekend is over het fonds en ik geef de wethouder graag de ruimte om daar zelf invulling aan te geven op het moment dat daar meer duidelijkheid over is.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Dank dat ik die ruimte krijg. Ik heb dan nog een motie van BIJ1, 'Rechtvaardige historische toelichting', motie 5. Wanneer straat- en gebouwnamen, standbeelden en gedenktekens niet vervangen worden door eerbetoon. Ja, ik moet deze motie ontraden. Op dit moment voeren wij al bij een zestigtal straten een pilot uit om QR-codes te gebruiken en daar een toelichting op te geven, waarvan dertig straatnamen gelieerd zijn aan het koloniaal en slavernijverleden. Dit is een pilot dus dat blijven we evalueren. Ik moet helaas deze motie ontraden, maar ik zou u wel een toezegging willen doen om een bezoek te organiseren bij het Stadsarchief, om meer toelichting te krijgen over wat er nu gebeurt rondom die straatnamen en gebouwen en standbeelden.

De **VOORZITTER**. De heer Van Campenhout.

De heer **VAN CAMPENHOUT** (bij1). Voorzitter, dank u wel. Waar het mij ook om gaat, ik heb nu een paar straatnamen onderzocht in Rotterdam, nergens staat een QR-code. Er staan twee zinnen met een toelichting, van: die heeft dit opgericht en toen overleden. Kunt u misschien dan, als u deze motie niet kunt accepteren of omarmen moet ik zeggen, wel binnen zes maanden een terugkoppeling geven over de voortgang van deze pilot? Want er is vrij weinig informatie over te vinden.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ik weet niet of we nu te snel gaan, maar als het me lukt neem ik hem graag mee in de voortgangsrapportage van het actieplan Samenleven. Ik denk dat dat dan ook een plek is waar we standaard kunnen zeggen om het daarin op te nemen. Ook weer een slag om de arm, als het lukt, want volgens mij komt die voortgangsrapportage al redelijk snel uw kant op voorzitter. En dan wil ik best toezeggen om te kijken of ik het dan op een andere manier u kan doen toekomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, eigenlijk een soort punt van orde, want ik had de vraag gesteld aan de wethouder precies hierover, of het klopte dat het in Q1 afgerond zou zijn en dat we dan ook daar een brief over konden krijgen met toelichting, dus ik weet niet of de wethouder daar nog op terug wil komen, maar dan hoor ik dat nog graag.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja voorzitter, een terechte opmerking van mevrouw Vlieger. Ik heb hem gemist. Terwijl ik het zei, dacht ik: o ja, shit, ik had nog die vraag in mijn hoofd zitten maar die

heb ik niet beantwoord. Maar ook dat is een toezegging die ik kan doen, dat die uw kant op komt. Dan nog een motie van de heer Van Campenhout, motie 6, 'Eer antiekoloniale helden, niet de daders'. In het coalitieakkoord staat dat wij juist die twee verschillende invalshoeken belichten, waarbij je ziet dat het voor de een een held is en voor de ander een killer, om het zo maar te zeggen. Juist die verschillende invalshoeken in een superdiverse samenleving belichten en toelichten, op een respectvolle en waardige manier, dat ook door middel van stadsgesprekken bijvoorbeeld over in gesprek te gaan, dus dat wil ik ook zo houden. Dus om die reden ook die motie ontraden in plaats van beelden weghalen. Dan heb ik nog een motie van de heer Oostdijk, Forum voor Democratie. Ook dezelfde strekking, u vraagt wel iets meer als het gaat om publiekscampagne op te zetten die veelzijdige en de verdienste van de Nederlandse en Rotterdamse cultuur en geschiedenis onder de aandacht brengt. Wij hebben de stadswandeling onder andere, die langs verschillende historische objecten gaat. En natuurlijk die straatnamen die bijdragen aan meer informatie omtrent deze objecten. Dus ik moet hem helaas ontraden. Dan heb ik hem volgens mij voorzitter.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we daarmee aan het einde gekomen van agendapunt 9.5 en de stemmingen zullen ook plaatsvinden in het stemvenster.

9.6 *Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar onderdeel 9.6, Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats. De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, even een punt van orde, want we gaan nu verder met 9.6, islamitische begraafplaats. De wethouder is er eenmaal. Kunnen we misschien na dit punt niet doorgaan met zijn andere onderwerp, namelijk 9.11, Brede welzijnsopdracht. Het is puur uit efficiëntie, want elke keer staan we hier te wachten op de wethouder, dus het lijkt me wel makkelijk om meteen door te gaan met zijn onderwerp.

De **VOORZITTER**. Ik kijk heel even de zaal in, want de heer Crielaard had zich in ieder geval aangemeld, dus ik weet niet of er mensen van Leefbaar Rotterdam kunnen checken of de heer Crielaard ergens in de buurt is. De heer Becker?

De heer **BECKER** (vvd). Ik ben er geen voorstander van om nu opeens de agenda te gaan veranderen. Die is al vastgesteld en mensen houden daar ook rekening mee.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, ik wilde gewoon even een schorsing aanvragen. We zijn best al een tijd bezig en ik heb gewoon wat politieke dingen ook nog, dus het lijkt me ook niet meer dan normaal. We zijn al drie uur achter elkaar bezig, dus heel even een kleine theepauze, als dat zou kunnen.

De **VOORZITTER**. Dat kan, maar er was ook nog een ambitie om het voor de dinerpauze af te ronden vandaag. Dan gaan we daar wel mee in de knel komen eerlijk gezegd.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dat is allemaal wel leuk en aardig, maar ik heb geen zin om aan één ruk door te gaan tot 20.00 uur. Dat kan misschien voor de grotere fracties, maar voor de kleine fracties, je moet gewoon een hoop regelen, en ik heb gewoon ook af en toe even tijd nodig buiten deze raadzaal.

De **VOORZITTER**. Oké. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja voorzitter, en ik snap ook dat er een aantal van ons op hete kolen zitten, maar ik verontschuldig eenieder die weg moet op dit vlak, en dan kunnen we ook wel vervangingen vinden. Ik denk dat we niet te veel de druk erop moeten zetten gezien het aantal onderwerpen dat we nog hebben. Van mij mag het ook snel, maar ik geef maar mee, ik heb er geen moeite mee als mensen weg moeten en zorgen voor vervanging.

De **VOORZITTER**. Dan stel ik voor dat wij zo meteen even gaan schorsen tot 16.45 uur, maar de vraag blijft nog even rondom het verzoek om te schuiven. Maar ik begrijp dat er leden zijn die dat niet willen, dus dan houden we gewoon de volgorde van de agenda aan zoals die is vastgesteld. Dan schors ik tot 16.45 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Het is al 16.45 uur geweest en ik zie dat de meeste leden weer terug zijn in de zaal, waarvoor dank. Dan heropen ik de vergadering en dan is aan de orde het tweeminutendeбат 9.6, Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats. Het woord is aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik ben eigenlijk heel erg blij dat ik nu nog in de raad zit en dat ik mee mag maken dat we hier in Rotterdam nu eindelijk ook een islamitische begraafplaats krijgen. Ik weet nog dat Fatima Talbi in onze fractie daarover begon, dat zal 2016 geweest zijn. Tegelijkertijd was NIDA er ook mee bezig, een toevalligheid, en samen gingen we ermee aan de slag. Wat mij ook opviel was dat in de stad een aantal mensen zeiden die daar heel graag ook gebruik van zouden willen maken: dat gaat nooit lukken. Maar gelukkig hebben de mensen die ermee bezig waren doorgezet. Het kwam in het coalitieakkoord in 2018 en gelukkig heeft ook dit college het verder opgepakt. Ik ben echt heel blij dat we hier staan. En ik ben ook blij als straks de naam Fatima Talbi daar een mooie plek krijgt en we daarmee ook haar inzet daarvoor kunnen eren. Fatima is veel te vroeg overleden. Ik heb eigenlijk nog één vraag en die gaat over parkeren. Er staat in het stuk ten minste 37 parkeerplekken. Ik ging meteen nadenken. Waarom ten minste? Wie wil er dan ten minste die 37 hebben? En waarom zijn het er dan niet nog minder? Of is 37 misschien ook wel een beetje aan de kleine kant? Ik was een paar maanden geleden in Arnhem bij de islamitische begraafplaats en toen dacht ik: er stonden hier ook wel wat kriskras auto's in de berm. Ik dacht: kan dat nu niet netter? Ik heb vooral vragen over die 37 parkeerplekken. Waarom zijn het er ten minste 37 en betekent dat dat je eindeloos parkeerplekken kan toevoegen of gaat dat weer ten koste van begraafplaatsen? Ik zou daar graag wat meer uitleg over willen hebben zodat wij ook gerust dit allemaal kunnen steunen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Dank u wel voorzitter. Als VVD vinden wij het belangrijk dat iedere Rotterdammer begraven kan worden op de manier die hij of zij wil en er is nog geen islamitische begraafplaats in onze stad, dus we vinden het ook goed dat deze hier nu wordt gecreëerd. We hebben nog wel een vraag over de constructie en dan gaat het met name om, we hebben begrepen, gewoon juridisch, dat eigenlijk het verschil tussen in erfpacht of eigendom nihil is, maar kan de wethouder ons iets meer vertellen over wat dit dan gaat betekenen straks richting de grex, hoe de financiering er een beetje uit gaat zien? Is dat dan in lijn met ons grondbeleid hoe we normaal in eigendom uitgeven, of wordt daar ook nog iets afgeweken?

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Mijn tandarts bevindt zich halverwege de Vondelweg en wanneer ik daar de deur uit stap, iets wat ik afgelopen dinsdag moest doen, dan kijk ik uit op de Jan van Loonslaan, meer plantsoen dan laan overigens, waar zich de oude Joodse begraafplaats van Rotterdam bevindt, aangekocht in 1613, een stuk grond destijds net buiten de stadsgrenzen. Veel mensen zullen zich er weinig bewust van zijn als je er langs fietst of langs wandelt. Rotterdam had destijds nog geen erfpacht, dat werd pas aan het einde van de negentiende eeuw voor het eerst toegepast en structureel geïmplementeerd vanaf 1964, maar Rotterdam kon wel zogenaamde privileges toekennen. Ik zal ze niet alle negen voorlezen die toen werden verleend, maar één was vrijheid van godsdienst en twee was buiten de stad een stuk grond aankopen om tot begraafplaats in te richten. En dat tweede privilege conform de Joodse Codex, dat was ook een plek die nooit geruimd zou worden. Wat dat betreft hebben we al ruim 400 jaar een situatie in de stad waarin we niet alleen, zoals in de katholieke traditie zeg ik tegen mevrouw Verkoelen, relikwieën van overledenen in een gebedshuis kunnen hebben, maar waar ook in een aantal gemeenschappen ook behoefte is aan eeuwigdurende grafrust. Want zoals het Rotterdam van de zeventiende eeuw al een diverse stad was met al zijn verschillende bevolkingsgroepen en daarbij behorende geloofsgemeenschappen, denk aan

de Waalse Kerk, de Schotse kerk of de lutherse kerk van de heer Engberts, en natuurlijk ook de sefardische en asjkenazische gemeenschap en de sjoels. En zo is vandaag de dag onze stad nog steeds hyperdivers en ik ben dan ook blij, mede ook met het coalitieakkoord dat we vorm hebben weten te geven aan die diversiteit in geloofsgemeenschappen en de wensen bij een uitvaart. Recent is er ruimte gecreëerd voor een hindoestaanse asuistropoolek, vandaag starten we hoop ik met de realisatie van een islamitische begraafplaats. Wat D66 betreft een prima nota van uitgangspunten en gelet op de betrokkenheid van de verschillende gemeenschappen hierbij ook, zijn we er ook wel van overtuigd dat dit ook tot wasdom zal komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Voorzitter, voor ons ligt een nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats. Vanuit de Partij voor de Dieren zal een motie komen en vanuit Leefbaar Rotterdam een. Graag licht ik mijn overwegingen toe. Maar allereerst een compliment voor de wethouder dat hij heeft toegezegd een Bibob uit te voeren bij de organisatie. Zoals u weet is Leefbaar Rotterdam voorstander van de scheiding van kerk en staat. Discriminatie en uitsluiting pakken we aan en niemand verdient een voorkeursbehandeling. Of zoals de heren Jacobse en Van Es al zeiden: geen gezeik, allemaal gelijk. Het liefst zouden we alleen algemene begraafplaatsen hebben. Eén stad in het leven, één stad in de dood. Door deze uitzonderingen te maken creëren we als gemeente een ongelijk speelveld op basis van geloof. Immers, iedere andere Rotterdammer die een begraafplaats wil starten zal zich wel aan de geldende normen moeten houden. Helaas wordt er door de wethouder een andere keuze gemaakt. Is uw overledene moslim? Dan kunt u extra parkeerplekken krijgen. Indien niet, helaas. Is uw overledene moslim? Dan kunt u de grond kopen. Indien niet, helaas. Sommigen zullen het wellicht goedpraten, want er zijn immers ook joodse begraafplaatsen. Tegen u zeg ik: deze stammen uit een tijd dat vrouwen geen stemrecht hadden, er geen leerplicht was voor kinderen, geen sociale woningbouw, en Nederland nog koloniën had. Wellicht is dit het morele kompas waarlangs u tegenwoordig besluiten wilt nemen. Ik niet. Door voor deze moties te stemmen, stemt u voor een gelijk speelveld in de stad. Door voor deze moties te stemmen, stemt u voor een modern moreel kompas. Door voor deze moties te stemmen, stemt u tegen discriminatie op basis van geloof. Voorzitter, voor ons is de keus duidelijk en ik dien graag de volgende motie in.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Eeuwigdurende erfpacht voor oneindige grafrust

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats;

constaterende dat:

- islamitisch begraven eeuwigdurende grafrust als randvoorwaarde stelt;

voorts constaterende dat:

- de gemeente in de nota van uitgangspunten afwijkt van het gemeentelijk beleid om grond voor maatschappelijke voorzieningen in eeuwigdurende erfpacht uit te geven, door te kiezen voor verkoop van de grond;

overwegende dat:

- het waarborgen van eeuwigdurende grafrust prima kan met uitgifte van de grond in eeuwigdurende erfpacht, waarbij de gemeente regie kan houden;
- gebruikmaking van erfpacht ertoe bijdraagt dat de functie van de begraafplaats voor de stad behouden blijft, met daarbij de mogelijkheid om in het erfpachtcontract afspraken te maken over bestendig en duurzaam gebruik van het beoogde perceel;

verzoekt het college:

- te kiezen voor uitgifte van de grond voor de islamitische begraafplaats in eeuwigdurende erfpacht;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik nu het woord aan de heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Voorzitter, we zijn hier niet alleen heel erg blij om, maar ook heel erg dankbaar, dat eindelijk deze islamitische begraafplaats gaat komen in het Zuiderpark in Rotterdam. Ik word hier ook wel een beetje stil van, maar niet zo stil als Ayaz, het broertje van mijn kinderen, dat nota bene op mijn veertigste verjaardag na acht maanden zwangerschap stilgeboren werd in het Erasmus MC. En Ayaz kon hier niet begraven worden, in zijn eigen stad. En zijn ouders moesten uitwijken naar een andere gemeente, een extra last in een toch al onvoorstelbaar verdrietige periode. Voorzitter, het is goed nieuws dat dit voorstel hier nu voorligt en dat er jarenlang is vastgehouden aan dit plan. Onze dank gaat uit naar het college en wethouder Achbar, maar ook Stichting SPIOR, en IBO. Voor Ayaz en andere Rotterdamse kinderen die veel te vroeg zijn gegaan, komt deze begraafplaats misschien te laat, maar we moeten hun namen niet vergeten. Daarom hebben we een motie opgesteld om een namenmuur te realiseren, een plek van herinnering voor alle stilgeboren Rotterdamse kinderen. Want voorzitter, ook zij waren Rotterdammers. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Dahoe heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Online Sterrenkinderenregister en Namenmuur

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2024, ter bespreking van agendapunt '9.6 Nota van Uitgangspunten islamitische Begraafplaats';

constaterende dat:

- er in Rotterdam geen centrale plek is waar ouders en families van stilgeborenen hun verlies kunnen herdenken en een blijvende herinnering kunnen creëren;
- het verlies van een kind, hoe vroeg in het leven ook, een diepe emotionele impact heeft op ouders en hun omgeving;
- een online sterrenkinderenregister en fysieke namenmuur een tastbare en digitale herinneringsplek kunnen vormen;
- andere gemeenten met soortgelijke initiatieven erkenning, troost en een collectieve herinnering bieden aan ouders van stilgeborenen.

van mening dat:

- een online sterrenkinderenregister en een fysieke namenmuur voor stilgeborenen een belangrijke symbolische waarde hebben en erkenning geven aan een vaak onzichtbaar verdriet;
- het realiseren van een dergelijke plek aansluit bij het inclusieve karakter van Rotterdam, waar ruimte is voor persoonlijke en collectieve rouw;
- een namenmuur, bij voorkeur op de Zuiderpark Begraafplaats, tevens een serene plek kan zijn die bijdraagt aan sociale verbinding en steun binnen de gemeenschap;

verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe een onlineregister voor stilgeborenen gerealiseerd kan worden en hoe dit kan worden gekoppeld aan een fysieke namenmuur op een serene en toegankelijke locatie in Rotterdam, zoals de Zuiderpark Begraafplaats;
- in kaart te brengen wat de wens van maatschappelijke organisaties en ouders is wat betreft een herdenkingsmuur;
- de uitvoerbaarheid van een herdenkingsmuur te verkennen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.N. Dahoe

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank, ook voor uw persoonlijke verhaal mijnheer Dahoe. Zijn er nog andere leden die het woord willen? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Wij zijn blij met deze islamitische begraafplaats voor Rotterdam. Het is wederom een nieuwe maatschappelijke voorziening voor de stad. Eindelijk, zouden we zeggen, want in 2017 stemden wij al voor de komst van een islamitische begraafplaats. Voorzitter, ik wil dan wel aandacht vragen voor één ding en dat is het autoparkeren bij deze begraafplaats. De normen van de gemeente voor autoparkeren schrijven voor dat de initiatiefnemer van de islamitische begraafplaats ten minste 37 parkeerplaatsen realiseert. En de initiatiefnemer, blijkens de nota van uitgangspunten voor de islamitische begraafplaats, staat het vrij om meer parkeerplaatsen te realiseren tot een hoeveelheid van onbepaalde omvang. Het wordt gerealiseerd in het Zuiderpark, waardoor een grote parkeerplaats op gespannen voet staat met de groene omgeving van het Zuiderpark. Dat vinden wij geen goed idee. Duurzaam gebruik van de begraafplaats zou het uitgangspunt moeten zijn en dat staat op gespannen voet met overmatig autogebruik. Daarom verzoeken wij het college met de initiatiefnemer van de islamitische begraafplaats af te spreken het aantal parkeerplaatsen te maximeren tot 37 parkeerplaatsen. Deze motie dienen wij samen in met raadslid Roskam. Ik wil ook nog iets zeggen tegen mijnheer Roskam, want Jacobse en Van Es ken ik vrij goed. En het was niet: geen gezeik, iedereen gelijk, maar: geen gezeik, iedereen rijk. Dat was de uitspraak, dus een kleine correctie.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Eeuwigdurende duurzaamheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats;

constaterende dat:

- de normen van de gemeente voor autoparkeren voorschrijven dat de initiatiefnemer van de islamitische begraafplaats ten minste 37 parkeerplaatsen realiseert;
- het de initiatiefnemer blijkens de nota van uitgangspunten voor de islamitische begraafplaats vrij staat om meer parkeerplaatsen te realiseren, tot een hoeveelheid van onbepaalde omvang;

overwegende dat:

- de islamitische begraafplaats wordt gerealiseerd in het Zuiderpark, waardoor een grote parkeerplaats op gespannen voet staat met de groene omgeving;
- duurzaam gebruik van de begraafplaats het uitgangspunt moet zijn, dat tevens op gespannen voet staat met overmatig autogebruik;

verzoekt het college:

- met de initiatiefnemer van de islamitische begraafplaats af te spreken het aantal parkeerplaatsen te maximeren tot 37 parkeerplaatsen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en T. Roskam

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter. GroenLinks vindt het belangrijk dat er nu ook een islamitische begraafplaats komt. Het doet recht aan de diversiteit van Rotterdam. We horen ook graag het antwoord van de wethouder op de gestelde vragen zodat wij de moties straks kunnen overwegen. Heel veel mensen hebben gewerkt aan dit plan en wij willen hen allen erg bedanken.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Verkoelen wilde ook nog het woord.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). De heer Van der Velden en ik zijn van dezelfde generatie en ik wilde het ook al zeggen. Jacobse en Van Es. Ja, ik heb een nieuwe partij zoals u weet, de Jongeren Ouderen Unie. Nou, de oudere jongere was van dezelfde doelgroep. Deze kende ik ook: geen gezeik, iedereen rijk, ik heb het wat afgeblèrd. Voorzitter, de vraag naar islamitische begraafplaatsen groeit en vraagt om een

strategische en toekomstgerichte aanpak. Islamitische begraafplaatsen vereisen eeuwigdurende grafrust, wat een permanente ruimtevraag creëert. De nota van uitgangspunten erkent dit probleem, maar laat open hoe de ruimte eerlijk verdeeld en beheerd wordt. Voorzitter, ik heb eens rondgebeld en recente cijfers tonen aan dat islamitische begraafplaatsen met eeuwigdurende grafrust in Nederland snel vol raken. Almere zat vol en heeft er nu driehonderd begraafplaatsen bij, vertelden ze mij. En dat doen ze voor alleen de eigen inwoners, want anders kunnen ze die weer niet plaatsen. Zuidlaren, met 1400 begraafplaatsen is ook praktisch vol. Bergen op Zoom heeft 1500 graven, maar, gaven ze daar aan, meer dan 80% van de begrafenis zijn van buiten de gemeente, zelfs vanuit België. Er wordt daar al jaren geprobeerd 1000 m² extra grond van de gemeente te krijgen om toch maar alsjeblieft die ruimte te gaan creëren. Arnhem opende in 2023 een begraafplaats met 16.000 graven, maar dit verlicht de druk op andere steden totaal niet. De Rotterdamse begraafplaats krijgt 2500 graven en in de nota van uitgangspunten staat dat er geschat is dat het voor zestig jaar voldoende zou moeten zijn. Maar zonder restricties zal deze capaciteit net als elders veel sneller uitgeput raken. Dit zou betekenen dat Rotterdamse moslims geen toegang meer hebben tot een islamitische begrafenis in hun eigen stad. Voorzitter, om dit te voorkomen moet Rotterdam voorrang geven aan de eigen inwoners, om zo de beperkte ruimte eerlijk te verdelen. Daarnaast is een langetermijnstrategie nodig om die uitbreidingsmogelijkheden binnen en buiten onze gemeente te gaan onderzoeken. Mijn fractie dient hiervoor dan ook een motie in, en de coalitie zal het zeker aanspreken, Rotterdam first, 'Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers'. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats;

constaterende dat:

- het college een Nota van Uitgangspunten over een islamitische begraafplaats heeft opgesteld;
- het principe van eeuwige grafrust en de toenemende behoefte aan islamitische begraafplaatsen in Nederland de ruimtevraag voor islamitische begraafplaatsen steeds meer toeneemt;
- de schaarste aan beschikbare ruimte binnen de gemeentegrens vraagt om een zorgvuldige afweging bij de toewijzing van begraafplaatsen;
- de grote schaarste aan islamitische begraafplaatsen in Nederland ertoe leidt dat veel gebruik zal worden gemaakt van de islamitische begraafplaats in Rotterdam;
- dit betekent dat de beschikbare capaciteit van 2500 begraafplaatsen mogelijk sneller dan de geschatte zestig jaar volledig benut zal zijn;

overwegende dat:

- er onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden tot uitbreiding wanneer de capaciteit van de begraafplaats volledig is benut;
- een beleid dat toegang beperkt tot inwoners van de gemeente consistent is met de wens om schaarse ruimte eerlijk te verdelen en een langdurige capaciteit te waarborgen;
- gemeenten volgens de Wet op de lijkbezorging de bevoegdheid hebben om voorwaarden te stellen aan het gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen;
- het opnemen van een dergelijke beperking juridisch mogelijk en maatschappelijk verantwoord is;

verzoekt het college:

- in de verdere ontwikkeling van het plan voor de islamitische begraafplaats in Rotterdam een beleid op te nemen dat het begraven van niet-inwoners van Rotterdam uitsluit;
- dit beleid vast te leggen in de beheersverordening of het reglement van de betreffende begraafplaats;
- concreet te onderzoeken of en welke uitbreidingsmogelijkheden binnen of buiten de gemeentegrenzen beschikbaar zijn voor de toekomst;
- de gemeenteraad te informeren over de voortgang en implementatie van dit beleid.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Dat is niet het geval. Dan kijk ik naar wethouder Achbar of hij kan antwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, dank voorzitter. Een tweetal moties maar ook een aantal vragen en ik ga eerst even in op de vragen. Om te beginnen ging het om het aantal parkeerplekken. Wat het parkeerbeleid voorschrijft is dat het sowieso de bedoeling is dat er op eigen terrein geparkeerd wordt. Als we nu uitgaan van de begraafplaats zoals we voor ogen hebben hoe die ontwikkeld wordt, zou je uitgaan van ongeveer zo'n 150 bezoekers per gebeurtenis. Als je dan uitgaat van zo'n vier personen per auto, dan kom je ongeveer uit op 37,5. Maar goed, 37 auto's, dus vandaar dat je dan ook binnen de parkeernorm uitgaat van dit aantal. We gaan er niet van uit dat er meer nodig is. Dat is niet de huidige situatie. Dit is een berekening op basis van alle prognoses, dus 37 lijkt voldoende te zijn op dit moment. En daarmee ook niet de intentie om oneindig te blijven uitbreiden in dezen. U zult begrijpen, als het parkeerbeleid aangeeft: u moet op eigen terrein parkeren, dat als er gekozen wordt voor extra parkeerplekken op eigen terrein, dat ten koste gaat van begraafplaatsen. En de voorkeur op een begraafplaats is nog eerder begraafplekken dan parkeerplekken. Dus het uitgangspunt is 37 in dezen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, een korte verhelderende vraag. Betekent dat dat de stichting zelf die beslissing neemt om dat wel of niet uit te breiden? Dat wordt niet opgelegd ook nog verder door de gemeente? Dan kan ik inderdaad me helemaal voorstellen dat het niet in hun belang is om daar meer te creëren.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nee, de afspraak is nu, er is gewoon gekeken: wat is er op dit moment nodig als je uitgaat van die aantallen? Dan is 37 genoeg. Ik weet vanuit die organisatie dat zij zeggen: dat moet dan ook voor de komende tijd voldoende zijn. Ik bespeur niet dat daar de intentie is om meer parkeerplekken te realiseren ten opzichte van begraafplaatsen. De inzet zal, volgens mij is er ook berekening gemaakt van 2000 begraafplekken ten opzichte van 37 parkeerplekken. Zo moet je die verhoudingen zien en vooralsnog hoor ik niet dat daar meer parkeerplekken de ambitie is.

De **VOORZITTER**. Een laatste vraag mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De vraag was: het is aan hen om dat wel of niet te beslissen?

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja. Zeker. Dan de vraag van mevrouw Abrahamse. Sowieso, als we grond uitgeven moet dat kostendekkend zijn, dus dat is even het antwoord op uw vraag. Het is niet zo dat daar een andere transactie plaatsvindt ten opzichte van hoe we het normaal doen. U gaf ook aan: wat is het verschil tussen erfpacht en eigendom? Bij erfpacht blijft de grond eigendom van de gemeente en wordt deze voor een bepaalde periode of eeuwigdurend uitgegeven aan een bepaalde partij in de stad. En wat die partij dan doet, die betaalt daar een bepaalde bijdrage voor in de vorm van een canon. Die canon kan dan jaarlijks betaald worden of in één keer afgekocht worden. Die optie bestaat ook. Maar bij verkoop draagt de gemeente het eigendom over aan de koper en het bedrag wordt bij de overdracht betaald. Goed om ook wel te vermelden dat bij zowel een erfpacht als bij eigendom de gemeente aan het gebruik van de grond privaatrechtelijke verplichtingen kan verbinden. Dat waren volgens mij de vragen en dan heb ik twee moties voorzitter. Motie 1 van Leefbaar Rotterdam. Die ga ik ontraden met de toelichting die ik ook zonet heb gegeven voorzitter. Ik heb hier motie 4, maar ik heb maar twee moties. Klopt dat? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O ja, dan klopt het, ik dacht al. Dan heb ik motie 4 van mevrouw Verkoelen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dan de motie van mevrouw Verkoelen, 'Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers'. Ook al klinkt die heel sympathiek, Rotterdammers first, maar gelet op, hij is er nu ook op berekend dat de komende zestig jaar die plekken voldoende zouden moeten zijn en dus raakt hij voorlopig niet vol. Ik heb ook in de commissie gezegd: er moeten geen uitbraken zijn als corona, want dan zie je natuurlijk hier en daar een piek ontstaan. We zien ook dat andere gemeenten op dit moment ook bezig zijn met het realiseren van heel specifieke begraafplaatsen voor specifieke gemeenschappen. Daarmee zal er ook een verlichting van de druk ontstaan in verschillende gemeenten. Dus ik hoop dat we deze islamitische begraafplaats in deze collegeperiode kunnen

realiseren, om ook weer bij te dragen vanuit ons als gemeente. Dus de gedachte klinkt sympathiek, maar het gaat hoe dan ook knellen hier en daar. Hoe ga je bijvoorbeeld om met de situatie dat een Rotterdams gezin opa en oma uit Schiedam hier willen begraven omdat dat dan dicht bij huis is? Dat soort situaties wil je zeker niet in een periode van overlijden hebben, en juist heel snel een oplossing voor de familieleden hebben. Dus ook die motie ga ik ontraden voorzitter. En dan heb ik ze denk ik gehad.

De **VOORZITTER**. Dan wethouder Lansink-Bastemeijer. O de heer Dahoe heeft nog een vraag. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Wethouder Lansink-Bastemeijer had ook nog een motie geloof ik.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Dank u wel mevrouw de voorzitter. De motie van DENK, motie 2, 'Online sterrenkinderenregister en namenmuur'. Die kan ik in deze vorm omarmen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we hiermee aan het eind gekomen van agendapunt 9.6 en stemmingen vinden plaats tijdens het stemvenster.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden, excuus.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, ik heb nog geen advies van de wethouder op onze motie.

De **VOORZITTER**. Ik zit even te kijken welke wethouder dat zou moeten zijn. Parkeren is wethouder Lansink. Er is nog één motie rondom parkeren. Excuus, ik was niet scherp.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Kijk, het is de verwarring dat dit hele project in de kundige handen van wethouder Achbar is geweest en dat ik dacht dat hij alles zou doen behalve het algemene deel waar ik over ga. Ik ga namelijk over begraven en cremieren in bredere zin, dus van al onze begraafplaatsen. Dus ik ga dit ook weer overnemen als hij er eenmaal is. Maar ik ga ook over parkeren, maar ik dacht dat hij hem ging beantwoorden. Het standaardverhaal, en eigenlijk had wethouder Achbar dat in zijn beantwoording van de vragen al aangegeven, is het bij ons bij de parkeernorm zo dat we altijd uitgaan van een minimumnorm. Wij zeggen altijd, op basis van de calculatie die wij met de parkeernormen hebben, wij komen uit op dit minimum en het is aan de gebruiker vervolgens om te kijken of hij of zij dat op wil rekken naar een bepaald maximum. Dus wij praten nooit over maximumzaken. Ik wil daar ook niet van afwijken, want dan zou vooral ook de fractie Leefbaar Rotterdam dat heel vervelend vinden, want die gaf aan: als je moslim bent dan hoef je je niet aan de parkeernormen te houden. Terwijl dit nu juist de standaardwijze is, dus die zou au contraire zijn ten opzichte van wat Leefbaar Rotterdam zou willen, want die wil gelijkheid. En derhalve wil ik die uit dat gelijkheidsprincipe ook gewoon ontraden. Ik wil mij graag houden aan de parkeernorm zoals die geldt in Rotterdam en zoals we dat bij al onze ontwikkelingen toepassen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dan zijn we volgens mij nu wel echt aan het einde gekomen van agendapunt 9.6, waarbij de stemmingen tijdens het stemvenster plaatsvinden.

9.7 Fietsmobiliteit

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar agendapunt 9.7, Fietsmobiliteit en dan geef ik als eerste het woord aan de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Rotterdam is goed op weg om een fietsstad te worden, maar we komen natuurlijk ook van ver. Na de wederopbouw zijn we echt een autostad geworden, met brede wegen, gericht op de auto en het functioneel vervoer met de auto richting de snelweg en richting werk. En daarmee hebben we een stad gecreëerd die nog steeds op best wel grote achterstand staat ten opzichte van andere steden en andere dorpen in Zuid-Holland. Ik zal een voorbeeld geven. De fietser in Rotterdam geeft gemiddeld een cijfer 6 voor zaken als infrastructuur, fietsbeleving en veiligheid en daarmee komen we landelijk op de gedeelde 336^e plaats. Dus er is nog echt veel werk aan de winkel, ondanks dat we heel veel doen. Ik ga een aantal moties indienen, want er is al veel besproken in de commissie en we hebben al een aantal toezeggingen gekregen. De eerste motie gaat

over een fietsburgemeester. We hebben vanmorgen ook het Nachtplan besproken. Daarin zie je dat een nachtburgemeester enorm kan helpen om maatschappelijke organisaties, bewoners, bedrijven en de gemeente samen te brengen om daarmee adviezen uit te brengen rondom het verbeteren van in dit geval de nacht, maar in dit geval dus de fietsbeleving en de fietsveiligheid en de fietsinfrastructuur in Rotterdam en daarom dienen we de motie 'Fietsburgemeester' in. Dan nog het volgende punt. We hebben natuurlijk heel veel fietsenstallingen in de stad, maar we krijgen signalen dat het heel vaak voor fietsers nog best wel lastig is om die fietsenstallingen te vinden, waardoor zowel het straatbeeld overladen wordt met fietsen die overal staan, fietsenstallingen die niet altijd vol zijn of waar in ieder geval nog veel ruimte over is, en wij denken dat met slimme bewegwijzering we dit enorm kunnen verbeteren. Daarom dienen wij de motie 'Stickers wijzen de weg' in, samen met de PvdA, de heer Tak. En dan de laatste motie. Dat is ook een enorme frustratie. We hebben een APV-artikel over fietswrakken. Misschien hebt u dat ook wel eens een keertje meegemaakt, dat is voor heel veel Rotterdammers trouwens heel gebruikelijk om op een fiets te rijden die niet heel mooi is, want dan wordt hij ook niet gejat. Maar er zijn momenten dat je fiets in één keer weg is, en dan blijkt dat de gemeente de fiets zelf heeft meegenomen en die moet je dan ophalen bij het Fietspunt. Wij denken dat we daar echt een enorme verbetering in kunnen maken op twee fronten. Ten eerste die communicatie over het labelen van een fiets als fietswrak. Dus wanneer is het nu een fietswrak, hoe kun je daarmee omgaan, hebben we bijvoorbeeld waarschuwingstickers en hoe gaan we daarmee om. En het tweede is dat Fietspunt. Dat is bijna nooit open, maar je hebt twee weken de tijd om die fiets op te halen. Nou ja, nooit open, hij is best wel vaak open, maar van 8 tot 16 uur, en als je een werkend leven hebt, heb je dus eigenlijk best weinig tijd om je fiets op te halen, waardoor je fiets uiteindelijk wordt vernietigd of verkocht aan een kringloopwinkel. Dan kom je je eigen fiets nog tegen, dat is natuurlijk helemaal gênant. Of de fiets wordt in onderdelen verkocht aan andere zaken. Ook dat willen wij verbeteren en daarom dienen wij de motie 'Fietswrakken en functioneren fietspunt' in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Kind heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. De Fietsburgemeester

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreken agendapunt 9.7 'Fietsmobiliteit';

constaterende dat:

- fietsers in Rotterdam hun gemeente een 6- geven voor zaken als infrastructuur, fietsbeleving en veiligheid, waarmee Rotterdam als laatste eindigt binnen Zuid-Holland en landelijk de gedeelde 336e plaats inneemt¹;
- het totaal aantal fietsongevallen in Rotterdam hoger ligt dan in 2019 (laatste meetpunt voor COVID-bewegingen)²;

overwegende dat:

- een fietsburgemeester een onafhankelijke, verbindende en inspirerende rol kan vervullen tussen inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de gemeente, waardoor fietsinfrastructuur en -veiligheid sneller op de agenda kan komen;
- de stad in transitie is richting een duurzame stad, waar onder andere het vervoermiddel fiets een steeds belangrijkere rol in zal spelen;
- er in verschillende gemeenten, zoals Utrecht, al veel positieve ervaringen zijn met een fietsburgemeester;
- BYCS een internationale organisatie is die zich inzet voor het stimuleren van fietsen als middel voor duurzame stedelijke verandering³ en heeft bewezen succesvol te zijn in het ondersteunen van steden bij het aanstellen en begeleiden van fietsburgemeesters;
- er namens BYCS een fietsburgemeester actief was in Rotterdam, maar de samenwerking hierin met de gemeente Rotterdam niet duidelijk is;

verzoekt het college:

- bij andere gemeenten met een fietsburgemeester te inventariseren welke taken deze persoon uitvoert en een duidelijke functiebeschrijving te maken die aansluit bij de behoeften van Rotterdam;
- in contact te treden met BYCS om samen een plan van aanpak op te stellen voor het aanstellen van een fietsburgemeester;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

¹ <https://www.ad.nl/rotterdam/rotterdam-wordt-niet-gewaardeerd-door-fietsers-krijgt-laagste-score-van-heel-zuid-holland~a45936f4/>

² <https://www.ad.nl/rotterdam/aantal-verkeersongelukken-in-rotterdam-stijgt-naar-hoogste-niveau-sinds-1999-a4d7ad20/>

³ <https://bycs.org/>

Motie 2. Stickers wijzen de weg

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.7 'Fietsmobiliteit';

constaterende dat:

- er in het stadscentrum van Rotterdam diverse openbare, inpandige, fietsenstallingen zijn, die 24 uur per dag geopend is en gratis te gebruiken¹;
- er signalen zijn dat fietsers moeite hebben deze stallingen te vinden, wat kan leiden tot het willekeurig parkeren van fietsen op straat, of in tijdelijke fietsenstallingen;
- de gemeente Rotterdam maatregelen neemt om het aantal inpandige fietsparkeerplekken uit te breiden en het fietsparkeren te verbeteren;

overwegende dat:

- duidelijke en zichtbare bewegwijzering fietsers kan helpen de beschikbare inpandige stallingen goed te vinden en vaker te gebruiken;
- het plaatsen van grondstickers vanaf locaties waar fietsen vaak ongewenst worden gestald naar nabijgelegen fietsenstallingen een effectieve maatregel kan zijn;
- dit de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor voetgangers en andere weggebruikers verbetert;

verzoekt het college:

- te inventariseren welke bewegwijzering naar bestaande fietsenstallingen in het stadscentrum aanwezig is en waar deze verbeterd kan worden;
- op strategische locaties, waar fietsen vaak ongewenst worden gestald of waar nu tijdelijke fietsenstallingen zijn zoals op de Coolsingel, grondstickers of andere vormen van bewegwijzering te plaatsen die fietsers naar de dichtbijzijnde inpandige fietsenstalling leiden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en D.P.A. Tak

¹ Fietsparkeren | rotterdam.nl

Motie 3. Fietswrakken en functioneren fietspunt

"De gemeente Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.7 'Fietsmobiliteit';

constaterende dat:

- volgens artikel 5:12, lid 3 van de APV verwaarloosde fietsen, getypeerd als 'fietswrakken', niet op straat mogen staan en na plaatsing van een sticker binnen een week moeten worden gerepareerd of verwijderd¹;
- onder een fietswrak fietsen vallen waarvan één of meerdere onderdelen ontbreken, kapot en/of verbogen zijn of bijvoorbeeld ernstige roest²;
- de constatering van zulke gevallen bij fietsen subjectief kan zijn, wat kan leiden tot het onterecht meenemen van actief gebruikte fietsen;
- het ophalen van fietsen bij het Fietspunt momenteel beperkt is door openingstijden van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 16.30 uur;

overwegende dat:

- eigenaren van fietsen meer tijd dan een week, en duidelijke informatie nodig hebben om te reageren op een sticker, bijvoorbeeld over wat er precies gerepareerd moet worden;
- de huidige openingstijden van het Fietspunt een uitdaging kunnen vormen voor Rotterdammers die op deze tijden werken;

verzoekt het college:

- de communicatie over het labelen van een fiets als fietswrak te verbeteren door informatie hierover proactief aan te bieden op de waarschuwingssticker;
- de haalbaarheid te onderzoeken van verruimde openingstijden bij het Fietspunt, bijvoorbeeld door middel van één avondopening per week of met een andere flexibele regeling;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

¹ APV | rotterdam.nl

² Fietspunt | rotterdam.nl

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik constateer wel dat mijn rol helemaal uitgehold wordt in deze raad, met ook een fietsburgemeester die wordt voorgesteld. Eerst hebben we de nachtburgemeester al gehad. Het wordt een rustig bestaan. Dan geef ik nu het woord aan de heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. In de commissie hebben we een heel goed gesprek gehad over fietsmobiliteit. Fietsmobiliteit is absoluut iets waar GroenLinks meer prioriteit op wil hebben. Mijn bijdrage vandaag is tweeledig. Allereerst wilden we het hebben over de kamelenbulten op zebrapaden, noem ik ze maar. Dat zijn de fietsdrempels die we graag willen realiseren, zeker bijvoorbeeld op de Coolsingel en het Stationsplein, waar we zien dat fietsers veel te hard rijden en niet meer stoppen voor zebrapaden. Tegelijkertijd hebben wij gisteravond een bericht gekregen van de wethouder via een afdoeningsvoorstel dat hij hier ook mee met stakeholders in overleg gaat en dat hij uiterlijk 1 juli a.s. hiermee dan terugkomt naar de raad, dus dat maakt het indienen van deze motie voor mij overbodig, want ik zie dat de wethouder hier al mee aan de slag is gegaan. Aan de andere kant hebben we het nog wel over fietswrakken. In de commissie hebben we het hier ook over gehad en we zien dat vooral rondom het Centraal Station fietswrakken heel snel worden opgehaald maar in de omliggende wijken niet. En om dit waterbedeffect te voorkomen gaan wij de volgende motie indienen, 'Een weesfiets is drie keer niets'. Daarin vragen wij het college om te onderzoeken of de tweewekentermijn ook kan gelden voor omliggende woonwijken, om waterbedeffecten en verplaatsing van overlast te voorkomen en te zorgen voor een duidelijke communicatie richting fietsers over het beleid, zodat zij weten waar en hoelang zij hun fiets kunnen parkeren, want dat is heel vaak niet duidelijk.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Een weesfiets is drie keer niets

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari ter bespreking van agendapunt 9.7 Fietsmobiliteit;

constaterende dat:

- het via de APV bepaald is dat het in Rotterdam verboden is om fietsen of bromfietsen onbeheerd buiten de daarvoor bestemde ruimten of plaatsen te laten staan en deze na vier weken worden verwijderd en tijdelijk worden opgeslagen bij Fietspunt;
- op het stationsplein voor Rotterdam Centraal een strenger regime geldt, waarbij tweewielers die buiten de vakken worden geplaatst dezelfde dag worden verwijderd;
- Langdurig geparkeerde fietsen in woonwijken en bij stations overlast veroorzaken voor bewoners, voetgangers en andere fietsers;
- in de Provenierswijk weesfietsen als pilot al na twee weken worden verwijderd;

overwegende dat:

- het positief is dat steeds meer mensen de fiets pakken, maar dit ook vraagt om voldoende en goed georganiseerde stallingsruimte;
- het inkorten van de termijn waarin fietsen gestald mogen worden bijdraagt aan een betere doorstroming en beschikbaarheid van stallingsruimte;
- niet alleen bij centraal station last is van langdurig geparkeerde (wees)fietsen, maar ook bij andere treinstations;
- de huidige verschillen in handhavingsregimes in verschillende delen van de stad kunnen leiden tot ongelijkheid en een mogelijk waterbedeffect, waarbij fietsen worden verplaatst naar plekken met een soepeler regime;
- het hanteren van een uniforme tweewekentermijn bij alle treinstations voor eenduidigheid zorgt en uitbreiding naar omliggende woonwijken rondom stations kan helpen om een waterbedeffect tegen te gaan en de leefbaarheid in die wijken te verbeteren;

verzoekt het college:

- te onderzoeken of de tweewekentermijn ook kan gelden voor omliggende woonwijken, om waterbedeffecten en verplaatsing van overlast te voorkomen;
- te zorgen voor duidelijke communicatie richting fietsers over het beleid, zodat zij weten waar en hoe lang zij hun fiets kunnen parkeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik het woord aan de heer Tak. De heer Tak hoeft niet. De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. We hebben het in de commissie uitgebreid over fietsen gehad en we hebben in Rotterdam al een fietsburgemeester. Dat is onze wethouder Lansink. Dus maakt u zich geen zorgen. Er wordt van alles gedaan om het fietsen in Rotterdam aantrekkelijker te maken en veiliger te maken. En dat laatste, je veilig kunnen bewegen in het verkeer, is een heel belangrijke. Wat ik ook in de commissie heb aangegeven is: laten we de balans, iedereen in Rotterdam moet zich niet alleen zo kunnen laten begraven als hij wil, maar ook zo door de stad kunnen bewegen zoals die wil. Dus net zoals sommige mensen kiezen voor de fiets, anderen gaan te voet of met het openbaar vervoer of met de auto, dat moet allemaal kunnen. We moeten allemaal plek hebben voor elkaar en rekening houden met elkaar. Dus dat vind ik ook wel een belangrijke, want soms lijkt het alsof de fiets boven alles en iedereen staat en dat is zeker niet zo. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen. Ja, dat mag.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, we hebben het vorige week inderdaad heel uitgebreid over fietsen gehad, ook over het initiatiefvoorstel van D66, 'Anders omgeleid', maar dat komt hier nog een andere keer terug in de raad, want dat moet nog een beetje worden herschreven. Voor D66 is het belangrijkste met fietsen dat we de fietser ruim baan geven en dat we ook in dit coalitieakkoord echt zorgen dat de fietser vooropstaat. Fietsers first, noemen we dat bij D66, en dat we zorgen dat de auto een stukje wordt ontmoedigd in Rotterdam. Dus ik ben het niet eens met de heer Becker. Wat ons betreft staan voetgangers en fietsers fier voorop. Fietsers first. Wij denken ook dat dat een heel goede richting is. Wat ik nog wel wil vragen, want één punt dat echt wel aan de orde kwam was de fietsendiefstal. Ik wil nog wel aan de wethouder vragen wat nu de meest nuttige maatregelen zijn die er nu al worden genomen, of wat nog extra kan om fietsendiefstal tegen te gaan. Want we weten wel dat heel veel gebeurt, ook door bendes, ook veel fatbikes, elektrische fietsen, dus hoe kunnen we dat nu in Rotterdam nog beter tegengaan?

De **VOORZITTER**. De heer Becker heeft hier nog een vraag over?

De heer **BECKER** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, op iets wat mevrouw Van Wifferen net al eerder even zei. Voor D66 staan de fietsers en de voetgangers op één. Nou ja, dat is al lastig, want we zien bijvoorbeeld, ik pleit er echt voor dat alle verkeersdeelnemers rekening met elkaar houden. We zien

bijvoorbeeld dat daar waar automobilisten rekening houden met zebrapaden, fietsers gewoon doorfietsen en voetgangers van de sokken af rijden. Dus laten we in Rotterdam ervoor zorgen dat al die deelnemers wat meer rekening met elkaar houden, ook dat die zebra's ook over fietspaden gewoon veilig zijn. Het is niet alleen fietsers of voetgangers first. Het is rekening houden met elkaar in een stad waarin we met zijn allen leven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen, maar het is een tweeminutendebat, dus het is niet een totaal debat dat we gaan overdoen, maar u mag reageren.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Dat weet ik, ik reageer alleen even kort, want ik ben het er natuurlijk mee eens dat ook fietsers zich aan de regels moeten houden, maar laten we wel even reëel zijn. Als je wordt aangereden door een fietser ben je veel minder snel dood dan als je wordt aangereden door een auto.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Rehim Zadeh. U hoeft niet? Zijn er nog andere leden? De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, ik ben heel even een beetje in verwarring om wat ik dacht te horen bij de bijdrage van de heer Biljoen, maar ik ben niet eerstelijns woordvoerder mobiliteit, dus ik heb misschien wat informatie gemist, maar ik had hier een geweldig mooie motie liggen om in te dienen als het gaat over onder andere een onderzoek doen naar zebrapaden op fietspaden. Maar nu dacht ik dat de heer Biljoen het had over een of ander afdoeningsvoorstel dat nu net binnen was. Maar misschien heb ik het ook verkeerd gehoord. Dus om te voorkomen dat ik een motie indien die ik later weer moet terugtrekken, is dan eigenlijk mijn vraag aan de wethouder of het klopt wat ik net zeg. Als het klopt dan dien ik hem niet in. Als het niet klopt dan dien ik hem in de tweede termijn in. Ja, want ik heb even de informatie niet, snapt u? Dus ik haak even aan op het betoog van de heer Biljoen.

De **VOORZITTER**. Ik zou voorstellen om de motie dan even in te dienen, en dan kunt u hem alsnog daarna intrekken.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Oké, ik ben een beetje tegen administratieve druk en zo. Maar prima, ik dien hem in. Want het is natuurlijk hartstikke belangrijk dat het veilig is op fietspaden en het verkeer op fietspaden wordt ook steeds sneller. Wij pleiten dus voor onderzoek naar verkeersremmende maatregelen op fietspaden, zoals zebrapaden. Dat doet deze motie, dus ik dien hem dan toch maar in. Alstublieft, dank. Geweldige termijn, ja.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Veilige fietspaden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 9.7 fietsmobiliteit;

constaterende dat:

- fietspaden drukker worden door de toename van het gebruik van fietsen, elektrische fietsen, scooters, een doel wat de gemeente al jaren nastreeft;
- de gemiddelde snelheid op de fietspaden hoger is geworden door de toename van elektrische fietsen en scooters;
- het voor voetgangers hierdoor lastiger wordt de snelheid van fietsers in te schatten en een goed moment vinden om een fietspad over te steken, zeker voor ouderen;
- zebrapaden op fietspaden waar al een zebrapad op de rijbaan voor auto's aanwezig is een mogelijke oplossing zijn en ervoor kunnen zorgen dat voetgangers veilig kunnen oversteken, met name op de plekken waar wel een zebrapad over de weg ligt, maar niet doorgetrokken is over het fietspad;

overwegende dat:

- de veiligheid van voetgangers bij het oversteken vooropstaat;

- de wethouder aangeeft dat er nog geen onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van zebrapaden op fietspaden;
- de wethouder ook heeft aangegeven dat de huidige situatie (wel een zebrapad op de rijbaan voor auto's, maar geen zebrapad op het fietspad) niet door onderzoek wordt ondersteund;
- het kenniscentrum CROW wel een dergelijk onderzoek aanbeveelt;
- de voorzitter van de Fietzersbond Rotterdam+Regio ook zebrapaden op het fietspad ondersteunt vanwege de hogere veiligheid voor voetgangers;
- het verbeteren van de veiligheid op fietspaden belangrijk is om zowel fietsers als voetgangers meer ruimte en bescherming te bieden in een drukke stedelijke omgeving;

verzoekt het college:

- een onderzoek in te stellen naar de veiligheid op fietspaden in Rotterdam en de effecten van zebrapaden op de veiligheid van voetgangers die willen oversteken;
- in dit onderzoek ook andere mogelijke maatregelen mee te nemen die de veiligheid op fietspaden kunnen vergroten, zoals duidelijke markeringen, snelheidshandhaving en educatie voor fietsers en voetgangers;
- de uitkomsten van dit onderzoek te gebruiken om een beleidsvoorstel te ontwikkelen dat gericht is op een veiliger gebruik van fietspaden;
- over de resultaten en aanbevelingen van dit onderzoek terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. Het is al eerder gezegd, we hebben al een heel mooi commissiegesprek gehad over fietsen en over auto's en over voetgangers. En eigenlijk kan ik me aansluiten bij mijnheer Becker. We moeten gewoon lekker rekening houden met elkaar. We moeten ook niets afvoeren uit Rotterdam, juist niet, ja, wat vuil. Er moet gewoon rekening gehouden worden, ook met de auto, maar ook gewoon met elkaar. Ik heb in de commissie ook aangegeven dat we ook moeten uitkijken dat we niet gaan doorslaan als we het hebben over fietsers, want dadelijk gaan we het hebben over het fietsluw maken van onze straten of het maken van een fietscirculatieplan. Dat moeten we natuurlijk helemaal niet willen. Over fietsluw gesproken. Wij met Leefbaar Rotterdam hebben een rondje gelopen door ons mooie Rotterdam en we kwamen daarbij langs de fietsenstalling van de Koopgoot of de stalling op de Lijnbaan. En deze zijn natuurlijk verbouwd, vooral die van de Koopgoot, voor een bedrag van € 1,2 miljoen, het wordt nu gehuurd voor een bedrag van zo'n € 700.000,00 per jaar. En wat ziet men daar? Welgeteld zestien fietsen. En dan denken we toch: dat is toch wel een beetje zonde geweest van deze investering die we niet alleen hebben gemaakt, maar die we ook jaarlijks weer moeten maken. Dus daarom ook de vraag aan de wethouder: hoe reflecteert u op de bezetting van deze fietsenstallingen die in onze ogen eigenlijk een beetje overbetaald zijn? En wethouder, wat gaat u doen om meer bekendheid te genereren over deze fietsenstallingen, want het zou toch zonde zijn als we ieder jaar weer dat geld door het toilet spoelen? En wethouder, hoe verhouden de kosten zich ten aanzien van het aantal geparkeerde fietsen? Het liefst zou ik dat natuurlijk teruggerekend hebben naar euro per fiets, maar dat is wellicht iets te enthousiast, maar graag een reflectie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord willen? Dat is niet het geval en dan vraag ik aan de wethouder of het hem al lukt om te antwoorden.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel mevrouw de voorzitter en dank u voor deze vragen en moties. Mag ik het richting mevrouw Van Wifferen misschien aangeven dat ik al een toezegging heb lopen richting de fractie van Volt om aan te geven welke maatregelen er allemaal zijn met betrekking tot fietsendiefstal? Dan nemen we dat al helemaal mee. Ik weet niet of ik daar al antwoord op heb gegeven in die beruchte brief waar de heer Segers naar verwijst, waarin ik een aantal vragen die tijdens de commissiebehandeling zijn blijven liggen, of toezeggingen, al heb beantwoord. Dat weet ik niet helemaal zeker. Even richting de heer Segers-Hoogendoorn. Er lopen op dit moment

feitelijk twee onderzoeken. Eén echt gericht op de Coolsingel om te kijken en daar refereert de heer Biljoen aan, dat is echt een heel praktisch gericht onderzoek, welke verkeersremmende of fietsremmende maatregelen we kunnen nemen en die gaan we dan ook nemen. Dus dat is gewoon een vooronderzoek zoals we dat gebruikelijk zijn. We weten dat we daar iets moeten doen, we weten alleen nog niet wat. En zo gauw we weten wat, gaan we het uitvoeren. Dus dat is in uitvoering. Het andere punt waar ook onderzoek naar wordt gedaan, maar dat is landelijk, dat doet de CROW voor ons, ik heb ook in mijn brief aangegeven waarin ik op vragen van het CDA daar ook volgens mij tijdens de commissie heb aangegeven: ik ga even kijken of ik kan achterhalen wanneer dat onderzoek klaar is. Dat konden we nog niet voor deze raadsvergadering beantwoorden, want dat is iets wat wij zelf niet doen. Dat is echt een landelijk onderzoek, omdat heel veel gemeenten worstelen met: wat is nu veilig? Is doortrekken van een zebepad veilig of juist niet? Er zit er een heel gekke spanning op onveilige verkeerssituaties. Want vooral de onveilige verkeerssituaties die schijnbaar onveilig zijn, hebben zelden verkeersslachtoffers. Ik heb dat bijvoorbeeld bij de Kleiweg. Daar zit een verschrikkelijk kruispunt, als je daar staat dan denk je: dat het hier nog nooit is fout gegaan, en dat wil niet zeggen, een van de veiligste plekken van Rotterdam, maar het verkeer houdt rekening met onveilige plekken. Dat is een heel gek menselijk iets wat we doen. Dus zomaar doortrekken, dat weten we eigenlijk niet. We weten niet uit de literatuur, ik heb in de commissie ook aangegeven: we hebben eens een benchmark gedaan hoe andere gemeenten dat doen. Ik heb dat in de top tien grote steden gedaan. Daar heeft eigenlijk iedereen het beleid: niet doortrekken, zodat de fietsers ook wat kunnen doorrijden. Dat vinden we ook belangrijk, want fietsers willen we zo snel mogelijk van A naar B zien te krijgen. We weten ook dat bijna op alle plekken in Rotterdam er voldoende tussenpozen zijn voor voetgangers om over te steken, dus dat kan veilig, ook mensen die slecht ter been zijn. In de volledigheid heb ik ook gekeken: wat doen gemeenten om ons heen, om daar misschien van te leren. En daar is het iets diffuser, maar daar zijn ook de gemeenten wat diffuser. Dat zijn kleine en grote een beetje door elkaar heen. En daar zie je dat de een het wel doet en de ander niet. Daar krijgen we ook niet echt een compleet beeld van en daarom heb ik tegen de commissie ook aangehouden: wacht nu op dat onderzoek. Laten we nu niet op onderbuik allerlei keuzes maken, maar laten we vooral kijken wat de wetenschap en de mensen die ervoor doorgeleerd hebben, ons adviseren om te doen en van daaruit verdergaan. Dus ik hoop dat dat een beetje de zorgen wegneemt en ook de noodzaak om daarover een motie in te dienen, want zo zou ik hem dan ook willen appreciëren, dat we eigenlijk aan het onderzoeken zijn wat de beste keuzes zijn. Dat is dan de allerlaatste motie, motie 5. Volt, de fietsburgemeester. Ja, ik ben al blij dat er in ieder geval door een aantal in uw raad wordt erkend dat er een fietswethouder is. Ik snap dat dat geen fietsburgemeester is, maar ik wil het niet kleiner maken dan het is, of groter maken dan het is, dat weet ik niet, dat is van welk perspectief u uit kijkt. Maar we hebben ook een fantastische Fietsersbond. En die Fietsersbond weet ons ook echt goed te vinden met allerlei adviezen, gevraagd en ongevraagd. De Fietsersbond heeft ook ingesproken bij ons, bij de behandeling van verschillende fietszaken. Ik zou het ook jammer vinden, in alle oprechtheid, richting de Fietsersbond, om te zeggen: u doet uw werk niet goed, we hebben nog een fietsburgemeester nodig. Dus in die zin vind ik hem echt overbodig, maar ik vind het ook schade doen ten opzichte van de maatschappelijke organisatie die daar eigenlijk in gespecialiseerd is en daar gewoon echt haar vak van heeft gemaakt. 'Stickers wijzen de weg'. Gezien de tijd, u wilt ook allemaal nog een beetje op tijd naar huis, die motie kan ik omarmen. Dat vind ik echt een charmant idee. We moeten wel even kijken of het een sticker moet zijn. Ik vind stickers wat verrommelend werken in de buitenruimte. Daar bent u niet van, dat weet ik. U houdt ook niet van borden in de buitenruimte. Dus we moeten even kijken hoe we dat doen, maar ik snap de intentie. Als u mij een beetje de ruimte laat hoe ik mensen beter erop kan wijzen, doe ik dat graag. Dat is overigens ook richting de vragen van de heer De Waard. Ook ik ben bij dat soort fietsenstallingen geweest waar het nog geen groot succes is. Ik moet daar wel bij zeggen dat de toekomst van fietsparkeren wel overdekt is. Of inpandig, in plekken die we eigenlijk niet verhuurd krijgen, want fietsen in de buitenruimte geven ook heel veel verrommeling. We zijn juist ook allerlei campagnes nu aan het voeren. Ik denk dat het idee van de heer Kind echt kan bijdragen om mensen ook wat sneller de juiste kant op te sturen. En het heeft ook tijd nodig. We weten ook, dat is ook met een parkeergarage voor auto's. Op het moment dat we die openen, is die ook niet gelijk vol. Dus daar nemen we ook de tijd voor om dat in de exploitatie beter te maken. Maar het feit dat u er aandacht voor vraagt vind ik terecht, want het zijn dure investeringen en ik maak me daar ook zorgen om. Want ik vind dat het in basis de toekomst is van fietsparkeren, want het zorgt ervoor dat die buitenruimte ook voor andere dingen gebruikt kan worden. Maar het vraagt wel een cultuuromslag bij fietsers, want wat doen Nederlanders? Die pakken de fiets, die moeten ergens zijn, die zetten die fiets neer waar ze moeten zijn, doen hun boodschap en gaan verder. En waar we naartoe moeten is dat als je ergens in de stad wilt zijn, is dat je eventjes omrijdt, zoals je dat met de auto ook doet, hem daar veilig en droog

parkeert en dan vervolgens weer je weg vervolgt. Dat vraagt echt wel een cultuuromslag want dat zijn we niet gewend. Want fietsen is ook wel een beetje de echte last mile, en dan willen we zo min mogelijk lopen. Dus dat is echt niet zomaar opgelost, dus het punt snap ik bijzonder. Fietswrakken parkeren, ik ga dus van een vraag naar een motie. 'Fietswrakken en functioneren Fietspunt'. Die communicatie vind ik echt al heel erg goed. In alle oprechtheid, wij labelen, op die labels staat op welk artikel jouw fiets wordt weggehaald. Daar staat een URL op, www.rotterdam.nl/fietspunt. Daar staat wat we met je fiets hebben gedaan, hoe je hem terug kan krijgen, hoe je bezwaar kan maken, waarom je fiets is weggehaald et cetera. Dat is er dus allemaal al. En verruiming van de openingstijden, dat heb ik ook al aangegeven, ik vind het in alle oprechtheid, mensen die hun fiets zo lang in onze buitenruimte laten staan, vaak ook tot wrakken laten zijn en daarmee helemaal niet meer van een fiets sprake kan zijn, dat we die ook nog de beste service willen verlenen die er is, in alle oprechtheid, ik ben niet bereid daar extra geld tegenaan te gooien. En als ik het geld zou hebben, als u mij dat bijvoorbeeld zou voteren, dan denk ik dat ik het nog niet eens voor elkaar krijg gezien de krappe arbeidsmarkt waarin wij zitten. En dat heb ik ook in de commissie al zodanig aangegeven. Maar u staat al een tijdje.

De **VOORZITTER**. Ja, dus ik geef het woord aan de heer Kind voor een korte vraag.

De heer **KIND** (volt). Het gaat eigenlijk over een vorig punt. Er werd net gesproken over de fietsburgemeester als schadelijk, want we hebben de Fietsersbond al. Daar zijn we natuurlijk heel blij mee, maar in Utrecht en Amsterdam heb je zowel een fietsburgemeester als de Fietsersbond. Daar gaat het hartstikke goed. Ze zijn er ook heel erg tevreden over. Dan heb ik toch misschien een vraag aan de wethouder. Ik kan me voorstellen dat de motie niet omarmd wordt, maar kunt u dan wel misschien in gesprek gaan met Utrecht of Amsterdam, of onderzoeken waarom het dan wel goed functioneert? Want het zou zomaar kunnen zijn dat we denken: zo kan het ook, dat het helemaal niet per se schadelijk hoeft te zijn. Het kan een mooie toevoeging zijn aan de stad.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Nee, zo iemand ben ik niet. Om u tevreden te stellen, om dan maar weer even een route uit te lopen waarvan ik weet dat ik daarna toch weer zeg: ik ga het niet doen. Want ik vind dat die fietsburgemeester alleen maar goed werkt, dat kan ik u nu al uittekenen, dat zien we ook bij de kinderborgemeester, als je daar iets omheen organiseert, een contactpersoon, een ambtenaar, een positie, ik moet erover communiceren et cetera. Ik ben degene die het voor fietsers goed moet maken in onze stad. Ik ben daar ook aanspreekbaar voor. Ik heb een hele ambtelijke staf en een ambtelijk apparaat voor mij om mij te ondersteunen in die missie en in dat doel. Ik snap dat u het mij vraagt, ik vind u ook een sympathiek raadslid en ik zou het u gunnen, maar ik ben ook eerlijk in waar ik mijn tijd aan besteed en ik weet eigenlijk al mijn antwoord, ook al hebben Utrecht en andere steden daar een heel goed idee over.

De **VOORZITTER**. De heer De Waard heeft een vraag en ik zou de wethouder willen vragen om ook iets beknopter te antwoorden, want volgens mij zijn we gewoon in een tweeminutendebat. De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb de beantwoording van de wethouder even op me in laten werken en eigenlijk wat ik kort door de bocht hoor is: ja, ik ben het met u eens mijnheer De Waard. Het kost inderdaad heel veel geld en ik ben me daarvan bewust. Wat goed dat u deze vraag stelt, maar we gaan er wel lekker mee door. Ondanks dat er maar een x-aantal, een heel klein aantal, zestien fietsen in die fietsenstalling staan. Dus dan ben ik eigenlijk benieuwd: heeft de wethouder dan een bepaalde doelstelling? Is er een toekomstvisie van waar u naartoe wilt en op welke termijn u daarnaartoe wilt? Kunnen wij daar meer informatie over krijgen?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Nou, ik moet kort en bondig antwoorden, dus als ik het hier ter plekke allemaal moet doen. Ik kan best even met u mijn ideeën op papier zetten daarover. Maar u moet er ook niet te makkelijk over denken. Een net geopende fietsenstalling, hij is echt een paar maanden geleden geopend. Dat vraagt ook weer eventjes wat aandacht, daar doen we ook het nodige op, dus dat moeten we ook een beetje tijd geven, nogmaals. Bij alle zaken die wij in onze stad openen heeft het een aanlooptijd nodig. Maar ik ben best bereid u aan te geven hoe wij proberen die fietsenstallingen die ook geld kosten en dat ben ik helemaal met u eens, zo goed mogelijk te benutten, dus dat mag u als een toezegging opschrijven.

De **VOORZITTER**. De heer Biljoen. Maar ik wil nog wel even, er is een debat geweest in de commissie hierover, dus het is echt wel zaak om het heel gericht nog te hebben over moties en vragen die gesteld zijn. Maar de heer Biljoen, u mag nog een vraag stellen.

De heer **BILJOEN** (gl). Toch wel? Dank voorzitter, want de wethouder geeft dus aan dat hij de fietscultuur wil veranderen, althans de cultuur van hoe je met de fiets omgaat. Maar ik heb niet gehoord hoe hij dat wil doen en als de wethouder toch bezig is met het uitschrijven van een aantal dingen voor de heer De Waard kan hij dit dan misschien ook meenemen, zodat we dit kunnen bespreken in de commissie.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Voorzitter, ik hoop dat mijn antwoord zo voldoende zou zijn en dat u het niet eens hoeft te bespreken en dat u heel blij bent met het antwoord dat ik ga geven. Dat hoop ik. Maar ik zet het graag voor u op papier. Dat is geen enkel probleem. 'Een weesfiets is drie keer niets'. Ja, ik zou het niet gelijk willen uitvoeren, maar echt even de resultaten afwachten. En daarnaast wil ik het ook wel in perspectief zetten deze motie, dat ik natuurlijk ook bezig ben met hoe mijn handhavers op een goede manier worden ingezet. Ook dit wordt gedaan door mijn handhavers. Maar ik weet ook dat fietswrakken en weesfietsen een enorme irritatie zijn van heel veel wijkraden. Dus mijn verwachting is dat ik er wel veel tijd aan beschikbaar stel om dit op te lossen. Dus in die zin, als u mij de tijd geeft om de evaluatie af te wachten en op basis van die evaluatie uw motie af te doen met hoe we ermee verdergaan, als ik hem zo mag lezen, dan kan ik hem omarmen. En de motie van het CDA heb ik al geapprecieerd.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we hiermee aan het eind gekomen van het debat over fietsmobiliteit. Er is één toezegging gedaan door de wethouder, namelijk dat hij de raad informeert over de maatregelen om de bezettingen van fietsstallingen te verhogen en hij nam daar ook nog de gevraagde informatie van de heer Biljoen over de fietscultuur in mee. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, om het makkelijker te maken voor de duidelijkheid, ik vind dus de beantwoording zodanig dat ik zeg: dan ga ik die motie nu niet indienen, dus ik trek hem alsnog in.

De **VOORZITTER**. Motie 5 wordt ingetrokken. Hartelijk dank. Dan stemmen we vanavond over dit onderwerp.

9.6 *Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats – vervolg*

De heer **ROSKAM** (lr). Voorzitter, een klein punt van orde als het kan. Ik heb een opgeschoonde motie zonder krassen die ik alsnog wil indienen. Er is verder niets gewijzigd.

De **VOORZITTER**. De heer Roskam heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Eeuwigdurende erfpacht voor oneindige grafrust

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats;

constaterende dat:

- islamitisch begraven eeuwigdurende grafrust als randvoorwaarde stelt;

voorts constaterende dat:

- de gemeente in de nota van uitgangspunten afwijkt van het gemeentelijk beleid om grond voor maatschappelijke voorzieningen in eeuwigdurende erfpacht uit te geven, door te kiezen voor verkoop van de grond;

overwegende dat:

- het waarborgen van eeuwigdurende grafrust prima kan met uitgifte van de grond in eeuwigdurende erfpacht, waarbij de gemeente regie kan houden;

- gebruikmaking van erfpacht ertoe bijdraagt dat de functie van de begraafplaats voor de stad behouden blijft, met daarbij de mogelijkheid om in het erfpachtcontract afspraken te maken over bestendig en duurzaam gebruik van het beoogde perceel;

verzoekt het college:

- te kiezen voor uitgifte van de grond voor de islamitische begraafplaats in eeuwigdurende erfpacht;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

9.8 Voortgangsrapportage NPRZ 2023

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar onderwerp 9.8, Voortgangsrapportage NPRZ 2023 en dan geef ik eerst het woord aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Wij zijn heel blij, het is goed dat we het weer een keer over het NPRZ hebben in deze raad. In het algemeen hebben we wel het gevoel dat er wat afstand is vanuit deze raad ten opzichte van het programma. Ik heb begrepen uit enige welingelichte bron dat de wethouder al aan het nadenken was op welke manier we deze raad weer wat beter kunnen betrekken bij het Nationaal Programma en ik zou hem daar graag toe uitnodigen om daar in zijn beantwoording wat over te zeggen. Ik ben ook wel nieuwsgierig. We hebben een aantal jaren geleden heel hard gestreden om de financiering voor het NPRZ overeind te houden. Dat hebben we vanuit de raad gedaan, dat hebben we vanuit het college gedaan en dat hebben we ook met onze collega's in de Tweede Kamer gedaan. Zo heel af en toe krijg ik een wat verontrustend gevoel daarbij. Gaat dat nog steeds wel goed? Ik zou graag daar van de wethouder iets over willen horen. Tot slot zou ik het graag even over Zuidwijk willen hebben. Het is natuurlijk een jaar geleden dat die enorme explosie was waar heel Zuidwijk natuurlijk van in shock was en eigenlijk ook heel Rotterdam. Ik ben het afgelopen jaar een paar keer in het gebied geweest en ik heb gezien dat er heel veel gebeurt, dat er heel veel initiatieven zijn. Ik heb ook gezien dat het op de Veiligheidsindex heel laag scoort op dit moment en ik heb ook gehoord dat er een avond is geweest met bewoners, georganiseerd door de wijkhub, waar met bewoners gebrainstormd is langs de pijlers van het NPRZ wat we hier nu meer kunnen doen. Zuidwijk is geen focuswijk, dat zal het ook niet worden, maar het is wel een van de veerkrachtige wijken en ik denk ook dat we wel wat meer aandacht ervoor zouden mogen hebben. Ik weet dat er heel veel gebeurt, maar ik zou graag willen dat we ook in het kader van het NPRZ kijken: wat gebeurt er nu aan een brede integrale aanpak om Zuidwijk te helpen en de ontwikkeling van Zuidwijk te ondersteunen? Ik heb daarvoor een motie die ik heel graag indien.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Extra aandacht voor Zuidwijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Voortgangsrapportage NPRZ 2023';

constaterende dat:

- een jaar geleden een ramp plaatsvond aan de Schammenkamp in Rotterdam Zuidwijk;
- afgelopen najaar op een bijeenkomst met bewoners het NPRZ heeft laten weten dat ze een grotere inzet willen plegen;
- er die avond door bewoners ook gebrainstormd is over mogelijkheden om dit nader in te vullen op alle NPRZ-pijlers: school, basis op orde, werk, veilig en wonen;
- Zuidwijk onderdeel is van het programma 'Veerkrachtige wijken';

overwegende dat:

- als gevolg van de explosie in de Schammenkamp in Zuidwijk veel in beweging is gekomen;
- vanuit het programma 'Veerkrachtige wijken' de uitvoering in Zuidwijk begin 2024 is begonnen;
- er vanuit WMO en W&I veel initiatieven zijn in Zuidwijk;

- Zuidwijk op de veiligheidsindex laag scoort;
- Zuidwijk geen focuswijk is in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid;
- een bredere en integrale aanpak naar verwachting ook hier meerwaarde heeft;

verzoekt het college:

- in kaart te brengen wat NPRZ vanuit de programma-pijlers als samenhangende aanpak kan betekenen voor de ontwikkeling van Zuidwijk en haar bewoners;
- hierover de raad te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan is het woord aan de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel voorzitter. Het is inderdaad goed dat we het over het NPRZ hebben. De evaluatie van NPRZ was heel duidelijk na tien jaar NPRZ. We moeten meer doen met de bewoners. Dat is een oproep die er al veel langer klonk vanuit die bewoners en ook vanuit de raad, maar het is goed dat dat in de evaluatie ook gemarkeerd is. Samen bouwen aan die stad, dat doe je samen. Maar bondgenoot word je niet zomaar, daar moet je wel wat voor doen, en dat begint door elkaar te ontmoeten en ook samen met elkaar aan de slag te gaan. Dus het was vanuit de raad ook de verwachting dat toen er een plan kwam over bondgenoten, dat op zich een mooie term is die gemunt is binnen NPRZ, dat dat plan ook zou zijn opgesteld samen met die bondgenoten. Dat was de verwachting, en tot onze verbazing lag er op een gegeven moment een stuk vanuit NPRZ zonder dat dat met die bondgenoten was opgesteld. Dat stelde ons teleur, nog even los van de inhoud stelde het ons ook teleur dat dat niet samen was opgesteld. Ons pleidooi in de commissie was dan ook: stel dat plan nu samen op. Zorg er nu voor dat er een document ligt waar de gezamenlijke handtekeningen onder staan, en laat daarmee echt zien dat we ook samen aan de slag gaan. En overtuig ons als raad ook dat we het anders gaan doen dan in die eerste periode van NPRZ. Voorzitter, dat gezamenlijke plan ligt er nog niet. Ik heb ook nog niet gehoord in ieder geval over een idee om dat te gaan doen, en daarom stelden wij een motie op, 'Samen = écht samen', waarin wij oproepen om dat plan ook samen te gaan maken, en daarbij willen we ook de wijkraden natuurlijk niet vergeten, die de oren en de ogen van de wijk zijn. Dus als dat plan met bondgenoten samen wordt opgesteld, zie dan ook de wijkraden als bondgenoten en betrek hen ook bij dat opstellen van dat gezamenlijke plan. Voorzitter, wij zien er erg naar uit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Samen = écht samen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van Voortgangsrapportage NPRZ 2023;

constaterende dat:

- vanuit de midterm review geconcludeerd is 'dat er een versterkt bondgenootschap met bewoners op Zuid nodig is';
- hiertoe een Plan van Aanpak Bewoners Bondgenoten is opgesteld;
- dit plan niet is gemaakt in samenwerking met bewoners, wijkpartners en wijkraden;

overwegende dat:

- betrekken van bewoners niet vanzelf gaat, maar ontwikkeling van Zuid niet zonder de mensen zelf kan;
- er enorme bereidheid is om via informele en formele initiatieven de brug te slaan naar bewoners en hun belangen ook te vertegenwoordigen binnen NPRZ;
- samenwerking niet vanzelf ontstaat maar planmatig en over langere termijn moet worden aangepakt;

- samenwerking begint met het samen opstellen van een gedegen plan voor samenwerking en mobiliseren van betrokkenheid;
- de wijkraden ook een belangrijke rol vervullen bij het inbrengen van het bewonersperspectief;

verzoekt het college:

- samen met informele en formele initiatieven op Zuid, de beoogde bondgenoten van NPRZ, alsmede de wijkraden van de betreffende wijken op Zuid samen een plan op te stellen om de samenwerking als bondgenoten vorm te geven;
- dit gezamenlijke plan te presenteren aan de raad, uiterlijk Q3 2025;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik het woord aan de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter, ik zal het kort houden. Het ging om een voortgangsrapportage van 2023 in de commissie. Misschien wel één puntje dat ik wel wil benoemen. NPRZ wordt gezien als een voorbeeld, ook voor andere wijken in Nederland, maar toch is er ook eerder geconcludeerd, we hebben het er met de wethouder ook al eens eerder over gehad, door onder andere onderzoeken vanuit het Erasmus, dat die ook echt heeft gezegd dat het amper bekend is wat de effectiviteit van NPRZ is en welke bewoners er nu echt baat bij hebben. En voorzitter, ik roep eigenlijk ook op: maak het nu gewoon simpel, concreet en tastbaar, met flyers, met een tienpuntenplan wat mij betreft, met bijeenkomsten, via sociale media. Dat gesprek heb ik vaker wel met de wethouder gevoerd en ik heb net nog even gekeken: op de socials van NPRZ worden alleen maar oude Rotterdamfoto's geplaatst en volgens mij is dat niet de bedoeling. Dus laat gewoon zien waar je trots op bent en wat je hebt bereikt en maak het ook tastbaar. Daar wil ik in ieder geval de wethouder de vraag over stellen hoe we dat nu kunnen bewerkstelligen en tot slot ben ik benieuwd naar de afdoening van de motie 'Vertel het NPRZ-verhaal ook aan maatschappelijke organisaties'. Dat is een motie uit 2022, waarbij de titel eigenlijk voor zich spreekt, dus graag een reactie daarop.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel voorzitter. We hebben het natuurlijk in deze collegeperiode, sinds ik raadslid ben, al vaker over het NPRZ gehad. Ik heb ook al met enige regelmaat contact gehad met de heer Pastors. Het blijft mij ook wel verbazen dat we de bewoners gewoon nog niet goed en voldoende bereiken. Nu wordt er heel veel gedaan wat niet zichtbaar is. Er is heel veel contact dat niet altijd hoorbaar is. Mijn vraag aan de wethouder is dan ook: wat kunnen we nu concreet gaan doen om elkaar daar nog op een andere manier veel beter over te informeren? Er gebeurt heel veel wat wij niet allemaal zien, maar wellicht toch op een andere manier, in een andere setting met elkaar in gesprek, dat zou ik graag aanmoedigen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Zijn er nog andere leden die het woord wensen? Mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja, dank voorzitter. We zijn al enige tijd met het Nationaal Programma bezig, al een decennium ondertussen en voor GroenLinks blijft de belangrijkste vraag: wat merkt de Rotterdammer er nu van? En als we dat ophalen in de stad, blijven de antwoorden helaas erg mager. We zien het ook in de cijfers, de cijfers lopen nog niet zoals we zouden willen dat ze lopen als het gaat om belangrijke pijlers, bijvoorbeeld doelgroep peuters, lerarentekort, noem maar op. Er zijn heel veel dingen die nog verbeterd kunnen worden. Sprekers voor mij hebben ook al benoemd dat als het gaat om het betrekken van de Rotterdammer bij het programma, dat dat ook lastig blijft en dat is ook iets waar wij graag nog wat meer van de wethouder over zouden willen horen. Ik denk ook dat het belangrijk is dat wij als gemeenteraad daar bovenop blijven zitten, want dat moet toch echt wel anders na zo'n lange tijd. Er moet ook echt meer samengewerkt worden om verandering op kernthema's te krijgen. Er zit heel veel kracht in de wijk zelf, ondernemers en wijkcoöperaties zijn goede voorbeelden daarvan. Daarom moeten we ook heel erg trots zijn op deze mensen en hen dicht bij ons houden.

GroenLinks dient dan ook een motie in om lokale ondernemers en wijkcoöperaties beter in beeld te krijgen en te ondersteunen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Vlieger heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Versterk de ondernemers en coöperaties op Zuid

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.8 Voortgangsrapportage NPRZ 2023;

constaterende dat:

- het NPRZ in zeer beperkte mate bekend is bij bewoners en maatschappelijke organisatie op Zuid;
- het onderhouden van relaties met bewoners en kleine maatschappelijke initiatieven, lokale ondernemers en wijkcoöperaties tot op heden geen formele opdracht is van het NPRZ;

overwegende dat:

- zowel de bewoners, lokale ondernemers, als maatschappelijke organisaties en coöperaties, ontegenzeggelijk belangrijke stakeholders zijn binnen het NPRZ;
- dit betekent dat het NPRZ alleen optimaal kan functioneren wanneer deze groepen goed zijn aangehaakt en optimaal gebruik kunnen maken van de middelen, kansen en netwerken die het programma biedt;
- lokale ondernemers een uitermate belangrijke rol in het ecosysteem van de wijken vormen waardoor we met meer betrokkenheid, meer winst kunnen behalen;
- wijkcoöperaties een belangrijke rol vervullen in het vormen van (economische)netwerken op Zuid die bijdragen aan het versterken van de wijk en haar bewoners;

verzoekt het college:

- vanuit het NPRZ bestaande netwerken op Zuid te versterken en stimuleren door de gevestigde lokale ondernemers, coöperaties en maatschappelijke organisaties te betrekken bij alle relevante pijlers;
- hierover te rapporteren aan de raad bij de volgende voortgangsrapportages;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Ik denk dat een van de belangrijkste lessen uit de evaluatie van het NPRZ is, dat zijn eigenlijk twee zaken, dat het NPRZ verder gedemocratiseerd moet worden en dat er een beweging gemaakt moet worden naar de wijken op Rotterdam-Zuid. De eerste fase gaat dus inderdaad over hoe die Rotterdammers betrokken worden als bondgenoten. Maar er is ook een burgerberaad, hoe staat dat ervoor? En het tweede punt is: hoe gaan we die wijken in? Er is een pijler toegevoegd, de pijler Thuisbasis op orde. Daar staat als interventielijn, 1, integrale ondersteuning en preventie in de wijken. Dat is de basis daarvan. En er is ook een behoorlijk bedrag beschikbaar, namelijk € 72 miljoen in vier jaar. Maar als we kijken naar de uitvoering daarvan, dan staat er dat er een heel groot bedrag gaat naar de versterking van de wijkteams en dan krijgen wij vanuit de BOZ te horen: dat lukt niet, we krijgen die wachtlijsten niet op orde. En wat eigenlijk ik aan u vraag, als ik kijk naar de middelen vanuit de Regio Deal, gaat er € 17 miljoen vanuit het rijk naar die Thuisbasis op orde, maar het is erg lastig voor mij als raadslid om erachter te komen welk bedrag er nu vanuit het rijk gaat naar de Thuisbasis op orde, welk bedrag vanuit de gemeente, en wat we precies doen per onderdeel. Wat gaat naar de wijkteams, schuldhulpverlening, taal, en die integrale aanpak. Eigenlijk is het meer een technische vraag, maar ik heb nu toch het tweeminutendebat dus ik kan hem ook hier stellen. Zouden wij daar nu eens een uitsplitsing in mogen krijgen? Wat doen we nu per onderdeel en vanuit welke middelen wordt die Thuisbasis op orde gefinancierd? Ik focus niet voor niets hierop, omdat ik juist denk dat dit onderdeel vanuit het NPRZ, juist die beweging richting de

wijken kan versterken en we daar op heel veel deelterreinen enorm veel behoefte aan hebben in de stad.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Andere leden nog? De heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel voorzitter. De Rotterdamse VVD is enorm voorstander van het NPRZ-programma. Er worden enorme bedragen geïnvesteerd in Zuid, en dat komt Zuid toe. Uiteraard moeten we dat allemaal goed monitoren, moeten we zorgen dat het op een goede manier gebeurt en wij hebben er alle vertrouwen in dat dat gebeurt. Mij maakt het ook niet zoveel uit of de bewoners op Zuid weten wat NPRZ is. Voor mij maakt het uit of de bewoners zich realiseren wat er allemaal op het gebied van wonen gebeurt en wat er op het gebied van onderwijs gebeurt en dat soort zaken. Dat is volgens mij relevant en daar zou het over moeten gaan. Kan het een beetje rustig in de zaal, want ik hoor iedereen van alles praten. Dank u wel, fijn voor de aandacht. Ik wilde graag bij één ding stilstaan, en de heer Engberts zei het net ook al. Ik hoor ook signalen over de financiering van het programma in de toekomst en die signalen, laat ik het zo zeggen, roepen bij mij in ieder geval vragen op. Is die financiering geborgd? Tegelijkertijd realiseer ik me ook dat dat best wel een complexe discussie is en dat een tweeminutendeбат wellicht niet het meest geschikte moment is om daar uitgebreid op in te gaan. Dus ik ben bezig met schriftelijke vragen op dat vlak. Die zal ik het college doen toekomen, ergens medio februari. En dan hoop ik dat we na de beantwoording daarvan daar nog eens een keer wat uitgebreider op in kunnen gaan buiten dit tweeminutendeбат om. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Andere leden nog? Dat is niet het geval. De wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter en dank voor al uw vragen. Het is duidelijk dat het belangrijkste punt van aandacht in ieder geval het meest breed gedragen punt van aandacht voor uw raad is, de vraag hoe we de bewoners van Zuid beter gaan betrekken bij het Nationaal Programma, en hoe we voor elkaar krijgen dat zij ook meer zich ervan bewust zijn wat we vanuit het NPRZ allemaal doen. Dus ik wil daar graag een handreiking in doen. U heeft ook een aantal moties ingediend die allemaal zien op dat thema. Het is zo dat we inderdaad sinds de midterm review, mijnheer Vonk heeft dat ook aangestipt, het als een heel belangrijk doel met elkaar hebben onderstreept, en dat we ook met elkaar hebben afgesproken dat we komen met een plan om ervoor te zorgen dat enerzijds de bewoners van Rotterdam-Zuid zich meer ook mede-eigenaar voelen van dat Nationaal Programma, en anderzijds dat er ook een grotere soort van actieve uitnodiging tot betrokkenheid is, richting zowel bewoners als de maatschappelijke organisaties. Dat plan is er inmiddels. Dat hebben wij vorig jaar aan uw raad gestuurd. Dat hebben we ook met uw raad besproken. Dat ziet op een paar dingen. Bijvoorbeeld inderdaad het burgerberaad, dat mijnheer Kind heeft genoemd. De stand van zaken daarvan is dat we een uitgebreide ronde hebben gedaan langs wijkraden en bewoners, een van de bewonersavonden waar mijnheer Engberts aan refereert, meer dan honderd mensen in Pendrecht-Zuidwijk. We hebben een uitgebreide ronde gedaan om onderwerpen te inventariseren waar zo'n burgerberaad over zou kunnen gaan, omdat we graag willen dat het iets is wat ook echt bij de bewoners relevant wordt gevonden en dat dat ook echt vanuit de bewoners komt. Dat is één ding. De samenwerking met die wijkraden is intensief. En vervolgens willen we ook ervoor zorgen dat, net zoals het NPRZ zorgt dat de woningcorporaties meer en grondiger huizen renoveren, zorgt dat scholen langere lesdagen aanbieden en zorgt dat bijvoorbeeld de gemeente meer effort doet om mensen vanuit de bijstand aan het werk te helpen, dat al die partnerorganisaties meer doen aan het betrekken van hun huurders, ouders, kinderen of burgers. Dus de kerninzet vanuit het NPRZ is om te zorgen dat op het gebied van participatie in de breedste zin al die grote mega-instanties die bijvoorbeeld de ruggengraat vormen van het programma het beter doen. Ik merk natuurlijk ook dat dat nog onvoldoende weerklank vindt in uw raad en dat het ook in uw raad onvoldoende duidelijk is wat dat dan precies in de praktijk allemaal behelst. En ik voel ook als wethouder in deze termijn en ik kan me voorstellen dat dat ook voor uw raad geldt, dat de tijd inmiddels dringt. We hebben met zijn allen nog maar een jaar of anderhalf te gaan, en dan staat de volgende garde klaar. U nog iets korter dan ik zelfs, en dus wil ik ook niet u weer met een kluitje in het riet sturen en zeggen: moties en we gaan die over een x-aantal weken afdoen en dan zien we wel weer verder. Ik wil nu eigenlijk graag iets meer hands-on te werk gaan en ik wil iets ongebruikelijks doen en u voorstellen dat we gezamenlijk een sessie organiseren waarin we ons gezamenlijk, dus wethouder en raadsleden die dat willen, uitgebreid laten bijpraten over de dingen die nu precies gebeuren, en dan met elkaar gewoon, je zou haast zeggen, een creatieve sessie hebben, om met elkaar te bespreken hoe we dat op zo kort mogelijke

termijn waar dat nodig is verder kunnen verbeteren. Dus als u van mij die hand zou willen aannemen, dan zou ik daarmee ook de moties die op dat onderwerp zien wel willen ontraden, maar dus met dit als tegenvoorstel om te zorgen dat we echt nog grote stappen vooruit gaan zetten, want dat wil ik zelf ook echt. Dus laten we dat ook op zijn Rotterdams doen, hand in hand kameraden. Dus dat wil ik daarover zeggen. Dan de financiering.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk wil daar volgens mij op reageren.

De heer **VONK** (cu). Ja, laten we die gelijk maar beetpakken, want ik hoorde de handreiking. Kijk, waar het ons om gaat is inderdaad dat wij daar zicht op krijgen. Ik heb ook zelf het idee dat we een beetje in verschillende werelden lijken te leven en het ongeduld inderdaad bij de raad heeft u goed benoemd. Dat is er ook. Dus laten we hem maar gelijk aftikken wat mij betreft. Als we dit kunnen noteren als een toezegging dat op korte termijn zo'n sessie gaat komen waarbij we inderdaad die werelden bij elkaar kunnen leggen, dan heb ik er wel vertrouwen in dat we echt de stap gaan maken en dan is mijn motie ook minder relevant geworden, dus dan trek ik hem bij dezen in.

De **VOORZITTER**. Dan is met deze toezegging motie 2 ingetrokken. Mevrouw Vlieger heeft ook een vraag.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Ja voorzitter, ook ik zal dit aanbod van de wethouder aanvaarden. Ik ben erg blij dat de wethouder met dit idee is gekomen. Het duurt inderdaad al erg lang. Ik denk dat er een bepaalde kloof is, ik denk dat het goed is dat we proberen op een andere manier ernaar te kijken. Ik denk dat het idee in mijn motie ook meegenomen kan worden in dit gesprek, dus dan trek ik ook die motie in.

De **VOORZITTER**. Motie 3 is daarmee ook ingetrokken. De wethouder.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Oké, dank u wel. Dan de vragen ten aanzien van de financiering, zowel van mijnheer Engberts als van mijnheer Van Dommelen. Mijnheer Van Dommelen heeft het nog het duidelijkst gezegd: is de financiering nu geborgd? Het antwoord daarop is: nee. Daar moet ik ook heel duidelijk over zijn. We hebben een Regio Deal, we hebben een aantal SPUK's en die lopen op enig moment in de toekomst af en de ene zelfs al wat sneller dan de ander, namelijk aan het eind van dit jaar al. Dus dat betekent dat, wat we ook aan het begin van deze bestuursperiode met elkaar hebben geconstateerd, we echt een ambitieslag moeten maken om de doelen van het programma te realiseren, en dat we tegelijkertijd zien dat de mogelijkheden om daar rijksfinanciering voor te krijgen, moeilijker zijn dan ze tot nu toe zijn geweest in de looptijd van het programma. Dat geldt nog steeds en daar staat natuurlijk ook nog naast dat ook nog eens de gemeentefinanciën onder grote druk staan de komende jaren. Iedereen heeft het natuurlijk regelmatig over het ravijnjaar. Dus het gaat echt heel veel moeite kosten om die financiering voor de komende jaren te regelen. Daar hoeven we verder niet sip van te worden, daar moeten we strijdlustig van worden. Dat ben ik in ieder geval zelf zeker. En er is gewoon dit jaar heel veel werk te doen om te zorgen dat we de financiering naar de toekomst toe verzekerd krijgen. Maar een Regio Deal gaat er niet meer komen. Dit kabinet heeft gezegd niet meer aan Regio Deals te doen, dus we zullen echt heel assertief en heel creatief moeten zijn om financiering te krijgen en dat gaan we dus gewoon proberen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De wethouder bevestigt inderdaad de wat onrustige gevoelens die we erover hadden. Dat betekent inderdaad dat we keihard aan de bak moeten en als wij daarin iets kunnen betekenen, dan hoor ik dat ook heel graag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Creativiteit is denk ik inderdaad heel erg belangrijk, maar dan verwacht ik ook dat we in het gesprek dat we gaan voeren echt outside the box creatief voorstellen krijgen, ook vanuit het bestuur.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Nou ja, ik zou hem ook willen teruggeven, dus ik ben eigenlijk blij met wat de heer Engberts zegt. Kijk, het gaat erom dat ook in Den Haag dit programma hoog op de

agenda moet blijven en daar hebben we allemaal een rol in te spelen, zoals dat overigens tot nu toe ook was. Dus ik mag dat ook wel zeggen, via mijnheer Engberts, heeft ook de PvdA-Tweede Kamerfractie een belangrijke rol gespeeld in de vorige ronde financiering voor elkaar krijgen. En zo heeft ieder van u het ook in uw vermogen om daar een bijdrage aan te leveren en ook uw Kamerleden te mobiliseren om te zorgen dat het daar hoog op de agenda blijft. Dus ik ga zeker voorop in de strijd, maar we moeten het wel met zijn allen doen. Dan over Zuidwijk. Er is inderdaad een heel goede bewonersavond geweest. We zijn ook al sinds een jaar of anderhalf bezig met een zeer intensieve stratenaanpak, omdat we zien dat zeker rond de Horsten en de Kampen de hoogste bijstandsdichtheid van Rotterdam is. Ik heb u daar vorige week ook een brief over gestuurd met de tussenstand. We zien dat het heel goed lukt om mensen daar vanuit de bijstand weer aan het werk te krijgen, maar we zien helaas dat het aantal mensen in de bijstand nog steeds ongeveer net zo hoog is. En dat is omdat je daar echt bij uitstek de tragedie van Zuid ziet, namelijk: we zijn heel goed in mensen vooruithelpen, maar zodra ze vooruitkomen, zijn ze weer weg. En dan begint het weer van voren af aan in dat huis, met andere mensen. Dat is dus wel de cyclus die we daar moeten proberen te doorbreken en daar werkt ook de woningcorporatie aan. Maar wat ik heel graag zou willen doen is, voordat we daar nieuwe dingen voor gaan bedenken waardoor ook in onze uitvoering weer van alles om moet, om u een brief te sturen, een toezegging, met nog eens helder op een rijtje wat we daar precies aan het doen zijn, zeg maar in de breedte, dus ook met bijvoorbeeld de inzet van de woningcorporatie daar.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik ben heel blij met deze toezegging. Ik was er gisteren ook, en je hoort snel op straat allemaal losse onderdelen. Ik wil graag het overzicht. Ik ben heel blij met de toezegging, en dan kan ik in dit geval deze motie intrekken. Dat is motie 1.

De **VOORZITTER**. Motie 1 wordt ook ingetrokken. De toezeggingen ga ik zo allemaal herhalen, maar ze zijn al toegezegd.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Dan mijnheer Soytekin. Een van de dingen is, ik vind het heel belangrijk dat de verschillende partners zoals de gemeente, die dingen extra doen vanwege NPRZ, omdat er NPRZ-financiering bij is, zoals bijvoorbeeld het alom geprezen werkstation op Zuid. Dat is mede dankzij NPRZ tot stand gekomen, dat als wij de successen van dat werkstation uitdragen, en ook aan mensen uitdragen wat ze eraan hebben, dat wij daar dan bij vermelden dat dat mede dankzij het NPRZ bestaat. En wat we in het NPRZ-bestuur met elkaar hebben afgesproken is dat we allemaal de opdracht hebben om te zorgen, de woningcorporaties bijvoorbeeld als ze panden renoveren en als dat mede dankzij NPRZ-geld is, dan moeten ze dat laten weten. Want dat is de beste manier, denken wij, om te zorgen dat mensen voor wie het ook relevant is, namelijk omdat het hen ook betreft, zullen kunnen gaan merken: hé, dat NPRZ hoor ik nu steeds vaker in de context van iets waar ik wat aan heb dus dat is positief voor mij. Dus dat is eigenlijk onze strategie om te zorgen dat we die boodschap beter over het voetlicht krijgen en het is onze inschatting dat dat ook een betere manier is dan een aantrekkelijker Twitter-account van het NPRZ zelf. Dan is er natuurlijk een goede vraag gesteld over het beter betrekken van die organisaties, maar ik wil die graag meenemen in het aanbod dat ik u heb gedaan. Dat geldt ook voor de vraag van mevrouw Nunnely erover. Mijnheer Kind heeft gevraagd naar de invulling van de Thuisbasis op orde. Het grootste deel van het geld gaat inderdaad naar het proberen weg te werken van die wachtlijsten bij de wijkteams. De precieze besteding van die bedragen, ik heb ook eerder met u in de commissiebespreking, dat is al een hele tijd geleden, het ook gehad over de moeilijkheid vanwege personeelskrapte om dat ook echt voor elkaar te krijgen, en de daadwerkelijke besteding daarvan, en wat is gemeente-inzet en wat is rijksinzet, dat gaat u terugzien in de jaarstukken. Daar gaan we dat uitgesplitst rapporteren, ja? Mooi. Dan heb ik daarmee de vragen gehad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Zeker. En er zijn twee toezeggingen gedaan door de wethouder. Hij zal een gezamenlijke sessie over participatie NPRZ met uw raad organiseren. Dus ik denk dat u er samen wel uit gaat komen welke datum dat wordt. En de wethouder zal op een rij zetten wat er allemaal gedaan wordt in en voor Zuidwijk. Met deze toezeggingen en de appreciatie komen we aan het einde van dit tweeminutendebat en stemmingen zijn bij het stemvenster.

9.9 Beheerverslag Deelnemingen 2023

De **VOORZITTER**. Dan gaan we door met agendapunt 9.9, Beheerverslag Deelnemingen 2023. Mevrouw Morkoç geef ik als eerste het woord.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Dank voorzitter, zoals vaak herhaald vindt GroenLinks het aandeelhouderschap in het Havenbedrijf een groot goed. Door actief aandeelhouderschap kunnen wij het verschil maken voor een levensvatbaar Rotterdam, Nederland en wereld. Ik ga meteen door naar mijn ene vraag, in de collegebrief staat: de gemeente voert nu gesprekken met een aantal deelnemingen over hun impact op klimaat en verduurzaming en zal in 2024 en verder deze gesprekken ook voortzetten. Wij houden graag vinger aan de pols met betrekking tot deze gesprekken. Zou de wethouder ons hiervan op de hoogte kunnen houden? Ook tekenen wij mee met een motie van de Partij voor de Dieren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik het woord aan de heer Soytekin. Hij hoeft niet het woord. Zijn er andere leden die bij dit agendaonderdeel nog het woord willen voeren? Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, mevrouw de voorzitter, we lazen vanochtend in het FD dat de groene waterstofplannen niet van de grond komen in Nederland. En waarom is dat? Dat is omdat wij als Nederland steeds maar weer extra regels boven op de Europese regels zetten, waardoor het minder aantrekkelijk is om bij ons te investeren, en dan zie je bijvoorbeeld dat een BP in Duitsland in een waterstoffabriek investeert en niet hier in Nederland. Dus wij vinden ook moties die we nu weer voorbij zien komen daarom heel onverstandig, omdat ze juist de energietransitie in onze haven tegenhouden. Ik zou dus ook zeggen: volg het advies uit het burgerberaad en jaag de bedrijven niet uit onze haven weg, maar ga samen met hen verduurzamen.

De **VOORZITTER**. De heer Tak wil hierop reageren.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel, want de grap is dat ik nota bene de CEO van BP steen en been hoor klagen op LinkedIn over het huidige kabinet waarvan uw partij onderdeel is, en dat dat juist debet is aan het slechte investeringsklimaat in Nederland. Hoe reflecteert u daarop?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Nou, volgens mij wordt er niet specifiek over dit kabinet geklaagd, er wordt geklaagd over het feit dat het beleid steeds heen en weer gaat, omdat je dan weer een GroenLinks krijgt die iets anders wil invoeren, een PVV die weer iets anders wil invoeren. Volgens mij is er gewoon consistent beleid nodig en met name Europees beleid op CO₂-caps. En dat volgen en niet elke keer weer lokale regeltjes om het nog onzekerder te maken voor ondernemers.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, en de grap is, en dan ga ik mijn collega's van D66 een groot compliment geven, ik vond het beleid van de heer Jetten buitengewoon goed. Als we dat nu gewoon hadden voortgezet met dit kabinet, dan hadden we denk ik dit probleem in Nederland niet gehad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Wat vindt u dan dat de huidige minister heel erg anders aan het doen is dat zo destructief is?

De **VOORZITTER**. Nu gaan we echt een debat krijgen. Dus ik geloof dat de standpunten helder zijn, maar ik zou ook wel willen vragen mevrouw Abrahamse om niet het debat hier te voeren. Dat heeft u als het goed is al gedaan met de wethouder, en ook even te kijken of we het debat kunnen continueren.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Kijk, volgens mij is de VVD ontzettend trots erop dat wij in het huidige coalitieakkoord voor elkaar hebben gekregen dat er nog steeds flink wordt geïnvesteerd in de energietransitie, op een veel verstandiger manier voor de bedrijven, maar alle goede plannen die er lagen in het kabinet waar de VVD al in zat, die worden gewoon doorgevoerd. Even los van het feit dat we die motie dus niet gaan steunen om heel goede redenen, zien wij ook in dit verslag over de deelnemingen iets over Stedin dat ik ontzettend belangrijk vind. Want een ander probleem in de haven

is netcongestie en we zien dus ook dat bij Stedin er extra aandeelhouders zijn bij gekomen. Daar vragen we al langer om, omdat we ook vinden dat als wij als aandeelhouder van Stedin ook een Zeeland en een Utrecht en zo bedienen en daaraan meebetalen als Rotterdam, dat zij dit zelf ook moeten doen, dus we zijn blij om in dit verslag te zien dat er meerdere provincies en gemeenten aan het toetreden zijn naast de deelname die het rijk nu natuurlijk heeft gedaan, die investering die er dankzij de VVD is gekomen in het net, dat daarmee ook langzaam de netcongestie wordt opgelost, wat ook ontzettend belangrijk is voor de verduurzaming van onze haven.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Zoals aangekondigd in de commissie willen wij dat de haven zich nu verantwoordelijk gaat voelen voor de 600 megaton aan CO₂ die jaarlijks naar het achterland wordt doorgevoerd. 600 megaton, dat is jaarlijks vier keer de nationale uitstoot die door onze haven en stad stroomt. En wij voelen ons moreel verplicht toe te werken naar een andere haven, eentje die zich niet schuldig maakt aan het doorvoeren van de klimaatcrisis. En dat kan heel simpel. We kunnen een prestatie-indicator in het leven roepen die stuurt op afbouw van fossiele op- en overslag. We hebben die eigenlijk nu al. KPI's op scope 1, emissies van het havenindustriële complex, en die van het Havenbedrijf, en een derde past naadloos in de reeds ingezette koers. En daarom hebben wij een motie en die is gesteund door GroenLinks en de PvdA.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Stop met het doorvoeren van de klimaatcrisis

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het beheersverslag deelnemingen 2023;

constaterende dat:

- de gemeente kritische prestatie-indicatoren (KPI's) opstelt om zo voortgang te monitoren op de publieke doelstelling deel te nemen in het eigenaarschap van ondernemingen;
- voor de deelneming in Havenbedrijf Rotterdam weliswaar KPI's zijn opgesteld voor afbouw van de CO₂-uitstoot van het havenindustriële complex als de bedrijfsvoering van deze onderneming, maar dat een KPI voor afbouw van de doorvoer van fossiele brandstoffen naar elders ontbreekt;

overwegende dat:

- er in Rotterdam jaarlijks voor 600 megaton aan CO₂ - opgeslagen in massa als aardolie, kolen en ertsen als scope 3-emissie wordt doorgevoerd naar het achterland van de haven;
- we hiermee mede verantwoordelijk zijn voor het faciliteren van de mondiale klimaatcrisis;
- afbouw van deze doorvoer zeer goed kan worden ondergebracht als doelstelling in het publieke kader dat de gemeente heeft opgesteld om haar deelneming in Havenbedrijf Rotterdam te legitimeren;

verzoekt het college:

- afbouw van de doorvoer van CO₂-uitstoot onderdeel te maken van het publieke kader voor deelneming in Havenbedrijf Rotterdam;
- een kritische prestatie-indicator (KPI) op te stellen voor afbouw van de doorvoer;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, S. van de Peppel, M.Y. Morkoç en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Zijn er nog andere leden die het woord willen voeren? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan de wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. We hebben dit natuurlijk al uitgebreid besproken in de commissie dus ik zal het kort houden. Mevrouw Morkoç vraagt naar de voortgang van de verduurzamingsmaatregelen bij onze deelnemingen. Het beheersverslag van 2024 komt eraan. Dit

is een beetje lang blijven liggen. Dus daar zullen we de voortgang melden. Het tweede, toch nog een algemene opmerking. De problemen die we in de haven ondervinden met stikstof, met netcongestie, met de elektriciteitskosten zijn allemaal problemen die al jaren spelen. Het is meer wachten op welk kabinet dan ook het oplost. Ik hoor net ook de heer Jetten, nou, volgens mij heeft hij ook best wel een boel gedaan, maar die heeft ook op de laatste dag van zijn ministerschap de brief gestuurd dat de Rhine Delta Corridor een aantal jaren vertraagd wordt. Dus ik denk dat we meer gewoon moeten kijken, het kabinet dat er nu zit, we hebben het vandaag ook over lobbyen gehad. Gewoon in gesprek blijven, dat zijn we ook, en hopelijk bij de voorjaarsnota in Den Haag wordt er ook wat ruimte gecreëerd, dus dat er meer lucht komt om te investeren in de verduurzaming van de haven en daarmee ook in ons economisch verdienmodel van morgen. Dan heb ik de motie van de Partij voor de Dieren, GroenLinks en de PvdA, begreep ik. Die hebben we ook besproken. Kijk, scope 1 en 2, om het even kort samen te vatten, is wat de raffinage in onze haven uitstoot. Als je over scope 3 gaat kijken dan is het het boorplatform in de Golf van Amerika heet dat geloof ik tegenwoordig. Die CO₂ die daar wordt uitgestoten wordt toegerekend aan Amerika. Dan heb je vervolgens het transport per tanker, dat komt voor rekening van de IMO, de International Maritime Organization. Die monitort dat. En dan komt het in de Rotterdamse haven aan en dan wordt het geraffineerd. Dat is de uitstoot waar wij voor aan de lat staan. Vervolgens wordt het als benzine doorgevoerd naar Duitsland en daar gaat het in auto's en op dat punt is Duitsland verantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot. Zo hebben we het ingeregeld internationaal, dus wat u nu vraagt om gewoon de hele wereld letterlijk op de schouder van Rotterdam te nemen, lijkt me geen goed plan. En om deze reden ontraad ik ook deze motie.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan zijn we hiermee ook aan het einde gekomen van agendapunt 9.9. Stemmingen volgen vanavond in het stemvenster.

9.10 *Tweeminutendebat over 'Zorgwekkende Huurstijgingen', aangevraagd door het lid Kockelkoren e.a.*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we over naar agendapunt 9.10, het tweeminutendebat over zorgwekkende huurstijgingen. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, we hebben het over de huurverhoging. Het college heeft aangegeven de landelijke lijn voor een verhoging van de sociale huurprijs tot 4,5% te willen volgen. Veel Rotterdammers worden al hard geraakt door stijgende kosten voor dagelijkse levensbehoeften als boodschappen en verwarming. Bovendien kent Rotterdam veel gezinnen die langdurig te maken hebben met geldproblemen, voor wie zo'n huurverhoging simpelweg niet te dragen is. De corporaties stellen in hun brief dat de woningcorporaties belast zijn met veel opgaven om de betaalbaarheid van woningen te garanderen waarvoor ze steeds minder geld krijgen. Dat ziet GroenLinks ook. Maar ze stellen ook, en ik citeer, dat kan en mag niet alleen uit de portemonnee komen van degenen met de meest bescheiden inkomens. Ook het gemeenschappelijk overleg huurdersorganisaties, de GOH, stuurde een brief om aandacht te vragen voor de impact die de voorgenomen huurverhoging heeft op Rotterdamse huurders. Vrijwel alle huurdersorganisaties zullen negatief adviseren over de door het college gesteunde huurverhoging van 4,5%. Dit is een financiële klap die veel huurders niet kunnen dragen, stellen ze. Terwijl huren fors stijgen, blijven de inkomens bij lange na niet in hetzelfde tempo groeien, pensioenen zoals van het ABP stijgen slechts met 1,85% en veel lonen stijgen minder dan de beoogde huurverhoging. Hierdoor snoepen de huurlasten een steeds groter deel van het besteedbaar komen af. Bovendien, de stijgende energiekosten en andere vaste lasten. Daarom roepen zij ons als raad op om ons voor het betaalbaar houden van sociale huurwoningen voor Rotterdammers in te zetten door de huurverhoging te beperken tot maximaal het inflatiecijfer van 3,3%. Daarvoor dien ik dan ook een motie, samen met de PvdA, SP, ChristenUnie en mevrouw Verkoelen, 'Geen buitensporige huurstijging'. Ook stellen de huurdersorganisaties dat ze in Rotterdam nauwelijks ruimte krijgen om alternatieve voorstellen in te brengen. Huurders en verhuurders stellen de handen ineen te willen slaan. De wethouder geeft aan dat zij geen rol ziet voor zichzelf in gesprek met het rijk en huurders. GroenLinks wil dat juist ook de gemeente Rotterdam het gewicht van de tweede stad van Nederland in de strijd gooit om in gesprek te gaan met huurders en te staan voor de belang van huurders, ook in de lobby richting het rijk. De taakopvatting van de wethouder is simpelweg onvoldoende, en daarom dienen wij dan ook een motie in 'Met huurders staan voor betaalbaar wonen', ook weer met PvdA, SP, CDA en de ChristenUnie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Geen buitensporige huurstijging

De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.10 'Zorgwekkende huurstijgingen';

constaterende dat:

- het college heeft aangegeven de landelijke lijn voor een verhoging van de sociale huurprijs tot 4,5% te willen volgen;
- de huurstijging voor Rotterdammers daarmee aanzienlijk hoger komt te liggen dan de gemiddelde inflatie die uitkomt op 3,3%;

overwegende dat:

- veel Rotterdammers al hard geraakt worden door stijgende kosten voor dagelijkse levensbehoeften als boodschappen en verwarming;
- Rotterdam bovendien veel gezinnen kent die langdurig te maken hebben met geldproblemen, voor wie een huurverhoging van 4,5% niet te dragen is;
- een huurstijging die hoger uitkomt dan het gemiddelde inflatiepercentage een onredelijke huurstijging is waartegen veel bewoners niet zijn opgewassen;
- de minister alleen de maximale huurverhoging vaststelt en hier lokaal van kan worden afgeweken;
- de Woonbond en verschillende huurdersorganisaties een oproep hebben gedaan aan het college en onze raad om de huurstijging in Rotterdam te maximeren op 3,3%;

verzoekt het college:

- te sturen op het betaalbaar houden van sociale huurwoningen voor bewoners in Rotterdam door afspraken te maken met corporaties over het beperken van huurverhoging met maximaal 3,3%;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, G.J. Engberts, T.S.J. Coşkun, P.J.H.D. Verkoelen en T.J. Vonk

Motie 2. Met huurders staan voor betaalbaar wonen

De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.10 'Zorgwekkende huurstijgingen';

constaterende dat:

- de door het rijk voorgestelde huurverhoging door huurders niet gesteund wordt;
- corporaties lokaal de huurverhoging dienen op te maken na raadpleging van de huurders(organisaties) conform de Overlegwet;

overwegende dat:

- huurders(organisaties), als vertegenwoordiging van bewoners, een belangrijke stakeholder zijn in besluitvormingsprocessen die hen raken en hun input serieus gewogen moet worden;
- de gemeente een invloedrijke gesprekspartner is van corporaties die het geluid van huurders kan versterken;
- de wethouder aangaf huurders(organisaties) slechts sporadisch te spreken, waarmee het college lokaal onvoldoende naast huurders gaat staan;

verzoekt het college:

- de lokale belangen van huurders voor betaalbaar wonen beter te behartigen door periodiek in gesprek te treden met huurders(organisaties) en hun adviezen te mee te nemen aan tafel met corporaties en bouwers;
- de zorgen, wensen en adviezen van huurdersorganisaties periodiek te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, G.J. Engberts, T.S.J. Coşkun, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, P.J.H.D. Verkoelen en T.J. Vonk

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dan geef ik nu het woord aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, nog een kleine toevoeging op dit natuurlijk uitmuntende verhaal van GroenLinks, mevrouw Kockelkoren. De corporaties zouden die 4,5% nodig hebben. De corporaties staan voor een enorme opgave. Maar waardoor komt het dat ze dat geld nodig hebben? Omdat er door de vennootschapsbelasting en de ATAD € 2 miljard per jaar afgeroomd wordt, uitgeknepen wordt in de Nederlandse corporaties. De Rotterdamse corporaties zijn al de armste van Nederland, ze hebben de slechtste financiële positie. De laagste inkomens van Nederland knijpen we af, € 2 miljard per jaar gaat er naar de rijkskas. Het is echt een schande. En dan moeten we om dat gat te vullen de maximale huurverhoging doorvoeren, 4,5%, voor mensen waar het inkomen helemaal niet met 4,5% is meegestegen en die tegelijkertijd de boodschappen niet kunnen betalen. Ik vind het onbegrijpelijk dat we dit laten gebeuren. Ik vind het onbegrijpelijk dat we dat doen. Ik vind dat de gemeente keihard moet vechten om juist die ATAD en de vennootschapsbelasting af te schaffen en ervoor te zorgen dat de betaalbaarheid van de sociale sector overeind kan blijven.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik nu het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, mevrouw Kockelkoren en de heer Engberts hebben al wijze woorden gezegd. Die zal ik niet herhalen. We hebben hier in oktober vragen over gesteld naar aanleiding van alarmklachten van Rotterdamse huurdersorganisaties. De Woonbond heeft dat herhaald. We hebben vorige week in het actualiteitendebat er ook over gesproken en toen zei de wethouder: ik ga er niet over. Maar in de beantwoording van onze vragen zei ze: ik ben het eens met die corporaties voor die 4,5%. Daarom vandaag nogmaals dat pleidooi om te gaan naar die 3,3%, wat de SP betreft is 0% genoeg. Maar de heer Engberts zei het ook al, ik zei het vorige week ook, de AOW is gestegen met 1,39% en zo zijn er allerlei dingen dat het absoluut niet kan. En dan komen natuurlijk de woningcorporaties met een brief met Calimerogedrag, wij zijn zielig, en dan moeten mensen in een oud, tochtig huis gaan betalen voor de nieuwbouw van de anderen. Dat is echt ongekennd. Voorzitter, u had vanochtend een prima verhaal over de tijd van mijnheer Van der Ploeg en mijnheer Vermeulen. Ik heb veel oppositie tegen hem gevoerd, als huurder in de Agniesebuurt, maar we konden uiteindelijk wel die stad bouwen omdat we dat met zijn allen deden omdat dat college in ieder geval de verantwoordelijkheid nam voor de volkshuisvesting. Dit college doet dat niet. Die gaat op de handen zitten en zegt: 4,5% moet kunnen, anders kunnen we niet bouwen. Mijnheer Van der Ploeg en mijnheer Vermeulen zouden zich schamen voor deze houding. Voorzitter, meer wil ik er eigenlijk niet over zeggen.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank mijnheer Coşkun. Dan geef ik nu het woord aan de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Huurstijgingen, hogere woonlasten, daar zal niemand voor zijn. En als het je lukt die woonlasten te drukken zonder dat daar het woongenot mee in het geding komt, dan moet je dat natuurlijk doen. Als raad gaan we natuurlijk over alles. We mogen een mening over van alles hebben en overal een motie over indienen en dat doen we ook met verve. Maar de vraag erbij is natuurlijk wel: waar hebben we wel en waar hebben we geen of misschien beperkte invloed op? Wat is onze ruimte rond een reeds gesloten overkoepelende afspraak tussen rijksoverheid, Aedes en de corporaties? En misschien ook de onderliggende vraag: moet je die invloed die je daar wellicht op zou kunnen hebben daar ook op willen inzetten, of zijn er andere onderdelen rond die woonlasten waar we misschien meer en directer invloed op hebben? Mijn conclusie, ook na het lezen van de gezamenlijke reactie van de Rotterdamse corporaties, waarin ze aangeven dat de huurstijging niet alleen noodzakelijk maar ook verdedigbaar is, die conclusie is dat voor de opgave waar zij voor staan, simpelweg ook geld nodig is. De rekensom is na het lezen van hun brief. En mochten we ons afvragen of de corporaties de agendering en het signaal hebben ontvangen, volgens mij is het antwoord daarop duidelijk ja. Mijn conclusie is dan ook: laten we niet op dit punt onze invloed hiervoor aanwenden, maar veel meer ook in de lijn met de wethouder tijdens de actualiteitenraad aangeven, laten we de invloed aanwenden juist op de zaken waar we wel het verschil op zouden kunnen maken lokaal, denk aan verduurzaming.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Dank voorzitter. Voorzitter, zoals wij in de actua al aangaven, zien wij ook dat die stijgende huur een terecht punt van zorg is. Laat ik beginnen met de brief die wij gisteren ontvangen hebben van de vier Rotterdamse woningcorporaties. Dank daarvoor trouwens. Die brief begint met het kernprobleem, en dat is de betaalbaarheid van wonen. Het rijk is namelijk zo goed als gestopt met het maatschappelijk investeren in wonen, en dat is een landelijke politieke keuze geweest. Daar waar voorheen 2% van ons bruto binnenlands product naar wonen ging, is dat vandaag de dag nog maar 0,09%, nog geen tiende van 1%. En voorzitter, niet door ons, maar landelijk is er een nieuwe nationale prestatieafspraken gemaakt. En die afspraken zijn belangrijk, want daar legt de landelijke politiek haar wensenpakket neer voor die opgave die er eenmaal ligt. Die wordt in overleg met de woningcorporaties besproken natuurlijk en vervolgens komt daar een prijs uit, en die leidt tot een huurverhoging van 4,5%. En die opgave is groot. 100.000 woningen per jaar bijbouwen vanwege het woningtekort, het wegwerken van de EFG-labels, funderingsproblematiek, achterstallig onderhoud, schimmel en woningbeheer. Een duivels dilemma, want zonder die verhoging halen we simpelweg die opgave niet. En voorzitter, we hebben nu een aantal vragen aan de wethouder. Wat kunnen wij, en daarmee u, nog doen om iets te veranderen aan de druk van die vennootschapsbelasting en de ATAD-richtlijn? Dit zijn belastingen die voor miljoenen drukken op gelden van die corporaties. Als dat betekent lobbyen, doet u dat dan ook? En wethouder, zou u kunnen herhalen voor de luisteraars wat er gedaan kan worden voor het geval dat huurders in financiële problemen komen? Gisteren hebben wij een expertsessie gehad over de financiering van de DAEB en het toevoegen van de middenhuur daaraan. Dat zou ook nog kunnen helpen in dit geval. En wethouder, bent u daar gisteren al over bijgepraat en ziet u daar ook de voordelen van in? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is nu het woord aan de heer Dahoe.

De heer **DAHOE** (denk). Ja, dank u wel voorzitter. Het is een beetje het nadeel als je een beetje als laatste ingepland bent, dat het meeste al gezegd is. Maar wij staan hier niet heel erg anders in. De huurverhogingen zijn zorgelijk en die signalen bereiken ons ook. Verder ben ik het ermee eens dat ook op nationaal niveau moet worden ingegrepen. Mogelijk kan de wethouder daaraan bijdragen door ook met hen in gesprek te blijven, aangezien er ook beperkte instrumenten zijn als gemeentelijk bestuurder. Wij roepen het college eigenlijk op om te blijven zoeken naar mogelijkheden om de huurders te ondersteunen en ook met de corporaties in gesprek te blijven. Volgens mij deed u dat al. En ervoor te zorgen dat betaalbaarheid van wonen hoog op de politieke agenda blijft staan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Dan is het woord aan de heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, het klinkt natuurlijk ontzettend sympathiek, want wie kan er nu op tegen zijn: lage huurprijzen voor sociale huurders. En toch is deze debataanvraag precies het soort schadelijke links-populistische flauwekul waar ik zo vaak voor waarschuw. Ik zal kort uitleggen waarom dat zo is. Corporaties keren namelijk geen winst uit, en dat betekent dat als er meer geld binnenkomt, er ook meer geld is om te investeren. Want zoals de corporaties zelf schrijven in hun eigen brief: elke euro van onze huurders die via de huur binnenkomt, gaat terug in de volkshuisvesting. Dus dat betekent dat als er minder geld binnenkomt, dat er minder ruimte is om te investeren. Minder geld voor volkshuisvesting. En er is dus ook iets schizofreens of hypocriets aan deze aanvraag. Want dezelfde partijen die vinden dat een schimmelwoning moet worden aangepakt, gaan nu maatregelen bepleiten waardoor er minder geld is om die schimmelwoningen aan te pakken. Dezelfde partijen die hoog van de toren blazen over de noodzaak van isolatie en verduurzaming van sociale huurwoningen, eisen nu dat er minder geld is voor het verduurzamen van sociale huurwoningen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bruin heeft een vraag. Een moment.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Voorzitter, volgens mij neemt de heer Verweij mij iets kwalijk, omdat ik pleit voor het bestaansrecht van die mensen, niet in schimmelwoningen. Welke maatregelen bedoelt u dan die ik genoemd heb?

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, in de debataanvraag waarin we van het college eisen om zo laag mogelijk, die huurverhoging te beteugelen, het college daarvoor inzetten, dat betekent dat er minder huurinkomsten zijn voor corporaties. Minder huurinkomsten voor corporaties betekent minder geld voor corporaties. Minder geld betekent minder ruimte om te investeren in het oplossen van die schimmelwoningen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Nou, volgens mij is de debataanvraag gewoon om dit te bespreken, want mij maken ons ook zorgen om de betaalbaarheid van woningen van alle Rotterdammers, maar blijkbaar interesseert u dat gewoon niet.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Er zat geen vraagteken in, alleen een verkeerde duiding van wat ik gezegd heb. Daar kan ik niet op reageren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik ben ook wel benieuwd wie er nu verantwoordelijk is voor die afname van landelijk geld naar de corporaties van 2% naar slechts 0,09%, waarom onze Rotterdammers hier in de shit zitten. Dat was niet mijn partij, dat was niet de partij van mevrouw Bruin, maar dat was wel uw partij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, twee reacties daarop. Ten eerste, het feit dat er minder geld komt dan eruit gaat heeft ermee te maken dat corporaties sinds langere tijd een lagere grondprijs krijgen omdat de rijksoverheid niet meer geld uitbetaalt aan corporaties sinds 1995. Dus dat is de reden dat er op de rekening minder geld uitgaat, maar er wordt wel degelijk middels die lagere grondprijs allerlei subsidies gegeven aan corporaties. En het tweede deel is, de Rotterdamse VVD heeft er nooit een geheim van gemaakt dat het een keer tijd is om te kijken naar middeninkomens en hoger. En dat wij misschien denken dat het corporatieaandeel in Rotterdam zo groot is, dat die balans zou moeten worden hersteld. Dus ik ben er altijd heel consequent over geweest en dat is iets wat ik u wel kwalijk neem. Dat u dat niet wilt.

De **VOORZITTER**. U vervolgt uw betoog.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, dezelfde partijen die het vaak hebben over radicale gelijkwaardigheid zetten zich nu wel in voor de sociale huurders. Die mogen maar 0% extra huurstijging accepteren, terwijl huurders in het middensegment tot wel 7% extra gaan betalen. Dus de middeninkomens blijven in de kou staan, en alleen de sociale huurders krijgen een bonusje. Voorzitter, anders gezegd, deze debataanvraag is een prachtig leuk trucje, maar zou een ramp zijn voor de verduurzaming, voor de renovatie en voor de nieuwbouw van sociale huurwoningen. Ik wijs er ook nog eens op voorzitter dat de lonen dit jaar naar verwachting sneller stijgen dan de huren en dat ook de huurtoeslag wordt uitgebreid en dat er in die zin ook helemaal geen sprake is van een afname van de betaalbaarheid van sociale huurwoningen. Het voorstel om de inkomens van corporaties op deze wijze dus af te knijpen is dan ook een doorzichtige, onvoorzichtige, links-populistische, overbodige, financieel onverstandige en onbenullige hypocriete campagnestunt, waar de Rotterdamse VVD niet aan wenst mee te werken.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. De heer Engberts. Het lokt alles weer uit.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De heer Verweij verwijt ons een campagnestunt, maar wat ik hem eigenlijk zou willen verwijten, is dat hij probeert het onderste uit de kan te halen, hoever kunnen wij de laagste inkomens afknijpen, hoe kunnen we zo maximaal mogelijk eruit halen. U heeft ook een aantal argumenten, er wordt meer verdiend, de huurtoeslag gaat omhoog. We halen zoveel mogelijk eruit. Wij kiezen inderdaad voor iets anders. Dat is geen campagnestunt, wij kiezen altijd al, daar zijn we consequent in, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. We moeten het eerlijker verdelen en we moeten ervoor zorgen dat we, en ik hoop dat de heer Verweij dat met me eens is, dat we de ATAD en die vennootschapsbelasting weten te killen, zodat we de corporaties wel financieel sterk weten te maken en ze dit niet hoeven te doen.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, de heer Engberts vraagt mij: waarom wilt u dan die laagste inkomens uitknijpen? Dat zeg ik niet. Ik zeg: aangezien het leven duurder wordt, de inkomens stijgen, de prijzen overal stijgen. Dat zowel huurders in de vrije sector als ook eigenaren van koopwoningen als ook huurders in het sociale segment een beperkte prijsstijging moeten accepteren. Ik vind die 4,5%

best een redelijk afspraak die gemaakt is met instemming van de corporaties. Ik vind het onverstandig dat wij als raad denken die nog verder aan te kunnen draaien, dus ik denk dat het niet verstandig is om aan die afspraken te tornen en dat die 4,5% een prima, redelijke beperking van de huurstijging is.

De **VOORZITTER**. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Mijnheer Verweij, we moeten een keer een stevig debat houden over de huur en graag voordat de huurverhoging ingaat. Dit is een tweeminutendebat, omdat er Rotterdamse huurdersorganisaties aan de bel hebben getrokken, de Woonbond aan de bel heeft getrokken, de corporaties een brief hebben gestuurd en de huurdersorganisaties nog een keer. Maar wat u nu net heeft gedaan, zoveel verdraaiingen van feiten, zoveel fake news, dat verdient eigenlijk een prijs of een register. Het klopt van alle kanten niet. We kunnen dat nu niet in een paar seconden oplossen. We moeten daar een grondig debat over hebben, want het klopt van geen kanten. Het klopt wel dat de boel verzelfstandigd is sinds 1995, omdat uw partij dacht dat iedereen wel projectontwikkelaar kon spelen. De lonen stijgen helemaal niet, de AOW stijgt maar 1,39%. Dus waar haalt u dat vandaan, dat fake news, mijnheer Verweij?

De **VOORZITTER**. De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, die afspraken van die 4,5% zijn dus inderdaad gemaakt op rijksniveau. De rijksoverheid heeft die gemaakt. In die afspraken hebben ze vastgesteld dat de voorspelde stijging van de cao-lonen over 2025 5,1% is. 5,1% is hoger dan 4,5%. En dus stijgen de cao-lonen hoger dan de huren. Het feit dat u nu aangeeft: goh, fake news, desinformatie weet ik wat. Ik weet elk cijfer dat ik gebruikt heb keurig te onderbouwen met voetnoten en al. Het feit dat u mij dit zonder enige onderbouwing in de schoenen schuift, dat mag u doen, maar ik heb elk cijfer dat ik gebruikt heb keurig netjes weten te onderbouwen, dus ik leg dit verwijt echt naast me neer.

De **VOORZITTER**. We gaan nu weer een heel debat voeren en ik heb er toch een beetje bezwaar tegen, want het debat is gevoerd. Een laatste opmerking van de heer Engberts en dan gaan we ook echt door.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Niet iedereen heeft natuurlijk een cao-inkomen heeft dat met 5% stijgt. Heel veel mensen zitten in de AOW, dat heeft mevrouw Kockelkoren heel goed gezegd. Ik had nog één vraag gesteld over de vennootschapsbelasting en de ATAD. Of mijnheer Verweij het eens is met mij dat we ervoor moeten zorgen dat die afgeschaft wordt, de afroaming van de corporaties, zodat de corporaties sterk zijn, zodat ze kunnen zorgen voor de verduurzaming, de isolatie, zonder dat we daar geld bij hoeven te stoppen.

De **VOORZITTER**. De heer Verweij tot slot.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Nee voorzitter, niet zozeer, omdat ik denk dat corporaties überhaupt vrij weinig winst maken dus ook vrij weinig winstbelasting hoeven af te dragen. Daar ben ik niet direct voor, nee.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Dank u wel. Ik hoor de heer Verweij zeggen dat ze vrij weinig vennootschapsbelasting afdragen. Heeft de heer Verweij enig idee hoeveel dat is?

De **VOORZITTER**. Oké, laatste vraag, want iedereen die nu heeft gesproken is door zijn tijd heen, wil ik ook maar even zeggen. Tot slot mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, ik zei dat de corporaties die vrij weinig winst maken, ook vrij weinig winstbelasting hoeven af te dragen. Dat zei ik.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Nou, ik vul hem aan, het is gewoon € 1 miljard geweest mijnheer Verweij. € 1 miljard. Daar kunnen we ook heel veel leuke en goede dingen mee doen in de volkshuisvesting en dat gebeurt nu gewoon niet.

De **VOORZITTER**. We stoppen deze discussie. Andere leden nog het woord? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Na het betoog van de heer Verweij heb ik zeker de behoefte om toch mijn volledige tekst uit te spreken. We hadden hier misschien inderdaad wel een regulier debat van moeten maken. Dat was wel een goed idee geweest. Maar goed, voorzitter, de hoger wordende huren zitten steeds meer Rotterdammers dwars. En het zijn natuurlijk niet alleen de huren, maar ook de boodschappen en de kosten voor verwarming en elektriciteit en ga zo maar door. En sinds gisteren weet zelfs de VVD nu eindelijk ook dat het eerlijker moet. De energierekening moet omlaag en de kinderopvang moet goedkoper, zo heb ik mevrouw Yeşilgöz horen zeggen. Maar waarom zouden dan de huren moeten blijven stijgen? Mijn vraag aan de wethouder: wat doet deze huurverhoging met de woonquote van sociaal hurende Rotterdammers? Heeft de wethouder samen met de corporaties een beeld van hoeveel Rotterdammers financieel in de knel komen door de voorgenomen huurverhoging en waar kunnen mensen terecht als deze huurverhogingen de financiële nekslag voor deze mensen betekenen? Voorzitter, we hebben alle begrip voor de positie van de corporaties. Minder huurverhoging is minder inkomsten en dus minder ruimte om te investeren in nieuwe woningen of verduurzaming van bestaande woningen. Maar hoe eerlijk is het om deze rekening via de portemonnee van de laagste inkomens te innen? Uiteindelijk draagt dit ook bij aan het telkens maar opdrijven van de prijzen, waardoor volgend jaar vast en zeker weer een flinke huurverhoging zal worden gevraagd. En daar wordt het allemaal niet eerlijker van. Geld voor nieuwe sociale woningen moet niet van de huurders komen, maar uit Den Haag. Is de wethouder dat met ons eens en is zij bereid om hiervoor in Den Haag te lobbyen? En voorzitter, het is ons naar aanleiding van de actua wel duidelijk geworden dat de wethouder zich in elk geval niet wil inzetten voor een beperking van de huurstijging tot 3,3%. Dan rest ons als raad niets anders dan ons als raad dan maar uit te spreken. Laten wij dan maar zeggen wat wij vinden, namelijk dat die huur niet verder omhoog moet, en laten we dat overbrengen aan de corporaties en laten we onze invloed aanwenden. Wij zijn misschien niet het bevoegde overheidsorgaan dat erover gaat, maar we zijn wel een betrokken overheidsorgaan. En we zijn betrokken op de situatie van deze Rotterdammers. Daarom dien ik de motie in 'Matig de huurstijging in Rotterdam', een uitspraak van de raad, 3,3%, niet meer, en die brengen we over aan de corporaties. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Matig de huurstijging in Rotterdam

De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 'Zorgwekkende huurstijgingen';

constaterende dat:

- het college de landelijke lijn voor de maximale huurverhoging van 4,5% voor sociale huurders wil volgen;
- vele Rotterdammers hierdoor geconfronteerd worden met een huurstijging die hoger ligt dan de inflatie van 3,3%;

overwegende dat:

- veel Rotterdammers hard geraakt worden door stijgende kosten voor dagelijkse levensbehoeften zoals boodschappen en verwarming;
- Rotterdam veel gezinnen kent die langdurig te maken hebben met geldproblemen, voor wie een huurstijging van 4,5% problematisch is;
- een huurstijging die hoger uitkomt dan het gemiddelde inflatiepercentage bijdraagt aan het creëren van een loon-prijsspiraal;
- het door de minister vastgestelde percentage van 4,5% een maximum is en geen minimum;
- de Woonbond en verschillende huurdersorganisaties een oproep hebben gedaan aan het college en de gemeenteraad om de huurstijging in Rotterdam te maximeren op 3,3%;

spreekt uit dat:

- de huurstijging voor sociale huurwoningen in Rotterdam beperkt dient te worden tot maximaal 3,3%;

verzoekt de griffie:

- deze uitspraak namens de raad over te brengen aan Rotterdamse woningcorporaties en andere verhuurders van sociale huurwoningen in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren en G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden wilde ook nog het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Wij staan voor betaalbare huur en dat is niet links, dat is niet populistisch, maar dat is gewoon menselijk. En ik zou zeker raadslid Verweij eens uitnodigen om in de armste stad van Nederland met de mensen te praten die ook echt in de moeilijkheden komen, wederom door deze huurverhoging. Ik vind het asociaal, ik vind het diefstal, en verduurzaming kun je ook op andere manieren doen. Ik vind de VVD eigenlijk rechts-populistisch. En dat wordt eigenlijk steeds erger naarmate we het volgende jaar, ik vond uw betoog echt ook niet raadslid-waardig. Ik vond het heel populistisch, en dan moet u niet naar links-populisme gaan verwijzen. Maar goed, wij komen vandaag met een motie om de systematiek achter indexatie van de middenhuur aan te pakken. Helaas gaan we daar zelf niet over, en daarom roepen wij de hulp van de wethouder in. Bij de middenhuur wordt gekeken naar de gemiddelde loonontwikkeling, terwijl je ook kunt kijken naar de inflatie. Gewoon kiezen voor de laagste, zoals dat ook voor de vrijesectorwoningen geldt. Het hele idee is dat middenhuurwoningen betaalbaar zijn en blijven, terwijl een explosieve huurstijging dat allesbehalve is. Daarom dien ik de motie in, 'Laagste van de twee ook voor het middensegment'.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Laagste van de twee ook voor het middensegment

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het debat over 'Zorgwekkende huurstijgingen';

constaterende dat:

- voor de vrije sector de maximale huurstijging voor 2025 is gezet op 4, 1%, te weten het inflatiepercentage van 2024 plus 1%;
- voor deze sector geldt dat het laagste percentage wordt gekozen van inflatie dan wel gemiddelde loonontwikkeling ('laagste-van-de-tweesystematiek');

voorts constaterende dat:

- de maximale huurstijging voor het middensegment, te weten verhuringen van woningen met een maandelijks aanvangshuur tot en met 186 punten volgens het woningwaarderingsstelsel, is gezet op 7,7%;
- voor dit segment geldt dat de gemiddelde loonontwikkeling ('laagste-van-de-tweesystematiek') wordt gevolgd, plus 1%;
- de rijksoverheid deze systematiek bepaalt;

overwegende dat:

- de navenante huurstijging in het middensegment indruist tegen de wens om betaalbaar wonen mogelijk te maken voor de inkomensgroep die het niet breed heeft maar óók niet in aanmerking komt voor sociale huur;
- toepassing van de laagste-van-de-twee-systematiek voor het middensegment, zoals wordt toegepast voor de vrije sector, een logische keuze is om betaalbaarheid ook in de toekomst te waarborgen;

verzoekt het college:

- bij de rijksoverheid te lobbyen voor toepassing van de laagste-van-de-twee-systematiek voor indexatie van de huur in het middensegment;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T.J. Vonk, A. Kockelkoren, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Voordat ik overga naar de wethouder, zou ik willen vragen om het debat over te dragen aan de ondervoorzitter. Met uw permissie ga ik toch even naar de opening van het IFFR, ook namens uw raad, namens de stad, om daarbij te zijn. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik hoop voor u dat u dan wel klaar bent, want anders is er hier iets ontploft. Dan hoor ik het sowieso graag wel wat eerder. Ik geef de voorzittershamer over aan mevrouw Nunnely en ik dank u hartelijk voor deze dag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Goed, dan gaan we door met het beantwoorden van de vragen door de wethouder. U bent er klaar voor? Gaat uw gang.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Goed dat wij nogmaals hierover spreken, want dat hebben we natuurlijk vorige week in de actualiteitenraad gedaan, en u doet echt een warm pleidooi: denk toch aan die kwetsbare huurders voor wie zo'n huurverhoging er echt goed in zal hakken. En daar denken we ook aan. Dat heb ik verleden keer in de actualiteitenraad ook aangegeven. Tegelijkertijd, en mijn antwoord zal dus niet anders zijn dan vorige week, moeten we ons ook realiseren dat het echt een zaak is op nationaal niveau. Dat op nationaal niveau dat hele inkomensplaatje wordt samengesteld, dat er wordt gekeken naar de huurtoeslag, in dit geval dus ook de huurverhoging, die overigens naar beneden is bijgesteld door onderhandelingen van Aedes met het rijk. Oorspronkelijk zou het 6,1% zijn, het is bijgesteld naar 4,4%, dus daar is al een verlaging in opgetreden. Desalniettemin kan ik me goed voorstellen dat het voor de meest kwetsbare huurders echt een behoorlijke verhoging is, maar toch blijf ik erbij dat het een zaak is die op landelijk niveau goed moet worden afgestemd, omdat daar ook dat zicht is van loonstijgingen, de AOW, de huurtoeslag en wat dies meer zij. Dus vandaar dat ik blijf bij de stellingname dat ik mij niet wil mengen in die discussie rond de huurprijs. Tegelijkertijd, want u doet ook een oproep aan mij: denk wel aan het duurzaam investerend vermogen van corporaties, daar hebben we het vaker over gehad. Volkshuisvesting kost geld, en dat kan niet geheel opgebracht worden door de huurpenningen die de corporaties innen. Dat is denk ik wel iets wat we inmiddels allemaal kunnen zien, ook uit alle doorgerekende plaatjes die wij ook in deze raad wel hebben gedeeld. Vorig jaar hebben we daar ook het gesprek over gevoerd, dat eigenlijk vrijwel alle corporaties en zeker de Rotterdamse corporaties zo tegen 2030 wel door hun hoeven gaan zakken als we op deze manier doorgaan, dus ik begrijp uw pleidooi ook. Er is ook daadwerkelijk iets aan de hand, en dat is ook waar mijn lobby op gericht is. Mijn lobby of onze lobby is erop gericht het de corporaties mogelijk te maken in de DAEB te bouwen voor het middensegment. Overigens heb ik daar vandaag nog contact over gehad met onze Europese vertegenwoordiging daarover, omdat we dat ook in Europa natuurlijk willen glad trekken. Europa heeft daar een rol in te spelen. Daar is de minister druk mee bezig, de vorige was dat ook, en daar wordt hard aan gewerkt. Dat is een lobby die gaande is. De lobby die gaat over het duurzaam investerend vermogen van de corporaties versterken, onder andere door te kijken naar de belasting die zij moeten betalen. Ook daarvoor lobbyen wij in G4-verband en met de VNG. Dus die trajecten lopen, maar dat heeft alles te maken met eigenlijk het versterken van het investerend vermogen van de corporaties, zodat zij al die opgaven waar zij voor gesteld staan, de verduurzaming, de bouw, fundering, alles wat u zegt, ook de huren betaalbaar te houden, zodat zij dat ook goed kunnen waarmaken. Onze vier grote corporaties hebben zelf natuurlijk u ook een brief doen toekomen. Die heb ik ook gezien. En daarin stellen zij dat hele financiële plaatje nog even in een groter en ook historisch licht, waaruit ook blijkt dat het geld vraagt om die betaalbare woningen te realiseren. Hier vanuit Rotterdam doen we dat natuurlijk ook met het Doorbouwfonds, waarin wij eigenlijk de bouw subsidiëren. Op het moment dat mensen in kwetsbare situaties verkeren hebben we daar natuurlijk ons armoedebeleid voor, maar ook vanuit energietransitie met subsidies, energieclusters, dat wij vanuit de gemeente kunnen helpen, bijzondere bijstand. Dat zijn allemaal middelen die wij vanuit ons doen. En de corporaties houden zelf ook goed in de gaten op het moment dat iemand de huur echt niet kan betalen, zijn er vangnetregelingen. Dus we proberen het te stutten, maar dat is de manier waarop wij dat doen. Ik denk dat ik wel veel vragen op deze manier heb beantwoord, maar ik ga ze nog heel even voor de zekerheid langs. Dan heb ik ook nog een aantal moties te behandelen. GroenLinks, u heeft in ieder geval ook een motie ingediend, 'Met huurders staan voor betaalbaar wonen', en dan ook de lokale belangen van huurders te borgen. Ik heb net aangegeven hoe ik daarin sta. U geeft ook aan in overleg. Ambtelijk wordt er echt veel overleg met huurdersorganisaties gepleegd. Individuele huurdersorganisaties en ook de GOH, het gemeenschappelijk overleg van de huurdersorganisaties. Ik ben voornemens om dit jaar ook weer een overleg met hen te voeren, zodat de dialoog er in ieder geval

is. En dat is ook de manier waarop ik dat zou willen doen, dus deze ontraad ik. Dan hebben we 'Geen buitensporige huurstijging' en dan doet u toch een pleidooi om mij in te zetten om de corporaties te verzoeken die huurstijging te beperken tot 3,3%. Daar heb ik net een heel pleidooi over gehouden, dus deze motie ontraad ik ook. Als laatste de motie van de Partij voor de Dieren om een bepaalde rekenmethodiek te gebruiken. 'De laagste van de twee ook voor het middensegment'. Deze ontraad ik ook, omdat ik mij niet wil mengen in die discussie rond die huurverhoging. Hier sta ik overigens niet alleen in. De grootste stad van Nederland, Amsterdam, heeft dezelfde lijn en ik kan me goed voorstellen dat andere steden daar op diezelfde manier over denken, dat wij ons niet op deze manier daarvoor inzetten. Wel voor dat duurzaam investerend vermogen van die corporaties en op allerlei manieren toch ook hulp te bieden aan huurders. Ik denk dat ik alle vragen op die manier heb behandeld.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik zie dat er nog een openstaande vraag is bij mevrouw Bruin. Gaat uw gang.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Dank u wel voorzitter. Ik had gevraagd wat huurders kunnen doen als zij in de financiële problemen komen? Dus dat hoor ik graag van de wethouder. En ik had het over de DAEB, het verbreden van de DAEB door de middenhuur toe te voegen, u noemt daar de minister en het landelijk orgaan. Ziet u ook, want we hebben er een motie voor ingediend, dat we als gemeente daar voor aan de slag gaan? Dat we hier de primeur gaan halen dat we die DAEB gaan verbreden, want dat gaat ook helpen voor die woningcorporaties om die middenhuur en hun financiën gewoon op orde te krijgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder, en ik wil u erop wijzen dat u geen tijd meer heeft. Het is een tweeminutendebat.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dank u wel. Ja, ik dacht dat de vraag over waar de huurders terecht kunnen al had beantwoord, want op het moment dat een huurder betalingsproblemen heeft, dan gaat hij naar zijn verhuurder en dat is in dit geval de corporatie en die geeft ook aan: dan gaan ze ook echt kijken, maatwerk bieden om te zorgen dat iemand in ieder geval wel een dak boven zijn hoofd kan blijven houden en geholpen is. Als het gaat om de DAEB, dat is een financieringsconstruct dat we echt via landelijk, en als die mogelijkheid er is, dan kunnen de corporaties natuurlijk goedkoper lenen. Dat betekent dat wij onze waarborg natuurlijk moeten vergroten. Dat zal voor ons financiële consequenties hebben. Ik denk dat het goed is dat we dat wel in kaart brengen voordat we dat gaan doen. Maar dat heeft natuurlijk vooral te maken met het bouwen in het middensegment. Over die sessie van gisteren, daar is ook naar gevraagd, dat wij verder uitzoeken wat dat betekent, hoe daarmee verder te gaan. Dus daar wil ik nu even niet op vooruitlopen, maar daar komen we nog wel over te spreken als ik uw belangstellende gezichten zie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan heeft de heer Vonk nog een openstaande vraag.

De heer **VONK** (cu). Ja, wij hadden gevraagd of wij er zicht op houden, misschien samen met de corporaties, hoe de woonquote zich ontwikkelt en of er inderdaad ook mensen in problemen komen. Houden wij daar ook zicht op?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja excuus. Nou, dat kunnen wij niet want dat is privacygevoelige informatie, dus dat is echt iets wat bij de corporaties en de huurder in kwestie zelf zit. Pas als mensen zich melden weten wij dat. En ze zullen zich in eerste instantie, dat lijkt me ook verstandig, bij de verhuurder melden. En we hebben natuurlijk ook vanuit ons armoedebestrijd, bijzondere bijstand, op andere manieren, dat wij natuurlijk ook wel eens die zorgen van mensen horen, maar dat moet wel uit henzelf komen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Er zijn geen openstaande vragen meer. Dan sluit ik dit agendapunt.

9.11 Tweeminutendebat over 'Brede Welzijnsopdracht', aangevraagd door het lid Vogelaar

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we door naar het volgende agendapunt, 9.11, tweeminutendebat over 'Brede welzijnsopdracht', aangevraagd door mevrouw Vogelaar. De wethouder is gearriveerd, dus ik geef u het woord voor het tweeminutendebat.

Mevrouw **VOGELAAR** (pvda). Voorzitter, we hebben in twee commissievergaderingen een moeizaam debat gehad over de voortgang van de welzijnsopdracht. En volgens de PvdA heeft dat twee redenen. Als eerste, we, ja, ook de PvdA, om maar meteen te voorkomen dat ik daar een interruptie op krijg, hebben ervoor gekozen om het welzijnswerk aan te besteden, waardoor sturing vanuit de gemeenteraad en de wethouder na die aanbesteding heel lastig blijkt te zijn. En ten tweede, dat de voortgangsrapportage die we hier vandaag bespreken, helaas ondermaats is. Gelukkig heeft de wethouder in het commissiedebat toegezegd voor het voorjaarsreces met een voorstel te komen om de voortgang van de welzijnsopdracht beter te kunnen monitoren. Dat is een positieve stap. Maar vanuit de raad willen we de wethouder daarin natuurlijk ook nog wat guidance meegeven. En dat heb ik vervat in een motie. Namelijk: stuur meer op het behalen van doelstellingen, zoals opgenomen in de welzijnsopdracht 'Heel de stad', in plaats van het opsommen van uitgevoerde activiteiten. Neem wijkraden, betrokken maatschappelijke organisaties in de wijk en Rotterdammers hierbij serieus, en maak de voortgangsrapportage inzichtelijker en begrijpelijker voor de raad en voor Rotterdammers. Want voorzitter, het welzijn van Rotterdammers moeten we omarmen in plaats van wegduwen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Vogelaar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Welzijnsopdracht sturen op doelen, niet op opsommingen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Brede Welzijnsopdracht';

constaterende dat:

- het welzijnswerk in Rotterdam in Rotterdam is aanbesteed aan verschillende welzijnsorganisaties die rapporteren aan het college;
- de voortgangsrapportage 2023 van de brede welzijnsopdracht niet ingaat op behaalde doelen en uitkomsten;
- er slechts een opsomming van lopende acties in de huidige voortgangsrapportage is opgenomen;

overwegende dat:

- welzijnswerk in belangrijke mate bijdraagt aan de leefbaarheid, sociale veiligheid en het versterken van wijk- en dorpsnetwerken;
- sturingsmogelijkheden door het college en de gemeenteraad beperkt zijn vanwege aanbesteding van het welzijnswerk;
- een opsomming van lopende acties geen inzicht geeft in het behalen van doelen en uitkomsten van de welzijnsopdracht;
- de focus logischerwijs op welzijnsorganisaties ligt, maar het onduidelijk is hoe de samenwerking met organisaties, initiatieven en bewoners van de wijk verloopt en hoe tevreden zij hierover zijn;

verzoekt het college:

- bij de welzijnsopdracht meer te gaan verantwoorden op het behalen van de doelstellingen zoals opgenomen in de welzijnsopdracht 'heel de stad' en dit direct toe te passen in de eerstvolgende voortgangsrapportage;
- de betrokken maatschappelijke organisaties die gebruik maken van welzijnsvoorzieningen en wijkraden actief te informeren bij de voortgangsrapportage;
- de voortgang van de welzijnsopdracht en het doelbereik inzichtelijker en begrijpelijker te maken voor de gemeenteraad en Rotterdammers en dit in de raadsmonitor op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar, A. Kockelkoren, T.S.J. Coşkun en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan de heer Crielaard.

De heer **CRIELAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. Jongeren vormen de toekomst van onze stad en het is onze taak om ervoor te zorgen dat ze zich gehoord, gesteund en betrokken voelen. Het welzijnsaanbod voor jongeren is waardevol, maar uit signalen blijkt dat dit niet altijd aansluit op hun behoefte. Met name meiden vinden minder goed een plek binnen het jongerenwerk en de activiteiten zijn vaak sterk gericht op jongens. Dit moeten we beter doen. Jongeren hebben diverse interesses en een breed en evenwichtig aanbod helpt hen in hun sociale en persoonlijke ontwikkeling. Bovendien vergroot het de kans dat alle jongeren, jongens en meiden, een passende plek vinden binnen het welzijnswerk. Daarom roepen wij het college op om actief te werken aan een vraaggericht en breed georiënteerd activiteitenaanbod, waarin zowel jongens als meiden zich herkennen, en ook vragen wij om structurele monitoring van het jongerenbereik en een betere afstemming met de welzijnspartners. Voorzitter, met deze motie vragen wij om een concrete stap richting een breed gericht en effectief jongerenwerk in Rotterdam. Ik reken op uw steun. Deze motie dien ik mede in namens mijn collega Aafjes-van Aalst en wordt mede ondertekend door PvdA en D66. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Crielaard heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Wat is er voor mij.. ?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van De 'Brede Welzijnsopdracht'.

constaterende dat:

- er signalen zijn dat het huidige aanbod van jongerenactiviteiten binnen het welzijnswerk niet altijd aansluit op de behoeften van jongeren in diverse wijken;
- het jongerenwerk en daarbij behorende activiteiten met name gericht zijn op jongens, en veel minder op meiden of gemengde activiteiten;
- een breder activiteitenaanbod bijdragen kan aan de algehele ontwikkeling van zowel jongens als meiden;

overwegende dat:

- jongeren uiteenlopende interesses en behoefte hebben, en een gevarieerd activiteitenaanbod hen beter kan ondersteunen in sociale en persoonlijke ontwikkeling;
- het jongerenwerk een belangrijke rol moet spelen in het versterken van sociaal-emotionele vaardigheden en het bevorderen van de ontwikkeling van alle jongeren;
- een breder activiteitenaanbod de kans vergroot dat ook meiden actief betrokken worden binnen het jongerenwerk;
- het daarom belangrijk is te onderzoeken in hoeverre het huidige aanbod in evenwicht is met de behoeften van jongeren in verschillende wijken;

verzoekt het college:

- zorg te dragen voor een steeds meer vraaggericht en passend activiteitenaanbod, dat aan de voorkant afgestemd is op de behoeften van zowel jongens als meiden;
- bij welzijnspartners erop toe te zien dat een passend aanbod voor zowel jongens als meiden beschikbaar is, waarbij indien mogelijk activiteiten gemengd plaatsvinden;
- het bereik van diverse doelgroepen binnen het jongerenwerk jaarlijks te monitoren en hierover via de raadsmonitor cyclus te rapporteren aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M. Crielaard, C. Aafjes-van Aalst, M.E. Vogelaar en F. Elbay

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wie mag ik nog meer het woord geven op dit thema? De heer Vonk. Gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu). Ja, dank u wel voorzitter. Het welzijnswerk is met veel vragen omgeven en dat blijkt ook wel in de commissievergaderingen die daarover worden gehouden. En eigenlijk zijn er twee domeinen, wat mij betreft. Een is over de rapportages en hoe het nu echt gaat met het welzijnswerk.

Daar heeft mijn collega Vogelaar voortreffelijke woorden aan gewijd en daar kan ik me alleen maar bij aansluiten en ook bij de motie. Ook op een ander niveau is er wat onduidelijkheid. Wij hebben namelijk voor een periode van zes jaar, heb ik begrepen, met eventuele verlenging tot tien jaar de contracten met welzijnsaanbieders afgesloten. En de vraag is nu, en ik merk dat ik daarmee worstel maar ook meerdere raadsleden, wat zijn nu eigenlijk de mogelijkheden voor de raad om in dat proces van contractering en eventuele verlenging, al dan niet, te sturen? Komt er ook een inhoudelijke evaluatie van de uitvoering van het welzijnswerk, waarmee de raad ook een instrument heeft om daarin te gaan sturen? Dat is eigenlijk onduidelijk en het is nu meer een vraag. Het hoeft wat mij betreft ook niet per se nu direct beantwoord te worden. Het zou ook een toezegging kunnen zijn wat mij betreft, namelijk dat het een keer even op papier komt, want dan kunnen we het ook rustig nalezen. Dus kan de wethouder toezeggen dat er even een kort briefje komt waarin hij de processen schetst en ook de vraag over een eventuele evaluatie of een ander sturingsinstrument voor de raad, dat hij die vragen ook beantwoordt. Dat is eigenlijk mijn verzoek aan de wethouder. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Geen sprekers meer op dit onderwerp? Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Ook wij vonden het twee een beetje ingewikkelde debatten omdat ik toch het gevoel heb dat we onvoldoende grip hebben op het welzijnswerk. Daar hebben we het over gehad, hoe we dat kunnen verbeteren. Daar hebben we ook over aangegeven dat wij daar als raad over mee willen denken, zodat we beter de informatie op tafel kunnen hebben zodat we er ook op kunnen sturen. Dus hoop op beterschap in de toekomst, zal ik dan maar zeggen. Dan heb ik wel twee moties die wellicht ook kunnen helpen bij die verbetering. Ik was afgelopen week in gesprek met welzijnspartijen in de wijk, in het Kinderparadijs. Daar kwam wederom ter sprake dat het onvoldoende lukt om de budgetten ook bij die partijen in de wijken te laten landen, en daarom heb ik twee moties, de motie 'Welzijnsbudget laten landen in de wijk', die het college vraagt om te sturen om meer budget uit het welzijnsbudget te laten landen bij dit soort kleinere partijen die echt weten wat er speelt in de buurten en de wijken en die de mensen daar kennen. En de tweede motie is 'Samenwerken aan welzijn kan alleen bij transparantie'. Want die partijen kunnen ook alleen maar meedoen als ze ook inzicht hebben in die opdrachten van de grote welzijnspartijen. Dat moet op transparante wijze zichtbaar worden gemaakt en daar gaat deze motie over.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Samenwerken aan welzijn kan alleen bij transparantie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.11 ter bespreking van 'Brede Welzijnsopdracht';

constaterende dat:

- een deel van het welzijnsbudget specifiek bedoeld is voor samenwerking met initiatieven uit de wijk;
- de afspraken uit de welzijnsopdrachten, evenals de jaarresultaten van welzijnspartijen, niet openbaar inzichtelijk zijn;

overwegende dat:

- sociale initiatieven uit de wijk die dicht bij de Rotterdammer staan de basis vormen voor doeltreffend welzijnswerk;
- participatie vanuit de wijk door middel van Right to Challenge en Right to Cooperate onmisbaar zijn om de welzijnsopdrachten optimaal te laten landen in Rotterdamse wijken;
- een belangrijk uitgangspunt van samenwerking een basis van gelijkwaardigheid is;
- een gelijke informatiepositie noodzakelijk is voor een basis van gelijkwaardigheid;
- het schrappen van de jaarplannen van welzijnspartijen deze informatiepositie nog slechter heeft gemaakt;

verzoekt het college:

- samenwerking binnen de welzijnsopdracht beter mogelijk te maken door de welzijnsopdrachten per gebied en de jaarresultaten van welzijnspartijen op transparante wijze openbaar te maken;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, M.E. Vogelaar en T. Kind

Motie 4. Welzijnsbudget laten landen in de wijk

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 9.11 ter bespreking van 'Brede welzijnsopdracht'

- 10% van het budget van elke welzijnsaanbieder is geormerkt voor het ondersteunen en stimuleren van lokale initiatieven via Lokaal Budget en/of Right to Cooperate en nog eens maximaal 10% voor Right to Challenge;
- in de inkoopnotitie is geborgd dat welzijnsaanbieders te allen tijde 70% zelf moeten kunnen uitvoeren, en dus maximaal 30% mogen uitbesteden aan sociale initiatieven in de wijk

overwegende dat:

- sociale initiatieven uit de wijk die dicht bij de Rotterdammer staan de basis vormen voor doeltreffend welzijnswerk;
- participatie vanuit de wijk door middel van Right to Challenge en Right to Cooperate onmisbaar zijn om de welzijnsopdrachten optimaal te laten landen in Rotterdamse wijken;
- in de praktijk het percentage van het budget van welzijnsaanbieders dat middels participatie wordt besteed blijft steken onder de 10% waarmee nog niet de helft van de ruimte voor participatie met de wijk wordt benut;
- een belangrijk uitgangspunt van Right to Cooperate is dat partijen samenwerken op basis van gelijkwaardigheid;
- een gelijke informatiepositie noodzakelijk is voor een basis van gelijkwaardigheid;

verzoekt het college:

- te sturen op besteding van minimaal 20% van het welzijnsbudget door lokale initiatieven in de wijk middels Lokaal Budget/Right to Cooperate en Right to Challenge;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, M.E. Vogelaar en T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. Inderdaad een belangrijk onderwerp. En ik wil het even op een andere manier aanvlagen vandaag. Het is natuurlijk dit jaar tien jaar geleden dat de grote decentralisaties waren, de WMO, de Jeugdwet, maar ook de Participatiewet. En het is heel interessant dat die wetten zijn gedecentraliseerd naar de gemeente toe, maar binnen de gemeente heeft er een soort centralisatie van beleid plaatsgevonden. Het beleid heeft zich ingevoegd in wat wij hier kennen, dat is namelijk aanbesteden. We besteden alles uit aan de markt en zo ook het welzijnswerk. Ik denk dat we na tien jaar ervoor uit moeten kijken dat wat we ooit zijn begonnen, namelijk het aanbesteden van welzijnswerk, is dat nog wel wat we nodig hebben? En als we kijken naar de uitdagingen in de zorg de komende jaren, personeelstekorten, schaarste, beperkt aantal mantelzorgers en vrijwilligers in de stad, wat we op dit moment zien, dan moeten we volgens mij toewerken naar zorgzame buurten en wijken. En dan moet je de vraag stellen: sluit dat welzijnswerk daar nog wel bij aan? We hebben heel veel gesprekken met de sociale basis, informele partijen in de stad, en wat hoor je daar? Het sluit niet altijd even lekker aan. En we kunnen nu wel een heel debat gaan voeren over de welzijnsopdracht, dat doen we ook vaak, maar ik denk dat een visie op de stad een andere moet zijn. We moeten richting het nieuwe beleidskader 'Heel de stad', of in ieder geval de opvolger daarvan, volgens mij 2026 dat we daar een besluit over moeten nemen, ook alternatieven gaan toevoegen. En ik wil er eigenlijk twee, ik zat eerst te denken: moet ik dat in een motie doen? Dat ga ik niet doen, dat worden initiatiefnota's. Een wordt Wijkbudgetten. Wat als er nu geen subsidies zijn, geen meerdere potjes en geen welzijnsopdrachten? En er zou gewoon per wijk één budget zijn waar je flexibel gebruik van kan maken als bewoners en organisaties, hoe zou het er dan uitzien? Dat is een. En de tweede, dat zijn wijk-

, zorg- en welzijnsakkoorden. We hebben nu de Bestuursopdracht Zorg. Dat is ook een gemeentelijke opdracht. Maar wat als we nu eens zouden kijken: kunnen we nu op wijkniveau daar afspraken over maken en ook daarover zullen wij binnenkort een initiatiefvoorstel indienen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel mijnheer Kind. Andere sprekers, nee? Dan ga ik het woord aan de wethouder geven om de vragen en de moties te beantwoorden.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Ja, dank voorzitter. Ja, het blijft een onderwerp dat veel belangstelling heeft en dat is natuurlijk ook goed omdat het direct iets is waar de Rotterdammer mee te maken heeft en wat wij ook juist in die opdracht willen, met alles wat we doen is impact maken voor die Rotterdammer. En dan is heel moeilijk ook de vraag: wanneer maak je impact en hoe meet je überhaupt die impact, dus ik begrijp echt wel ook de behoefte vanuit de raad om aan te geven: hoe vertaal je dat nu in goede cijfers en rapporten, zeker als je weet welke opdracht en hoe groot de omvang is van de opdracht die welzijn heeft in die wijken. Tegelijkertijd heb ik ook vaak genoeg gezegd: beste raad, we hebben het over een totaalbudget binnen de portefeuille welzijn van € 140 miljoen, en dan zo'n € 40 à € 50 miljoen aanbesteed is aan welzijnspartijen. Dus er is ook een hoop geld nog beschikbaar voor allerlei andere partijen in de stad die impact moeten maken op allerlei andere onderdelen. Wat we ook zien, en aanhakend op wat de heer Kind zegt, is: hoe zorg je ervoor dat de middelen die beschikbaar zijn nu al goed landen in die wijken en hoe zorg je ervoor dat er duidelijkheid komt en er duidelijke structuren ontstaan in de beschikbare middelen, zodat het ook makkelijk aan te vragen is door al die partijen in de stad. We hebben al wat potjes gezegd, denk aan Couleur locale, we zijn heel erg lokaal gericht en dus wijkgericht, waarin kleine partijen initiatieven kunnen ondernemen om op wijkniveau activiteiten te organiseren. Nu met die sociale basis, de inventarisatie daarvan, welke partijen hebben we in de stad? Ik ben het helemaal met u eens, via u voorzitter, als het gaat om de opmerking van de heer Kind, we willen juist in die omgeving een eerste ring creëren met elkaar met partijen die weten wat voor Rotterdammers met elkaar samenleven, om daar een goede inrichting, sociale structuren met sociale cohesie te creëren en daar ook de juiste middelen, maar we moeten wel met elkaar in kaart brengen: als we het hebben over die sociale basis, waar hebben we het dan over en hoe kunnen we daar in een stad als Rotterdam goed vorm aan geven? Daar zijn we op dit moment zoals ik u eerder heb gemeld, goede stappen in aan het zetten door het een en ander ook op te halen uit het veld, om daar ook al die verschillende potjes die we hebben, misschien wel te kijken naar één potje dat voor iedereen toegankelijk is om bij te dragen aan die sociale basis op wijkniveau. Dan voorzitter, werd er een vraag gesteld door de heer Vonk over hoe het nu zit met die aanbesteding. Kijk, we moeten ook erkennen dat wij de vorige periode hebben besloten dat dat gerommel rondom dat welzijn, een keer afgelopen moet zijn. We moeten veel meer stabiliteit creëren, die aanbesteding van vier jaar en dan weer vier jaar zorgt voor veel onrust in die wijken. We moeten ook die welzijnspartijen voldoende ruimte geven om te landen en voor continuïteit te zorgen. Toen is er besloten dat er een contract van zes jaar werd uitgegeven met een mogelijke verlenging van twee keer twee jaar, dus maximaal tien jaar. En er is ruimte om binnen de opdracht beleidsmatig te sturen. Die ruimte is er en dat betekent dat gewoon de welzijnspartij gemotiveerd kan afwijken om, waar ik het net over had, meer impact te maken. Dus die ruimte is er. En uw vraag of ik een toezegging kan doen om even dat proces van evaluatie, want we weten dat dan op basis van de afspraken die er zijn de eerste evaluatie volgens mij in 2027 gaat plaatsvinden, ik kan dat zo voor u op papier zetten hoe dat toen was afgesproken en hoe we daar vorm aan kunnen geven. Dat is geen enkel probleem. Mis ik een vraag? Nee. Dan ga ik naar de moties voorzitter. De motie van de PvdA waarin gevraagd wordt om bij de welzijnsopdracht meer te gaan verantwoorden op het behalen van de doelstelling zoals opgenomen in de welzijnsopdracht. Het verzoek vanuit u: kom nu eens met een format en hoe kunnen we nu goed die cijfers in beeld brengen? Dit draagt daaraan bij. Ik zie dit even als een extra impuls op het format dat ik toch aan het ontwikkelen ben, dus ik kan deze motie omarmen. Dan de doelgroep jongens, meisjes. Ons beleid is toch op een of andere manier vaak gericht op jongens. Meiden worden vaak minder snel gezien en hier wordt er extra aandacht voor gevraagd. We proberen daar op allerlei manieren al op in te zetten, ook hierin zie ik een sterkere stimulans om dat nog beter te gaan doen, dus ook deze motie kan ik omarmen. Dan de moties van GroenLinks voorzitter. Motie 3, 'Samenwerken aan welzijn kan alleen bij transparantie'. Ik moet deze helaas ontraden omdat we sowieso aan de welzijnspartijen vragen te communiceren via een website over de samenwerkingsmogelijkheden die er zijn. We hebben er echt op gezeten dat dat ook gebeurt en we willen ook de cijfermatige informatie over samenwerking in lokale initiatieven meenemen in de raadsmonitor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, de vorige keer dat we het erover hadden hebben we dat even gecheckt. We hebben websites van welzijnspartijen gegoogeld en gewoon gekeken: kunnen we jaarverslagen over zaken vinden die daar iets over zeggen en we konden het niet vinden. Dus het kan op papier zo geregeld zijn, maar het is niet beschikbaar. Dus dat maakt het voor partijen in de stad erg ingewikkeld en vandaar ook die motie. Dus ik weet niet of u dan een vorm kunt toezeggen waarop dat wel gebeurt, maar op dit moment is het niet zo.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Nou ja, er worden twee dingen in die motie gevraagd voorzitter, waarin enerzijds gepleit wordt samenwerking binnen welzijnsopdracht beter mogelijk te maken. Dat is zinsnede 1. En dan de jaarresultaten van welzijnspartijen op transparante wijze openbaar te maken. Ik knip hem dan even in tweeën. Kijk, welzijnspartijen communiceren via hun website over de samenwerkingsmogelijkheden, dus als het goed is staan er echt wel op de website van Lokaal Budget, of Right to Cooperate mogelijkheden, dus dat is een vorm van samenwerkingsmogelijkheden. Als het gaat om de jaarresultaten, of dat nu via een website gepubliceerd moet worden, dat moet ik even checken of daar bezwaren in zijn, dat weet ik niet. Dat zou ik echt moeten checken, dus dat maakt het dan ook ingewikkeld om te zeggen of ik hem voor die tweede zinsnede moet ontraden of omarmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, dan even voor de duidelijkheid. Ik meende uit uw eerste beantwoording op te maken dat die jaarverslagen dus wel openbaar moeten zijn. En nu zegt u: dat moet ik even checken. Wilt u dat dan checken? Want dat zou dan wel helpen, want mijn informatie is dus echt anders, dus als u zegt: het is overbodig, dan klopt dat dus niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **ACHBAR** (denk) (wethouder). Jaarverslagen staan er niet op. Dat is wat er niet op staat. Wat we toen wel met ze hebben afgesproken is dat die programmering transparant moet zijn. Wat zijn ze nu aan activiteiten aan het doen? En als u zegt: kunt u toezeggen dat u daarop toe gaat zien? Die toezegging kan ik doen. Dan heeft u 'Welzijnsbudget laten landen in de wijk', te sturen op besteding van minimaal 20% van het welzijnsbudget door lokale initiatieven in de wijk middels Right to Cooperate. Kijk, de afspraak is om dat nu te doen met 10%. 10% van het totale budget beschikbaar te stellen voor partijen in de wijk om die samenwerking aan te gaan. Lokaal Budget is Right to Cooperate. Dat is dus geen 20%, maar de afspraak is wel 10%. Een andere afspraak die sowieso gemaakt is met welzijnsaanbieders is dat die 10% echt uitgegeven moet worden aan partijen in die wijken in de vorm van een samenwerking. Als dat niet gebeurt, dat we dat dan afkomen en wel weer terugstorten in de wijk. Dat is een extra afspraak die we hebben gemaakt met de welzijnsaanbieder, wat deze motie te veel vraagt en ook nog eens overbodig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel wethouder. Ik kijk, zijn alle vragen zo beantwoord? Ja. Dan gaan we door, maar ik wil eerst een ordevoorstel doen, om alle tweeminutendebatten, we hebben er nog een te gaan en een benoeming, af te ronden, en de moties vreemd. En daarna een schorsing van drie kwartier voor het diner en overleg van de fracties en dan stemmen. Akkoord? Goed.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voor akkoord, kunt u het nog eens heel goed samenvatten voordat we dadelijk iets anders denken met zijn allen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). We gaan alles afmaken, inclusief de moties vreemd. Dan hebben we een schorsing van drie kwartier voor het diner en overleg met de fractie. Daarna komen we terug en gaan we stemmen. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAİK** (lr). Dank u wel voorzitter. Prima, want er moet inderdaad gegeten worden. Het enige waar ik een probleem mee heb, we hadden ook een uur geleden kunnen schorsen. Dan had iedereen op tijd gegeten. Dan was de maaltijd ook beter ingezakt en dan hadden we vervolgens het debat kunnen afmaken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Het is niet anders. U bent het ermee eens? We gaan door op deze manier? Goed. Dank u wel.

9.12 Tweeminutendebat over 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding!', aangevraagd door het lid Tak

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we door met het volgende agendapunt, 9.12, het tweeminutendebat over 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding!', aangevraagd door de heer Tak. Aan u het woord.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Wij hebben dit debat, samen met mijn collega Amy de Bruijn aangevraagd omdat wij als PvdA van mening zijn dat het ov in onze stad wel de nodige liefde en aandacht kan gebruiken en we hebben daarvoor ook een aantal moties gemaakt, omdat wij ons enigszins zorgen maken over de toegankelijkheid van het ov in Rotterdam. Als eerste hebben wij een motie 'Voorkom ov-infarct door de bezuinigingen van het kabinet'. Wij maken ons zorgen over de bezuinigingen die worden opgelegd door het kabinet. Het ov in Rotterdam heeft sowieso al jaren eigenlijk te kampen met een gebrek aan investeringen. We maken ons ook zorgen dat dat uiteindelijk zijn weerslag gaat hebben op de kwaliteit van de ov-voorzieningen in onze stad. Daarvoor onze eerste motie. De tweede gaat over de levensduur en de vervanging van onze roltrappen en liften. We stellen toch vast, we hebben de RET hoog staan en ook voor de mensen die bij de RET werken hebben we heel veel respect en waardering, maar het duurt toch wel erg lang om problemen bij roltrappen en liften op te lossen en het valt ons ook op dat er heel veel roltrappen en liften voortdurend niet werken, dus we willen eigenlijk gewoon dat de RET voortvarend is met het delen van hun eigen onderhoudsplanning en ook eigenlijk aan de wethouder en ook aan de gemeenteraad gaat uitleggen: waarom duurt het nu zo lang? Daarvoor hebben we een tweede motie. En als laatste, in de categorie toegankelijkheid. Zoals u weet, tramhalte Vasteland, ik kwam er toevallig afgelopen weekend voorbij. Ik zag dat inmiddels de tijdelijke verhoging is aangelegd, dus dat is goed nieuws. Maar wij begrijpen dat het in principe pas einde dit jaar permanent is geregeld en dat vinden we toch wel erg lang duren want die wijziging van die tramlijn was toch allang bekend? Dus daarvoor hebben we een derde motie, ter aansporing van de RET. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Tak heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Voorkom ov-infarct in regio Rotterdam door bezuinigingen kabinet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding';

constaterende dat:

- structurele investeringen in het ov-netwerk en bijbehorende infrastructuur noodzakelijk zijn om vertragingen, capaciteitsproblemen en uitval te voorkomen;
- het kabinet plannen heeft aangekondigd voor bezuinigingen van € 110 miljoen op het openbaar vervoer (BDU);

overwegende dat:

- de bezuinigingen van het kabinet de ov-infrastructuur in de MRDH ernstig onder druk kan zetten;
- regio Rotterdam te maken heeft met grote reizigersstromen en een groeiende behoefte aan goed functionerend ov;
- verdere achteruitgang van de ov-infrastructuur kan leiden tot een ov-infarct, met ernstige gevolgen voor de bereikbaarheid, de economie en de leefbaarheid van de gemeente en regio;

verzoekt het college:

- in kaart te brengen wat de mogelijke effecten van de bezuinigingen zijn op het Rotterdamse ov-netwerk;
- wanneer de bezuinigingen toch doorgevoerd worden, in samenwerking met MRDH en RET, met een plan te komen om vershraling en versobering van het Rotterdamse ov-netwerk zoveel mogelijk te beperken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.P.A. Tak, M.H. Biljoen, T.S.J. Coşkun en R.T.J. van der Velden

Motie 2. Inzicht in levensduur en vervanging van roltrappen en liften bij metrostations

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding';

constaterende dat:

- de verwachte levensduur van goed onderhouden roltrappen doorgaans tussen de 20 en 30 jaar ligt, en van liften tussen de 10 en 30 jaar;
- veel Rotterdamse metrostations, waaronder Maashaven, Zuidplein, Oostplein, Wilhelminaplein, Leuvehaven, Beurs en Centraal Station, zijn geopend in 1968, station Dijkzigt in 1982, en station Blijdorp in 2010;
- tussen 2007 en 2017 meerdere renovaties hebben plaatsgevonden waarbij roltrappen en liften deels zijn vervangen, vernieuwd of alleen onderdelen zijn gerepareerd;
- tijdige vervanging essentieel is om een veilige, toegankelijke en betrouwbare werking van liften en roltrappen te garanderen;

overwegende dat:

- veel roltrappen en liften in Rotterdamse metrostations onder minder gunstige omstandigheden opereren, met name doordat sommige stations en installaties (deels) buiten liggen, waardoor de levensduur mogelijk korter is.
- een overzicht ontbreekt van de daadwerkelijke vervanging van complete roltrappen en liften in de metrostations van Rotterdam;
- reizigers in Rotterdam veel hinder ervaren door storingen of uitval van roltrappen en liften;

verzoekt het college:

- de RET te vragen om een overzicht te delen met de raad waarin inzichtelijk wordt welke roltrappen en liften in de metrostations van de gemeente Rotterdam daadwerkelijk aan het einde van hun levensduur zijn, inclusief:
 - de geschatte levensduur van alle roltrappen en liften in de metrostations in Rotterdam;
 - de data van volledige vervanging van alle roltrappen en liften in de metrostations in Rotterdam;
- in gesprek te gaan met de RET, wanneer uit deze gegevens blijkt dat er op korte termijn volledige vervanging van roltrappen of liften nodig blijkt. En over de uitkomsten van deze gesprekken te rapporteren naar de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.P.A. Tak, M.H. Biljoen en R.T.J. van der Velden

Motie 3. Spoedig permanente oplossing voor tramhalte Vasteland

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 31 januari 2025 ter bespreking van 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding';

constaterende dat:

- de nieuwe tramhalte aan het Vasteland een stoep heeft die te laag is, waardoor gevaarlijke situaties ontstaan, met name voor mensen die slecht ter been zijn, gebruikers van rollators en bezoekers van revalidatiecentrum Rijndam;
- er tijdelijke aanpassing zijn uitgevoerd om het probleem op te lossen;
- de huidige situatie ontoereikend is en een structurele, permanente oplossing noodzakelijk is;

overwegende dat:

- toegankelijkheid en veiligheid voor alle reizigers, inclusief mensen met een beperking, prioriteit dienen te hebben bij de inrichting van openbaar vervoer;
- de huidige situatie niet voldoet aan de normen voor toegankelijkheid en het gebruiksgemak van tramhaltes;
- een snelle en adequate aanpak nodig is om herhaling van dergelijke situaties te voorkomen;

roept het college op om:

- de tijdelijke oplossing zo snel mogelijk te vervangen door een permanente aanpassing die voldoet aan de eisen voor toegankelijkheid;
- de raad binnen vier weken te informeren over de voortgang en een tijdspad voor de realisatie van de permanente oplossing;
- te onderzoeken hoe in de toekomst wordt voorkomen dat haltes in gebruik worden genomen die niet voldoen aan de toegankelijkheidsnormen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.P.A. Tak, M.H. Biljoen, R.T.J. van der Velden en T.S.J. Coşkun

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de wethouder gaf aan tijdens de actua dat de problemen komen door het personeelstekort en de lange levertijd van de materialen en hij gaf aan in gesprek te zijn, ook met andere steden, ook met de RET. En DENK is wel blij met die inzet en we denken ook graag mee over acties die kunnen bijdragen aan toegankelijkere stations. Maar de schrijnende situaties kunnen wat ons betreft geen dag langer meer voortduren. Dus voorzitter, in het kader van meedenken, een van de veelvoorkomende redenen van storing kan vandalisme zijn. Een bewustwordingscampagne kan mensen hier alert op maken en wellicht vandalisme bestrijden. Hoe denkt de wethouder hierover? En voorzitter, wat als je dan toch vaststaat? Welke steun kunnen wij bieden aan mensen? Communicatie lijkt dan een van de middelen te zijn. Er werd tijdens de actua gerefereerd naar een website waar storingen worden gemeld en ik vond dat best wel ongemakkelijk om aan te horen, want ik vind het vrij onrealistisch om te verwachten van de Rotterdammers dat ze op de website van de RET gaan kijken naar de storingen voordat ze besluiten om naar de markt te gaan. En wat DENK betreft zetten we in op fysieke maatregelen, zoals borden op stations, of onderaan stations of in de buurt of posters of stickers, bedenk maar wat. En voorzitter, desnoods kunnen op drukke stations of bij stations naast ziekenhuizen mensen dan fysiek geholpen worden door medewerkers, stewards van ProRail, de RET, de gemeente en desnoods kunnen we ook anderen oproepen om anderen te helpen op het moment dat we zien dat ze vaststaan. Alles om mensen te helpen aan toegankelijk vervoer, iets waar ze recht op hebben en voorzitter, vijftien meter kan voelen als honderd meter als je op krukken loopt of slecht ter been bent. Kunnen we deze problemen alsjeblieft zo snel mogelijk oplossen? Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? De heer De Waard.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel voorzitter. Een terechte tweeminutendebataanvraag van de PvdA. Dat heb ik trouwens ook over de actualiteitenaanvraag gezegd, dus fijn dat er weer aandacht voor wordt gevraagd. Het is natuurlijk wel een heel schrijnend iets. Toegankelijkheid in het openbaar vervoer. Er zijn gewoon simpelweg mensen die afhankelijk zijn van hun rolstoel, van hun elektrische karretje, die zijn afhankelijk van hun krukken, en die kunnen gewoon niet de metro in. Een treffend voorbeeld. Metrohalte, en ik kijk even mee want ik had het net nog gereed maar ik ben het vergeten, metrohalte Blijdorp inderdaad. Het is nu gewoon simpelweg het geval dat mensen met een rolstoel of met krukken of mensen die inderdaad de lift of de roltrap echt nodig hebben, daar gewoon niet kunnen komen, wat dus ook als gevolg heeft dat als je daar wilt uitstappen, je dan gewoon simpelweg vaststaat op het station. Dus dan moet je een halte eerder of een halte later uitstappen. Ongehoord, enorm vervelend voor deze mensen. En dan druk ik me nog heel erg zachtjes uit. In de actualiteitenraad heb ik de vraag gesteld: hoe komt dit nu? Waarom zijn wij zo enorm afhankelijk van kleine onderdelen om iets te maken? Waarom zijn wij als Rotterdam, of eigenlijk de RET zo afhankelijk gemaakt van deze leverancier of deze mensen die deze producten moeten gaan maken? Ziet de wethouder wellicht kans om een bepaalde lobby te starten of weet ik veel wat, maar om juist producten, onderdelen groot in te kopen zodat wij hier in Rotterdam gewoon onze eigen voorraad hebben, zodat dit soort problemen dus treffender en sneller opgelost kunnen worden, zodat niet op Blijdorp bijvoorbeeld, wat nu op de website wordt gecommuniceerd, tot 27 februari geen gehandicapte gebruik kan maken van dit metrostation.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, dit is een thema dat wij eigenlijk al een hele tijd bespreken, ook met de vorige wethouder hebben we daar best wel veel druk op gezet. Ook toen we het Toekomstvast Tramnet bespraken. En het lijkt niet goed oplosbaar te zijn. Ik ben het eigenlijk heel erg eens met de heer De Waard van Leefbaar Rotterdam dat het heel lastig is. Ik ken zelfs mensen die gewoon een baan hebben, die daarvoor het ov nodig hebben en een rolstoel hebben en die moeten elke keer checken waar de lift het doet, of ze überhaupt ergens kunnen komen. Dat is natuurlijk niet te doen, want ook deze mensen zouden gewoon van het openbaar vervoer gebruik moeten kunnen maken. De vraag is natuurlijk: hoe kunnen we hier nu beter voor zorgen? Hebben we misschien een verkeerd contract gekozen? Een verkeerd onderhoudscontract? Hoe zit het inderdaad met die onderdelen? Maar is het ook een goed idee, want ik zit zelf in de adviescommissie van de MRDH, om op een gegeven moment in een nieuwe concessie met de vervoerders strengere eisen te stellen aan het gebruik van die liften en dat bijvoorbeeld vervoerders kunnen worden beoordeeld, of dat er misschien maatregelen kunnen worden genomen ook in de financiering richting vervoerders als zij het gewoon simpelweg niet voor elkaar krijgen om mensen met een handicap gebruik te laten maken van het openbaar vervoer. Dat ligt nog even voor ons, maar over een tijdje gaan we het weer over de nieuwe concessies hebben, ook in de MRDH. Is het dan wellicht een mogelijkheid dat Rotterdam echt aandringt dat dit geborgd wordt in de concessie? En als er dan extra geld voor nodig is, dan kunnen we dat bij de MRDH bekijken, maar ik denk dat dit wel een belangrijke is, want in principe is deze toegankelijkheid van het openbaar vervoer te belangrijk om zomaar aan een soort toeval over te laten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u voorzitter, ik heb een verhelderende vraag. Ik had eigenlijk twee verhelderende vragen. Ik wilde even controleren, maar goed, u zit in de commissie. De RET hebben we volgens mij inbesteed bij de MRDH. Betekent dat dat we dat inderdaad nog gaan evalueren? En de tweede vraag is inderdaad: deelt u met mij de mening dat volgens mij een deel van de bezuinigingen in Den Haag het probleem zijn van het gebrek aan investeringscapaciteit bij de RET?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ik weet niet of dat het geval is, of ze daardoor minder investeren in liften of iets dergelijks. Wat ik wel weet is dat de wethouder in principe niet direct de RET aanstuurt, maar dat dat gebeurt via een concessie en contracten met de MRDH. Dus als je echt wilt gaan sturen op dat zij dit echt moeten doen, dan denk ik dat in de concessies sterker moet toelichten en misschien ook zelfs met een boeteclausule of iets dergelijks, om echt af te dwingen dat die toegankelijkheid geborgd is. Want op deze manier, al de afgelopen jaren, lijkt het in ieder geval wel dat het gewoon niet lukt. In deze hele raad vindt eigenlijk iedereen het onacceptabel, dat is tenminste mijn beleving. Dus ik zit meer naar de toekomst te kijken, hoe kunnen we nu zorgen dat we dit doorbreken en dat we echt zorgen dat de toegankelijkheid van onze metrostations gewoon bovenaan de prioriteitenlijstjes komt?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank. Nog andere sprekers op dit onderwerp? De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Dank voorzitter, en ook dank aan de PvdA om dit weer te agenderen, want ik vraag me af: hoe kun je meedoen aan een verkiezing voor meest toegankelijke stad van Nederland als je toegankelijkheid van het openbaar vervoer gewoon ruk is, om het maar even zo te zeggen. Voorzitter, ik sluit ook aan bij de wijze woorden van de heer Tak en ook het voorbeeld dat de heer De Waard zojuist heeft aangehaald over metrostation Blijdorp. Want Blijdorp en station Beurs hebben allebei één lift. In de actualiteitenraad heb ik de wethouder hier ook al om gevraagd, want wat nu als die lift het niet doet? Heel vaak worden mensen dan doorverwezen naar Trevvel. Nou, Trevvel is ook een dossier waar je niet heel erg blij van wordt, dus mijn vraag aan de wethouder is: hoe gaan we hier verbetering in brengen? Zeker de stations waar er maar één lift voor beschikbaar is. Is er een manier om die voorrang te geven op andere liften die het nu op dit moment niet doen? De rest is al gezegd, dus ik laat het hierbij voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik kijk de zaal nog één keer rond. Geen sprekers meer, dan geef ik het woord aan de wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik heb ook de vorige keer al aangegeven dat uw frustratie mijn frustratie is, maar dat ik ook een bestuurder ben die eerlijk is over wat mogelijk is en wat niet mogelijk is. Daarom organiseren we ook een technische sessie, want ik kan hier in herhaling vallen over wat ik u heb aangegeven van wat de oorzaken zijn van vertragingen. En overigens ja, we hebben storingen, we leven niet een perfecte wereld, zeg ik richting de heer Biljoen en andere sprekers. Maar 10% van onze roltrappen en onze liften zijn dagelijks kapot, maar dat betekent niet dat ze de hele dag kapot zijn. Dan is er een storing en die wordt opgelost en dan valt die ook weer van het bordje af. Dus woorden als 'toegankelijkheid is ruk', vind ik echt te groot. Ik snap dat we het beter moeten doen, daar is ook alle inspanning op gericht, maar er zitten ook grenzen aan de maakbaarheid van dit probleem. U kunt mij opdragen het onmogelijke te doen, dat heb ik ook al eerder gezegd, maar die verwachting ga ik bij u niet waarmaken. Daarom is het ook goed om in die technische sessie het daar maar eens goed met elkaar over te hebben. Wat zijn uw verwachtingen, hoe zit dat nu in de praktijk, want nogmaals, ik heb niet het gevoel dat ik vandaag u ga overtuigen van het feit dat het probleem morgen oplosbaar is of nog een tijdje zal aanhouden. Daarover ga ik graag met u in debat en ik laat daar graag een technische sessie voor organiseren. In het kader van meedenken een aantal suggesties die ik van de fractie van DENK heb gekregen, vandalisme is nu juist geen oorzaak van de verstoringen. Het is echt slijtagezaken in de techniek, maar vandalisme eigenlijk niet. Er is één uitzondering op, en dat is Ikazia en die is dan weer net niet van de RET maar die is van ons, en daar hebben wij al plannen voor om die te vervangen. De andere zaken die u aangeeft is communicatie met stickers et cetera. Stickers sowieso op gronden willen we zo min mogelijk doen, want als het vriest glijden mensen daarover uit. Dat heb ik u volgens mij ook al eens een keertje uitgelegd, dus dat moeten we niet doen. Ik zal ook niet heel snel naar personeel grijpen, want ik heb u al vaker ook in andere contexten uitgelegd dat het personeelstekort bij de RET mega is. Wat ik wel weet, is dat de RET wat meer toezichthouders wil gaan gebruiken en het is ook echt het voornemen om die toezichthouders naast de sociale veiligheid te laten vergroten ook, ze lopen rond, dus mensen kunnen vragen stellen et cetera. Even dan kort richting de heer Biljoen, wat doe je nu als er maar één lift is? Beurs is zo'n kwetsbaar station. Nou, Beurs gaan we de komende jaren echt enorm aanpakken, dat zullen wij niet meer meemaken in deze collegeperiode. Dat is een enorm groot project. Het aantal reizigers in Beurs is zo groot als Den Haag Centraal Station. Dat is echt Rotterdam Centraal 2 dat we daar gaan aanleggen. Juist ook omdat het zo'n slecht bereikbaar station is, maar ook dat los ik niet op met een toverstafje door u te zeggen dat u daar morgen drie liften heeft. Daar moeten we echt de hele Beurs voor omleggen. Dat is technisch complex, want we hebben met een betonbak te maken. Dus daar hebben we plannen voor, dat zit in het verschiep, maar dat is wel zo groot als een stadsproject, kan ik u aangeven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Rehim Zadeh, u heeft nog maar drie seconden, maar u krijgt het woord.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Heel snel, oké, ik snap dat je geen stickers op de grond gaat neerleggen, dat was op zich ook niet per se mijn suggestie, maar goed. Het gebruik van borden, het kan heel simpel zijn, je kan ook gewoon een bord neerzetten bij bijvoorbeeld een Ikazia Ziekenhuis of bij Maasstad, van: let op, de roltrappen doen het niet. Het hoeft maar één bord te zijn en dan weten mensen ervan. Het is heel vervelend als je dan daar aankomt en je staat er en er wordt niets aangegeven en je denkt: gaat hij het nu doen of gaat hij het niet doen? En wat betreft...

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil u vragen om af te ronden.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Ja. Wat betreft de toezichthouders, fijn dat die worden ingezet, misschien ook fijn als u dat misschien kan communiceren naar de RET. (Geluid valt weg)

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Sorry, dat doe ik niet, ik heb daar geen regie heb om u te ontmuten, maar de drie seconden zijn inderdaad voorbij.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Maar mijn punt was of u dat misschien bij de RET ook kan neerleggen, dat ze daar extra alert op kunnen zijn, dat als er mensen zijn die vaststaan op een station, dat ze daar alert op zijn en dat ze weten hoe ze in de situaties daarmee kunnen omgaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, dit is juist al een idee vanuit de RET. Dus ik heb onlangs met de RET samen met de burgemeester gesproken over sociale veiligheid. Zij gaan proberen met die toezichthouders zowel sociale veiligheid maar ook de aanspreekbaarheid - dus dat gaat van: ik sta vast, waar moet ik heen? - tot en met: ik moet een overstap maken, of ik voel me onveilig. Dus eigenlijk elke vraag kan door die toezichthouder dan ook worden beantwoord en dan hoeven onze handhavers, de handhavers van de RET dat ook niet te doen. Dan spelen we die weer vrij voor andere zaken. Borden zei u. Dan gaat u ervan uit dat al die roltrappen dagenlang of urenlang of maandenlang allemaal, waar u wat van hoort, in storing staan. Dat is niet het geval. Dus heel vaak kunnen we ze ook wel maken. Dat betekent dat we continu iemand moeten hebben die borden versjout in een periode waarin we ook gewoon arbeidstekorten hebben. Ik heb u al aangegeven, 5000 sollicitatiegesprekken vorig jaar, 7000 sollicitatiegesprekken dit jaar, om het aantal personeelsleden bij de RET op peil te krijgen. Dat is geen sinecure. Dus ik ben terughoudend om allerlei nieuwe taken daar neer te leggen voordat de RET het personeelsbestand op orde heeft. Is het een idee om in de nieuwe concessie... Ja, feitelijk heeft de MRDH onlangs, ik weet niet wanneer, maar dat heb ik ook al in de actua aangegeven, de concessie al aangescherpt. Ze heeft gezegd, volgens mij, wat heb ik nu gezegd, per perron moet er minimaal één roltrap zijn of iets dergelijks. U moet even de band van de actua teruglezen of horen wat ik daar precies heb gezegd, maar feitelijk heeft de MRDH met de RET al die regels aangescherpt. Maar een goede vraag ook voor de technische sessie. Maar ik zal het nog even zelf opzoeken. Dan kan ik het nog wel even naar u appen. Maar ik heb het tijdens de actua gezegd. Maar ik weet nu niet of het één of twee roltrappen zijn. Maar we hebben de bereikbaarheid van perrons in ieder geval aangescherpt. Blijddorp, Beurs, vers van de pers, de lift op Blijddorp doet het weer, dus u vraagt, wij draaien. Ik heb u ook al aangegeven, hetzelfde regime hebben we eigenlijk bij de Maashaven. Bij Maashaven hebben we echt een groot probleem met roltrappen. Dat vraagt echt een enorme..., gepland in september. Van Maashaven heb ik ook gezegd: daar is één lift. Als die lift kapot is, in storing, dan gaat daar met prioriteit iemand naartoe zodat dat nooit zo is dat die lift eigenlijk langer dan een uur het niet doet. Ook dan moeten we die lift weer aan de praat krijgen en het kan, maar de prioriteit is er en ook bij Dijkzigt krijgen ze nu vaker preventief onderhoud. Dat zeg ik ook richting mevrouw Verkoelen, die daar ook in de actua al vragen over stelde. Dus in die zin krijgen ze vaker preventief onderhoud, om te zorgen dat ze niet uit service gaan. Dat ten opzichte van de vragen en pak uw kans ook bij die technische sessie om u te laten bijpraten over de uitdagingen die wij hebben met betrekking tot deze materie. De frustratie die u heeft is mijn frustratie. De motie 'Spoedig permanente oplossing voor tramhalte Vasteland' is overbodig. Dat is precies de inzet die de RET heeft. 'Inzicht in levensduur en vervanging van roltrappen'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Sorry, ik schrok van deze appreciatie. Nee, maar ik begrijp dat wat zij begrijpen als zo spoedig mogelijk, het einde van het jaar is, of heeft u inmiddels meer informatie?

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik heb net al aangegeven ook dat u denkt dat het morgen te regelen is, en volgens mij was er een raadslid dat zelfstandig het probleem wilde oplossen door er zand op te storten. Nou ja, zo makkelijk is het niet. Wij moeten een fundering aanleggen, we moeten met de bovenleiding rekening houden, dat heb ik u allemaal uitgelegd. Ik moet kort en bondig zijn, maar de raad valt in herhaling richting mij, dus ben ik ook wel een wethouder die graag gewoon even uitlegt hoe het zit, maar hier heb ik al antwoord op gegeven in de actua.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). 'Inzicht in levensduur en vervanging van roltrappen en liften bij de metrostations'. Ja, dit voelt enorm als een set schriftelijke vragen en in die zin kunt u mij altijd om informatie vragen, dus deze motie kan ik omarmen. Maar het hadden ook schriftelijke vragen kunnen zijn en die kan ik dan meenemen. Ik zal proberen ervoor te zorgen dat die dan bij die technische sessie ook voor u beschikbaar zijn. Dat lijkt me dan ook handig. 'Voorkom ov-infarct in regio Rotterdam door bezuinigingen kabinet', van de PvdA. Alle moties waren van de PvdA. Die moet ik echt ten stelligste ontraden. Ik zal geen krachttermen gebruiken. Het standpunt van de MRDH, de gemeente Rotterdam en alle regiogemeenten is dat deze bezuiniging onzalig is, dat we dat niet willen en dat de rijksoverheid het moet oplossen. Als ik voor u ga uitrekenen hoe wij die bezuiniging kunnen opvangen,

geven we het verkeerde signaal richting de rijksoverheid. Dat moeten we niet willen. Als het zover is dat die onzalige bezuiniging doorgaat, dan ga ik u natuurlijk die informatie verstrekken, maar dat nu laten doen is in de onderhandelingen niet zo'n goed plan, laat ik het zo zeggen. Ik zal u echt met klem ontraden deze motie naar mij toe te sturen, want dat verzwakt mijn onderhandelingspositie richting de rijksoverheid. Dat waren alle vragen en moties.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel. Geen openstaande vragen meer. Er is ook geen tijd meer voor velen. Dan gaan we snel door naar agendapunt 10.

9.11 Tweeminutendebat over 'Brede Welzijnsopdracht', aangevraagd door het lid Vogelaar – vervolg

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Ik wil nog even wat corrigeren. Ik moet nog een toezegging bij agendapunt 9.11 met u delen. Die is gedaan door de wethouder, ik pak hem er even bij. Bij agendapunt 9.11, het tweeminutendebat over de Brede Welzijnsopdracht, aangevraagd door mevrouw Vogelaar. De toezegging is: de wethouder stuurt een schriftelijke schets van het proces van de evaluatie aan de raad en de wethouder komt schriftelijk terug op vragen van mevrouw Kockelkoren over hoe dictum 1 van de ingediende motie 'Samenwerken aan welzijn' nu wordt ingevuld.

10. Benoemingen

10.1 Het voorstel tot herbenoeming van de voorzitter en AB-lid van Stichting BOOR

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we snel door naar de benoemingen. 10.1, het voorstel tot herbenoeming van de voorzitter en AB-lid van Stichting BOOR. Het voorstel tot herbenoeming van de voorzitter en AB-lid van de Stichting BOOR heeft het karakter van een voordracht, dus ik stel u voor om zonder stemming mevrouw M. (Mariëtte) Hamer met ingang van 1 februari 2025 voor een termijn van vier jaar te herbenoemen als voorzitter van het algemeen bestuur van Stichting BOOR. Ook stel ik voor de heer Leen Paape met ingang van 15 februari voor een termijn van vier jaar te herbenoemen als lid van het algemeen bestuur van Stichting BOOR. Stemt u daarmee in? Fijn, mooi. Dan stel ik vast dat mevrouw Mariëtte Hamer met ingang van 1 februari voor een termijn van vier jaar is herbenoemd als voorzitter van het algemeen bestuur van de Stichting BOOR en de heer L. (Leen) Paape met ingang van 15 februari voor een termijn van vier jaar is herbenoemd als lid van het algemeen bestuur van Stichting BOOR.

11. MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

11.1 Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad', aangevraagd door het lid Verkoelen

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan hebben we een motie vreemd aan de orde van de dag. We hebben een novum, motie vreemd aan de orde van de dag over 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad', aangevraagd door het lid Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik wilde wat haast maken voorzitter, want iedereen heeft natuurlijk honger. Het is Grarda, en daar stond ze ook echt op dat ze we het zo zeiden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Excuses, Grarda, gaat uw gang mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, we hadden het er al eerder over. De Tweebosbuurt heeft vele jaren de agenda van deze gemeenteraad bepaald. Een volledig typische Rotterdamse woonwijk waar veel mensen al tientallen jaren in grote saamhorigheid woonden, werd met de grond gelijk gemaakt, om plaats te maken voor een nieuwe yuppenwijk. Daar kwam veel verzet tegen vanuit de inwoners en Hendrika Gerarda Pelger, door velen van ons respectvol mevrouw Pelger genoemd, werd daar met haar tachtigjarige leeftijd symbool van. Zij werd het boegbeeld van het protest tegen de sloop. Helaas mocht het niet baten, de Tweebosbuurt werd gesloopt. Mevrouw Pelger verhuisde naar een flat in de buurt, en het gezegde 'Men moet geen oude bomen verplaatsen' ging ook voor haar op, want mevrouw Pelger overleed binnen een jaar na de verhuizing. In november 2022 is door de raad een motie aangenomen waarin verzocht werd om in de herontwikkelde Tweebosbuurt een straat naar Grarda Pelger te vernoemen. Eind 2022, met dank aan het college of aan de commissie, omdat het zo snel

gebeurde, is dit door de commissie straatnamen gehonoreerd. Het Grarda Pelger Pad is symbolisch gelegen op 100 meter van haar oude huis, grenzend aan een nieuw plein, en verbindend tussen twee straten, de Hilledijk en de Tweebosstraat. Met deze motie verzoek ik het college bij de oplevering van het Grarda Pelger Pad, waarschijnlijk in 2029, een feestelijke en officiële openingsceremonie te organiseren, hierbij nadrukkelijk de oud-bewoners van de Tweebosbuurt die samen met mevrouw Pelger zich hebben ingezet voor de wijk, uit te nodigen en te betrekken en ook verzoeken wij de zoon van mevrouw Pelger als nazaat en vertegenwoordiger van haar familie de officiële openingshandeling te laten verrichten. En ten slotte voorzitter, samen met de raad en betrokkenen te onderzoeken hoe het Grarda Pelger Pad en de achterliggende geschiedenis van de Tweebosbuurt zichtbaar kunnen worden gemaakt voor toekomstige generaties, bijvoorbeeld door middel van een informatiebordje, daar hebben we het al eens eerder over gehad, of een andere herdenkingsvorm. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Officiële opening van het Grarda Pelger Pad!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van een motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- in november 2022 de motie "De mevrouw Pelgerstraat" is aangenomen, waarin is verzocht een straatnaam in de herontwikkelde Tweebosbuurt naar Grarda Pelger te vernoemen;
- het college op basis van advies van de commissie straatnamen en gedenktekens in december 2024 heeft besloten om een pad in de nieuwe wijk, grenzend aan het SolPlaatjeplein, te vernoemen tot het Grarda Pelger Pad;
- het Grarda Pelger Pad naar verwachting in 2029 wordt opgeleverd, ruim vijf jaar na het overlijden van mevrouw Pelger, volgens de richtlijn voor straatnaamvervoeringen;

overwegende dat:

- mevrouw Grarda Pelger een boegbeeld was van het protest tegen de sloop van de Tweebosbuurt en als symbool staat voor de inzet van de oud-bewoners die zich sterk hebben gemaakt voor het behoud van hun wijk;
- het Grarda Pelger Pad symbolisch gelegen is op 100 meter van haar oude huis, grenzend aan een nieuw plein, en verbindend tussen twee belangrijke straten, de Hilledijk en de Tweebosstraat;
- deze locatie recht doet aan de belangrijke rol die mevrouw Pelger heeft gespeeld in de saamhorigheid en strijd lust van de bewoners van de Tweebosbuurt;
- het officieel openen van het Grarda Pelger Pad een kans biedt om niet alleen mevrouw Pelger te eren, maar ook alle oud-bewoners die zich samen met haar hebben ingezet voor de wijk;
- het belangrijk is dat de geschiedenis en het verhaal van de Tweebosbuurt en mevrouw Pelger ook voor toekomstige generaties in de nieuwe wijk zichtbaar en herkenbaar blijven;

verzoekt het college:

- bij de oplevering van het Grarda Pelger Pad, een feestelijke en officiële openingsceremonie te organiseren;
- hierbij nadrukkelijk de oud-bewoners van de Tweebosbuurt, die zich samen met mevrouw Pelger hebben ingezet voor de wijk, uit te nodigen en te betrekken;
- de zoon van mevrouw Pelger, als nazaat en vertegenwoordiger van haar familie, de officiële openingshandeling te laten verrichten;
- samen met de raad en betrokkenen te onderzoeken hoe het Grarda Pelger Pad en de achterliggende geschiedenis van de Tweebosbuurt zichtbaar kunnen worden gemaakt voor toekomstige generaties, bijvoorbeeld door middel van een informatiebord of andere herdenkingsvormen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Het woord is aan de wethouder.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel mevrouw de voorzitter. Ik kan deze motie namens de heer Versnel, het valt onder zijn portefeuille, maar hij is verhinderd, omarmen. Het laatste dictum, dat gaf u zelf ook al aan, we hebben een standaardmanier om de betekenis van een straatnaam te duiden, daar zullen we natuurlijk op meeliften om dat eenduidig te doen in onze stad, dus dan weet u in ieder geval hoe daar de uitvoering eruit gaat zien, maar verder kunnen we het omarmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dank u wel.

11.2 Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Des te opvallender, des te beter', aangevraagd door het lid Van Schaik

Het verzoek tot het indienen van de motie vreemd aan de orde van de dag is door de indiener ingetrokken.

11.3 Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Europese eenheid, Nederlandse vrijheid', aangevraagd door het lid Maassen e.a.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan gaan we door naar agendapunt 11.3, de motie vreemd aan de orde van de dag over 'Europese eenheid, Nederlandse vrijheid', aangevraagd door mevrouw Maassen en de heer Kind en ondertekend door de heer Tak. Mevrouw Maassen, aan u het woord.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Voorzitter, vandaag dient de fractie van D66 samen met de fractie van Volt en van de PvdA een motie in om de Europese vlag een prominente plek te geven in onze raadzaal, de plek waar wij elke dag de democratie laten floreren. Hier in Nederland maar ook in Europa, en een sterk Europa is heel erg belangrijk, en belangrijker dan ooit in deze barre tijden. De wereld om ons heen verandert in een rap tempo en we zien dat we niet meer automatisch kunnen vertrouwen op onze bondgenoot aan de andere kant van de oceaan. Er ontstaat isolationistische politiek, waarbij we juist moeten samenwerken met bondgenoten die ons dierbaar zijn. Dat is belangrijk. Dat is belangrijk voor onze stad als Rotterdam omdat we ook dagelijks te maken hebben met internationale problemen hier in deze stad. Niet voor niets is de heer Versnel deze week nog naar Europa gegaan om te lobbyen over de problemen die wij hier in Rotterdam zien ten aanzien van arbeidsmigratie. En zo zijn er meer uitdagingen van de huidige tijd die we alleen maar in Europees verband samen met elkaar kunnen oplossen. Ik noem er een paar, een paar die we vandaag ook met elkaar hebben besproken. Klimaatverandering, economische stabiliteit en veiligheid en natuurlijk migratie, een onderwerp dat we hier vaak met elkaar bespreken. En ik weet het, we gaan deze problemen niet het hoofd bieden door het plaatsen van een vlag in deze zaal, maar symbolen zijn zoals u weet heel erg belangrijk. Daarom vind ik het belangrijk om te laten zien dat wij staan voor die Europese eenheid, ook hier in Rotterdam. En daarom dien ik een motie in om te laten zien als internationale stad dat wij die Europese samenwerking belangrijk vinden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het woord aan de heer Kind. Nee? De heer Tak? Ook niet. Mevrouw Maassen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Europese eenheid, Nederlandse vrijheid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- de Europese vlag een belangrijk symbool is van Europese eenheid;
- Rotterdam een Europese en internationale stad is die verbanden heeft met Europese steden en instellingen;
- recente politieke ontwikkelingen in de Verenigde Staten, zoals de isolationistische buitenlandpolitiek, uitspraken over het kopen van Groenland en twijfelachtige steun voor Europese bondgenoten, laten zien dat Europa niet meer blind kan vertrouwen op de VS als stabiele partner;
- de Europese vlag ook in de Eerste Kamer en veel Europese parlementen aanwezig is en zo de Europese samenwerking en eenheid symboliseert;

overwegende dat:

- we in een tijd leven waarin het belangrijker is dan ooit is om Europese eenheid te versterken en zichtbaar uit de dragen;
- een sterk Europa van groot belang is als antwoord op de huidige geopolitieke situatie;
- veel grootste uitdagingen, zoals klimaatverandering, economie, migratie en veiligheid, in het Europees verband worden aangegaan en Rotterdam hier actief aan deelneemt;
- Europa is een belangrijk speerpunt binnen het beleid van Rotterdam, waarbij de stad zich inzet voor samenwerking en groei binnen Europese netwerken;

verzoekt de voorzitter van de raad:

- de Europese vlag op een duidelijke en prominente plek in de raadszaal van Rotterdam te plaatsen, als symbool van de internationale ambities, Europese eenheid en verbondenheid van de stad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, J.M. Nunnely, T. Kind en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan is het aan mij om namens de burgemeester hier advies over te geven. Het advies is oordeel raad. Goed, dan zijn we aan de schorsing aangekomen, drie kwartier. Mevrouw Verkoelen wil het woord.

9.6 Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats – vervolg

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik heb nog een motie voorzitter. Het gaat over de islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers. Naar aanleiding van het antwoord van de wethouder, heb ik Rotterdam gewijzigd in regio Rijnmond. Daarmee ondervang ik het verhaal van de wethouder en ik heb nog een overleg met anderen die het ook een interessante motie vinden. In ieder geval heb ik het onderzoek eruit gehaald omdat dat dan niet meer nodig is, want dan hebben we genoeg plek. Dus ik heb een herziene motie van 'Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!'

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4A. Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats,

constaterende dat:

- het college een Nota van Uitgangspunten over een islamitische begraafplaats heeft opgesteld;
- het principe van eeuwige grafrust en de toenemende behoefte aan islamitische begraafplaatsen in Nederland de ruimte vraag voor islamitische begraafplaatsen steeds meer toeneemt;
- de schaarste aan beschikbare ruimte binnen de gemeentegrens vraagt om een zorgvuldige afweging bij de toewijzing van begraafplaatsen;
- de grote schaarste aan islamitische begraafplaatsen in Nederland ertoe leidt dat veel gebruik zal worden gemaakt van de islamitische begraafplaats in Rotterdam;
- dit betekent dat de beschikbare capaciteit van 2500 begraafplaatsen mogelijk sneller dan de geschatte 60 jaar volledig benut zal zijn;

overwegende dat:

- er onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden tot uitbreiding wanneer de capaciteit van de begraafplaats volledig is benut;
- een beleid dat toegang beperkt tot inwoners van de gemeente consistent is met de wens om schaarse ruimte eerlijk te verdelen en een langdurige capaciteit te waarborgen;
- gemeenten volgens de Wet op de lijkbezorging de bevoegdheid hebben om voorwaarden te stellen aan het gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen;
- het opnemen van een dergelijke beperking juridisch mogelijk en maatschappelijk verantwoord is;

verzoekt het college:

- in de verdere ontwikkeling van het plan voor de islamitische begraafplaats in Rotterdam een beleid op te nemen dat het begraven van niet-inwoners van Regio Rijnmond uitsluit;
- dit beleid vast te leggen in de beheersverordening of het reglement van de betreffende begraafplaats;
- de gemeenteraad te informeren over de voortgang en implementatie van dit beleid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Nunnely). Dan wens ik u een fijn diner. Eet smakelijk en om 20.30 uur zien we elkaar weer in deze raadzaal terug. Tot zo meteen.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025

Notulen van de raadsvergadering van 30 januari 2025 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 2

Voorzitter: mevrouw drs. C.J. Schouten, met dien verstande dat het voorzitterschap van 20.47 uur tot 21.19 uur is waargenomen door mevrouw A. Kockelkoren

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college is tegenwoordig: de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dames en heren, kunt u allen gaan zitten want dan wil ik graag mevrouw Verkoelen even het woord geven. Er is verzocht om een iets langere schorsing van tien minuten tot 20.45 uur, dus vandaar dat we wat later begonnen zijn, dit even voor de kijkers thuis. Inmiddels is het 20.45 uur en geef ik even mevrouw Verkoelen het woord, want die heeft een aangepaste motie.

9.6. Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats – vervolg

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben even moeten puzzelen, maar de motie 'Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!' is gewijzigd met: in de verdere ontwikkeling van het plan voor de islamitische begraafplaats in Rotterdam een beleid op te nemen dat in beginsel alleen inwoners van de regio Rotterdam worden begraven. Dat is zover ik weet eentje die door velen ondersteund gaat worden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4B. Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Nota van Uitgangspunten islamitische begraafplaats;

constaterende dat:

- het college een Nota van Uitgangspunten over een islamitische begraafplaats heeft opgesteld;
- het principe van eeuwige grafurust en de toenemende behoefte aan islamitische begraafplaatsen in Nederland de ruimtevraag voor islamitische begraafplaatsen steeds meer toeneemt;
- de schaarste aan beschikbare ruimte binnen de gemeentegrens vraagt om een zorgvuldige afweging bij de toewijzing van begraafplaatsen;
- de grote schaarste aan islamitische begraafplaatsen in Nederland ertoe leidt dat veel gebruik zal worden gemaakt van de islamitische begraafplaats in Rotterdam;
- dit betekent dat de beschikbare capaciteit van 2500 begraafplaatsen mogelijk sneller dan de geschatte 60 jaar volledig benut zal zijn;

overwegende dat:

- er onduidelijkheid bestaat over de mogelijkheden tot uitbreiding wanneer de capaciteit van de begraafplaats volledig is benut;
- een beleid dat toegang beperkt tot inwoners van de gemeente consistent is met de wens om schaarse ruimte eerlijk te verdelen en een langdurige capaciteit te waarborgen;

- gemeenten volgens de Wet op de lijkbezorging de bevoegdheid hebben om voorwaarden te stellen aan het gebruik van gemeentelijke begraafplaatsen;
- het opnemen van een dergelijke beperking juridisch mogelijk en maatschappelijk verantwoord is;

verzoekt het college:

- in de verdere ontwikkeling van het plan voor de islamitische begraafplaats in Rotterdam een beleid op te nemen dat in beginsel alleen inwoners van Regio Rijnmond worden begraven;
- dit beleid vast te leggen in de beheersverordening of het reglement van de betreffende begraafplaats;
- de gemeenteraad te informeren over de voortgang en implementatie van dit beleid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké, dan is gelukkig de wethouder in huis om daar nog een reactie op te geven.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd) (wethouder). Ja, ik ken de inhoud en ik heb ook met wethouder Achbar gesproken, dus om het tempo er een beetje in te houden ben ik bereid om te appreciëren hoor. Vanuit het duizenddingendoekje van het college van B&W kan ik aangeven dat wij deze kunnen omarmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel wethouder. Geeft dit voor andere fracties nog noodzaak om te beraden? Ik kijk even rond. De motie is namelijk nog niet door iedereen gezien. Kunnen we gewoon eerst de stemverklaringen doen? Dan kijk ik daarna of deze motie nog aanleiding geeft tot andere vragen of opmerkingen.

12. Stemvenster

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dames en heren, we zijn toegekomen aan het stemvenster. Zijn daarvoor nog stemverklaringen nodig? En dan wil ik u daarbij meegeven dat stemverklaringen worden gegeven op het moment dat u geen mede ingediende motie of eigen motie hebt en een mogelijk afwijkend standpunt hebt op die motie. Dus probeer u even enigszins te beperken met stemverklaringen. Dan kijk ik even rond. Zijn er stemverklaringen bij de ingediende voorstellen en de moties van vandaag? Dan zie ik als eerste de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Leeftijd voor schoonheid voorzitter. De nestor staat ook al.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, ik weet niet of dit een belediging is of een poging tot belediging. Laat ik het sympathiek opvatten van mijn buurtgenoot. Voorzitter, de SP ziet het initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren over een register niet als een motie van wantrouwen richting onze ambtenaren. Het is niet dat het dekt, de echte transparantie die wij met zijn allen doornemen, maar wij denken dat er niets op tegen is om toch een poging te wagen om in kaart te brengen hoe het met lobbywerk zit, dus alles afwegende zullen wij het initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren rondom het lobbyregister steunen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dank u wel. Dan ga ik nu wel naar de heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Goed, dan allereerst jegens de nestor, het was zeker geen belediging, want wijsheid komt ook met de jaren zoals u weet. Maar goed, nee, we hebben natuurlijk een motie ingediend en mede ondertekend met betrekking tot de islamitische begraafplaats. We hebben de antwoorden gehoord van de wethouder en als goed Leefbaar Rotterdam zeggen wij: je kunt niet genoeg parkeerplaatsen hebben. De wethouder heeft antwoord gegeven dat 37 de norm is, en die hanteren we hier ook. En wij zeggen: gelijke monniken, gelijke kappen, geen voorkeursbehandeling. En

de wethouder geeft met zijn beantwoording dus aan dat het in dit geval ook het geval is. Dus daarom zullen wij tegen de motie stemmen die wij medeondertekend hebben, gezien de beantwoording van de wethouder. Eventueel kan er een nieuwe versie komen zonder onze handtekening, als dat fijn is voor de administratie. Maar ik zie meteen ook de handreiking die de wethouder gedaan heeft. Dat er dus afgeweken wordt van de norm bij parkeerplaatsen. Nee, maar dan zeg ik, dat is even de overweging vanuit ons als Leefbaar Rotterdam, dat we zeggen: misschien is het een ongelukkige casus als aanleiding, maar dat we denken: goed, we kunnen dus van die norm afwijken en dat vind ik een hoopvol teken voor toekomstige bouwprojecten, waarbij je dan toch mensen... zullen zijn. Punt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mag ik u vragen om de stemverklaringen beknopt te houden en puur en alleen over het voorstel en niet over allerlei uitweidingen voor mogelijke toekomstige zetten die wij natuurlijk vol verwachting tegemoetzien. Andere stemverklaringen? De heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Bij agendapunt 9.6, de islamitische begraafplaats, de meest recente motie. Mijn fractie heeft het lang gehad over de begrenzing voor Rotterdammers dan wel Rijnmonders, maar geredeneerd vanuit het principe van de islamitische begraafplaats, de wereldgemeenschap van moslims, de oemma, zijn wij tegen die grenzen en stemmen wij tegen die motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Andere stemverklaringen? Mevrouw Morkoç.

Mevrouw **MORKOÇ** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Ik heb een drietal stemverklaringen. Op motie 3 bij agendapunt 9.6. We zijn blij dat er een islamitische begraafplaats wordt gerealiseerd. Meer parkeerplekken betekent minder ruimte voor islamitisch begraven. Gelukkig zijn er verderop voldoende parkeerplekken om naar uit te wijken indien nodig. Er is nog geen parkeernorm voor begraafplaatsen en om die reden is er verdeeldheid in de fractie en dat zult u straks zien bij de stemming. Bij het burgerberaad, op twee moties omtrent het burgerberaad stemmen wij tegen. Om te beginnen met motie 4 op reparaties. We vinden het belangrijk om zo dicht mogelijk op de adviezen van het burgerberaad te blijven, dus steunen we het idee van het burgerberaad en stemmen we tegen deze motie. Op motie 6 over het burgerberaad stemmen we ook tegen. We krijgen nog advies van mogelijke uitvoeringsmogelijkheden van de andere adviezen. Daar hebben we wellicht budget voor nodig, dus ik vind het iets te snel om nu al te beslissen wat we gaan doen met het overgebleven budget, dus daar stemmen we tegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Maassen.

Mevrouw **MAASSEN** (d66). Een stemverklaring voor motie 1 bij 9.5, stadsprogramma koloniaal en slavernijverleden. Ondanks dat ik het een zeer sympathieke gedachte vind om mensen op Ketikoti een vrije dag te geven, vind ik de beoogde aanpassing met maatwerk waarbij werknemers van Rotterdam juist zelf vrij zijn om te kiezen welke dag zij bij hun eigen culturele identiteit vinden passen, zoals in de cao-onderhandelingen met de VNG, nog beter dan waartoe er in deze motie wordt opgeroepen, dus daarom zullen wij tegen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De aangepaste motie van mevrouw Verkoelen. Wij houden helemaal niet van het uitsluiten van mensen, dat stond in de eerste twee versies. In deze versie staat: in beginsel mensen uit de regio. Dat verstaan wij als voorrang geven zodat er ook voldoende ruimte is voor andere situaties, dus kunnen wij toch voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). De stemverklaring gaat over de motie vreemd Europese eenheid. Wij vinden dat in Rotterdam een Nederlandse vlag en een Rotterdamse vlag thuishoort. Dat is voldoende en ook waar Rotterdammers zich mee kunnen identificeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter, korthedshalve sluit het CDA zich volledig aan bij de woorden van D66 zojuist over de motie over Ketikoti voor wat betreft een onderbouwing van de stem tegen straks. Dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Mevrouw Abrahamse.

Mevrouw **ABRAHAMSE** (vvd). Ja, als het gaat om het klimaatberaad, motie 6 van de Partij voor de Dieren over het overgebleven budget van het klimaatberaad. Wij zijn in beginsel voor die motie, alleen willen wij nog even de volgende vergadering afwachten waar we meerdere voorstellen voorgelegd krijgen, om die keuze te maken of we het wel of niet terug willen laten vloeien naar de DTB-gelden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Bonte.

De heer **BONTE** (lr). Ja, dank u wel. 8.2 motie 2, 'Maak de klimaatnoodtoestand ongedaan'. Leefbaar Rotterdam is altijd fel gekant geweest tegen het uitroepen van een zogenaamde klimaatnoodtoestand. En ondanks het feit dat wij ons niet volledig kunnen vinden in de constatering van deze motie, gaan wij er toch voor stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Oké. Zijn er nog andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan kunnen we bijna overgaan tot stemmen, want allereerst wil ik nog een aantal koppeltjes aangeven die helaas niet aanwezig zijn en die dus pairen. Ja sorry, koppeltjes. Dat zijn namelijk de heer Koster en mevrouw Elfilali. Die zijn afwezig. De heer Becker en de heer Van Campenhout en de heer Verhoef en mevrouw De Jong. Nou, dit leidt tot grote hilariteit, maar uiteindelijk wensen wij hen allen beterschap, want volgens mij is de reden niet omdat ze dat nu zo graag willen maar omdat ze helaas niet hier bij kunnen zijn. Dan gaan wij nu door naar de aanvang van de stemming, het stemvenster. Bent u er allemaal klaar voor? Dan gaan wij beginnen.

Agendapunt 8.1, Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024

Motie 1, 'Panel Deurbeleid met afspiegeling'

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- het Panel Deurbeleid een samenwerkingsverband is tussen de gemeente Rotterdam, de politie, Koninklijke Horeca Nederland, de beveiligingsbranche, Stichting Veilige Steden, N8W8 R'dam en bureau RADAR, gericht op een veilig en toegankelijk nachtleven in Rotterdam;
- het Panel Deurbeleid zich inzet voor een discriminatievrij deurbeleid en voor sociale veiligheid in het uitgaansleven;
- onvoldoende duidelijk is wie daadwerkelijk deelneemt aan het Panel Deurbeleid;
- geen van de lhbtqia+uitgaansgelegenheden zich aangesloten heeft bij het Panel Deurbeleid;

overwegende dat:

- de afvaardiging van het Panel Deurbeleid een afspiegeling moet zijn van de stad en in het specifiek het nachtelijk uitgaanspubliek;
- bij een samenwerkingsverband omtrent antidiscriminatie in het deurbeleid ook daadwerkelijk mensen te betrekken die representatief zijn voor de doelgroep;
- lhbtqia+-uitgaansgelegenheden zich specifiek inzetten voor discriminatie vrij uitgaan en voor sociale veiligheid in het uitgaansleven voor de lhbtqia+-gemeenschap;
- vanuit die waarden het voor de hand liggend zou zijn als lhbtqia+-uitgaansgelegenheden zich aansluiten bij het Panel Deurbeleid;
- het ontbreken van lhbtqia+-uitgaansgelegenheden bij het Panel Deurbeleid de vraag opbrengt of het Panel Deurbeleid voldoende aandacht heeft voor de lhbtqia+-gemeenschap;

verzoekt het college:

- te waarborgen dat het Panel Deurbeleid representatief is voor de doelgroep waar het over gaat en Het Panel beter aan te laten sluiten op het nachtelijk uitgaanspubliek;

- in gesprek te gaan met lhbtqia+-uitgaansgelegenheden waarom zij niet aangesloten zijn bij het Panel Deurbeleid en nagaan wat zij nodig hebben om zich bij een dergelijk initiatief aan te sluiten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, M.R. van Campenhout, S. Reitema en J.M. Nunnely

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 2, 'Hey mag ik een glaasje water alsjeblieft?' De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 3, 'De nacht is voor iedereen, maak toegankelijkheid inzichtelijk'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van agendapunt 8.1 Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024;

constaterende dat:

- helaas niet elke uitgaansgelegenheid in Rotterdam fysiek toegankelijk is;

overwegende dat:

- iedereen moet kunnen genieten van de nacht en gebruik moet kunnen maken van uitgaansgelegenheden;
- het momenteel onduidelijk is welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn en welke niet;
- het diep kwetsend is om tijdens het uitgaan geweigerd te worden omdat een locatie geen rekening kan houden met behoeften voor toegankelijkheid;
- het in kaart brengen van toegankelijke uitgaansgelegenheden een stap in de juiste richting is voor een inclusieve, toegankelijke nacht;
- het promoten van fysiek toegankelijke uitgaansgelegenheden hopelijk niet-toegankelijke uitgaansgelegenheden motiveert om hun locatie fysiek toegankelijk te maken;
- uiteindelijk alle uitgaansgelegenheden voor iedereen fysiek toegankelijk moeten zijn;

verzoekt het college:

- om in de uitgaansagenda voor de nacht een overzicht op te nemen waarin staat welke uitgaansgelegenheden fysiek toegankelijk zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.Y. Morkoç, M.R. van Campenhout, T.S.J. Coşkun, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, N. Akhatab, J.M. Nunnely en D.A. van Groningen

De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 4, 'Testen voor een veilige nacht'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en 50PLUS.

Motie 7, 'Rotterdams Doorfeestfonds'. De motie is met 26 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, PvdA, Volt, Forum voor Democratie en Partij voor de Dieren.

Motie 8, 'Multifunctionele Broedplaats in Oost'. De motie is met 25 stemmen voor en 14 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en 50PLUS.

Motie 9, 'Waterfront heeft goud in de mond'. De motie is met 22 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 10A, 'Drugs in de nacht is geen pracht'. De motie is met 22 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, D66, PvdA, Volt en Forum voor Democratie.

Motie 11, 'In kaart brengen van leegstaand vastgoed binnen de gemeente Rotterdam'. De motie is met 26 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt en Partij voor de Dieren.

Motie 12, 'Maak de Rotterdamse nachtcultuur rolstoeltoegankelijk'.

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 30 januari 2025 ter bespreking van het agendapunt 8.1 'Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024';

constaterende dat:

- niet alle Rotterdamse horecagelegenheden en nachtcultuurlocaties rolstoeltoegankelijk zijn, waardoor mensen met een fysieke beperking worden uitgesloten van het nachtleven;
- de Creative Footprint Rotterdam-analyse laat zien dat nachtcultuur zich voornamelijk in het stadscentrum concentreert en dat de bereikbaarheid van sommige stadsdelen beperkt is, wat extra obstakels opwerpt voor mensen met een beperking;
- het Nachtplan Rotterdam 2024 expliciet aandacht besteedt aan inclusie en toegankelijkheid in het nachtleven, maar concrete maatregelen om fysieke toegankelijkheid te verbeteren ontbreken;

overwegende dat:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als uitgangspunt heeft dat iedereen zo zelfstandig mogelijk moet kunnen deelnemen aan de samenleving;
- een toegankelijker nachtleven niet alleen de inclusie vergroot, maar ook ondernemers helpt door een bredere doelgroep aan te spreken;
- de gemeente Amsterdam met specifieke subsidieregelingen de toegankelijkheid in de horecasector heeft verbeterd en daarmee ondernemers heeft gestimuleerd om hun locaties inclusiever te maken;
- financiële drempels en gebrek aan kennis over toegankelijkheidsaanpassingen een belemmering vormen voor veel ondernemers;

verzoekt het college:

- een subsidieregeling in te stellen waarmee Rotterdamse horecagelegenheden en nachtcultuurlocaties financiële ondersteuning kunnen krijgen voor noodzakelijke aanpassingen, zoals drempelvrije entrees, toegankelijke toiletten en andere verbeteringen;
- actief te communiceren over deze regeling, in samenwerking met ondernemersverenigingen, de Rotterdamse Nachtraad (N8W8 R'dam) en inclusieorganisaties, om bewustwording en deelname te bevorderen;
- de voortgang en resultaten jaarlijks te rapporteren aan de gemeenteraad, met als doel een zichtbare toename in rolstoeltoegankelijke nachtcultuurlocaties in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.R. van Campenhout, R.T.J van der Velden, M.Y. Morkoç en N. Akhatab

De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 13, 'Geen exploitatievergunningen voor discriminerende clubs'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 14, 'Rotterdam on top'. De motie is met 32 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van SP, PvdA, Forum voor Democratie en ChristenUnie.

Motie 15, 'Hou het zacht in de nacht'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 16, 'Taxi met meter aan'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van DENK en 50PLUS.

Agendapunt 8.2, Het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat

Motie 1, 'Burgerberaad heeft het niet zomaar over de haven'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 2, 'Maak de klimaatnoodtoestand ongedaan'. De motie is met 30 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Luister naar het Burgerberaad'. De motie is met 34 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van VVD.

Motie 4, 'Bevorderen reparatie-initiatieven'. De motie is met 36 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Forum voor Democratie en CDA.

Motie 5, 'Progressief klimaatbeleid begint op je bord'. De motie is met 27 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA en Partij voor de Dieren.

Motie 6, 'Overgebleven klimaatbudget voor burgerparticipatie'. De motie is met 35 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Partij voor de Dieren en CDA.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). De heer Roskam.

De heer **ROSKAM** (lr). Ik waardeer uw voortvarendheid maar helaas kon ik het niet de hele tijd bijbenen, dus er was een miscommunicatie binnen onze fractie bij de motie 8.1.8, 'Multifunctionele broedplaats in Oost'. Daar waren wij namelijk voor. Hij is aangenomen dus het maakt niets uit, maar even voor de goede orde wil ik dit wel graag meegeven aan de indieners.

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Ja, het wordt genoteerd in de notulen. Dank u wel.

'Raadsvoorstel over Adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 9.1, Herzien initiatiefvoorstel-Van der Velden 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'

Amendement A, 'Evaluatie effecten van 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'. Het amendement is met 30 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van VVD en DENK.

'9.1 HERZIEN initiatiefvoorstel-Van der Velden 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'. Het voorstel is met 21 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD, DENK en Forum voor Democratie. En gefeliciteerd aan de heer Van der Velden.

Agendapunt 9.2, Het voorstel tot vaststelling van de Integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren

Motie 1, 'BENG'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren;

constaterende dat:

- het college in de integrale huisvestingsplannen in principe kiest voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG), waarbij incidenteel kan worden gekozen voor energieneutrale gebouwen (ENG);

voorts constaterende dat:

- Rotterdam in 2050 klimaatneutraal wil zijn;
- gebouwen in eigendom van de gemeente Rotterdam die nieuw worden opgeleverd of volledig worden vervangen ('volledige vervangingsaanpak') een afschrijvingstermijn van veertig jaar kennen;

overwegende dat:

- het in de rede ligt om bij gebouwen met een afschrijvingstermijn tot ná 2050 te kiezen voor ENG, om zo te voldoen aan de eigen klimaatambities;
- de gemeente een beroep kan doen op het energietransitiebudget om zo aanvullende energiebesparende of energieopwekkende maatregelen te bekostigen;

verzoekt het college:

- bij nieuwbouw of volledige vervanging van gemeentelijk vastgoed, die leiden tot een investering met een afschrijvingstermijn van veertig jaar, te kiezen voor ENG;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en D.P.A. Tak

De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

'Raadsvoorstel over vaststelling Integrale Huisvestingsplannen voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 9.3, Het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt'

Motie 1, 'Meer, meer, meer'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.¹

Motie 2, 'De Tweebosbuurt was en blijft sociaal'. De motie is met 34 stemmen en 5 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

'Raadsvoorstel over Nota van Uitgangspunten blok Q&U Tweebosbuurt en herziening grondexploitatie Tweebosbuurt'. Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 9.4, Discriminatiemonitor 2023

Motie 1A, 'Meldingen mbo-stagediscriminatie jaarlijks meten en weten'.

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van 'Discriminatiemonitor 2023';

constaterende dat:

- Rotterdam met 8 mbo-instellingen en ruim 40.000 mbo-studenten dé mbo-stad is van Nederland;
- uit onderzoeken¹ naar stagediscriminatie op het mbo blijkt dat het lastig is om stagediscriminatie te herkennen, maar dat het wel degelijk plaatsvindt;
- mbo-studenten bij het vinden van een stage er ook last van kunnen hebben dat bij gelijke geschiktheid de voorkeur wordt gegeven aan mbo-studenten met een hoger opleidingsniveau of hbo-studenten;

¹ Bij de vaststelling van de notulen op 20 februari 2025 heeft de heer Oostdijk aangegeven dat de fractie van Forum voor Democratie bij vergissing voor deze motie heeft gestemd.

- er verschillende initiatieven en meldpunten zijn waar stagediscriminatie gemeld kan worden, maar het totaalbeeld ontbreekt;

¹ Mevrouw Verkoelen (50+) heeft tijdens de raadsvergadering op 9 november 2021 aangegeven dat zij foutief heeft gestemd. Zij wordt geacht tegen te hebben gestemd.

overwegende dat:

- (onbewuste) vooroordelen kunnen leiden tot afwijzing en ongelijke kansen voor jongeren en mbo-studenten in het bijzonder;
- het opdoen van waardevolle stage-ervaring zorgt voor een goede en zelfverzekerde start op de arbeidsmarkt;
- praktisch opgeleiden van alle mbo-niveaus keihard nodig zijn om onze stad te laten groeien en bloeien;
- een beter overzicht en inzicht in de mate en aard van stagediscriminatie bijdraagt aan het herkennen en bestrijden ervan;

verzoekt het college:

- met de Rotterdamse mbo-instellingen in gesprek te gaan hoe vanuit de bestaande structuren en meldpunten beter inzichtelijk te maken hoeveel meldingen van stagediscriminatie er in Rotterdam worden gedaan;
- meldingen over stagediscriminatie naar opleidingsniveau hierbij te betrekken;
- deze informatie indien beschikbaar te appreciëren en de raad jaarlijks te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.E. Vogelaar, S. van de Peppel, T. Kind en J. Vicario

¹ [Document RotterdamRaad - \[24bb008097\] Bijlage 2 behorende bij 24bb008095 over Praktijktest onderzoek stagediscriminatie \(Verwey Jonker\) - iBabs Publieksporaal;](#)
[Document Rotterdam Raad - \[24bb008098\] Bijlage 3 behorende bij 24bb008095 over Behoeft inventarisatie stagediscriminatie MBO Rotterdam - iBabs Publieksporaal;](#)
 Beleid stagediscriminatie mbo-instellingen I Rapport I Inspectie van het onderwijs

De motie is met 29 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 5, 'MeldR jij mee voor toegankelijkheid?'

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 30 januari 2025, ter bespreking van agendapunt 9.4: Discriminatiemonitor 2023;

constaterende dat:

- Rotterdam een van de meest toegankelijke steden van Nederland is, maar het altijd beter kan;
- er in toenemende mate meldingen worden gedaan van ontoegankelijke ruimtes en defecte liften of roltrappen;
- gemeente Rotterdam het belangrijk vindt dat iedereen volwaardig kan deelnemen aan het dagelijks leven;

overwegende dat:

- toegankelijkheid van de openbare ruimte essentieel is voor de inclusie van mensen met een beperking;
- de huidige infrastructuur op bepaalde locaties ontoegankelijk is voor mensen met een mobiliteitsbeperking, zoals rolstoelgebruikers;
- in Zweden toegankelijkheidsbeleid is geïmplementeerd waarbij burgers eenvoudig ontoegankelijke situaties kunnen melden, wat heeft geleid tot aanzienlijke verbeteringen in de openbare ruimte;
- de MeldR-app momenteel een effectief platform biedt voor Rotterdammers om melding te maken van diverse zaken in de openbare ruimte;

verzoekt het college:

- een meldknop toe te voegen aan de MeldR-app waarmee burgers eenvoudig toegankelijke plekken in de buitenruimte kunnen melden;
- de meldingen inzichtelijk te maken en te gebruiken bij het verbeteren van de toegankelijkheid in de openbare ruimte;
- bij de implementatie rekening te houden met de best practices zoals Zweden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A.J.A. Maassen, B. van Schaik, S.J.C. Becker, S. Soytekin, T.J. Vonk, S. Reitema, A.R. Oostdijk, T.S.J. Coşkun, M.R. van Campenhout, L.S. Vlieger en S. van de Peppel

De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 6, 'Geen drempels naar diploma's'. De motie is met 37 stemmen tegen en 2 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fractie van SP en Volt.

Motie 7, 'Zie het, zeg het, meld het 2.0'. De motie is met 31 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, PvdA, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.

Motie 8, 'Hulphond onmisbaar'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 9, 'Kinderen tellen ook mee'. De motie is met 29 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Agendapunt 9.5, Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden

Motie 1, 'Ketikoti vrije dag voor onze medewerkers'. De motie is met 26 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt en Partij voor de Dieren.

Motie 2, '400 jaar aan geschiedenis niet aftikken in 364 dagen'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 3, 'Roots van Rotterdammers'. De motie is met 29 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 4, 'Geen punt maar een komma'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Motie 5, 'Rechtvaardige historische toelichting'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.

Motie 6, 'Eer antiekoloniale helden, niet de daders!'. De motie is met 31 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, en Partij voor de Dieren.

Motie 7, 'Waardering van cultuur en geschiedenis'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, VVD en Forum voor Democratie.

Agendapunt 9.6, Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats

Motie 1, 'Eeuwigdurende erfpacht voor oneindige grafrust'. De motie is met 29 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Forum voor Democratie en 50PLUS.

Motie 2, 'Online Sterrenkinderenregister en Namenmuur'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Eeuwigdurende duurzaamheid'. De motie is met 27 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, D66, Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en de leden Kockelkoren en Vlieger van de fractie van GroenLinks.

Motie 4B, 'Een islamitische begraafplaats voor de Rotterdammers!'. De motie is met 22 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, D66, Volt, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Agendapunt 9.7, Fietsmobiliteit

Motie 1, 'De Fietsburgemeester'. De motie is met 30 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 2, 'Stickers wijzen de weg'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 3, 'Fietswrakken en functioneren fietspunt'. De motie is met 32 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van SP, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Een weesfiets is drie keer niets'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 9.9, Beheerverslag Deelnemingen 2023

Motie 1, 'Stop met het doorvoeren van de klimaatcrisis'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.

Agendapunt 9.10, Tweeminutendebat over 'Zorgwekkende Huurstijgingen', door het lid Kockelkoren e.a.

Motie 1, 'Geen buitensporige huurstijging'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 2, 'Met huurders staan voor betaalbaar wonen'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 3, 'Matig de huurstijging in Rotterdam'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Laagste van de twee ook voor het middensegment'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Agendapunt 9.11, Tweeminutendebat over 'Brede Welzijnsopdracht', aangevraagd door het lid Vogelaar

Motie 1, 'Welijnsopdracht sturen op doelen, niet op opsommingen'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2, 'Wat is er voor mij?'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Samenwerken aan welzijn kan alleen bij transparantie'. De motie is met 23 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Motie 4, 'Welzijnsbudget laten landen in de wijk'. De motie is met 24 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, CDA en ChristenUnie.

Agendapunt 9.12, Tweeminutendebat over 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding!', aangevraagd door het lid Tak

Motie 1, 'Voorkom OV-infarct in regio Rotterdam door bezuinigingen kabinet'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren en 50PLUS.

Motie 2, 'Inzicht in levensduur en vervanging van roltrappen en liften bij metrostations'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3, 'Spoedig permanente oplossing voor tramhalte Vasteland'. De motie is met 22 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Volt, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, CDA, 50PLUS en ChristenUnie.

Agendapunt 11.1, Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad', aangevraagd door het lid Verkoelen

Motie 1, 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad!' De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Agendapunt 11.3, Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Europese eenheid, Nederlandse vrijheid', aangevraagd door het lid Maassen e.a.

Motie 1, 'Europese eenheid, Nederlandse vrijheid'. De motie is met 25 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van D66, PvdA, Volt, CDA en de leden Bokhove, Kockelkoren en Morkoç van de fractie van GroenLinks.

13. Sluiting

De **VOORZITTER** (mevrouw Kockelkoren). Dat waren alle agendapunten en alle moties. Dan zijn wij aan het einde gekomen van deze vergadering. Mag ik nog een klein beetje stilte? Ik dank u allen voor uw aanwezigheid en uw bijdrage, natuurlijk ook de pers en de kijkers thuis. Dan verklaar ik de vergadering voor gesloten.

(De vergadering is gesloten.)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening	43
In memoriam oud-lid van de gemeenteraad en oud-wethouder P.O. (Pim) Vermeulen	43
Mededelingen	43
Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 30 januari 2025	46
Vaststelling van de notulen van: a. de openbare raadsvergadering van 19 december 2024 b. het besloten deel van de raadsvergadering van 19 december 2024 c. de openbare raadsvergadering van 9 januari 2025	49
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2025 week 2 tot en met 4	49
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Max Euwekwartier fase 2b	49
Het voorstel tot opheffing van de geheimhouding en openbaarmaking van een brief over de Ontdekhoek inzake een betalingsregeling	50
Nachtplan Gemeente Rotterdam 2024	50
Het voorstel met betrekking tot het adviesrapport Rotterdams Burgerberaad Klimaat	79
Herzien initiatiefvoorstel-Van der Velden 'Lobbyen in Rotterdam inzichtelijk'	95
Het voorstel tot vaststelling van de Integrale Huisvestingsplannen (IHP) voor Sport, Cultuur, Welzijn, Zorg, Concernhuisvesting en Parkeren	101
Het voorstel met betrekking tot de wijziging van de grondexploitatie 'Tweebosbuurt'	104
Discriminatiemonitor 2023	109
Stadsprogramma Koloniaal & Slavernijverleden	122
Nota van uitgangspunten islamitische begraafplaats	131
Fietsmobiliteit	138
Voortgangsrapportage NPRZ 2023	148
Beheerverslag Deelnemingen 2023	154
Tweeminutendebat over 'Zorgwekkende Huurstijgingen', aangevraagd door het lid Kockelkoren e.a.	157
Tweeminutendebat over 'Brede Welzijnsopdracht', aangevraagd door het lid Vogelaar	166

Onderwerp	Pagina
Tweeminutendebat over 'Toegankelijkheid van onze stations in het geding!', aangevraagd door het lid Tak	173
Het voorstel tot herbenoeming van de voorzitter en AB-lid van Stichting BOOR	179
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Officiële opening van het Grarda Pelger Pad', aangevraagd door het lid Verkoelen	179
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Des te opvallender, des te beter', aangevraagd door het lid Van Schaik	181
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'Europese eenheid, Nederlandse vrijheid', aangevraagd door het lid Maassen e.a.	181
Stemvenster	186
Sluiting	196

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 20 februari 2025.

De griffier,

De voorzitter,

